

متوقف نمی‌شویم | مقام معظم رهبری: نباید تصور شود که ارتقای فناوری در صنایع گوناگون فقط منوط به حضور شرکت‌های خارجی است..... ۲

باتکیه بر باور عمیق «ما می‌توانیم» انجام شد | راه‌اندازی ایرانی‌ترین فاز پارس جنوبی در دولت سیزدهم..... ۴

پای کار ایران مقتدر ایستاده‌ایم ۶

صنعت نفت طلایه دار رشد اقتصادی ایران ۸

صنعت نفت و گاز کشور؛ لگوموتیو توسعه پایدار اقتصادی ۱۱

ابتکاری که از آمریکای لاتین تا آسیای میانه برای صنعت نفت ایران رقم خورد | معجزه دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم ۱۲

بازی برد - برد ایران و روسیه در میدان انرژی ۱۵

دورنمای ایران برای تبدیل شدن به هاب گازی منطقه ۱۸

حمایت تمام‌قد وزارت نفت از تأمین‌کنندگان فناوری‌های دانش‌بنیان ۲۲

فرصت‌هایی که وزارت نفت برای سازندگان داخلی ایجاد کرده است | از حمایت ساخت داخل تا هدایت به سمت بازارهای جهانی ۲۶

با تلاش وزارت نفت برای ایجاد زمینه‌های مشارکتی فراهم شد | بازار پایدار صنعت نفت برای بیش از ۶۵۰ شرکت دانش‌بنیان ۲۸

نگاهی به ۱۶ اقدام دولت در زمینه تکمیل زنجیره ارزش در صنعت نفت و گاز ۳۰

وزارت نفت پیشرو در اجرای قوانین دولت هوشمند ۳۶

در وزارت نفت دولت سیزدهم محقق شد | تلاش مضاعف برای حل مسائل و مشکلات کارکنان ۳۸

کارنامه وزارت نفت و اجرای بیش از ۶ هزار و ۴۰۰ پروژه در حوزه مسئولیت اجتماعی | در آبادانی مناطق محروم ۴۲

رونمایی از یک سال افتخارآفرینی در شرکت ملی نفت ایران | نفت پرچمدار اقتدار و بالندگی ایران اسلامی ۴۴

ذخایر قابل استحصال نفت و گاز ایران ۲٫۶ میلیارد بشکه افزایش یافت ۴۹

در گفت و گو با مدیرعامل شرکت ملی گاز اعلام شد | ایران شریک اقتصادی مطمئن در صادرات گاز به کشورهای همسایه ۵۲

همکاری شرکت ملی گاز ایران با زیست بوم علم و فناوری ۵۸

نگاهی به عملکرد شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران | دستیابی به دانش فنی و اجرای طرح‌های ارتقای کیفی نفت کوره در پالایشگاه‌های کشور ۶۰

نگاهی به اقدام‌ها، دستاوردها و برنامه‌های شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی در دولت سیزدهم | از نوسازی ناوگان توزیع تا مدیریت بحران‌های متعدد سوخت‌رسانی ۶۴

مدیرعامل شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران | در اجرای مگا پروژه‌های پالایشی ۱۰۰ درصد توانمند هستیم ۶۷

مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران | انتقال ۱۳۷ میلیارد لیتر نفت و فرآورده در سال ۱۴۰۲ ۷۰

صنعت پتروشیمی و تقویت اقتصاد ملی ۷۲

عملکرد پتروشیمی ایران در سال ۱۴۰۲ و چشم انداز سال ۱۴۰۳ | جهاد صنعت پتروشیمی در دولت سیزدهم ۷۳

طلوع دوباره آزادگان | بزرگترین قرارداد یک دهه اخیر صنعت نفت در دولت سیزدهم امضا شد ۷۷

بیست و هشتمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی

مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران

- مدیر عامل:
احسان صالحی
- معاون اجرایی:
هاشم سروش‌پور
- دبیر اجرایی ویژه‌نامه:
مجید حیدری

- ویراستار: داریوش کمالی‌پور آزاد
- صفحه‌آرایی: پرویز آزموده و محمد عباسپور
- ویرایش تصاویر: شبنم رضوانی
- مدیر چاپ: بابک اسکندرنیا
- نشانی:
تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
- صندوق پستی ۵۵۳۸-۱۵۸۷۵
- تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ • شماره: ۸۸۷۶۱۲۵۴
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی:
مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
<https://irannewspaper.ir>

متوقف نمی شویم

مقام معظم رهبری: نباید تصور شود که ارتقای فناوری در صنایع گوناگون فقط منوط به حضور شرکت های خارجی است

از جمله منویات و موضوعات مهمی است که مقام معظم رهبری، همواره بر توجه به انجام آن از سوی مسئولان در همه دولت ها تأکید داشته اند. اهمیت این موضوع به قدری است که ۹ بهمن ماه سال گذشته، نمایشگاهی با عنوان "توانمندی های تولید ایرانی" با محوریت شرکت های دانش بنیان در حسینیه امام خمینی (ره)

کشور ما طی دهه های گذشته با تحریم های ظالمانه ای از سوی قدرت های انحصار طلب دست و پنجه نرم کرده اما به مدد صاحبان علم و فن و تجربه موفق شده است این دیوار انحصار طلبی را فرو ریزد و با اتکا به نیروهای توانمند ایرانی، گام های محکمی در عرصه ساخت داخل بردارد. ساخت داخل و اتکا به سازندگان و تولید کنندگان داخلی

صنعت نفت به عنوان یکی از دستگاه‌های اجرایی حاضر در نمایشگاه توانمندی‌های تولید ایرانی، از صنایع مهم و کلیدی است و به عنوان موتور پیشران اقتصادی کشور تلاش کرده است در جهت تحقق منویات مقام معظم رهبری به ویژه در دولت سیزدهم، گام‌های متعددی بردارد

تلاش کرده است در جهت تحقق منویات مقام معظم رهبری به ویژه در دولت سیزدهم، گام‌های متعددی بردارد؛ گام‌هایی همچون ارتقای سطح همکاری و تعامل از ۱۵۰ شرکت دانش بنیان به بیش از ۶۵۰ شرکت دانش بنیان، ورود به حوزه ساخت و صادرات کاتالیست همچنین دستیابی به فناوری‌های علمی با دانش پیچیده از جمله تولید کک اسفنجی با کاربرد در صنایعی همچون آلومینیوم و فولاد و افزایش ظرفیت تولید نفت و... تنها نمونه‌هایی از این تلاش‌ها به شمار می‌آیند.

حضور رهبر فرزانه انقلاب و نگاه هوشمندانه ایشان به موضوع ساخت داخل از سویی و ارائه رهنمودهای معظم‌له به مسئولان اجرایی کشور در نمایشگاه "توانمندی‌های تولید ایرانی" فرصت مغتنمی بود برای دستگاه‌های اجرایی کشور که دستاوردهای خود در حوزه ساخت داخل را در ۴۰ غرفه به نمایش گذاشته بودند. بی تردید امروز دیگر رسد انحصار و انحصار طلبی شکسته و راه برون رفت از وابستگی‌ها نیز بسیار هموارتر از گذشته شده است. ورود متخصصان و فناوران ایرانی به عرصه‌های مختلف از جمله نفت نشان داده است آنها برای اعتلای کشور گوش به فرمان رهبری هستند و این موضوع را همواره درک کرده اند که نمی‌توان و نباید متوقف ماند.

جواد اوجی در بازدید حضرت آیت‌الله خامنه‌ای از نمایشگاه توانمندی‌های تولید ایرانی که در حسینیه امام خمینی (ره) برپا شد، مهم‌ترین دستاوردهای دولت سیزدهم در صنعت نفت را تشریح کرد.

برگزار شد و رهبر معظم انقلاب اسلامی در دو نوبت صبح و بعد از ظهر، به مدت چهار ساعت از این نمایشگاه دیدن کردند.

در این نمایشگاه شرکت‌های دانش بنیان در بخش‌های انرژی، صنعت نفت و پتروشیمی، صنایع خودروسازی، معدن و صنایع معدنی و فلزی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و ساخت ماهواره، صنایع غذایی و کشاورزی، تجهیزات پزشکی، صنایع دستی، حمل و نقل هوایی، دریایی، ریلی و زمینی، صنایع نساجی و مسکن و لوازم خانگی، آخرین دستاوردها و تولیدات خود را به نمایش گذاشته بودند.

صنعت نفت به عنوان یکی از دستگاه‌های اجرایی حاضر در نمایشگاه توانمندی‌های تولید ایرانی، از صنایع مهم و کلیدی است و به عنوان موتور پیشران اقتصادی کشور

اجرای فاز ۱۱ پارس جنوبی از سوی متخصصان توانمند ایرانی در حالی صورت گرفت که شرکت های خارجی طرف قرارداد به بهانه تحریم، تعهد های خود را رها کردند و کشور نیز تحت شدیدترین تحریم ها قرار داشت

باتکیه بر باور عمیق «ما می توانیم» انجام شد

راه اندازی ایرانی ترین فاز پارس جنوبی در دولت سیزدهم

رئیس جمهور: فاز ۱۱ پارس جنوبی، نشانه تمایز گفتمان دولت سیزدهم با دولت های گذشته است

فاز ۱۱ به عنوان آخرین فاز باقیمانده از میدان گاز پارس جنوبی و ایرانی ترین فاز آن یکی از دستاوردهای مهم و ماندگار وزارت نفت دولت سیزدهم است که باتکیه بر توان مهندسان، متخصصان و کارگران زحمتکش وزارت نفت، خلق شده است. این فاز پس از ۲۰ سال بلا تکلیفی با پیگیری های مستمر مسوولان وزارت نفت دولت سیزدهم، سرانجام در شهریور ماه سال ۱۴۰۲ با حضور سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور کشورمان، به بهره برداری رسید و کام ملت ایران شیرین شد. این اثر ماندگار، یکی از پیچیده ترین و فنی ترین فاز های میدان گازی پارس جنوبی است که عملیات اجرایی آن در سال ۱۳۷۹ آغاز شد اما به دلیل بدعهدی شرکت فرانسوی توتال در اجرای قرارداد، متوقف ماند. پس از آن چند بار دیگر عملیات اجرایی فاز ۱۱ به شرکت های خارجی همچون پتروناس مالزی واگذار و هر بار به بهانه تحریم، از اجرای آن سر باز زده شد؛ آنقدر که این طرح تا ۲۰ سال روی کاغذ متوقف ماند و قدم از قدم برداشته نشد.

عنوان یکی از اولویت های در دستور کار مدیران، مهندسان و کارگران تلاشگر وزارت نفت قرار گرفت تا آنجا که پس از ۲۰ ماه فعالیت شبانه روزی و در سخت ترین شرایط آب و هوایی، این طرح ملی به عنوان ایرانی ترین فاز گاز پارس جنوبی با فرمان رئیس دولت سیزدهم، به بهره برداری رسید. در گام نخست بهره برداری از این فاز روزانه ۱۵ میلیون متر مکعب به ظرفیت

دولت های گذشته همواره در انتظار آن بودند تا یک شرکت خارجی فاز ۱۱ را به انجام و ثمر برساند اما سال ها گذشت و هیچ اتفاقی رخ نداد تا این که با روی کار آمدن دولت سیزدهم در شهریور ۱۴۰۰ و ارائه برنامه های پیشنهادی جواد اوجی، وزیر نفت کنونی به مجلس شورای اسلامی در خصوص افزایش ظرفیت تولید گاز و تعیین تکمیل طرح های نیمه تمام، فاز ۱۱ به

ما برخلاف دوره گذشته که نگاهشان به دستان بیگانگان بود باتکیه بر باور عمیق «ما می توانیم»، نگاه به دستان توانمند متخصصان داخلی و ظرفیت های موجود در کشور، مشکلات را حل خواهیم کرد، این شعار نیست، بلکه یک حقیقت انکارناپذیر است و سران کشورهای مختلف، ایران را کشوری توانمند می شناسند

تحریم های ظالمانه نظام سلطه نیز خدمات فنی و مهندسی ارائه می کند. وی همچنین با اشاره به توانمندی متخصصان ایرانی در ساخت و تکمیل پروژه های عظیم صنعتی به عنوان یکی دیگر از دیگر مؤلفه های قدرت جمهوری اسلامی در کنار اقتدار دفاعی نیروهای مسلح، افزود: توانمندی متخصصان کشورمان با قدرت افزایی در اقتصاد و در بخش انرژی، موجب شده است که در بهره مندی از میدان های مشترک عقب نمانیم و حق ملت را از این منابع احصا کنیم.

رئیس جمهور تکمیل و بهره برداری فاز ۱۱ پارس جنوبی به دست متخصصان ایرانی را نشانه تمایز گفتمان دولت سیزدهم با دوره گذشته که حل مشکلات کشور را به اخم و لبخند بیگانگان گره زده بود، دانست و تصریح کرد: ما برخلاف دوره گذشته که نگاهشان به دستان بیگانگان بود باتکیه بر باور عمیق «ما می توانیم»، نگاه به دستان توانمند متخصصان داخلی و ظرفیت های موجود در کشور، مشکلات را حل خواهیم کرد، این شعار نیست، بلکه یک حقیقت انکارناپذیر است و سران کشورهای مختلف، ایران را کشوری توانمند می شناسند.

آنچه باید در خصوص فاز ۱۱ پارس تأکید داشت این است که اجرای این طرح روی زمین مانده که پس از ۲۰ سال تعیین تکلیف و اجرا شد، یک درس آموخته مهم دارد و آن اجرای تمام ایرانی اش است. دولت سیزدهم با اعتماد به مهندسان ایرانی، عملیات اجرایی این فاز را به آنها سپرد و نتیجه این اعتماد را هم دید. اعتماد به کسانی که دلسوزانه تلاش کردند و موفق شدند از آزمون «مامی توانیم» سربلند بیرون آیند.

تولید کشور اضافه شد با بهره برداری کامل از این فاز روزانه ۵۶ میلیون مترمکعب به تولید گاز و میعانات گازی کشور افزوده خواهد شد که درآمدی ۵ میلیارد دلاری را در سال نصیب کشور خواهد کرد و تولید ناخالص داخلی را حدود یک درصد افزایش خواهد داد.

رئیس جمهور در آئین بهره برداری از فاز ۱۱ پارس جنوبی که پنجم شهریورماه سال ۱۴۰۲ در سلویه برگزار شد، بهره برداری از این فاز را اقدامی بزرگ و ماندگار در صنعت نفت و گاز کشور عنوان کرد و با اشاره به توان داخلی متخصصان ایرانی گفت: اجرای فاز ۱۱ پارس جنوبی از سوی متخصصان توانمند ایرانی در حالی صورت گرفت که شرکت های خارجی طرف قرارداد به بهانه تحریم، تعهد های خود را رها کردند و کشور نیز تحت شدیدترین تحریم ها قرار داشت.

وی اجرای این طرح را یک عملیات فنی پیچیده و به نوعی منحصربه فرد و درآمدزا برای کشور برشمرد و تصریح کرد: با راه اندازی این فاز بخش قابل توجهی از حق کشورمان از میدان های مشترک احصا خواهد شد، از این رو جا دارد از زحمات همه کارکنان و تلاشگران صنعت نفت در این بخش و صبوری خانواده های آنها صمیمانه قدردانی کنم.

رئیس تصریح کرد: باید افتخار کنیم که صنعت نفت کشور نه تنها وابسته به حضور اقدام های مستشاران خارجی نیست، بلکه توانمندی های فنی و مهندسی متخصصان این صنعت به سطحی رسیده است که جمهوری اسلامی به عنوان کشوری توانمند و فناور، به دیگر کشورها به ویژه کشورهای تحت

پای کار ایران مقتدر ایستاده‌ایم

جواد اوجی < وزیر نفت

- افزایش قابل توجه تولید و صادرات نفت کشور بگونه ای که موسسات و رسانه های غربی نیز قادر به کتمان آن نبودند
- افزایش روزانه نزدیک به ۵۶ میلیون متر مکعب به ظرفیت تولید گاز

- رشد تولید بالغ بر ۷۰ هزار بشکه میعانات گازی
- بهره‌برداری از کلان‌پروژه فاز ۱۱ میدان گازی پارس جنوبی به‌عنوان پروژه تمام‌ایرانی

- امضای بزرگ‌ترین قراردادهای یک‌دهه اخیر با پیمانکاران داخلی، به ارزش بیش از ۱۳ میلیارد دلار با هدف افزایش روزانه ۴۰۰ هزار بشکه به ظرفیت تولید نفت خام کشور (یکی از این قراردادها مربوط به توسعه یکپارچه میدان مشترک نفتی آزادگان است)

- افزایش ۱۵ درصدی حجم صادرات گاز طبیعی کشور
- افزایش ۲۰ درصدی صادرات گاز مایع

- تکمیل و بهره‌برداری از ۳۱ کلان‌طرح نیمه تمام وزارت نفت با مجموع سرمایه‌گذاری بالغ بر ۱۳ میلیارد دلار

- اجرای پروژه جمع‌آوری گازهای مشعل با هدف صیانت از محیط زیست و البته تبدیل این گاز به محصولات با ارزش افزوده بالاتر
- راه‌اندازی پالایشگاه گاز هویزه خلیج فارس (ان جی ال ۳۲۰۰)

- فعال سازی طرح مایع‌سازی گاز طبیعی ایران (ال ان جی) بعد از ۸ سال توقف در پیشرفت فیزیکی پروژه

- تامین پایدار امنیت انرژی و مدیریت مصرف گاز و فرآورده‌های نفتی مورد نیاز کشور

- پیش‌گیری از قطع جریان گاز به‌رغم کاهش کم‌سابقه دما و اقدامات تروریستی

- تامین پایدار بنزین با وجود جهش مصرف این فرآورده
- اضافه شدن روزانه بالغ بر ۱۶ میلیون لیتر به ظرفیت تولید نفت‌گاز با کیفیت یورو ۵

تمام تلاش وزارت نفت در سال «جهش تولید با مشارکت مردم» معطوف به پیشبرد اهدافی است که مقام معظم رهبری به آن تاکید دارند. امسال ۷۹ پروژه نیمه‌تمام به ارزش ۱۶ میلیارد دلار با هدف جهش تولید به بهره‌برداری می‌رسد، ضمن آن که ۵۰ پروژه جدید نیز به ارزش ۲۵ میلیارد دلار در سال جاری آغاز می‌شود.

تولید نفت ایران در سال جاری جهش خواهد داشت و در تولید گاز هم با افزایش روبه‌رو خواهیم بود، ضمن آن‌که ۶ میلیون تن به ظرفیت تولید سالانه محصولات پتروشیمی و ۵۰ هزار بشکه در روز به ظرفیت پالایش نفت کشور افزوده می‌شود. هم‌چنین ریل‌گذاری برای حضور شرکت‌های پتروشیمی و هلدینگ‌های بزرگ کشور در چهار حوزه ذخیره‌سازی گاز، افزایش تولید بنزین، توسعه میدان‌های گازی و جمع‌آوری گازهای همراه نفت انجام شده و این نوید را به ملت شریف ایران می‌دهیم که به‌زودی شاهد به ثمر نشستن کلان‌پروژه‌های تاثیرگذار در رشد اقتصادی کشور خواهیم بود.

صنعت نفت ایران به‌عنوان نماد بارز افتخارات دولت سیزدهم، در سال ۱۴۰۲ دستاوردهای علمی، فنی و اقتصادی قابل توجهی به ثبت رساند. از آن جمله می‌توان به انعقاد ۳۳ میلیارد دلار قرارداد با شرکت‌های توانمند داخلی و بخش بومی کشور اشاره کرد.

وزارت نفت در سال ۱۴۰۲ توانست در سایه دست‌یابی به رشد اقتصادی (۲۰ درصدی) افزون بر نقش‌آفرینی در ارتقای شاخص اقتصادی کل کشور به موفقیت‌های زیر نیز دست یابد:

- افزایش ۱۶ درصدی تولید بنزین کشور و آغاز عملیات اجرایی مگا پروژه های پالایشی در بخش حمایت از شرکت های دانش بنیان نیز شاهد افزایش چشمگیر تعداد این شرکتها از ۱۵۰ به ۶۵۰ شرکت هستیم.

وزارت نفت دولت سیزدهم تاکنون ۴۰ همت برای پروژه های پایین دستی و بالادستی، سفرهای استانی و پروژه های عام المنفعه تعریف کرده و در همه پروژه ها بخشی از هزینه های پروژه ها به حوزه مسئولیت های اجتماعی اختصاص داده شده است.

هم اکنون بیش از ۷۵ درصد از نیازهای صنعت نفت در زمینه تأمین قطعات مورد نیاز، با استفاده از توان سازندگان داخلی مرتفع می شود.

برنامه وزارت نفت در دولت سیزدهم که با گسترش دیپلماسی انرژی و ارتقای تعاملات بین المللی کلید خورد، سبب رشد ۴۰ درصدی صادرات نفت ایران شد.

از دیگر دستاوردهای مبتنی بر گسترش دیپلماسی انرژی، می توان به توسعه همکاری با کشورهای هم سو و همسایه، ارتقای روابط بین الملل در حوزه نفت و گاز با استفاده از ظرفیت سازمان های بین المللی و منطقه ای، توسعه صادرات گاز طبیعی، فرآورده های نفتی و محصولات پتروشیمی و در نتیجه تبدیل ایران به مرکز مبادلات خدمات انرژی در منطقه اشاره کرد.

امروزه اغلب کشورهای که اینجانب در جایگاه وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران با مقام های عالی رتبه آن ها دیدار و گفت و گو داشته ام از ایران به عنوان کشوری عزتمند یاد می کنند. این کشورها همچنین خواهان گسترش مراودات در حوزه نفت و گاز با ایران اسلامی هستند.

دیپلماسی عزتمندانه ایران در عرصه انرژی، امروزه از آسیای میانه تا آمریکای لاتین به ثمر نشسته و تعاملات بین المللی در

راستای تقویت روابط فی مابین با افزایش مبادلات ارزی همراه شده است. در دولت سیزدهم بیش از ۲۰۰ قلم از کالای مورد نیاز صنعت نفت بومی سازی شده است. همچنین دست یابی وزارت نفت برای دومین سال پیاپی به رتبه نخست در ساخت بار اول کالاهای راهبردی و تحریمی، گواه بالندگی این صنعت راهبردی است.

در سال ۱۴۰۲ علاوه بر تأمین قطعات مورد نیاز صنعت نفت به دست سازندگان داخلی، بخش زیادی از تجهیزات و کالاهای تولید شده توسط این شرکتها به کشورهای خارجی صادر شد، به گونه ای که در این بازه زمانی بیش از یک میلیون و ۸۰۰ هزار قلم کالا فقط به پالایشگاه ال پالیتو ارسال شده است.

امروزه با تلاش متخصصان ایرانی توانستیم در ساخت مجتمع های پتروشیمی و پالایشگاه های نفتی و گازی به خودکفایی کامل برسیم. همچنین با حفاری بالغ بر ۶ هزار حلقه چاه نفت و گاز اعم از چاه های خشکی و دریا به صورت افقی، عمودی و انحرافی صاحب فناوری های روزآمد صنعت حفاری هستیم.

وزارت نفت دولت سیزدهم در عرصه بهینه سازی سوخت گاز و فرآورده های نفتی نیز برنامه هایی در دست اقدام دارد.

مجموعه اقدام هایی که پیش تر به آن ها اشاره شد، تنها گوشه ای از بی شمار فعالیت انجام شده در صنعت نفت دولت سیزدهم است، اقدام هایی که همه ساله با برگزاری نمایشگاه نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی به اوج تبلور و شکوفایی می رسد. امسال در حالی بیست و هشتمین دوره این نمایشگاه برگزار می شود که تا کنون چند صد شرکت ایرانی و خارجی در بخش های مختلف از جمله شرکت های بالادست نفت و گاز، اکتشاف و تولید، سازندگان داخلی، صنایع میان دستی و پایین دستی گاز، پالایش و پتروشیمی و شرکت های دانش بنیان، پارک های فناوری، دانشگاه ها، استارت آپ ها و دیگر پیمانکاران

دیپلماسی

عزت مندانه ایران در عرصه انرژی، امروزه از آسیای میانه تا آمریکای لاتین به ثمر نشسته و تعاملات بین المللی در راستای تقویت روابط فی مابین با افزایش مبادلات ارزی همراه شده است

۷۵

درصد

بیش از ۷۵ درصد از نیازهای صنعت نفت در زمینه تأمین قطعات مورد نیاز، با استفاده از توان سازندگان داخلی مرتفع می شود.

مرتبط با صنعت نفت در آن حضور دارند. شرکت کنندگان در این رویداد، حضور در نمایشگاه را به مثابه فرصتی برای عرضه آخرین دستاوردها و نوآوری های خود قلمداد کرده و از این ره آورد نسبت مجموعه خود را با آینده انرژی و صنعت نفت جهان تعیین می کنند.

بی گمان حضور شرکت های بین المللی و صاحب نام از کشورهایی چون روسیه، چین، آلمان، فرانسه، ژاپن، کانادا، ایتالیا، ترکیه، بلاروس، هندوستان، اتریش، آرژانتین در این نمایشگاه فرصتی مغتنم برای تعامل و همکاری پیمانکاران و هدلدینگ های نفتی در سطح داخلی و جهانی است ضمن آن که میدانی برای رقابت اندیشه ها و تجارب فعالان حوزه صنعت نفت در بالادست و پایین دست به شمار می آید.

صنعت نفت طلایه دار رشد اقتصادی ایران

رشد اقتصادی کشور در سال ۲۰۲۳ میلادی به اذعان کارشناسان رقم ۵٫۴ درصد بوده است، از سوی دیگر در ۹ ماه سال ۱۴۰۲ این موضوع رقم ۴٫۵ درصد را به خود اختصاص داده است، این رقم در مدت مشابه سال پیش از آن ۳٫۶ درصد بوده که نشان دهنده رشدی ۲۵ درصدی در این بازه زمانی است. با وجود افزایش ۲۵ درصدی رشد اقتصادی در ۹ ماه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۴۰۱، اما این رشد در بخش نفت بیش از ۷۳ درصد بوده است. آمارهای بانک مرکزی نشان می‌دهد که بخش نفت از رشد اقتصادی قابل توجهی برخوردار شده به گونه ای که صنعت نفت طلایه دار رشد اقتصادی کشور شده است.

نفت از جمله سرمایه‌های زیرزمینی است که وجود آن به عنوان ذخیره و پشتوانه ای ارزشمند در هر کشور می‌تواند تعیین کننده رشد اقتصادی باشد و ایران با مساحت یک میلیون و ۶۴۸ هزار و ۱۹۵ کیلومتر درآسیای میانه، دومین کشور بزرگ خاورمیانه است که این سرمایه گرانقدر را در خود جای داده است.

سابقه فعالیت صنعت نفت در کشورمان با فوران این ماده سیاه از چاه شماره یک مسجد سلیمان به بیش از ۱۱۴ سال می‌رسد و این صنعت به مدد تلاش کارکنان و متخصصان خود در دوره‌های مختلف به ویژه پس از سال ۱۳۵۷ توانسته است، ایفاگر نقش مهمی در رشد اقتصادی کشور باشد. بنابراین، رشد اقتصادی مقدار تولید ناخالص داخلی یک کشور در بازه زمانی مشخص است. این شاخص مهم، نمایانگر حال و روز اقتصاد هر کشوری است به این دلیل که همه عوامل اقتصاد به نوعی در آن دخیل هستند. بنابراین، هر قدر رشد اقتصادی در بخش‌های مختلف بیشتر باشد، دایره اقتصاد در آن کشور نیز بزرگتر خواهد بود. در کشورمان، از آنجا که بخش مهمی از اقتصاد با نفت گره خورده است و این صنعت، پیشران موتور اقتصاد به شمار می‌رود، رشد در این بخش تأثیر مستقیم و بزرگی بر اقتصاد دارد. تا آنجا که در دولت قبل و با خروج آمریکا از برجام، تولید و صادرات نفت، کاهش یافت و بر رشد اقتصادی نیز اثرگذار بود به طوری که حتی تولید ناخالص داخلی، در سال‌هایی به واسطه همین تحریم‌ها و کاهش تولید نفت، منفی شد.

بلکه به فهرست بلند و بالای آنها اضافه هم می‌شد و صنعت نفت را با چالش جدیدی در صادرات و فروش نفت رو به رومی کرد. اما تحریم چیزی نبود که بخواهد مانعی باشد برای پیشبرد اهداف؛ موضوعی که وزارت نفت دولت سیزدهم نیز بر آن تأکید و با ارائه برنامه افزایش تولید تلاش خود را بر بی اثر کردن تحریم‌ها و گره نزدن به معیشت مردم معطوف داشت. تلاش دولت سیزدهم و وزارت نفت تا آنجا پیش رفت که با گذشت چند ماه از شروع رسمی فعالیت خود، در پایان سال ۱۴۰۰، رشد ۴۰ درصدی صادرات نفت را تجربه کند و تولید نفت نیز افزایش یابد. مجموعه این فعالیت‌ها از ابتدای شروع به کار دولت سیزدهم تاکنون، موجب شده است که صنعت نفت در میان دیگر بخش‌های اقتصادی مثل کشاورزی، صنایع خدمات پیشتاز باشد و مدال طلای رشد اقتصادی را به خود اختصاص دهد و بالاترین سهم را در تحقق این رشد داشته باشد.

بر اساس گزارش بانک مرکزی، رشد اقتصادی در ۹ ماه سال ۱۴۰۲ رقم ۴٫۵ درصد را ثبت کرده است. این رقم در مدت مشابه سال پیش از آن ۳٫۶ درصد بوده که نشان دهنده رشدی ۲۵ درصدی در این بازه زمانی است. با وجود افزایش ۲۵ درصدی رشد اقتصادی در ۹ ماه سال گذشته در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۴۰۱، اما این رشد در بخش نفت بیش از ۷۳ درصد بوده است.

رشد بخش نفت در ۹ ماه سال ۱۴۰۱ حدود ۹٫۴ درصد بوده که این رقم در ۹ ماه پارسال به ۱۶٫۳ درصد رسید. یعنی بخش نفت در این مدت در مقایسه با تولید ناخالص داخلی کشور حدود ۲۰۰ درصد رشد بیشتری داشته و به همین مقدار نیز بر بزرگ شدن کیک اقتصاد ایران مؤثر بوده است.

در واقع ایران توانسته در این مدت، نفت بیشتری تولید کند و با توجه به ثابت بودن ظرفیت پالایشی و مصرف داخلی نفت خام و میعانات گازی، این نفت را به دست مشتریان سنتی و جدید خود برساند. موضوعی که جواد اوجی، وزیر نفت نیز پیش از این بر آن تأکید کرده بود و در واپسین روزهای سال ۱۴۰۲ اعلام کرد که ایران نفت خود را با حداقل تخفیف به هر کجا که بخواهد می‌فروشد.

رشد اقتصادی در دیگر بخش‌ها

در حالی که بخش نفت توانسته آمارهای خیره کننده‌ای را به خود اختصاص دهد، اما بخش کشاورزی با کاهش ۵۷ درصدی و بخش

برنامه ویژه دولت سیزدهم بر بی اثر کردن تحریم‌ها

دولت سیزدهم نیز در حالی فعالیت خود را در شهریور ۱۴۰۰ آغاز کرد که تحریم‌ها به ویژه در حوزه نفت نه تنها کاهش نیافته بود

جدول رشد اقتصادی بر اساس آمار بانک مرکزی

	9 ماهه 1402	9 ماهه 1401	
رشد اقتصادی	4.5	3.6	
رشد بخش نفت	16.3	9.4	
رشد بخش کشاورزی	0.7	1.1	
رشد بخش صنایع	3.9	5.6	
رشد بخش خدمات	4	2.6	
نرخ تورم	53		

تحریم‌ها با هدف کاهش درآمدهای نفتی و فشار مضاعف بر اقتصاد کشورها و برای نرمش سیاسی انجام می‌شود؛ اما در عمل، تحریم‌های نفتی علیه صنایع نفت و گاز ایران نه تنها بازارهای صادراتی را محدود نکرد، بلکه در دولت سیزدهم با تعریف راهکارهای جدید برای افزایش صادرات نفت مانند استفاده از ظرفیت پالایشگاه‌های فراسرزمینی، فرصت تازه‌ای را در برابر اقتصاد ایران قرار داد

برای بازگرداندن بازارهای صادراتی نفت ایران راه سختی پیش رو داشت. رقیبان سنتی ایران، بخشی از بازار نفت را در غیاب ایران تصاحب کرده بودند و پس گرفتن این بازار، آن هم در وضعی که تحریم ادامه داشت، کار آسانی نبود. از سوی دیگر، این بازارها نیز با تغییر همراه بودند و تکیه بر بازارهای گذشته نمی‌توانست به‌تنهایی نیاز ایران برای بازاربازی نفت خام و میعانات گازی را فراهم کند.

◀ فروش نفت با ۳۶ میلیارد دلار درآمدزایی

با فعال شدن دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم، به‌تدریج افزایش تولید و صادرات نفت با تمرکز بر ذخایر نفت خام و میعانات روی آب آغاز شد. تا آنجا که در پایان سال ۱۴۰۰ و در حالی که چند ماه از عمر این دولت می‌گذشت، صادرات نفت ایران افزایش ۴۰ درصدی را ثبت کرد و این در شرایطی رقم خورد که همچنان تحریم‌ها بر اقتصاد ایران سایه انداخته بود.

سال ۱۴۰۱ نیز گام‌های اساسی برای افزایش صادرات، همچنین توسعه بازارهای نفتی ایران برداشته شد. ابتکار ایران در بازسازی پالایشگاه‌های فراسرزمینی و صادرات نفت به این پالایشگاه‌ها از مهم‌ترین مواردی است که می‌توان از آن تا سال‌های طولانی به‌عنوان دستاورد این دولت یاد کرد.

افزایش تولید نفت با هدف رسیدن به روزانه ۳ میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه، در سال گذشته نیز ادامه داشت و این افزایش تولید و به دنبال آن افزایش صادرات، خود را در آمارهای اقتصادی کشور نشان داد. بخش نفت و گاز بالاترین آمار رشد اقتصادی، رشد بهره‌وری و جذب سرمایه خارجی را بین بخش‌های مختلف به خود اختصاص داد تا طلای سیاه، شاگرد اول اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۲ شود.

صنایع نیز با افتی ۴۳ درصدی در ۹ ماه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با مدت مشابه سال پیش از آن همراه بودند.

بخش کشاورزی در ۹ ماه سال پیش ۰.۷ درصد رشد داشته و این در حالی است که این رقم در مدت مشابه سال ۱۴۰۱ حدود ۱.۱ درصد بوده است. در صنایع نیز در حالی رشد ۳.۹ درصدی در ۹ ماهه سال ۱۴۰۲ ثبت شده که بخش صنعت در ۹ ماهه سال ۱۴۰۱ رشدی ۵.۶ درصدی داشته است. در این میان بخش خدمات نیز مانند بخش نفت رشد مثبت داشته است. بخش خدمات با رشدی ۵۳ درصدی از ۲.۶ درصد در ۹ ماه سال ۱۴۰۱ به ۴ درصد رسید.

◀ فرصت‌های جدید نفتی برای اقتصاد

تحریم‌ها با هدف کاهش درآمدهای نفتی و فشار مضاعف بر اقتصاد کشورها و برای نرمش سیاسی انجام می‌شود؛ اما در عمل، تحریم‌های نفتی علیه صنایع نفت و گاز ایران نه تنها بازارهای صادراتی را محدود نکرد، بلکه در دولت سیزدهم با تعریف راهکارهای جدید برای افزایش صادرات نفت مانند استفاده از ظرفیت پالایشگاه‌های فراسرزمینی، فرصت تازه‌ای را در برابر اقتصاد ایران قرار داد.

اهمیت تولید و صادرات نفت بر اقتصاد کشورهای تولیدکننده نفت آن چنان بالاست که در دهه‌های اخیر، هرکجا تصمیم بر فشار سیاسی، اقتصادی و تحریم گرفته شده، نخستین صنعتی که مورد هدف قرار گرفته، صنعت نفت و گاز بوده است

دولت سیزدهم با شعار بی‌اثر کردن تحریم‌ها و فشار آن بر معیشت مردم روی کار آمد. ایران از سال‌های پیش از آن و همزمان با خروج آمریکا از برجام شدیدی‌ترین تحریم‌های نفتی را تجربه می‌کرد و این تحریم‌ها باعث کاهش صادرات نفت و به دنبال آن، کاهش تکلیفی تولید نفت ایران شده بود. این دولت

هدف قرار گرفته، نفت و گاز بوده است. نگاهی به روند تاریخی این موضوع نشان می‌دهد ایران، ونزوئلا و حالا روسیه از این تحریم‌ها برای محدود شدن تولید و صادرات نفت و گاز در امان نبوده‌اند.

افزایش ۲۴ درصدی تولید نفت ایران

اداره اطلاعات انرژی آمریکا در جدیدترین گزارش خود از افزایش ۶۳۰ هزار بشکه‌ای تولید روزانه نفت ایران در یک سال گذشته و تولید ۳ میلیون و ۲۵۰ هزار بشکه نفت در سومین ماه سال ۲۰۲۴ خبر داد. تولید نفت ایران در این ماه نسبت به ماه مارس ۳۰ هزار بشکه در روز افزایش داشته است. ایران در ماه فوریه ۳ میلیون و ۲۳۰ هزار بشکه در روز نفت تولید کرده بود. براساس این گزارش، ایران در سه ماه نخست سال ۲۰۲۴ به طور میانگین روزانه ۳ میلیون و ۲۳۰ هزار بشکه نفت تولید کرده است. این آمارها نشان می‌دهد تولید نفت ایران در ماه‌های ژانویه تا مارس امسال نسبت به سه ماه چهارم سال ۲۰۲۳ ۵۰۲۲۳ هزار بشکه در روز و نسبت به سه ماه نخست سال پیش ۶۳۰ هزار بشکه در روز افزایش داشته است. ایران در سه ماه نخست سال گذشته میلادی روزانه ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه و در سه ماه چهارم این سال روزانه ۳ میلیون و ۱۸۰ هزار بشکه تولید کرده بود.

ایران مدال برنزی اوپک را پس گرفت

ایران با افزایش ۶۳۰ هزار بشکه‌ای تولید نفت در یک سال گذشته، رکورددار افزایش تولید در میان اعضای اوپک بوده است. ایران با افزایش تولید نفت توانسته است جایگاه ازدست‌رفته خود در میان تولیدکنندگان بزرگ اوپک را پله پله پس بگیرد. ایران در حالی که در سه ماه نخست سال ۲۰۲۳ به جایگاه پنجم اوپک سقوط کرده بود، در سه ماه نخست ۲۰۲۴، پس از عربستان و عراق، سومین تولیدکننده بزرگ اوپک بوده است. از سوی دیگر، براساس تازه‌ترین گزارش دبیرخانه اوپک، ایران در ماه مارس (اسفند - فروردین) ۳ میلیون و ۱۸۸ بشکه نفت خام تولید کرده که ۲۸ هزار بشکه بیشتر از فوریه ۲۰۲۴ (بهمن - اسفند) بوده و به این ترتیب پیش‌تاز افزایش تولید در سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) شده است.

ایرانی‌ها هنر دوزدن تحریم‌ها را به دست آورده‌اند

روزنامه فایننشال تایمز نیز در گزارشی اعلام کرد ایران بیش از هر زمان دیگری در ۶ سال گذشته نفت صادر می‌کند و درآمدش به سالانه ۳۵ میلیارد دلار رسیده است.

درواقع، با روی کار آمدن دولت سیزدهم، تاکتیک فروش نفت به سمت بازاریسازی نفت تغییر کرد و هم‌اکنون براساس آمار سازمان‌های بین‌المللی به بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز رسیده است. براساس گزارش فایننشال تایمز، به نقل از مؤسسه آماري ورتکسا، تهران در سه ماه نخست سال ۲۰۲۴ به طور میانگین روزانه یک میلیون و ۵۶۰ هزار بشکه نفت فروخته است. فرناندو فریرا، رئیس خدمات ریسک ژئوپولیتیک در گروه انرژی راپیدان در ایالات متحده آمریکا، گفته است ایرانی‌ها هنر دوزدن تحریم‌ها را به دست آورده‌اند. ایران نه تنها اکنون توانایی دوزدن تحریم‌ها را به دست آورده، بلکه توانسته با اقدام‌های مؤثری که در بازار نفت و گاز انجام داده، تحریم‌ها را بی‌اثر کند.

ایران اکنون با وجود تحریم‌های نفتی، توانسته است برای پنج پروژه نفت و گاز خود حدود ۴ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار سرمایه خارجی در دولت سیزدهم جذب کند، تولید نفت را افزایش دهد، بدون نگرانی به هرکجای دنیا نفت بفروشد و پول آن را دریافت کند و حالا به دنبال افزایش تولید نفت خود تا ۶ میلیون بشکه در روز است؛ به واقع با این اقدام‌ها نه تنها تحریم‌ها را دور زده، بلکه آنها را بی‌اثر کرده است.

این موضوع سبب افزایش درآمدهای نفتی هم شده است و طبق تازه‌ترین آمار گمرک، ایران توانسته درآمدهای حاصل از فروش نفت را به بیش از ۳۶ میلیارد دلار در سال برساند.

تداوم جهش تولید و صادرات نفت در دولت سیزدهم

البته دولت سیزدهم همچنان افزایش تولید و صادرات نفت را دنبال می‌کند و آن‌گونه که جواد اوجی، وزیر نفت، اعلام کرد که درآمدهای ارزی در سال جهش تولید افزایش می‌یابد و پیروی آن، گروه نفت و گاز سال ۱۴۰۲ را با رشد اقتصادی قابل توجه و از همه مهم‌تر، رشد صادرات و افزایش خیره‌کننده وصول درآمدهای ارزی به پایان رساند. آمارهای بانک مرکزی، مرکز آمار و سازمان برنامه و بودجه نیز این موارد را تأیید می‌کند. اما نکته مهم آن است که سازمان‌های بین‌المللی نیز به افزایش تولید نفت و گاز ایران در دولت سیزدهم اعتراف کرده‌اند.

رتبه دوم ایران در جهان با رشد اقتصادی ۵.۴

برنامه و بودجه، سازمانی برنامه ریز برای درآمد زایی و هزینه کرد درکشور است، در این خصوص اخیراً داوود منظور رئیس این سازمان

درصفاه کاربری خود در شبکه اجتماعی «اکس» در خصوص رشد اقتصادی کشور نوشت:

«براساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، در سال ۲۰۲۳ میلادی ایران با نرخ رشد اقتصادی ۵.۴ درصد، دومین رتبه را در بین کشورهای جهان داشته است. با آرزوی تکرار این موفقیت در سال جاری.»

اعتراف قدرت‌های بزرگ

افزایش تولید و صادرات نفت ایران در دولت سیزدهم آن‌چنان چشمگیر بوده است که افزون بر آمارهای خیره‌کننده سازمان‌های داخل کشور، نهادهای بین‌المللی نیز نتوانستند بر آن چشم ببندند و بر رشد صنعت نفت ایران با وجود ادامه تحریم‌ها اذعان دارند. در سال‌های اخیر، با وجود توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، همچنان این بشکه‌های نفت هستند که معادلات را در بازار انرژی جهان رقم می‌زند؛ بنابراین هر کشوری که بشکه‌های نفت بیشتری تولید و راهی بازار کند، قدرت بالاتری در عرصه چانه‌زنی‌های سیاسی و اقتصادی خواهد داشت.

به زبان ساده‌تر، در بازار انرژی این بشکه‌های نفت هستند که حرف می‌زنند. از همین رو، کشورهای نفتی جهان همواره به دنبال افزایش ظرفیت تولید نفت هستند تا در بزنگاه‌های کاهش یا افزایش قیمت، با دست پر وارد عمل شوند و بیشترین سود را کسب کنند. اهمیت تولید و صادرات نفت در اقتصاد کشورهای تولیدکننده نفت آن‌چنان بالاست که در دهه‌های اخیر، هرکجا تصمیم بر فشار سیاسی، اقتصادی و تحریم گرفته شده، اولین صنعتی که مورد

درواقع، با روی کار آمدن دولت سیزدهم، تاکتیک فروش نفت به سمت بازاریسازی نفت تغییر کرد و هم‌اکنون براساس آمار سازمان‌های بین‌المللی به بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز رسیده است. براساس گزارش فایننشال تایمز، به نقل از مؤسسه آماري ورتکسا، تهران در سه ماه نخست سال ۲۰۲۴ یک میلیون و ۵۶۰ هزار بشکه نفت فروخته است

صنعت نفت و گاز کشور؛ لکوموتیو توسعه پایدار اقتصادی

دانشیار دانشکده حقوق و علوم
سیاسی دانشگاه تهران

دکتر سید نصرالله ابراهیمی

مسئله نفت و جغرافیای انرژی کشور ما، مهم ترین موضوعی است که علاوه بر آنکه توسعه پایدار اقتصادی کشور مبتنی بر توسعه صنعت نفت و گاز کشور است، بلکه شکل گیری روابط با قدرت های منطقه ای و فرامنطقه ای وابسته به توسعه یافتگی این صنعت است. حدود ۷۵ درصد از کل منابع نفت موجود جهان در کشورهای خاورمیانه قرار دارد، و نفت و فرآورده های نفتی یکی از کالاهای استراتژیک کشورهای این منطقه شده است. در این کشورها نفت هم کارکرد قدرت و سیاست و هم اقتصاد و اجتماع را داشته و در تمامی زوایای زندگی مردم این منطقه تاثیرگذار است. رسوخ نفت در تمامی زوایای زندگی مردم این منطقه، نفت را به عنوان یک کالای حیاتی

درآورده است، به نحوی که زندگی بدون نفت را برای مردم این کشورها نه ممکن و نه میسر و نه به مصلحت کرده است. در نظام اقتصادی کشور جمهوری اسلامی ایران نیز نفت از جایگاه بسیار مهم و استراتژیک برخوردار بوده است. بدون شک کارکردهای مختلف نفت در کشور عزیزمان ایران بسیار متعدد و گوناگون است و می تواند شامل مواردی از قبیل تامین ارز خارجی؛ تامین سوخت برای مصارف خانگی، تجاری و

صنعتی؛ ایجاد اشتغال در کشور؛ استفاده، توسعه و انتقال فناوری ها و تکنولوژی های پیشرفته؛ تامین مواد و منابع اولیه انواع پلیمرها و پلاستیک ها؛ تقویت حاکمیت و حکمرانی در کشور و ایجاد قدرت ملی؛ حفظ اقتدار و اعتبار بین المللی؛ تقویت و توسعه رونق کسب و کار و فعالیت های اقتصادی و صنعتی در کشور؛ خروج کشور از تورم و یا رکود اقتصادی؛ و بالاخره پایه ای برای توسعه اقتصادی پایدار کشور در همه بخش های صنعتی و بازرگانی در کشور باشد.

بدون شک، برگ برنده توسعه پایدار اقتصادی کشور ایران توسعه پایدار صنعت نفت و گاز کشور است. بایستی اذعان کرد که کماکان تولید ناخالص داخلی کشور ایران به شکل محسوسی وابسته به توسعه صنعت نفت و گاز و فراز و فرود ناشی از تولید و صادرات نفت و فرآورده های نفتی، گازی، پالایشی و پتروشیمیایی است، تا آنجا که هر گاه حال صنعت نفت و گاز به عنوان قلب تپنده اقتصاد ایران خوب باشد، رشد اقتصادی کشور نیز محقق شده که می تواند اگر بدرستی مدیریت شود منجر

به توسعه اقتصادی کشورشود.

همچنانکه در سیاست دولت سیزدهم مشاهده می شود، اهتمام به رشد و توسعه صنعت نفت و گاز کشور امری ضروری بوده و از اولویت بسیار بالایی برخوردار است. پیشسازی صنعت نفت و گاز کشور در تحقق رشد اقتصادی بایستی جزء سیاست های توسعه اقتصادی کشور باشد، زیرا عبور از اقتصاد نفتی و ورود به توسعه پایدار اقتصاد کشور، که جزء سیاست های متقن نظام جمهوری اسلامی ایران و منطبق با سیاست خصوصی سازی اصل ۴۴ قانون اساسی است، صرفا با ریل گذاری مناسب در توسعه طرح های صنعت نفت و گاز در بخش های بالادستی و پایین دستی به ویژه سرمایه گذاری های گسترده در پروژه های بالادستی و پایین دستی کشور، به ویژه تبدیل نفت خام به فرآورده های متنوع جهت صادرات به بازارهای بین المللی، امکان پذیر خواهد بود. در غیر اینصورت، چنانچه اختلالی

در رشد و یا توسعه صنعت نفت و گاز کشور اتفاق افتد و این صنعت نتواند نقش مهم خود را در خلق ثروت و سرمایه بازی کند و عملا نتواند لکوموتیو توسعه صنایع دیگر کشور باشد، بدون شک چرخه توسعه پایدار اقتصاد کشور با اختلال بلکه رکود مواجه خواهد شد. خوشبختانه، آمارهای رسمی مرکز آمار ایران و همچنین بانک مرکزی در سالهای اخیر نشانگر آن است که رشد اقتصادی صنعت نفت و گاز کشور علیرغم مواجهه با تحریم های گسترده اقتصادی، در مقایسه با سایر بخش های صنعتی و تجاری کشور با افزایش قابل توجهی برخوردار است. به عنوان مثال، رشد اقتصادی در بخش نفت در دولت سیزدهم از ۱.۷ درصد در پاییز سال ۱۴۰۰؛ رشد ۱۶.۴ درصدی در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲؛ و رشد ۲۵.۶ درصد در تابستان ۱۴۰۲ را تجربه کرده است و در سطح کلان، رشد اقتصادی بخش نفت که حکایت از رشدی ۱۵ برابری دارد. چنانچه این رشد کماکان در سال ۱۴۰۳ ادامه پیدا کند و به حالت پایداری درآمده و بلکه موجبات توسعه پایدار صنعت نفت و گاز کشور را فراهم آورد، می تواند به عنوان لکوموتیو توسعه سایر صنایع و بخش های تجاری کشور مقدمه ای مناسب برای شکل گیری سیاست توسعه اقتصادی پایدار کشور باشد. تحقق این امر عملا اهداف توسعه اقتصادی ایران را به عنوان کشوری که در حال توسعه استراتژی رهایی از فروش مواد خام و دستیابی به مدارهایی از تولید کالاهای صنعتی یا مشتقات حاصل از فرآوری مواد خام است، محقق خواهد ساخت.

اهتمام به رشد و توسعه صنعت نفت و گاز کشور امری ضروری بوده و از اولویت بسیار بالایی برخوردار است. پیشسازی صنعت نفت و گاز کشور در تحقق رشد اقتصادی بایستی جزء سیاست های توسعه اقتصادی کشور باشد

ابتکاری که از آمریکای لاتین تا آسیای میانه برای صنعت نفت ایران رقم خورد

معجزه دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم

گونه ای آشکار شد که روزنامه انگلیسی فایننشال تایمز گزارشی از صادرات نفت ایران منتشر و اذعان کرده است که ایران بیش از هر زمان دیگری در ۶ سال گذشته نفت صادر می کند و درآمد آن به سالانه ۳۵ میلیارد دلار رسیده است. در گزارش پیش رو به بررسی اقدامهایی از سوی وزارت نفت پرداخته ایم که باعث شکل گیری عزت مندانه این دیپلماسی انرژی در فضای بین الملل شده است. نگاهی به فعالیت های وزارت نفت دولت سیزدهم نشان می دهد که ایران همواره یکی از بازیگران مهم عرصه تامین انرژی جهان به شمار می آید؛ به گونه ای که فعال بودن دیپلماسی انرژی در سال های اخیر این موضوع را تایید می کند. در حال حاضر برنامه ایران در عرصه دیپلماسی انرژی، حضور چشمگیر و فعال در منطقه، کشورهای آسیای میانه و در کشورهای آمریکای لاتین به شمار می آید که با استقبال این کشورها نیز رو به رو شده است.

بررسی شاخص های اقتصادی دولت سیزدهم در بخش انرژی، از رشد مولفه های مرتبط با آن در بخش های مختلف صنعت نفت ایران حکایت دارد. روند رو به رشد تولید نفت از یک سو و گسترش دیپلماسی انرژی از طریق افزایش سطح مذاکرات و دیدار هیئت های بلند پایه مقام های جمهوری اسلامی ایران با دیگر کشورها، امضای قراردادهای و تفاهم نامه های انرژی، همچنین گسترش بازارهای صادرات، نقش مهمی در افزایش مناسبات صنعت نفت و درآمدزایی ارزی و اقتصاد ایران داشته است. از آمریکای لاتین گرفته تا آسیای میانه، پرچم دیپلماسی انرژی ایران به واسطه فعالیت های وزارت نفت دولت سیزدهم به اهتزاز درآمده؛ تا آنجا که شکل گیری بازارهای جدید صادرات و گسترش بازارهای هدف در بخش های مختلف صنعت نفت ایران را رقم زده است. شاخص های اقتصادی در صنعت نفت که بخشی از آن مربوط به صادرات می شود در فضای بین الملل به

شامل قرارداد توسعه بکراچه میدان آزادگان، قرارداد گام دوم توسعه میدان های نفتی آذر و مسجد سلیمان، قرارداد توسعه میدان های نفتی سومار، سامان و دلاوران به ارزش ۱۳ میلیارد دلار، راه اندازی فاز ۱۱ پارس جنوبی به عنوان ایرانی ترین فاز میدان گازی پارس جنوبی که می توان آنرا از جمله مهمترین دستاوردهای دولت سیزدهم در این زمینه به شمار آورد و همچنین امضای طرح فشارافزایی میدان پارس جنوبی به عنوان راهبردی ترین پروژه صنعت گاز کشور دیگر اقدام های اثرگذار وزارت نفت دولت سیزدهم است که نتایج درخشان آن می تواند اثرات قابل توجهی در گسترش دیپلماسی انرژی برای ایران رقم بزند.

◀ صادرات خدمات فنی و مهندسی

اجرایی شدن عملیات پالایش فراسرزیمینی، همچنین بازسازی و نوسازی مجتمع تولید آمونیاک و تجهیز ۵ ایستگاه تقویت فشار در ونزوئلا، صدور نخستین محموله کاتالیست ایرانی به روسیه، وصول ۲،۷ میلیارد دلار مطالبات معوق از عراق، تشکیل کارگروه مشترک نفتی وزارتخانه های نفت ایران و عراق، توافق با عمان برای تشکیل کارگروه مشترک توسعه میدان هنگام،

◀ دستیابی به رکوردهای صادراتی

روسیه، الجزایر، ترکیه، ازبکستان، عراق، نیکاراگوئه، ونزوئلا، کوبا، قرقیزستان، بلاروس، عربستان، عمان، پاکستان، سریلانکا، بوركینافاسو و مجموع جزایر موریس از جمله کشورهایی هستند که وزیر نفت دولت سیزدهم تا کنون با مقام های بلند پایه و وزرای نفت و انرژی آنها دیدار و گفت و گو کرده است. در همین حال جهش صادرات نفت خام و میعانات گازی کشور، دستیابی به رکورد بالاترین رقم صادرات از سال ۱۳۹۷ و آغاز تحریم های ظالمانه تا کنون، افزایش ۴۰ درصدی وصول درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی، گاز طبیعی و محصولات پتروشیمی، افزایش ۲۲ درصدی حجم صادرات گاز طبیعی کشور از دستاوردهای صنعت نفت در دولت سیزدهم به شمار می آید که زمینه های گسترش دیپلماسی انرژی را هموارتر کرده است.

◀ امضای قراردادهای توسعه ای

امضای ۸ قرارداد به ارزش ۹،۳ میلیارد دلار برای میدان های مستقل و مشترک، امضای بزرگ ترین قراردادهای نفتی یک دهه اخیر صنعت نفت ایران برای توسعه ۶ میدان نفتی ایران

برای ایران به عنوان
کشوری که دارای
ذخایر عظیم نفت و
گاز در درون مرزهای
ملی و پیرامون است،
دیپلماسی انرژی
ابزاری برای پیشینه
سازی دستاوردها
از نظام اقتصادی
سیاسی جهان به شمار
می‌آید و سبب افزایش
قدرت چانه زنی ایران
در عرصه تعاملات
بین الملل می‌شود

جغرافیایی مناسب در خلیج فارس و دریای خزر از یک سو داشتن تجربه طولانی در حوزه انرژی از دیگر سوسبب شده است ایران به یکی از کشورهای پراهمیت و تعیین کننده در زمینه تامین انرژی جهان تبدیل شود. موقعیت ایران از لحاظ مسیرهای انتقال انرژی و نقش حیاتی در امنیت انرژی جهان بسیار حائز اهمیت است، زیرا ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی و ژئوپلیتیک ویژه ای که برای منطقه محصور در خشکی آسیای مرکزی دارد، یک کشور ترانزیتی مطلوب به شمار می‌آید و می‌تواند تولیدات نفت و گاز این کشورها را به بهترین شکل به دریای آزاد و حتی از طریق ترکیه به اروپا برساند.

جایگاه ایران در تامین منابع انرژی جهان

وجود ذخایر عظیم نفت و گاز و قابلیت‌های موجود در صنعت نفت ایران، این کشور را به یکی از بازیگران اصلی عرصه تامین انرژی جهان تبدیل کرده است تا آنجا که حذف نقش ایران در تامین منابع انرژی جهان به راحتی امکان پذیر نیست. بر اساس آمارهای رسمی اعلام شده، ذخایر قابل استحصال نفت ایران بر مبنای ضریب بازیافت، حدود ۱۵۷ میلیارد بشکه و ذخایر گاز آن حدود ۳۳ تریلیون مترمکعب است که در مجموع از نظر وجود ذخایر نفت و گاز حدود ۳۳۰ تریلیون مترمکعب برآورد می‌شود. ایران از نظر نفت و گاز درجا و همچنین مایعات و میعانات درجا در مجموع بیش از ۱۲۰۰ میلیارد بشکه معادل نفت خام در زیرزمین دارد. از سوی دیگر، افزایش تولید نفت خام ایران از ۲،۲ میلیون بشکه در روز به ۳،۳ میلیون بشکه در روز در پاییز ۱۴۰۲ طی دو سال فعالیت دولت سیزدهم، برگ برنده ای مهم در دیپلماسی فعال انرژی این کشور محسوب می‌شود. ایران در مجموع با ۱۵ کشور دارای مرزهای خاکی و آبی است که فرصت‌ها و زمینه‌های ارزشمندی را برای این کشور به ارمغان آورده است و می‌تواند روزبه‌روز توسعه یابد؛ از این رو سیاست تعمیق روابط با همسایگان و کشورهای منطقه در بازگشایی زمینه‌های تازه و بازارهای جدید صادراتی می‌تواند برای این کشور بسیار مؤثر ارزیابی شود.

تفاهم برای صادرات تجهیزات و خدمات فنی، مهندسی و تجارت فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی، از دیگر فعالیت‌های صورت گرفته وزارت نفت در دوره یاد شده است که کارنامه آن را در دیپلماسی انرژی موفق تراز همیشه کرده است.

درخشش دیپلماسی در حوزه گاز

اما دیپلماسی انرژی ایران در حوزه گاز هم خوش درخشید و با انعقاد قرارداد سوآپ گازی بین ایران، ترکمنستان و جمهوری آذربایجان با رقم سالانه ۱،۵ تا ۲ میلیارد مترمکعب و همچنین امضای تفاهمنامه افزایش دو برابری سوآپ گاز از ترکمنستان به جمهوری آذربایجان با رقم سالانه ۳ تا ۴ میلیارد مترمکعب، تمدید صادرات گاز ایران به عراق و دیدار و رایزنی برای تداوم قرارداد صادرات گاز ایران به ترکیه، صادرات دریایی گاز مایع و نهایی شدن ۲۸ قرارداد جمع‌آوری گازهای همراه نفت، مسیر حضور ایران را در بازارهای جهانی هموارتر کرد.

گسترش روابط راهبردی ایران و روسیه

از دیگر برنامه‌های ایران برای گسترش دیپلماسی انرژی می‌توان به رابطه راهبردی با کشور روسیه اشاره کرد که بسیار برای هردو کشور حائز اهمیت است. به عقیده کارشناسان، ارتباط ایران و روسیه رابطه ای راهبردی و عمیق است که می‌تواند بسیار توسعه یابد. مقام‌های عالی دو کشور، بارها علاقه‌مندی خود را برای توسعه روابط اعلام کرده‌اند که می‌تواند به‌طور ویژه در حوزه انرژی ظهور و بروز یابد.

برگ برنده برای درآمدزایی

برای ایران به عنوان کشوری که دارای ذخایر عظیم نفت و گاز در درون مرزهای ملی و پیرامون است، دیپلماسی انرژی ابزاری برای پیشینه سازی دستاوردها از نظام اقتصادی-سیاسی جهان به شمار می‌آید و سبب افزایش قدرت چانه زنی ایران در عرصه تعاملات بین الملل می‌شود. قرارگیری ایران در موقعیت ژئوپلیتیک دنیا و موقعیت

◀ سربلند از تحریم‌ها

آمارها بیانگر واقعیت‌های روشن از تلاش وزارت نفت برای دستیابی به جایگاه واقعی خود در بازارهای بین‌المللی است. گزارش بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در ۶ ماه دوم سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که صادرات نفت کشور در ۶ ماه نخست سال ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال پیش از آن (۱۴۰۱) حدود ۶۰ درصد افزایش یافته و موفقیت دولت سیزدهم در مقابله با تحریم‌های نفتی کاملاً موثر بوده است. عملکرد خیره‌کننده وزارت نفت دولت سیزدهم در صادرات نفت باعث شد که روزنامه انگلیسی فایننشال تایمز گزارشی از صادرات نفت ایران منتشر و اذعان کرده است که ایران بیش از هر زمان دیگری در ۶ سال گذشته نفت صادر می‌کند و درآمد آن به سالانه ۳۵ میلیارد دلار رسیده است. از سوی دیگر، طبق گزارش موسسه ورتکسا که در زمینه رصد اطلاعات شرکت‌های نفتی فعالیت می‌کند، تهران در سه ماه اول سال جاری میلادی روزانه به طور متوسط ۱.۵۶ میلیون بشکه نفت فروخته است. تقریباً همه نفت ایران به چین صادر شده و رقم ماهانه (و نه میانگین) فروش ایران به بالاترین سطح از سه ماه سوم سال ۲۰۱۸ رسیده است؛ درحالی‌که تحریم‌های دوره دوم از نوامبر سال ۲۰۱۸ و در سه ماه چهارم این سال بر صادرات نفت ایران اعمال شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد

به گفته وی، وزارت نفت تا پایان سال ۱۴۰۰ این رقم را به بیش از ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز رساند؛ اقدامی که با توجه به تحریم‌های موجود بسیار اثرگذار بود. در سال ۱۴۰۱ رقم تولید نفت ایران به متوسط ۲ میلیون و ۷۷۰ هزار بشکه در روز رسید؛ به گونه‌ای که افزون بر تامین نیاز داخلی، صادرات نفت ایران افزایش یافت، سازوکار فروش نفت ایران بیشتر از گذشته تقویت و بازار شرق آسیا از نفت ایران تامین شد. این کارشناس ارشد نفت و انرژی تأکید کرد: با دوزدن تحریم‌ها درآمدهای ارزی صادرات نفت نصیب کشور شد، ضمن آنکه تولید نفت در مسیر افزایشی قرار گرفت. به گفته مهرجو، در سال ۱۴۰۲ تولید نفت ایران به متوسط ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. با توجه به نیاز روزانه پالایشگاه‌های کشور به خوراک یک میلیون و ۷۰۰ تا یک میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه؛ بنابراین تا روزانه یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه به رقم صادرات نفت ایران اضافه شده و صادرات نفت ایران به این میزان افزایش یافته است.

وی تصریح کرد: برنامه وزارت نفت در سال جاری برای افزایش ظرفیت تولید نفت به منظور عبور از تولید ۳ میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه و دستیابی به تولید ۴ میلیون بشکه در روز بسیار جدی است و وزارت نفت در کنار اجرای برنامه‌های نگهداشت تولید

و برنامه تعمیرات اساسی تجهیزات و تاسیسات صنعت نفت به تعهد خود در افزایش درآمدهای ارزی کشور پایبند است.

◀ تنوع بازار صادرات به روش بازمعامله تجاری

سید نصرالله ابراهیمی، دانشیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران نیز درباره گستره دیپلماسی انرژی گفت: افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز و بازگشت به ظرفیت پیش از شروع تحریم‌ها به میزان حدود ۴ میلیون بشکه در روز از یک سو و افزایش دیپلماسی اقتصادی به ویژه با همسایگان و قطب‌های اقتصادی جدید اقتصاد جهان مانند کشورهای عضو بریکس (نام گروهی از کشورها به رهبری قدرت‌های اقتصادی نوظهور) از جمله کشورهای هند، چین، برزیل و روسیه از دیگر سو می‌تواند صنعت نفت و گاز کشور را در تنوع سازی بازار تعاملات بین‌المللی انرژی به صورت نقش آفرین فعال و موثر کند. وی افزود: بازمعامله تجارت انرژی به ویژه نفت و رشد صادرات آن و فرآورده‌های نفتی و گازی با وجود تشدید تحریم‌های اقتصادی در سال‌های اخیر، از طریق تمرکز بر بازارسازی و ایجاد تقاضای جدید در آن با تکیه بر فعال کردن ظرفیت مستهلک شده پالایشگاهی در نقاط مختلف دنیا نظیر کشورهای آفریقایی و آمریکای لاتین، همچنین حرکت به سمت تنوع مبادی صادرات از طریق بازاریابی نوین در زمینه پالایشگاه‌های کوچک شرق آسیا توانسته است رشد اقتصادی صنعت نفت و گاز کشور را در دولت سیزدهم رقم بزند.

اگرچه صادرات نفت کشور از زمان خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸ و بازگشت و تشدید دوباره تحریم‌ها محدود شد، اما با روی کار آمدن دولت سیزدهم این روند معکوس شد؛ به طوری که در سال ۱۴۰۰ شاهد افزایش ۸۰ درصدی صادرات نسبت به سال ۱۳۹۹ بودیم؛ همچنان که یک کارشناس نفت حوزه بین‌الملل اذعان می‌کند که ایرانی‌ها هنر دور زدن تحریم‌ها را به خوبی آموخته‌اند.

◀ کانال‌های فعال فروش

محمد صادق مهرجو، کارشناس ارشد نفت و انرژی با بیان اینکه دولت سیزدهم تحریم‌های فروش نفت را دور زده است، گفت: فروش نفت ایران به جز سال ۹۶ تا نیمه سال ۹۷ تحت شدیدترین تحریم‌ها قرار داشته و تحریم‌ها از ۱۳ سال گذشته تا کنون پابرجا بوده است. وی افزود: با روی کار آمدن دولت سیزدهم و تغییر جهت سیاست‌گذاری‌ها برای فروش نفت، دولت و وزارت نفت توانست تحریم‌ها را دور بزند و همه کانال‌های فروش نفت را فعال کند؛ دستاوردی که به گفته وی، از اواخر دولت دوازدهم به فرمان مقام معظم رهبری این اقدام آغاز و در دولت سیزدهم این موضوع با جدیت پیگیری شد. وی توضیح داد: در سال ۱۳۹۹ به دنبال تشدید تحریم‌های ظالمانه، رقم تولید نفت ایران به میزان قابل توجهی سقوط کرد، تا زمانی که دولت سیزدهم مستقر شد و رقم تولید نفت به میزان ۲ میلیون و ۵۵۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت.

محمد صادق مهرجو:

با روی کار آمدن دولت سیزدهم و تغییر جهت سیاست‌گذاری‌ها برای فروش نفت، دولت و وزارت نفت توانست تحریم‌ها را دور بزند و همه کانال‌های فروش نفت را فعال کند؛ دستاوردی که به گفته وی، از اواخر دولت دوازدهم به فرمان مقام معظم رهبری این اقدام آغاز و در دولت سیزدهم این موضوع با جدیت پیگیری شد

بازی برد- برد ایران و روسیه در میدان انرژی

فناوری منجر شد و وزیر نفت پس از دیدارهای فشرده در مسکو اعلام کرد: «به جرأت می‌گویم که یکی از پربارترین سفرها بود و بسیار بیشتر از آنچه انتظار داشتیم حاصل شد.»

در این سفر راه‌های گسترش مناسبات اقتصادی، رفع موانع بانکی، گمرکی و زیرساختی، تقویت همکاری تهران و مسکو در حوزه نفت و انرژی و سرمایه‌گذاری مشترک در طرح‌های زیربنایی انرژی بررسی شد و نقشه جامع و کامل همکاری با روسیه که از سوی ایران در بخش بالادست (توسعه میدان‌های نفت و گاز)، بخش پایین دست (توسعه پتروپالایشگاه‌ها و پتروشیمی)، همچنین انتقال تجهیزات و فناوری راهبردی صنعت نفت تدوین شده بود، مورد تأکید قرار گرفت. همچنین در این سفر، ایران با توجه به زیرساخت‌های موجود، آمادگی خود را برای تجارت و سوآپ گاز از روسیه به ایران و دیگر کشورهای همسایه اعلام کرد و پیشنهادهایی در زمینه تبدیل گاز به ال‌ان‌جی و صادرات در قالب آن ارائه داد و مقرر شد از توان شرکت‌های روسی در ساخت تجهیزات و انتقال

روابط ایران و روسیه در ادوار مختلف همواره دارای نکات قابل توجهی بوده است. دو کشور دارنده منابع عظیم نفت و گاز جهان گاهی در قامت رفیق در کنار هم قرار گرفتند و گاهی به رقابت با یکدیگر پرداختند، اما آنچه مشخص است تهران و مسکو تصمیم گرفتند در مقطع کنونی با حمایت ابراهیم رئیسی و ولادیمیر پوتین رؤسای جمهوری ایران و روسیه در قامت رفیق در کنار هم به ایفای نقش در عرصه‌های مختلف اقتصادی و سیاسی بپردازند. در گزارش پیش رو به بررسی روابط ایران و روسیه در حوزه انرژی پرداخته‌ایم که می‌خوانید:

ایران و روسیه با دارا بودن بزرگ‌ترین ذخایر گازی از فرصت‌های گسترده‌ای برای حضور در بازارهای جهانی انرژی و گاز برخوردارند. بر اساس آمار، ایران و روسیه در مجموع بیش از ۳۷ درصد منابع گازی جهان را در اختیار دارند. روسیه با ۳۵ تریلیون مترمکعب گاز بیش از ۱۹ درصد ذخایر گازی دنیا را در اختیار دارد. بعد از روسیه، ایران با ۳۳ تریلیون ذخایر گازی کشف‌شده و سهم ۱۷.۱ درصدی در رتبه دوم جای

اختتامیه B2B و نشست رؤسای کمیسیون مشترک همکاریهای اقتصادی جمهوری اسلامی

فناوری استفاده شود، همچنین پیشنهاد شد شرکت‌های دو کشور با تأسیس کارخانه مشترک در ایران و تولید تجهیزات، افزون بر استفاده در ایران، آن را صادر کنند.

روابط ایران و روسیه اگرچه از منظر تحلیل‌گران و کارشناسان در حوزه‌های سیاسی، امنیتی و نظامی در سطحی رضایت‌بخش قرار دارد، اما در بخش اقتصادی این روابط مطلوب و رضایت‌بخش نیست، موضوعی که رؤسای جمهوری دو کشور به آن اذعان دارند و معتقدند مرادوات اقتصادی گسترده می‌تواند سیاست‌های کلان ایران و روسیه در سطح منطقه و بین‌الملل را تضمین کند، در این میان صنعت نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی می‌تواند سطح روابط اقتصادی دو کشور را بسیار افزایش دهد.

گرفته است. در دو سال اخیر شرکت ملی نفت ایران تفاهم‌نامه‌ای با شرکت‌های روس همچون گازپروم در ۶ محور سرمایه‌گذاری در توسعه میدان‌های نفتی و گازی، سرمایه‌گذاری برای تکمیل پروژه نیمه‌تمام ایران ال‌ان‌جی، تعریف پروژه‌های جدید ال‌ان‌جی شناور (FLNG) و ال‌ان‌جی کوچک مقیاس (MiniLNG)، سوآپ گاز، سوآپ فرآورده نفتی، احداث خطوط فشار قوی صادراتی، انتقال فناوری و تکنولوژی مربوط به نفت و گاز امضا کرد.

ارزش این تفاهم‌نامه‌ها در مجموع به حدود ۴۰ میلیارد دلار می‌رسد. این رقم سرمایه می‌تواند بخش بزرگی از نیازهای سرمایه‌ای صنعت نفت را برآورده کند، البته امضای قرارداد اجرایی برای این تفاهم‌نامه‌ها لازم عملی شدن آنها و ورود سرمایه مد نظر به صنعت نفت است. با این حال در شرایطی که تحریم‌های غرب بیش از پیش گسترده شده و شرایطی که برای کشور روسیه از جانب تحریم‌های غرب به وجود آمده به نظر می‌رسد فضای همکاری دو کشور بیش از پیش به یکدیگر نزدیک شده است.

برنامه ریزی برای افزایش مرادوات تجاری تهران

و مسکو

گردش تجارت تهران و مسکو هم‌اکنون در سطح متوسط قرار دارد. سهم ایران در تجارت خارجی روسیه در سال ۲۰۱۸ تنها ۲ درصد بود و ایران در فهرست شرکای تجاری خارجی روسیه در رتبه ۵۰ قرار می‌گرفت. همین مرادوات اندک سبب شد جواد اوجی، وزیر نفت چهارم در نشست هیئت‌های عالی‌رتبه اقتصادی و تجاری ایران و فدراسیون روسیه بیان کند: سقف رقم کنونی مبادلات تجاری ما با روسیه ۴ میلیارد دلار است که با توجه به ظرفیت‌هایی که هر دو کشور دارند برنامه ریزی کرده‌ایم این سقف را سالانه به ۴۰ میلیارد دلار برسانیم.

مروری بر روابط ایران و روسیه در ۲ سال اخیر

تقویت و توسعه مناسبات و همکاری‌های دوجانبه با روسیه در دولت سیزدهم با سفر جواد اوجی، وزیر نفت به مسکو در دی‌ماه ۱۴۰۰ کلید خورد. جواد اوجی ۲۸ دی‌ماه به‌عنوان رئیس ایرانی کمیسیون مشترک ایران و روسیه عازم مسکو شد؛ سفری که به امضای اسناد مهمی برای توسعه میدان‌های نفت و گاز، پتروپالایشگاه و انتقال

ایران با توجه به زیرساخت‌های موجود، آمادگی خود را برای تجارت و سوآپ گاز از روسیه به ایران و دیگر کشورهای همسایه اعلام کرد و پیشنهادهایی در زمینه تبدیل گاز به ال‌ان‌جی و صادرات در قالب آن ارائه داد و مقرر شد از توان شرکت‌های روسی در ساخت تجهیزات و انتقال فناوری استفاده شود، همچنین پیشنهاد شد شرکت‌های دو کشور با تأسیس کارخانه مشترک در ایران و تولید تجهیزات، افزون بر استفاده در ایران، آن را صادر کنند

مسیر انتقال از جنوب به شمال، ۵ تا ۱۰ درصد اتلاف وجود دارد که با توجه به حجم گاز عبوری به این مناطق و تمرکز جمعیت در بخش شمالی کشور، این میزان در زمستان بسیار چشمگیر است. از طرف دیگر ایران به ازای سوآپ گازی انجام شده برای روسیه، حق سوآپ دریافت خواهد کرد که از افزایش هرچه بیشتر این سوآپ، درآمدزایی ارزی بیشتری نیز خواهد داشت و در صورت دریافت بخشی از گاز عبوری، کمک مهمی به ناترازی گاز نیز خواهد کرد. از سوی دیگر، سیاست همکاری گازی با روسیه چه در زمینه سوآپ گاز، چه خرید و با صادرات آن و چه انتقال سکوی صادرات ال ان جی به جنوب خلیج فارس و از طریق سواحل ایران، همه به نفع ایران است و مزایای متنوعی دارد و وقوع هریک بسیار مهم است. این همکاری سرانجام کمک بسزایی به ایران برای تبدیل شدن به قطب توزیع گاز و انرژی در منطقه خواهد داشت و با توجه به تحریم متقابل روسیه و مسیر بسیار دور رسیدن کالا و انرژی روسیه به هند، مسیر ایران بهترین نقطه برای ترانزیت کالا و انرژی روسیه به شرق آسیا است و باید در حوزه انرژی به ویژه گاز نیز این همکاری تداوم داشته باشد.

انتقال تکنولوژی

افزایش روابط گازی با روسیه می تواند به انتقال تکنولوژی از این کشور به ایران منجر شود. برای مثال روسیه می تواند در بخش احداث زیرساخت های انتقال در بخش دریایی به ما کمک کند. ما برای صادرات گاز به کشورهایی مانند عمان به فناوری روس ها در زمینه خطوط لوله دریایی نیاز داریم. سوآپ گاز روسیه می تواند به افزایش اثرگذاری سیاسی ما در منطقه منجر شود و منافع سیاسی برایمان داشته باشد. از طرفی ما همواره در تلاش بوده ایم به هاب گازی و انرژی منطقه تبدیل شویم و همکاری گازی با روسیه می تواند ما را در رسیدن به این هدف یاری کند. اگرچه مسیر خوبی از سوی وزارت نفت دولت سیزدهم برای افزایش همکاری ها با همسایگان در زمینه انرژی طراحی شده است و اقدام های مناسبی در جریان است، اما تلاش ها باید افزایش یابد تا نتایج حداکثری به دست آید.

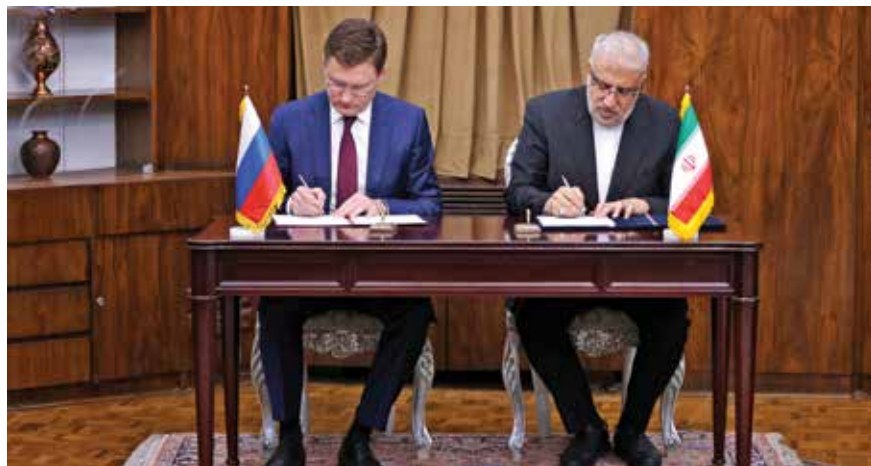
کاهش اثرات تحریم برای دو طرف در سایه رفاقت

با توجه به شرایط کنونی روسیه از لحاظ تحریم های کشورهای اروپایی و آمریکا، ارتباط با ایران می تواند برای صنعت نفت ایران و روسیه بسیار مفید باشد. کاهش اثرات تحریم برای دو طرف، دسترسی به فناوری های پیشرفته، سرمایه گذاری برای ایران را در بر دارد، اما برای روسیه نیز بازار جدید نفت و گاز را به همراه خواهد داشت. دیمتری کیسلوف، کارشناس انرژی در مؤسسه مطالعات انرژی روسیه در این زمینه می گوید: «ایده سوآپ گاز روسیه از طریق کشورهای شوروی سابق به ایران و سپس کشورهای نیازمند به گاز، ایده ای جذاب است که ظرفیت خوبی برای سودآوری برای همه طرف های درگیر دارد. روسیه می تواند از این طریق گاز مازاد خود را به بازارهای جدید صادر کند و درآمدهای ارزی خود را افزایش دهد. ایران نیز می تواند از این طریق درآمدهای ارزی خود را افزایش و وابستگی اش به نفت را کاهش دهد. کشورهای نیازمند به گاز نیز می توانند از این طریق نیازهای خود را تأمین کنند. البته این طرح با چالش هایی نیز روبه رو است. یکی از چالش ها این است که زیرساخت های لازم برای انتقال گاز از روسیه به ایران و سپس به کشورهای نیازمند به گاز وجود ندارد. این زیرساخت ها باید توسعه یابند که مستلزم سرمایه گذاری قابل توجهی است. چالش دیگر اینکه کشورهای غربی ممکن است با این طرح مخالفت کنند. آنها ممکن است این طرح را به عنوان تلاش روسیه برای دور زدن تحریم ها تلقی کنند.

تاریخچه همکاری ایران و روسیه در صنعت نفت

آذرماه سال ۱۳۷۵ همکاری های ایران و روسیه رنگ دیگری به

الکساندر نوک، معاون نخست وزیر روسیه هم در نشست تهران اعلام کرد: سفر ابراهیم رئیسی، رئیس جمهوری ایران به روسیه در ماه ژانویه امسال (۲۰۲۲) تحرک مضاعفی به توسعه روابط دو کشور داده است و ما باید توافقاتی مهمی را که در سطح رؤسای جمهوری ایران و روسیه حاصل شده است، اجرایی کنیم. در دو سال گذشته، ایران و روسیه همکاری های گسترده ای در زمینه های نفت، گاز و پتروشیمی داشته اند، همکاری های ایران و روسیه در حوزه انرژی اهمیتی ویژه دارد، این همکاری ها می تواند به تأمین نیازهای انرژی دو کشور و ایجاد ثبات در بازار انرژی جهانی کمک کند. در دو سال گذشته، ایران و روسیه قراردادهای و تفاهم نامه های متعددی در زمینه های مختلف از جمله انرژی، سیاست و اقتصاد منعقد کرده اند: توافقاتی که همکاری نفتی بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت روسنت روسیه و شرکت گازپروم در سال ۲۰۲۳ که شامل همکاری در زمینه توسعه میدان های نفتی مشترک، صادرات نفت و پالایش نفت است. توافق نامه همکاری پتروشیمی بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران و شرکت روسنت که شامل همکاری در زمینه تولید محصولات پتروشیمی، صادرات محصولات پتروشیمی و سرمایه گذاری در زمینه پتروشیمی است.

سوآپ نفت و گاز به هر شکلی به نفع ایران

ایران می خواهد گاز روسیه را بخرد یا سوآپ کند و با استفاده از این ظرفیت صادرات گاز را توسعه دهد. با توجه به وقوع تحریم های انرژی علیه روسیه و وضع اروپا در تأمین انرژی، نخستین مشکل کشورهای اروپایی، فرار سرمایه گذاران از این کشورها به سمت کشورهایی نظیر آمریکا، کانادا و حتی شرق آسیا است که گاز را به قیمت یک پنجم اروپا دریافت خواهند کرد و بیشترین ضربه را نیز قطب تولید مواد شیمیایی اروپا یعنی آلمان خواهد خورد و روسیه نیز به سمت بازارهای جدید در جنوب آسیا خواهد رفت. نیاز مبرم گازی در کشورهای منطقه به خصوص پاکستان و هند، سبب شده است روسیه به این منطقه بسیار اهمیت دهد. در همین میان مهم ترین موضوع در بحث رسیدن روسیه به این بازارهای جدید، همکاری گازی ایران با روسیه است. روسیه از سه طریق امکان رساندن گاز خود به پاکستان و سپس هند را خواهد داشت. مسیر اول و مهم ترین مسیر، سوآپ گازی با ایران و تکمیل خط لوله صلح است که گاز پارس جنوبی را از طریق این خط لوله ابتدا به پاکستان و سپس به هند می رساند. از طرفی بخش های نیمه شمالی کشور نیز معادل گاز صادر شده، از طریق روسیه، گاز دریافت خواهند کرد. نخستین کمکی که سوآپ گاز روسیه به ایران خواهد کرد، کاهش هزینه انتقال گاز از جنوب به شمال است، همچنین در

ایران و روسیه قراردادهای تفاهم نامه های متعددی در زمینه های مختلف از جمله انرژی، سیاست و اقتصاد منعقد کرده اند: توافق نامه همکاری نفتی بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت روسنت روسیه و شرکت گازپروم در سال ۲۰۲۳ که شامل همکاری در زمینه توسعه میدان های نفتی مشترک، صادرات نفت و پالایش نفت است

میلیون دلار بود که تبادلات امسال گویای روند رو به رشد صادرات این محصولات ایرانی به روسیه است.

◀ حمایت‌های جهانی برای عبور از سوخت‌های فسیلی

دومین مسئله‌ای که باید به آن توجه داشت این است که ایران و روسیه در فضایی از حوزه انرژی بازی می‌کنند که دولت جدید آمریکا در نظر دارد نظم خاص خود را بر حوزه انرژی جهان تحمیل کند. آمریکا در استراتژی امنیت ملی خود، محور موضوعات انرژی را مبتنی بر تقویت گذار انرژی اعلام کرده، یعنی جهان به سمت انرژی‌های غیرفسیلی برود. دولت بایدن این موضوع را به‌طور جدی پیگیری می‌کند، به نحوی که کل عرضه‌کنندگان سنتی انرژی همچون ایران و روسیه تحت تأثیر قرار می‌گیرند.

انرژی‌های تجدیدپذیری که قرار است جایگزین انرژی‌های تجدیدناپذیر شود نیاز به سرمایه‌گذاری گسترده دارد، بنابراین دولت بایدن برای برخی فناوری‌ها سوبسید می‌دهد. بر این اساس دولت آمریکا برخی حمایت‌ها در حوزه فسیلی را کاهش داده و از انرژی هیدروژن، خودروهایی برقی یا منابع حیاتی جدید مانند لیتیوم و توسعه آن حمایت می‌کند، بنابراین ایران برای مواجهه با سیاست‌های جدید آمریکا تنها با روس‌ها، بلکه با برخی از کشورهای عضو اوپک، نیاز به همکاری دارد. روس‌ها اکنون درگیر قانون تحریم کاتسا (قانون مقابله با دشمنان آمریکا از طریق تحریم‌ها)، همچنین تحریم‌های بخش فناوری و تحریم‌های مالی هستند، بنابراین اکنون روسیه به همکاری با کشورهایی مانند ایران نیاز دارند.

◀ غرب ناخرسند از همکاری دو غول گازی جهان

مقام‌های آمریکایی همواره نسبت به همکاری نفتی ایران و روسیه ابراز نگرانی کرده‌اند. آنها معتقدند این همکاری می‌تواند به افزایش صادرات نفت ایران و تقویت اقتصاد این کشور کمک کند. این موضوع می‌تواند به ایران کمک کند تا تحریم‌های غرب را دور بزند و به اهداف منطقه‌ای خود دست یابد.

در ماه اکتبر ۲۰۲۳، سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا گفت که این کشور به اجرای دقیق چارچوب محکم نفت و سایر تحریم‌ها علیه ایران ادامه می‌دهد. وی همچنین گفت که آمریکا به دنبال همکاری با کشورهایی است که واردات نفت از ایران را کاهش می‌دهند.

هفدهمین نشست کمیسیون مشترک همکاری اقتصادی ایران و روسیه به عنوان آخرین تعامل دو کشور در سال ۱۴۰۲ با امضای ۱۹ سند همکاری در زمینه‌های مختلف همچون سلامت، راه و شهرسازی، استاندارد، زمین شناسی و مناطق آزاد و شرکت‌های دانش بنیان‌های اقتصادی همراه شد، در این مراسم جواد اوجی وزیر نفت ایران گفت: توسعه ۸ میدان نفتی ایران از سوی شرکت‌های روسیه سبب افزایش ۲۰۰ هزار بشکه ای تولید نفت ایران شده است، این امر نشان از عزم جدی تهران و مسکو برای گسترش همکاری‌ها دارد.

خود گرفت و دو کشور نخستین نشست کمیسیون همکاری‌های اقتصادی خود را در مسکو برگزار کردند که به انعقاد اسناد مهمی در زمینه همکاری‌های دوجانبه منجر شد. شاید این نخستین مذاکرات اقتصاد روسیه با کشورمان پس از فروپاشی اتحاد شوروی در سال ۱۹۹۱ میلادی (۱۳۷۰) بود. «مرتضی محمدخان»، وزیر اقتصاد و دارایی وقت جمهوری اسلامی ایران و «اولک داویداف» وزیر امور اقتصاد خارجی وقت روسیه ریاست هیئت‌های دو کشور را در جریان این نشست پنج روزه به عهده داشتند.

کمیسیون‌های مشترک اقتصادی ایران و روسیه در سال‌های اخیر با فراز و فرودهای زیادی همراه بوده و گاهی با چند سال تأخیر به صورت نوبتی در تهران و مسکو برگزار شده است. در سال‌های اخیر اما با واسطه تحریم‌های آمریکا بر ضد دو کشور این نشست‌ها رنگ و بوی دیگری به خود گرفته است و در دولت سیزدهم به صورت جدی تری پیگیری می‌شود. پیش از این دولت آخرین نشست کمیسیون همکاری اقتصادی دو کشور خردادماه سال ۹۸ (پانزدهمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی و تجاری ایران و فدراسیون روسیه) در شهرهای تهران و اصفهان برگزار شد.

مشارکت شرکت‌های روسی در پروژه‌های صنعت نفت ایران طی ۴۴ سال اخیر را می‌توان به سه دوره تقسیم کرد: دوره اول (۱۳۶۸-۱۳۵۷)؛ در این دوره شرکت‌های روسی در پروژه‌های توسعه میدان‌های نفتی و گازی ایران مشارکت داشتند. دوره دوم (۱۳۸۴-۱۳۶۸)؛ در این دوره، همکاری ایران و روسیه در زمینه نفت و گاز کاهش یافت. این موضوع به دلیل اختلاف‌های سیاسی بین دو کشور بود. دوره سوم (۱۴۰۲-۱۳۸۴) در این دوره، همکاری ایران و روسیه در زمینه نفت و گاز دوباره افزایش یافت. از جمله این پروژه‌ها می‌توان به توسعه میدان نفتی پایدار غرب اشاره کرد. در سال‌های اخیر، شرکت‌های روسی در پروژه‌های توسعه میدان‌های نفتی و گازی ایران مشارکت بیشتری داشته‌اند. این موضوع به دلیل تحریم‌های آمریکا علیه ایران است که شرکت‌های غربی را از همکاری با ایران منع می‌کند. روسیه یکی از پیشروترین کشورهای جهان در زمینه فناوری ال ان جی و مایع سازی گاز طبیعی است. این کشور دارای ۱۰ تأسیسات ال ان جی با ظرفیت تولید بیش از ۱۰۰ میلیون تن در سال است، از این رو می‌تواند کمک‌های زیادی به صنعت نفت ایران در حوزه فناوری ال ان جی و مایع سازی گاز طبیعی کند. این کمک‌ها شامل انتقال فناوری، سرمایه‌گذاری و مشارکت فنی است. این مشارکت می‌تواند به ایران کمک کند تا از تجربه و دانش روسیه در این زمینه بهره‌مند شود.

از سوی دیگر ایران و روسیه در حوزه پتروشیمی با توجه به علاقه روس‌ها همکاری خوبی داشته‌اند. برای مثال یک شرکت دانش بنیان ایرانی برای تأمین صنایع نفت و گاز روسیه، در نیمه نخست سال ۱۴۰۲، حدود ۹ میلیون دلار انواع کاتالیست به این کشور صادر کرد. ارزش صادرات کاتالیست‌ها به روسیه پارسال ۸

مقام‌های آمریکایی همواره نسبت به همکاری نفتی ایران و روسیه ابراز نگرانی کرده‌اند. آنها معتقدند این همکاری می‌تواند به افزایش صادرات نفت ایران و تقویت اقتصاد این کشور کمک کند. این موضوع می‌تواند به ایران کمک کند تا تحریم‌های غرب را دور بزند و به اهداف منطقه‌ای خود دست یابد.

دورنمای ایران برای تبدیل شدن به هاب گازی منطقه

تبدیل ایران به هاب گازی منطقه با توجه به وجود زیرساخت‌های لازم که در اختیار دارد و همچنین گسترش دیپلماسی انرژی در سال‌های اخیر بخشی از استراتژی این کشور در زمینه توسعه تعاملات نفتی و گازی با کشورهای منطقه و جهان و همچنین افزایش سهم ایران در بازار اقتصاد جهانی به شمار می‌آید. ایران قصد دارد با همکاری روسیه، قطر و ترکمنستان، محدوده خلیج فارس و عسلویه را به هاب گازی تبدیل کند، موضوعی که به گفته جواد اوجی، وزیر نفت مقدمات اجرایی شدن آن و برنامه ریزی‌های لازم پیرامون آن انجام شده است.

اقدامات لازم

موقعیت ژئوپلیتیکی ایران در منطقه خاورمیانه، دسترسی به آب‌های آزاد و وجود زیرساخت‌های لازم در خطوط انتقال گاز و شکل گیری زیرساخت‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی مزیت‌های ایران برای تبدیل شدن به هاب گازی منطقه را شامل می‌شود، اقدامی که به اعتقاد جواد اوجی وزیر نفت مقدمات و برنامه‌ریزی‌های لازم درخصوص تبدیل ایران به هاب گازی در منطقه انجام شده است و ایران با همکاری روسیه، ترکمنستان و قطر در تلاش است که محدوده خلیج فارس و عسلویه را به هاب گازی تبدیل کند. به گفته اوجی، واردات، ترانزیت و سوآپ گاز و سهم ایران از تجارت گاز در منطقه در حال افزایش است.

همگامی ایران و روسیه

۲۲ مهرماه سال ۱۴۰۲ با سفر وزیر نفت ایران به روسیه و شرکت در مجمع بین‌المللی هفته انرژی روسیه موضوع گسترش دیپلماسی انرژی و اجرای برنامه‌های راهبردی در حوزه انرژی میان دو کشور مورد تأکید قرار گرفت. توسعه تعاملات نفتی و گازی ایران و روسیه و برداشتن گام‌های عملی برای ایجاد قطب گازی ایران - روسیه

دومین ذخایر بزرگ گاز طبیعی جهان، در ایران قرار دارد. ایران با ۳۳ تریلیون متر مکعب ذخایر گاز طبیعی، ۱۶ درصد از کل ذخایر گاز طبیعی جهان را به خود اختصاص داده است. بخش زیادی از ذخایر گاز ایران در میدان فراساحلی پارس جنوبی در خلیج فارس متمرکز شده که با قطر مشترک است. در حال حاضر ظرفیت تولید گاز در ایران به گفته محسن خجسته مهر مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران یک میلیارد متر مکعب در روز است که با اجرای طرح‌های توسعه‌ای در میادین گازی این رقم در ۸ سال آینده به ۱.۵ میلیارد متر مکعب در روز افزایش پیدا خواهد کرد. وجود این پتانسیل عظیم در صنعت گاز ایران و انجام سرمایه‌گذاری‌های لازم برای توسعه میادین مشترک و مستقل گازی رویکرد ایران به تشکیل هاب گازی در منطقه را پررنگ کرده است. این کشور بنا دارد علاوه بر توسعه میادین گازی خود با تجربه‌ای که در بخش سوآپ گاز بین ترکمنستان و آذربایجان و صادرات گاز به همسایگان غربی خود دارد روند شکل‌گیری هاب گازی را تسریع بخشد از سوی دیگر وجود مناسبات مختلف اقتصادی ایران با کشور روسیه و ارتباط فی مابینی که بین دو کشور وجود دارد تاحدودی می‌تواند اثرات مثبتی را در این زمینه برای این کشور بوجود آورد. روسیه بزرگترین ذخایر گازی جهان را در اختیار دارد بر اساس اعلام آژانس بین‌المللی انرژی ذخایر گازی این کشور ۳۸ تریلیون مترمکعب برآورد می‌شود.

از نظر تاریخی، اروپا و ترکیه بزرگترین خریداران گاز روسیه بودند اما پس از درگیری بین روسیه و اوکراین و تحریم روسیه، ترکیه تنها مصرف‌کننده بزرگ گاز روسیه مانده است. اکنون چین مقصد اصلی صادرات گاز روسیه از طریق خط لوله است. روسیه گاز طبیعی مایع (الان جی) هم صادر می‌کند و واردات الان جی از روسیه به اروپا، در سال ۲۰۲۱ رشد چشمگیری پیدا کرد.

جدید، حجم گاز صادراتی به ارمنستان افزایش یافته و ضریب تهاثر گاز با برق نیز به نفع شرکت ملی گاز ایران اصلاح شده و مدت قرارداد تا سال ۲۰۳۰ تمدید شده است. گفتنی است، خط لوله صادرات گاز ایران به ارمنستان ظرفیت انتقال سالانه بیش از یک میلیارد مترمکعب گاز طبیعی به ارمنستان را دارد که طی دوره بهره‌برداری، فقط از حدود یک سوم ظرفیت این خط استفاده شده است.

◀ برنامه صادرات گاز به عمان

روابط جمهوری اسلامی ایران و سلطنت عمان به دلیل ویژگی‌های اقتصادی، ژئوپلیتیک و سیاسی دو کشور از اهمیت خاصی برخوردار است. ایران و عمان در تنگه هرمز مرز آبی مشترکی با یکدیگر دارند و فاصله دو کشور در این نقطه به ۳۷ کیلومتر می‌رسد. اهمیت ژئوپلیتیک تنگه هرمز باعث شده تا دو کشور از دیرباز همکاری‌های امنیتی برای حفظ امنیت حمل و نقل دریایی از این تنگه داشته باشند.

عمان منابع نفت و گاز محدودی در خلیج فارس داراست و در این زمینه دچار ضعف‌های فراوانی است. به همین خاطر جهت جبران نیازمندی‌های انرژی خود به همسایگانش نیازمند است. مسائل و اختلافات سیاسی و مرزی دو کشور عمان و امارات عربی متحده، باعث شده است تا عمان این خط لوله را محل امنی جهت تأمین نیازهای بلندمدت خود نداند و امارات عربی متحده می‌تواند از این طریق به اعمال فشار به عمان بپردازد. عمان به دنبال حل این مشکل تنها از یک طریق می‌تواند اقدام نماید و آن منابع عظیم گازی ایران در شمال این کشور است. در حال حاضر ایران استراتژی‌های متعددی را درباره صادرات گاز به عمان دنبال می‌کند که از توسعه یکپارچه میدان هنگام تا صادرات ال ان جی و حتی سوآپ گاز روسیه به عمان را در برمی‌گیرد. در هر حال صادرات گاز ایران به این کشور به صورت بالقوه در دستور کار وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران قرار دارد و کشور عمان به صورت جدی به دنبال شکل‌گیری این مناسبات است. به نظر می‌رسد برنامه صادرات گاز ایران به کشورهای حاشیه خلیج فارس به صورت گزینه جدی در دستور کار مسوولان وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران است و این کشور قصد دارد با شکل‌گیری هاب گازی در ایران به نیاز تمام کشورهای درخواست‌کننده گاز پاسخی مناسب دهد اگرچه مدل پاسخگویی به نیاز این کشورها متفاوت است حال آنکه با شکل‌گیری این هاب در منطقه خلیج فارس و عسولوبه ایجاد گسترده روابط گازی ایران با کشورهای منطقه مشخص می‌شود.

◀ هاب گازی چیست

هاب گازی مکان یا شاخصی برای معاملات گازی است که از منابع مختلفی مانند تولید داخلی، واردات از طریق خط لوله و ال ان جی را شامل می‌شود. در این هاب‌ها معاملات فیزیکی و مالی در قالب معاملات اسپات به صورت نقدی و تحویل کمتر از یک هفته و معاملات آتیها برای تاریخ‌های طولانی‌تر و حتی بیشتر برای افزایش تعداد معاملات گاز و تسهیل مبادلات گاز صورت می‌گیرد و کمتر به تحویل فیزیکی منجر می‌شود. هابهای گازی در دنیا تقریباً از اواخر دهه ۱۹۹۰ به طور جدی کار خود را آغاز کرده‌اند که به دو صورت فیزیکی و مجازی تشکیل شده‌اند. این هابها اگر به طور فیزیکی موجود باشند عمدتاً اجتماع چندین خط لوله انتقال گاز هستند که قیمت معیار گاز در منطقه خود را تعیین می‌کنند و برای خریداران و فروشندگان گاز امکان دسترسی آسان به بازارهای اصلی گاز را ممکن می‌سازند مانند هنری هاب در ایالات متحده آمریکا و اگر به صورت مجازی ایجاد شوند یک شاخص قیمتی برای قیمت‌گذاری گاز می‌باشند مانند ان بی پی در انگلستان و وظیفه اصلی این هابها برقراری ارتباط در زمینه خرید و فروش و مبادله گاز طبیعی، تحویل گاز طبیعی براساس قراردادهای آتی‌ها و معاملات اسپات، قیمت‌گذاری گاز طبیعی و نظایر آن است.

در خلیج فارس در دیدار اوجی با الکسی میلر مدیرعامل شرکت گازپروم تقویت شد. اوجی در این دیدار، چشم‌انداز تقویت تبادلات انرژی ایران و روسیه و ایجاد کریدور گازی دو طرف از طریق کشورهای همسایه را در چارچوب همکاری‌های منطقه‌ای مثبت توصیف کرد و با اشاره به دیدگاه مثبت رؤسای جمهور ایران و فدراسیون روسیه در زمینه ایجاد قطب گازی در جنوب ایران، برداشتن گام‌های عملی برای ایجاد قطب گازی ایران و روسیه در سواحل شمالی خلیج فارس را خواستار شد. مدیرعامل شرکت گازپروم نیز در این دیدار با اشاره به روند رو به رشد مناسبات تهران - مسکو، از همکاری‌های تازه با ایران اعلام آمادگی کرد. آنچه که مسلم است ایران و روسیه به گسترش تعاملات انرژی در حوزه نفت و گاز عزم جدی دارند چراکه فرایند رابطه هردو کشور در این زمینه به صورت برد - برد پیش بینی می‌شود.

◀ ظرفیت‌های قطر و ترکمنستان

نگاهی به ظرفیت گازی کشور قطر موید این موضوع است که قطر برنامه تولید ال ان جی از میدان نورت فیلد را به صورت جدی در دستور کار قرار داده است. این کشور سرگرم توسعه ظرفیت تولید بوده و تولید سالانه ۱۲۶ میلیون تن در مقایسه با ۷۷ میلیون تن فعلی را هدف گرفته است. قطر انتخاب اول خریداران گاز اروپایی پس از تحریم‌های ضد روسی است که به کاهش عرضه گاز از سوی مسکو به اروپا منجر شد. اما معلوم شد بستن قرارداد، دشوارتر از حد انتظار بوده است زیرا قطر تعهد به خرید بلندمدت را ترجیح می‌دهد، در حالی که اروپا از چنین قراردادهایی اجتناب می‌کند. از سوی دیگر، ترکمنستان، بزرگترین کشور آسیای مرکزی است اما خارج از این منطقه چندان شناخته شده نیست. طبق آمار بریتیش پترولیوم، این کشور چهارمین ذخایر گاز طبیعی بزرگ جهان را به میزان ۱۹۰.۵ تریلیون متر مکعب در اختیار دارد. تولید این کشور اندک بوده و در سال ۲۰۲۰، به حدود ۵۹ میلیارد متر مکعب رسید که عمده آن، به دلیل مصرف داخلی نسبتاً اندک، به چین صادر شد. ترکمنستان همچنین به همسایگان خود در آسیای مرکزی گاز صادر می‌کند. سیاست اصلی این کشور بهره‌برداری حداکثری از منابع گازی خود و تنوع بازارهای صادراتی گاز تولیدی از طریق احداث خطوط لوله انتقال گاز به کشورهای مختلف از جمله چین، ایران، افغانستان، پاکستان، هند و حتی اتحادیه اروپا بوده است.

◀ افزایش صادرات گاز طبیعی و فرآورده‌ها

شکل‌گیری مناسبات جدید اقتصادی میان ایران و روسیه از یک سو و گسترش دیپلماسی فعال انرژی ایران در منطقه و جهان فرصت تاریخی ایران برای تبدیل شدن به هاب گازی منطقه را بیش از پیش تقویت می‌کند. از سوی دیگر نیاز کشورهای منطقه به گاز عدم برخورداری این کشورها از منابع گازی می‌تواند فرصت حضور ایران در بازار انرژی این کشورها را تسهیل کند. از سوی دیگر، ترکیه هم مایل به تمدید قرارداد خرید گاز از ایران است، ضمن اینکه مذاکرات برای صادرات گاز به عمان، احیای قرارداد پاکستان و تجارت گاز با روسیه ادامه دارد و کشورهای اروپایی مذاکراتی برای واردات گاز از ایران از مسیر ترکیه با ایران انجام داده‌اند که هنوز به ثمر نرسیده است. درعین حال، با تسویه بدهی ترکمنستان در سه قسط، حجم سوآپ گاز از این کشور از روزانه ۴.۵ به ۸ میلیون مترمکعب افزایش یافته است.

◀ امضای قرارداد تمدید و افزایش صادرات گاز

ایران به ارمنستان

در حال حاضر صادرات گاز ایران به ارمنستان نیز در چارچوب قرارداد تهاثر انرژی بین دو کشور انجام می‌شود و مذاکرات هیئت‌های کارشناسی دو کشور بر موضوع دوره قرارداد، مقدار صادرات و ضریب تبادل برق و گاز متمرکز بوده است. در این زمینه و براساس الحاقیه

افزایش تولید و صادرات نفت

ایران در دولت سیزدهم

اداره اطلاعات انرژی آمریکا

افزایش تولید نفت ایران

در سال ۱۴۰۲

=

۶۳,۰۰۰,۰۰۰ بشکه

(رکورددار افزایش تولید در میان اعضای اوپک)

میانگین تولید نفت ایران

در ۳ ماه نخست ۲۰۲۴

=

۳,۲۳۰,۰۰۰ بشکه

میزان تولید نفت ایران

در سومین ماه ۲۰۲۴

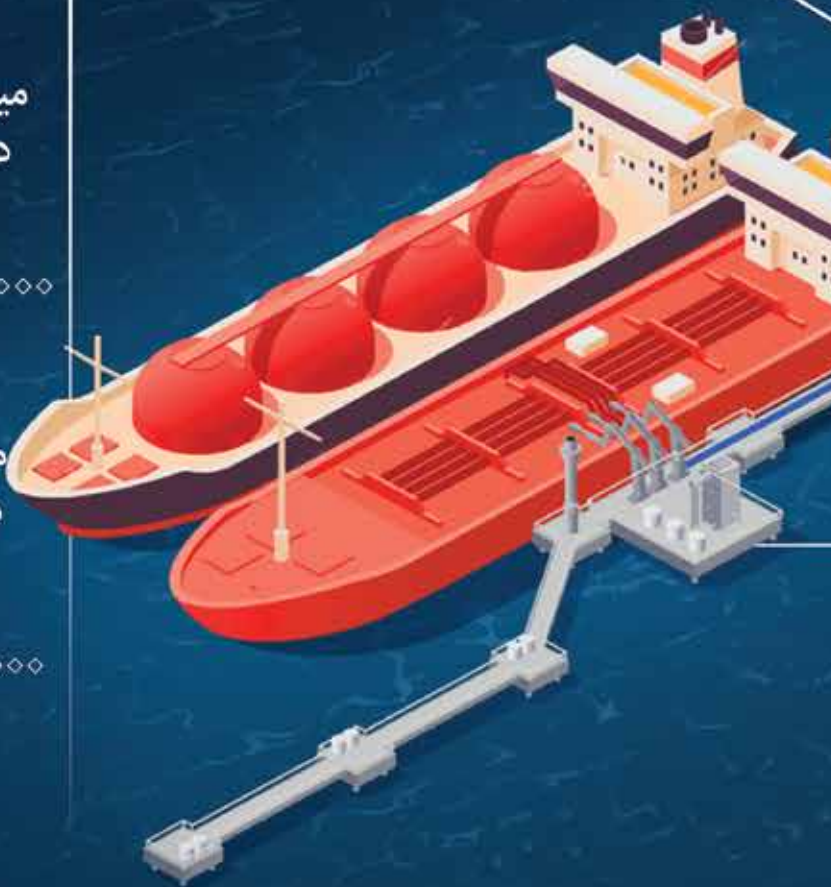
=

۳,۲۵۰,۰۰۰ بشکه

۳۵
میلیارد دلار

درآمد سالانه از
فروش نفت

۱,۵۶۰,۰۰۰
بشکه / روز

حمایت تمام‌قد وزارت نفت از تأمین‌کنندگان فناوری‌های دانش‌بنیان

وزارت نفت مدت‌هاست سیاست حمایت همه‌جانبه از سازندگان داخلی و تأمین‌کنندگان فناوری‌های دانش‌بنیان را در دستور کار خود قرار داده و این وظیفه در وزارت نفت دولت سیزدهم نیز از روزهای نخست شروع به کارش تا به امروز با قدرت ادامه دارد. صنعت نفت ایران پس از پشت سر نهادن فراز و نشیب‌های فراوان در طول یک دهه گذشته و رویارویی با شرایط سخت و پیچیده تحریمی همچنان استوار بوده و توسعه خود را تداوم بخشیده است. در این میان بومی‌سازی و دستیابی به دانش فنی فناوری‌های نوین، همواره از دغدغه‌های اصلی صنعت نفت ایران بوده است؛ موضوعی که در چند سال اخیر با جهت‌گیری مدیران وزارت نفت به تأمین نیازهای کشور با استفاده حداکثری از توانمندی‌های داخلی، قوت بیشتری به خود گرفته است و در این میان نباید از اهمیت و مزیت‌های تجاری‌سازی و کسب درآمد از طریق آن غافل شد.

حال استفاده هستند. معاون وزیر نفت در امور مهندسی، پژوهش و فناوری اجرای طرح احیای چاه‌های بسته و کم‌بازده نفتی، ساخت بار اول تجهیزات راهبردی، جمع‌آوری گازهای مشعل، توسعه زنجیره ارزش گوگرد و ارتقای کیفی فرآورده‌های نفتی را از جمله اقدام‌های بسیار مؤثر شرکت‌های دانش‌بنیان دانست.

◀ خودکفایی ۱۰۰ درصدی در حوزه کاتالیست تا پایان دولت سیزدهم

زیدی‌فرد با بیان اینکه همه کاتالیست‌های مورد نیاز صنعت نفت ۹۹ کاتالیست است، اظهار کرد: در سال ۱۳۸۰ تنها سه نوع از کاتالیست‌ها بومی‌سازی شده بود که سال ۱۳۹۰ به ۱۳ کاتالیست رسید و هم‌اکنون ۹۵ کاتالیست به ارزش مصرف سالانه هزار و ۱۱۳ میلیون دلار بومی‌سازی شده است.

وحیدرضا زیدی‌فرد، معاون وزیر نفت در امور مهندسی، پژوهش و فناوری در این زمینه با اشاره به اینکه وزارت نفت در سال ۱۴۰۲ برای دومین سال پیاپی به‌عنوان رتبه نخست در تولید بار اول و استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان شناخته شد، می‌گوید: تاکنون ۶۲ طرح به ارزش ۹۲ میلیون دلار با ۵۱ شرکت دانش‌بنیان به مرحله امضای قرارداد رسیده است، همچنین با اجرای قراردادهای یادشده هزینه تأمین کالا به ۳۰ تا ۶۰ درصد نمونه خارجی کاهش می‌یابد که با به سرانجام رسیدن طرح‌های مصوب، سالانه بیش از ۳۵۰ میلیون دلار صرفه‌جویی ارزی ناشی از وارد نکردن اقلام مورد نیاز برای کشور حاصل می‌شود.

ساخت ۱۴ تجهیز بار اول تکمیل شده است، توریواکسپندر، میدل کلدباکس و کمپرسور سانتریفیوژ نمونه‌هایی از کالاهای ساخت بار اول است که داخل پالایشگاه گازی و دیگر بخش‌های صنعت نفت در

وی اظهار کرد: در زمینه کاتالیست تقریباً به مرز خودکفایی رسیده‌ایم که این موضوع در پایان دولت سیزدهم به صورت ۱۰۰ درصد می‌شود.

◀ صادرات خدمات فنی و مهندسی و حضور دانش‌بنیان‌های صنعت نفت در عرصه بین‌المللی

معاون وزیر نفت در امور مهندسی، پژوهش و فناوری با اشاره به اینکه درباره بحث صدور خدمات فنی مهندسی افزون بر بازاریابی برای شرکت‌های داخلی به دنبال تسهیل‌گری صادرات برای شرکت‌های دانش‌بنیان بوده‌ایم، یادآور شد: افزون بر تشکیل کارگروه خدمات فنی مهندسی که متشکل از معاونت مهندسی، پژوهش و فناوری، معاونت امور بین‌الملل و بازرگانی و شرکت‌های تابع است، اقدام‌های دیگری مانند تعمیرات اساسی و نوسازی پالایشگاه دیگر کشورها از سوی شرکت‌های تابع وزارت نفت انجام و سعی شد از ظرفیت سازندگان داخل و شرکت‌های دانش‌بنیان حداکثر استفاده شود که برای مثال در بازاریابی پالایشگاه ال پالیتو کشور ونزوئلا ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار قلم کالا از سوی سازندگان داخلی تأمین شد و از این طریق بازار بسیار مناسبی برای سازندگان و شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی به‌وجود آمد.

زیدی فرد گفت: صدور خدمات فنی و مهندسی انجام شده بر اساس حمایت‌های وزارت نفت در چرخه توسعه فناوری و معرفی این توانمندی‌ها به بازارهای بین‌المللی بوده است. وی افزود: استفاده از تجهیزات داخلی، اعتماد به توان داخلی، ممنوعیت واردات ۲۰۰ قلم کالا، اثبات فناوری در صنایع داخلی، حمایت از استفاده از دانش فنی بومی شده در پالایشگاه‌های نفت و گاز، بازاریابی برای شرکت‌های توانمند و دانش‌بنیان و... به‌عنوان پشتوانه اعتمادی صدور خدمات فنی-مهندسی در سطح بین‌المللی و رقابت با شرکت‌های معتبر است.

◀ بزرگترین صندوق پژوهش و فناوری غیر دولتی کشور در صنعت نفت

معاون وزیر نفت در امور مهندسی، پژوهش و فناوری بیان کرد: صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت در آذرماه ۱۴۰۱ سرمایه‌گذاری خود را به مبلغ ۲ هزار و ۶۰۰ میلیارد ریال و در خردادماه امسال نیز سرمایه‌گذاری خود را به مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال افزایش داده و بزرگترین صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی کشور به شمار می‌آید.

◀ ترمین مطالبات قراردادی

زیدی فرد اظهار کرد: با توجه به تصویب آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و با هدف حمایت از تولید محصولات دانش‌بنیان، توسعه و حمایت از شرکت‌های تولیدکننده محصولات و کالاهای ساخت داخل و تسهیل ارائه خدمات مالی و تضامین موردنیاز شرکت‌های فعال در حوزه صنعت نفت «دستورالعمل اجرایی ترمین مطالبات قراردادی» در یکم بهمن‌ماه ۱۴۰۱ از سوی وزیر نفت ابلاغ شده است.

وی با اشاره به اینکه تاکنون بیش از ۳۰۰ میلیارد تومان انواع خدمات مالی و اعتباری از این طریق به شرکت‌های دانش‌بنیان ارائه شده است، افزود: فرآیند ترمین مطالبات قراردادی با ارسال کتبی اطلاعیه تصمیم به ترمین قرارداد از سوی نهاد مالی به کارفرما آغاز می‌شود و در ادامه کارفرما با تأیید اصالت قرارداد و اعلام رضایت به اشتراک‌گذاری اطلاعات مالی این قرارداد به نهاد مالی، قرارداد ترمین با تأمین‌کننده امضا و کارفرما برای هر پرداخت قراردادی به شرکت متقاضی مجوز لازم را از نهاد مالی اخذ می‌کند.

◀ ضمانت مسئولیت کالا در صنعت نفت

معاون وزیر نفت در امور پژوهشی، فناوری و مهندسی گفت: با توجه به اهمیت سازوکار بیمه‌ای و صدور ضمانت‌نامه محصولات و خدمات شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت نفت و به منظور اجرای ماده ۱۷ آیین‌نامه تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌زایی در صنعت نفت و در راستای حمایت از تولید مواد و تجهیزات راهبردی حوزه‌های نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی «دستورالعمل اجرایی صدور ضمانت و بیمه مسئولیت کالای صنعت نفت» در ۲۷ اردیبهشت‌ماه امسال از سوی وزیر نفت ابلاغ شد.

زیدی فرد ادامه داد: دستورالعمل اجرایی صدور ضمانت و بیمه مسئولیت کالای صنعت نفت به‌منظور توسعه فناوری و تولید محصولات بار اول در صنعت نفت کشور، اهمیت حفاظت از دارایی‌ها و تجهیزات موجود در مناطق مختلف عملیاتی این صنعت راهبردی و کاهش خطر (ریسک) تجاری‌سازی محصولات دانش‌بنیان از طریق پوشش ریسک‌های احتمالی در استفاده از تجهیزات و جبران خسارت‌های احتمالی ابلاغ شده است.

وی افزود: با ابتکار صندوق نفت در استفاده حداکثری از منابع کمک‌های فنی-اعتباری پیش‌بینی شده در قانون بودجه و به‌منظور تأمین بخشی از منابع موردنیاز پیاده‌سازی این بیمه نوین در صنعت نفت در اواخر پارسال مبلغ هزار و ۲۶۰ میلیارد ریال از این محل جذب شده است و اقدام‌های لازم برای جذب منابع کمک سایر دستگاه‌های متولی از جمله معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری در حال پیگیری است.

معاون وزیر نفت در امور پژوهشی، فناوری و مهندسی تصریح کرد: طراحی مدل کسب و کار و تسهیم ریسک، انتخاب سیدهای موضوع فعالیت، انتخاب شرکت‌های دانش‌بنیان فاز نخست: طراحی سامانه جامع اطلاعاتی محصولات وزارت نفت؛ تدوین و تصویب آیین‌نامه بیمه مسئولیت کالا وزارت نفت در بیمه مرکزی؛ امضای قرارداد با بیمه‌های اتکایی برای اتکایی کردن تضامین صادره؛ رونمایی از تصویر ضمانت‌نامه صادر شده و اجرای پایلوت برنامه به مدت ۶ ماه برای کالاهای هدف با ریسک کم را از سایر اقدام‌های انجام شده در این حوزه از سوی صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت است.

◀ اعتبار اسنادی ریالی دانش‌بنیان

زیدی فرد گفت: باتوجه به اهمیت تسویه به‌موقع مطالبات قطعی پیمانکاران طرف قرارداد با شرکت‌ها و سازمان‌های تابع وزارت نفت در کاهش هزینه‌های سربار به پروژه‌ها، ناشی از اعمال ضرایب تأخیر پرداخت در محاسبه هزینه‌ها و ضرورت این موضوع درباره شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری که عمدتاً از توان مالی محدودی برخوردار بوده و همواره با دغدغه دریافت مطالبات خود در موعد مقرر روبرو هستند، دستورالعمل «اجرایی اعتبار اسنادی ریالی دانش‌بنیان وزارت نفت» در یکم شهریورماه سال قبل از سوی وزیر نفت ابلاغ شده است.

وی افزود: هدف این دستورالعمل گسترش زیست‌بوم دانش‌بنیان در صنعت نفت و توسعه کسب‌وکارهای فناورانه، کاهش هزینه‌های تحمیلی به پروژه‌ها و تسهیل شرایط برای

در سال ۱۳۸۰ تنها سه نوع از کاتالیست‌ها بومی‌سازی شده بود که سال ۱۳۹۰ به ۱۳ کاتالیست رسید و هم‌اکنون ۹۵ کاتالیست به ارزش مصرف سالانه هزار و ۱۱۳ میلیون دلار بومی‌سازی شده است

تولید محصولات دانش بنیان و بار اول در صنعت نفت است. معاون وزیر نفت در امور پژوهشی، فناوری و مهندسی با اشاره به اینکه تاکنون قراردادهایی به ارزش ۵ هزار میلیارد تومان با شرکت ملی نفت ایران به ذی نفعی شرکت های دانش بنیان طرف قرارداد با این مجموعه به امضا رسیده است، گفت: امضای قرارداد جمعی اعتبار اسنادی ریالی با نهاد مالی، ارائه درخواست به شرکت تابع برای استفاده از اعتبار اسنادی ریالی، تدوین شرایط خصوصی اعتبار اسنادی و ضمانت تعهد پرداخت موضوع آن و اخذ مجوز استفاده از منابع برای گشایش، فرآیند اجرای اعتبار اسنادی ریالی دانش بنیان است.

**امضای قرارداد
تجمیعی اعتبار
اسنادی ریالی با نهاد
مالی، ارائه درخواست
به شرکت تابع برای
استفاده از اعتبار
اسنادی ریالی، تدوین
شرایط خصوصی
اعتبار اسنادی و
ضمانت تعهد پرداخت
موضوع آن و اخذ
مجوز استفاده از منابع
برای گشایش، فرآیند
اجرای اعتبار اسنادی
ریالی دانش بنیان
است**

۹۲

میلیون دلار

تاکنون ۶۲ طرح به ارزش ۹۲ میلیون دلار با ۵۱ شرکت دانش بنیان به مرحله امضای قرارداد رسیده است، همچنین با اجرای قراردادهای یاد شده هزینه تأمین کالا به ۳۰ تا ۶۰ درصد نمونه خارجی کاهش می یابد که با به سرانجام رسیدن طرح های مصوب، سالانه بیش از ۳۵۰ میلیون دلار صرفه جویی ارزی ناشی از وارد نکردن اقلام مورد نیاز برای کشور حاصل می شود

◀ کلید خوردن نخستین طرح مینی ال ان جی

کشور در دولت سیزدهم

زیدی فرد با اشاره به اینکه برنامه توسعه واحدهای گاز طبیعی مایع شده (LNG) در ایران قدمت ۲۰ ساله دارد، اظهار کرد: در اوایل دهه ۸۰ و حین توسعه فازهای پارس جنوبی، چند فاز از این منطقه برای ال ان جی در نظر گرفته شد.

وی با بیان اینکه ال ان جی یک محصول پرکاربرد و حیاتی در تجارت انرژی دنیاست، افزود: در همان زمان برای ورود ایران به عرصه تجارت ال ان جی در دنیا، چهار طرح بزرگ ال ان جی تعریف شد.

معاون وزیر نفت در امور پژوهشی، فناوری و مهندسی اظهار کرد: با همه چالش ها و فرازونشیب ها، وزارت نفت از طریق صندوق بازنشستگی نفت، تاکنون موفق شده یکی از این چهار طرح ال ان جی تحت عنوان ایران ال ان جی را با ساخت نیروگاه

توسعه دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و به تبع آن شرکت‌های دانش بنیان فرصت بسیار مناسبی برای رشد تولید در بستر اقتصاد دانش بنیان است؛ حمایت از گسترش پژوهش، توسعه فناوری و رشد شرکت‌های دانش بنیان رویکرد اولویت‌دار وزارت نفت است که تاکنون هم در این زمینه پیشتاز بوده و با قوت بیشتری هم ادامه می‌یابد.

توسعه دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و به تبع آن شرکت‌های دانش بنیان فرصت بسیار مناسبی برای رشد تولید در بستر اقتصاد دانش بنیان است؛ حمایت از گسترش پژوهش، توسعه فناوری و رشد شرکت‌های دانش بنیان رویکرد اولویت‌دار وزارت نفت است که تاکنون هم در این زمینه پیشتاز بوده و با قوت بیشتری هم ادامه می‌یابد.

معاون وزیر نفت در امور پژوهش، فناوری و مهندسی مهم‌ترین اقدام‌های وزارت نفت را شناسایی دقیق نیازهای فناورانه، اولویت‌بندی و ارائه به ارکان مختلف شبکه دانش بنیانی کشور؛ استفاده از ظرفیت قانون ساخت بار اول با مشارکت معاونت علمی و وزارت صمت برای تسریع و تسهیل فرآیند امضای قراردادهای شرکت‌های فناوری و دانش بنیان؛ شناسایی مشکل شرکت‌های دانش بنیان در قراردادهای ساخت بار اول که شامل تأمین سرمایه، ارائه ضمانت‌نامه‌های بانکی، گواهی‌نامه کیفیت محصول و پذیرش ریسک می‌شود و به منظور رفع این مشکل‌ها راه‌کارهای مختلفی از جمله تشکیل صندوق نفت برای کمک به تأمین مالی و ارائه ضمانت‌نامه انجام شده است که با رونمایی از دو طرح بیمه مسئولیت کالا و اعتبار LC ریالی مسیر شرکت‌های دانش بنیان برای توسعه فناوری هموارتر می‌شود، دانست.

زیدی‌فرد استفاده از سرریز فناوری دیگر بخش‌های کشور از جمله فناوری‌های دفاعی، صنایع مرتبط و... برای کاهش زمان و هزینه توسعه و نفوذ فناوری را یکی از اولویت‌های وزارت نفت برشمرد و افزود: بسترسازی و تسهیل انتقال فناوری‌های جدید در صنعت نفت و تلاش برای توسعه آن از طریق شبکه علمی و دانش بنیانی کشور با قوت ادامه می‌یابد و ایجاد بستری برای رشد خلاقیت‌ها و نوآوری‌های عملیاتی کارکنان صنعت نفت و استفاده از توان آنها در ایجاد ارزش افزوده بیشتر برای کشور می‌تواند کمک زیادی به فعالیت‌های دانش بنیان صنعت نفت کند.

و مخازن ذخیره‌سازی تا حد قابل قبولی پیش برود. زیدی‌فرد بیان کرد: با حمایت وزارت نفت و مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری، طرح تولید و ذخیره‌سازی گاز طبیعی مایع شده (MiniLNG) در دستور کار شرکت آهن و فولاد ارفع قرار گرفت و مراحل اولیه نخستین طرح مینی‌ال‌ان‌جی در کشور شامل گرفتن مجوز خوراک، تأییدیه گزارش فنی و اقتصادی، تأییدیه توانمندی‌های مالی، انتخاب شرکت مدیریت پروژه، مذاکره با شرکت‌های صاحب لایسنس و غربالگری آنها، انتشار اسناد مناقصه EPC و دریافت پیشنهادها... انجام شده است.

وی با اشاره به اینکه حمایت از علم و توسعه فناوری در کشور به‌ویژه در صنعت نفت خواسته مستمر و دغدغه مقام معظم رهبری، ریاست جمهوری و وزیر نفت است، اظهار کرد:

فرصت‌هایی که وزارت نفت برای سازندگان داخلی ایجاد کرده است

از حمایت ساخت داخل تا هدایت به سمت بازارهای جهانی

پرداختن به ساخت داخل در صنعت نفت و بومی سازی اقلام و تجهیزات مورد نیاز قابل ساخت آن از سوی شرکت‌های دانش بنیان و سازندگان و تولید کنندگان داخلی، از جمله سیاست‌های راهبردی به شمار می‌رود که وزارت نفت دولت سیزدهم از همان شروع کار، آن را فصل الخطاب قرار داد و بر همین اساس با انجام سلسله اقدام‌هایی تلاش خود را بر آن معطوف داشت که با تکیه بر فضای اعتماد به سازندگان داخلی، اهداف ترسیم شده در سیاست‌های کاری خود را عملی سازد. سیاست‌های وزارت نفت دولت سیزدهم با رویکرد تقویت ساخت داخل، توسعه زیست‌بوم نوآوری و حمایت از شرکت‌های دانش بنیان به منظور کاهش وابستگی خارجی، تعدیل آسیب‌پذیری اقتصادی و ایجاد اشتغال اتخاذ شده است. این وزارتخانه در راستای نیل به اهداف ترسیم‌شده در اسناد بالادستی و توسعه نقش شرکت‌های دانش بنیان در صنعت نفت، اقدام‌هایی انجام داده است که در ادامه به آن پرداخته ایم.

واشغال زایی در صنعت نفت

- ارتقای سطح همکاری با شرکت‌های دانش بنیان و انجمن‌های تخصصی مرتبط با صنعت نفت
- بررسی و پیگیری مسائل و مشکلات سازندگان و واحدهای تولیدی در خصوص موضوعات مرتبط با وزارت نفت در چارچوب حمایت از ساخت داخل و بهره‌مندی از ظرفیت‌هایی موجود نهادهای بازرسی در راستای تحقق قوانین حمایت از شرکت‌های سازنده داخلی
- پیگیری ساخت داخل ۱۰ قلم کالای مهم و اساسی مورد نیاز صنعت نفت همسو با اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و خروج توری از رکود و حمایت از ساخت داخل دانش بنیان و پیگیری فاز دوم برنامه ساخت داخل کالاهای اولویت دار صنعت نفت و پایش و بررسی فهرست پروژه‌های ساخت بار اول در سطح وزارت نفت
- تهیه و تدوین دستورالعمل ارزیابی شرکت‌های دانش بنیان جهت تسهیل ورود این شرکتها به فهرست بلند منابع واحد دستگاه مرکزی در رابطه با زنجیره تامین کالا
- ابلاغ دستورالعمل اجرائی تخصیص امتیاز معیارها و ارزیابی صلاحیت و سطح بندی سازندگان دانش بنیان
- تدوین ساز و کار حمایت از فعالیت شرکت‌های دانش بنیان در قراردادهای حوزه خدمات آزمایشگاهی بالادستی
- الزام تمام شرکت‌های زیر مجموعه‌های وزارت نفت به خرید کالاهای دارای سازنده داخلی
- مشارکت با معاونت علمی فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری در تحقق روند اجرائی رفع چالش‌های فناوری و نوآوری تجهیزات گلوگاهی صنعت نفت همچون لوله مغزی سیار، سیستم دورانی هدایت شونده در حفاری جهت دار و ...
- ممنوعیت خریدهای خارجی دارای تولید مشابه داخلی

گسترش رویکرد توسعه صنعت نفت بر مبنای اقتصاد دانش بنیان

در راستای بهره‌برداری حداکثری از ظرفیت «مصوبه ستاد مقابله با تحریم شورای عالی امنیت ملی در خصوص تولید بار اول» و همچنین سایر حمایت‌های مربوط به شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان به منظور مقابله با تحریم‌ها و رفع نیازهای فناورانه صنعت نفت، با هدف پشتیبانی و مانع‌زدایی و اجرای طرح‌های تولید بار اول شرکت‌های اصلی و تابعه وزارت نفت کارگروه تولید بار اول در صنعت نفت تشکیل شد. در گزارش این کارگروه به مواردی به شرح ذیل اشاره شده است.

- شناسایی و تجمیع ۵۴۴ نیاز فناورانه شرکت‌های تابعه وزارت نفت و بیش از ۴ برابر شدن تعداد شرکت‌های دانش بنیان همکار صنعت نفت
- کسب رتبه نخست در تولید بار اول برای دومین بار در بین دستگاه‌های اجرایی کشور
- استفاده حداکثری از ظرفیت‌های موجود با دیگر وزارتخانه‌ها / ارگان‌های توانمند (نداجا-ودجا-سازمان انرژی اتمی) در قالب قرارداد همکاری‌های مشترک-برگزاری جلسات مستمر به منظور رفع نیازهای صنعت نفت (ساخت کالا و تجهیز/ خدمات)
- حضور در نمایشگاه توانمندی‌های صنعتی کشور و احصای فهرست نیازهای راهبردی همچنین تحقق جزء الف ماده ۱ قانون جهش تولید و رونمایی از فهرست نیازمندی‌های صنعت نفت در بیست و هفتمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی تهران از منظر سیاستگذاری و راهبردی اجرای رویکرد «تقاضا محور»
- استفاده حداکثری از ظرفیت شرکت‌های توانمند داخلی و دانش بنیان در مگا پروژه‌های صنعت نفت
- استفاده از ظرفیت‌های موجود در آیین نامه تولید دانش بنیان

تدوین دستورالعمل تاسیس مراکز ارزیابی فناوری و آزمایشگاه‌های مرجع در صنعت نفت و اعطای گواهینامه و تدوین دستورالعمل ماده ۱۴ آیین نامه تولید دانش بنیان و اشتغال زایی در صنعت نفت مصوبه هیات مدیران از دیگر اقدام‌های صورت گرفته در این زمینه به شمار می‌آید

و مهندسی هموار تر سازد و در کنار شرکت‌های دانش بنیان، تولید کنندگان و سازندگان داخلی را نیز با خود برای توسعه خدمات فنی و مهندسی همراه سازد.

امضای قرارداد سوآپ گازی و تسویه بدهی یک میلیارد و ۶۵۰ میلیون دلاری مربوط به دولت گذشته و تفاهم نامه‌های گسترش و توسعه همکاری‌های مشترک، اعلام آمادگی صنعت نفت ایران برای احداث پالایشگاه، توسعه میادین نفتی و گازی همچنین تامین قطعات و تجهیزات با کیفیت رقابتی و قیمت مناسب به طرف ترکمنی و استقبال هیئت‌های ترکمنی از ارائه پیشنهادات طرف ایرانی و تمایل به تداوم همکاری‌های بیشتر در چهاردهمین نمایشگاه اختصاصی جمهوری اسلامی ایران در ترکمنستان. حضور فعال در نمایشگاه اختصاصی جمهوری اسلامی ایران با عنوان "ایران پروژه- عشق آباد ترکمنستان" به منظور توسعه همکاری‌های مشترک برون مرزی بخشی از اقدام‌های انجام شده در حوزه صدور خدمات فنی - مهندسی است.

تدوین نقشه راه همکاری‌های علمی و فنی با

کشورهای CIS

مشارکت در تدوین تفاهم نامه و سند نقشه راه همکاری‌های علمی و فنی در صنایع نفت و گاز با کشورهای مستقل مشترک المنافع (CIS)، چین، روسیه، کشورهای آفریقای، عراق، سوریه، اندونزی و ونزوئلا در مسیر توسعه خدمات فنی و مهندسی، پیگیری بند صادرات خدمات فنی و مهندسی در تفاهم نامه‌های امضا شده میان وزارت نفت با سایر کشورها و شناسایی و بررسی فرصت‌ها، برگزاری نمایشگاه‌های مختلف از توانمندی‌های صنعت نفت در خارج از کشور نیز اقدام دیگری در بخش صدور خدمات فنی - مهندسی به شمار می‌رود.

توانمندی‌های ساخت داخل شرکت‌های ایرانی

در برون مرزها

مطالعه و بررسی فرصت‌های سرمایه گذاری و قوانین مرتبط با نفت و گاز در عرصه بین‌المللی، تشکیل کارگروه صادرات خدمات فنی و مهندسی به منظور تسهیل در ارائه خدمات شرکت‌های سازنده و دانش بنیان داخلی به سایر کشورها و مطالعه فهرست نیازمندی‌های پالایشگاه‌ها در افریقای جنوبی، روسیه و ونزوئلا بر پایه توانمندی‌های ساخت داخل شرکت‌های ایرانی، تهیه "سند نقشه راه همکاری‌های علمی و فنی در صنایع نفت و گاز بین فدراسیون روسیه و جمهوری اسلامی ایران"، برگزاری جلسات مشترک در حوزه تبادل فناوری و پیگیری مصوبات همچنین پیگیری انتقال فناوری نوار سه لایه خود ممزوج، راهبری کارگروه همکاری با روسیه به منظور انتقال فناوری‌های مورد نیاز صنعت نفت و مشارکت در برگزاری جلسات B2B میان شرکت‌های ایرانی و روسی به منظور توسعه همکاری را می‌توان به عنوان برخی دیگر از فعالیت‌های صنعت نفت در حوزه صدور خدمات فنی - مهندسی برشمرد.

حمایت از شرکت‌های سازنده دانش بنیان

حمایت از شرکت‌های دانش بنیان، موضوع بسیار پراهمیتی است تا آنجا که می‌تواند بسیاری از وابستگی‌ها را با تکیه بر آنها کاهش داد و حتی قطع کرد. در این حوزه نیز نگاه صنعت نفت به ویژه در نزدیکی به سه سال گذشته بسیار هوشمندانه بوده و با استفاده از این ظرفیت بالقوه توانسته است به اهداف مورد نظر خود دست یابد. بی تردید، چنین اقدام‌های حمایتی از شرکت‌های دانش بنیان و تولید کنندگان اقلام و تجهیزات مورد نیاز صنعت نفت به عنوان یک سیاست راهبردی، می‌تواند نوید بخش آن باشد که این شرکت‌ها نیز با تکیه بر این نگاه حمایتی، ضمن ایجاد شرایط رقابتی برای حضور هرچه بیشتر آنها در بازارهای بین‌المللی، آینده بهتر و مطمئن‌تر و حتی قطع وابستگی برای صنعت نفت کشور رقم بزنند.

● راه اندازی سامانه ارزیابی ساخت داخل در صنعت نفت و توسعه آن در قالب سامانه جهش تولید به منظور نظارت و پایش قراردادهای تولید بار اول

● تدوین دستورالعمل اجرایی صدور ضمانت نامه بیمه مسولیت کالاهای شرکت‌های دانش بنیان در صنعت نفت

● تدوین نقشه راه بومی سازی و ساخت داخل اقلام راهبردی و فناوریانه (پیگ هوشمند/لوله‌های کامپوزیتی/توربین‌های گازی و...)

ارتقای سهم خرید کالا یا خدمات با گواهینامه کیفیت به کل کالای تحویلی به صنعت نفت

در راستای حمایت از ساخت تجهیزات و به منظور خرید تضمینی کالا، صدور گواهینامه کیفیت ریسک را منطقی و امکان استفاده از ساخت تجهیزات داخلی را فراهم می‌سازند. بدین منظور امکان صدور گواهینامه‌های ضد انفجار و ایمنی عملکرد IPI-EX/SIL توسط انجمن نفت ایران محقق شد. در ادامه تصدیق اصالت، صحت سنجی و صدور بایانه اصالت این گواهینامه‌ها توسط انجمن نفت ایران انجام می‌شود. منظور حصول اطمینان از ارائه خدمات آزمایشگاه‌های آزمون در صنعت نفت، ایجاد فهرست بلند دستگاه مرکزی وزارت نفت برای آزمایشگاه‌ها امری ضروری است به همین منظور برای اثبات صلاحیت آزمایشگاه‌ها از ارزیابی‌های انطباق براساس الزامات استاندارد ISO IEC 17025 تهیه دستورالعمل مذکور در دستور کار قرار گرفت. هدف از تهیه این مستند، مشخص کردن نحوه ورود به فهرست بلند دستگاه مرکزی وزارت نفت برای آزمایشگاه‌ها است.

نهاد صدور گواهینامه کیفیت انجمن نفت طی ارزیابی جامع و کامل با همکاری مرکز ملی تأیید صلاحیت ایران و با همکاری و هدایت سازمان ملی استاندارد در راستای حمایت از ساخت داخل

و ارتقای توانمندی سازندگان داخلی صنعت نفت در حال حاضر برای ۱۷ رسته کالایی گواهی کیفیت اخذ کرده است و با هدف کمک به توسعه صادرات و بین‌المللی شدن گواهینامه‌ها از طریق مرکزی، اعتبار دهی بین‌المللی صاحب صلاحیت در دستور کار نهاد صدور گواهینامه کیفیت انجمن نفت قرار دارد. از سوی دیگر، تدوین دستورالعمل تأسیس مراکز ارزیابی فناوری و آزمایشگاه‌های مرجع در صنعت نفت و اعطای گواهینامه و تدوین دستورالعمل ماده ۱۴ آیین نامه تولید دانش بنیان و اشتغال زایی در صنعت نفت مصوبه هیات مدیران از دیگر اقدام‌های صورت گرفته در این زمینه به شمار می‌آید.

توسعه صادرات خدمات فنی-مهندسی

صدور خدمات فنی - مهندسی بخش دیگری از اقدام‌های وزارت نفت است که رویکرد حمایت گرایانه از سازندگان و تولید کنندگان ایرانی در آن بسیار پر رنگ و مشهود است. وزارت نفت در این مسیر نیز تلاش کرده است با سلسله اقدام‌هایی راه را برای صدور خدمات فنی

حمایت از شرکت‌های دانش بنیان، موضوع بسیار پراهمیتی است تا آنجا که می‌تواند بسیاری از وابستگی‌ها را با تکیه بر آنها کاهش داد و حتی قطع کرد. در این حوزه نیز نگاه صنعت نفت به ویژه در نزدیکی به سه سال گذشته بسیار هوشمندانه بوده و با استفاده از این ظرفیت بالقوه توانسته است به اهداف مورد نظر خود دست یابد

با تلاش وزارت نفت برای ایجاد زمینه‌های مشارکتی فراهم شد

بازار پایدار صنعت نفت برای بیش از ۶۵۰ شرکت دانش بنیان

با روی کار آمدن دولت سیزدهم و تغییر رویکرد سیاست‌های اجرای آن در حوزه بهره‌گیری بیشتر از شرکت‌های دانش بنیان و فناوری محور، نفت به عنوان یکی از کلیدی‌ترین وزارتخانه‌ها، حرکت نوینی را در این مسیر آغاز کرد؛ به گونه‌ای که به واسطه این تغییر رویکرد، در بازه زمانی نزدیک به سه سال، شمار مشارکت و تعامل شرکت‌های دانش بنیان از ۱۵۰ شرکت به بیش از ۶۵۰ شرکت رسید که از توفیق حرکت در این مسیر حکایت دارد. گزارش پیش رو، نگاه اجمالی به حضور و مشارکت فعال شرکت‌های دانش بنیان برای پیشبرد اهداف صنعت نفت دارد که در ادامه می‌خوانید.

وزارت نفت به منظور بومی سازی و ساخت تجهیزات گلوگاهی مورد نیاز صنعت نفت و استفاده حداکثری از ظرفیت شرکت‌های دانش بنیان موافقت‌نامه‌هایی به ارزش ۲.۵ میلیارد دلار با معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری امضا کرده است که از جمله این تجهیزات می‌توان به بومی سازی سامانه‌های هوشمند اندازه‌گیری گاز طبیعی، ساخت لوله‌های CRA، تجهیزات حفاری جهت دار، پمپ‌های کرایونیک و توسعه دانش فنی طراحی و ساخت واحد جداساز هوا اشاره کرد

◀ **رونمایی از ۵۴۰ قلم کالا برای شرکت‌های دانش بنیان**
وزیر نفت اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۲ از ۵۴۰ قلم کالا برای شرکت‌های دانش بنیان رونمایی کرد که بخشی از این تجهیزات و کالاها وارد مرحله ساخت بار اول و امضای قرارداد شده‌اند. از دیگر دغدغه‌های شرکت‌های دانش بنیان، موضوع خرید تجهیزات و کالاهای خارجی مشابه داخل است، وزیر نفت در این باره ممنوعیت خرید خارجی بیش از ۲۵۰ قلم کالا و تجهیزات را افزون بر فهرست وزارت صمت به شرکت‌های تابع وزارت نفت ابلاغ کرده است.

◀ **امضای موافقت‌نامه‌هایی به ارزش ۲.۵ میلیارد دلار**
وزارت نفت به منظور بومی سازی و ساخت تجهیزات گلوگاهی مورد نیاز صنعت نفت و استفاده حداکثری از ظرفیت شرکت‌های دانش بنیان موافقت‌نامه‌هایی به ارزش ۲.۵ میلیارد دلار با معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری امضا کرده است که از جمله این تجهیزات می‌توان به بومی سازی سامانه‌های هوشمند اندازه‌گیری گاز طبیعی، ساخت لوله‌های CRA، تجهیزات حفاری جهت دار، پمپ‌های کرایونیک و توسعه دانش فنی طراحی و ساخت واحد جداساز هوا اشاره کرد.
طبق تازه‌ترین آمار، تاکنون ۶۶۰ قرارداد به ارزش ۵۱۰ میلیون دلار و ۸۵۰۰ میلیارد تومان با شرکت‌های دانش بنیان از سوی چهار شرکت اصلی وزارت نفت امضا شده است.

ظرفیت سازی برای شرکت‌های دانش بنیان با هدف ورود هرچه بیشتر این شرکت‌ها با بومی سازی اقلام و تجهیزات مورد نیاز این صنعت برای اجرای طرح‌ها، نکته مهمی است که صنعت نفت از سال‌ها قبل به آن ورود داشته اما در چند سال گذشته، این نگاه ویژه تر و جدی تر شده است. در این میان، شرکت‌های دانش بنیان نیز به دنبال بازاری با ثبات و پایدار برای ارائه سرمایه‌ها و محصولات فکری خود هستند و یکی از دغدغه‌های اصلی آنها وجود بازاری پایدار و ایجاد تقاضا از سوی وزارت نفت بود که خوشبختانه در این زمینه از سوی چهار شرکت اصلی زیر مجموعه وزارت نفت، این نیازها احصا و جمع شده است. ایجاد چنین فضایی هم برای صنعت نفت و هم برای شرکت‌های دانش بنیان، یک امتیاز و موقعیت راهبردی به شمار می‌آید. امتیازی که یک هدف مشترک را در پی دارد و آن تعامل دو سویه‌ای است که نتیجه برد-برد را برای هر دو رقم می‌زند.

در ابتدای دولت سیزدهم ۱۵۰ شرکت دانش بنیان فعال وجود داشت و سال (۱۴۰۱) تعداد آنها به ۵۵۰ شرکت رسید، هم‌اکنون تعداد شرکت‌های دانش بنیان در صنعت نفت به ۶۶۳ رسیده است و به دنبال اتخاذ و پیگیری سیاست‌های حمایتی وزارت نفت از سازندگان داخلی، تعداد شرکت‌های سازنده داخلی و دانش بنیان در فهرست بلند منابع واحد دستگاه مرکزی وزارت نفت از هزار و ۵۰۰ شرکت در ابتدای آغاز دولت سیزدهم به ۲ هزار و ۵۰۰ شرکت رسیده و برای نخستین بار در فهرست بلند صنعت نفت، تعداد سازندگان ایرانی نسبت به تأمین‌کنندگان پیشی گرفته است.

◀ بهبود جریان مالی دانش بنیان های حوزه

صنعت نفت

وزارت نفت همسو با اجرای مفاد تبصره ۱۸ قانون بودجه سالانه نسبت به ارائه تسهیلات در رسته های اولویت دار صنعت نفت از جمله بهینه سازی مصرف انرژی، تحول دیجیتال در صنعت نفت، افزایش ضریب باز یافت از طریق احیای چاه های غیرفعال، جمع آوری گازهای همراه و مشعل، ساخت بار اول محصولات راهبردی صنعت نفت و تکمیل زنجیره ارزش صنایع پایین دستی اقدام کرد که در این حوزه ضمن اعلام فراخوان و ثبت نام متقاضیان و برگزاری نشست های متعدد کارگروه توسعه اشتغال وزارت نفت، در مجموع ۸ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان تسهیلات به شرکت ها تخصیص یافته است.

همچنین یکی از اقدام های انجام شده از سوی صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت رفع دغدغه وصول دیر هنگام مطالبات شرکت های دانش بنیان با اجرای سازوکار اعتبار اسنادی داخلی (LC) است که در پروژه های مربوط به شرکت های دانش بنیان و با اولویت قراردادهای تولید بار اول در حال اجراست.

در خصوص تسهیل تامین وثایق و تضامین تسهیلات شرکت های دانش بنیان نیز اقدام هایی انجام شده که به گفته مهدی عباسی، دستیار و مشاور معاونت مهندسی، پژوهش و فناوری وزارت نفت اعطای بیش از ۲ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان ضمانت نامه قراردادی برای بیش از ۲۰۰ شرکت متقاضی و بیش از ۷۰۰ میلیارد تومان حد تضمین تسهیلات و صدور ضمانت نامه تعهد پرداخت، از جمله این تسهیلات است.

◀ رتبه نخست در تولید بار اول اقلام راهبردی و حمایت از شرکت های دانش بنیان

وزارت نفت در سال ۱۴۰۲ برای دومین سال پیاپی به عنوان رتبه نخست در تولید بار اول و استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان شناخته شد. تاکنون ۶۲ طرح به ارزش ۹۲ میلیون دلار با ۵۱ شرکت دانش بنیان به مرحله امضای قرارداد رسیده است، همچنین با اجرای قراردادهای یاد شده هزینه تأمین کالا به ۳۰ تا ۶۰ درصد نمونه خارجی کاهش می یابد که با به سرانجام رسیدن طرح های مصوب، سالانه بیش از ۳۵۰ میلیون دلار صرفه جویی ارزی ناشی از وارد نکردن اقلام مورد نیاز برای کشور حاصل خواهد شد. ساخت ۱۴ تجهیز بار اول تکمیل شده و توربوآکسپندر، مبدل کلدباکس و کمپرسور سانتریفیوژ نمونه هایی از این کالاهای ساخت بار اول هستند که هم اکنون در پالایشگاه های گاز و دیگر بخش های صنعت نفت استفاده می شوند.

اجرای طرح احیای چاه های بسته و کم بازده نفتی، ساخت بار اول تجهیزات راهبردی، جمع آوری گازهای مشعل، توسعه زنجیره ارزش گوگرد و ارتقای کیفی فرآورده های نفتی نیز از دیگر اقدام های بسیار مؤثر شرکت های دانش بنیان است.

◀ ساخت کاتالیست های مورد نیاز صنعت نفت

در حوزه ساخت کاتالیست های مورد نیاز در صنعت نفت، شرکت های دانش بنیان گام های بسیار چشمگیری برداشته اند. بر اساس اعلام کارشناسان، شمار کاتالیست های مورد نیاز در صنعت نفت ۹۹ مورد است. در سال ۱۳۸۰ تنها سه نوع از کاتالیست ها بومی سازی شده بود که سال ۱۳۹۰ به ۱۳ کاتالیست رسید و هم اکنون ۹۵ کاتالیست به ارزش مصرف سالانه هزار و ۱۱۳ میلیون دلار بومی سازی شده است.

◀ حضور دانش بنیان های صنعت نفت در عرصه

بین المللی

وزارت نفت در موضوع بحث صدور خدمات فنی - مهندسی افزون بر بازاریابی برای شرکت های داخلی به دنبال تسهیل گری صادرات برای شرکت های دانش بنیان بوده است. افزون بر تشکیل کارگروه خدمات فنی مهندسی که متشکل از معاونت مهندسی، پژوهش و فناوری، معاونت امور بین الملل و بازرگانی و شرکت های تابع است، اقدام های دیگری مانند تعمیرات اساسی و نوسازی پالایشگاه دیگر کشورها از سوی شرکت های تابع وزارت نفت انجام و سعی شد از ظرفیت سازندگان داخل و شرکت های دانش بنیان حداکثر استفاده شود که برای مثال در بازاریابی پالایشگاه ال پالیتو کشور ونزوئلا ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار قلم کالا از سوی سازندگان داخلی تأمین شد و از این طریق بازار بسیار مناسبی برای سازندگان و شرکت های دانش بنیان داخلی به وجود آمد.

◀ تلاش وزارت نفت برای ایجاد زمینه های مشارکتی

دانش بنیان ها و شرکت های فناور محور در این سال ها نشان داده اند که می توانند تکیه گاه علمی و تجربی قابل اعتمادی برای دولت به عنوان کارگزار اصلی باشند اما موضوع دلگرم کننده و پیش برنده در فعالیت های مشارکتی آنها، حمایت و پشتیبانی های عملی از سوی مسئولان است؛ خوشبختانه این نگاه های حمایتی شکل گرفته است و شرکت های دانش بنیان بر این اساس، مشارکت فعال تری را در این سال های به نمایش گذاشته اند و بخش های اجرایی همچون وزارت نفت نیز با ایجاد زمینه های مشارکتی تلاش کرده است موقعیت بهتری را برای بهره گیری از ظرفیت آنها در جهت به ثمر نشستن اهداف خود ایجاد و پاسخ خوبی نیز دریافت کند.

وزارت نفت در سال ۱۴۰۲ برای دومین سال پیاپی به عنوان رتبه نخست در تولید بار اول و استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان شناخته شد. تاکنون ۶۲ طرح به ارزش ۹۲ میلیون دلار با ۵۱ شرکت دانش بنیان به مرحله امضای قرارداد رسیده است

نگاهی به ۱۶ اقدام دولت در زمینه تکمیل زنجیره ارزش در صنعت نفت و گاز

در حال حاضر طرح موضوعاتی مربوط به تکمیل زنجیره ارزش در صنعت نفت و گاز به عنوان یکی از مباحث اصلی در پیاده سازی اقتصاد مقاومتی (مفهومی که از سال ۱۳۹۲ در روند اجرای فعالیتهای اقتصادی ایران ایجاد شده است و برمقابله با تکانهای بیرونی براین فعالیتها دلالت دارد.) در دستور کار دولت قرار دارد به گونه ای که سال ۱۴۰۱ در یکی از جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی طرح توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز به عنوان یکی از طرحهای اولویت دار دولت سیزدهم در دستور کار قرار گرفت. این طرح شامل ۱۶ اقدام پروژه زیرساختی است که وزارت نفت متولی اصلی اجرای آن است. اجرای این طرح، زمینه را برای توسعه زنجیره ارزش و عبور از خام فروشی که از محورهای اصلی اقتصاد مقاومتی است، فراهم خواهد کرد و به همین دلیل، به اولویت دولت تبدیل شده است. در اجرای این طرحها دولت موظف است موانع اجرای طرحها را برطرف و شرایط تسهیل اجرای آنها را فراهم کند. در گزارش پیش رویه بررسی روند این طرحها پرداخته ایم که می خوانید. تکمیل زنجیره ارزش از دیرباز از جمله اهداف اساسی در فعالیتهای نفت و گاز به شمار می آید. براین اساس وزارت نفت در هر دوره ای با تأکید بر اجرای طرحهای اساسی در تکمیل زنجیره اساسی این رویکرد را در دستور کار خود قرار داده است. اهمیت اجرای زنجیره ارزش در طرحهای نفت و گاز جلوگیری از خام فروشی و ایجاد ارزش افزوده بیشتر از منابع هیدروکربوری است. زنجیره ارزش در صنعت نفت و گاز در حقیقت مجموعه فعالیتهایی را شامل می شود که زنجیروار باعث ایجاد خلق ارزش و ثروت در آن عملیات می شود.

ارتقاء و بهینه سازی پالایشگاه‌های نفت تبریز، شیراز، تهران، اصفهان، بندرعباس، شازند اراک، آبادان، احداث پتروپالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه ای نفت شهید سلیمانی، احداث پتروپالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه ای نفت مروارید مکران، احداث پتروپالایشگاه ۱۲۰ هزار بشکه‌ای میعانات گاز مهر خلیج فارس، اجرای طرح جمع‌آوری روزانه ۵۰۰ میلیون فوت مکعب گازهای فلر بیدبلند خلیج فارس، اجرای طرح افزایش استحصال اتان در ۱۸ فاز پارس جنوبی، احداث پتروشیمی PDH ۵۵۰ هزار تنی آلائی مهستان، احداث پتروشیمی PDH ۵۵۰ هزار تنی تدبیر، احداث پتروشیمی PDH ۷۰۰ هزار تنی پارس و احداث پتروشیمی ۲۰۲ میلیون تنی کیان این طرح‌ها را شامل می‌شود.

◀ ظرفیت سازی برای راه اندازی طرح‌ها

در این طرح دولت از میان ۳ وظیفه خود یعنی توسعه زیرساخت (پروژه)، قاعده‌گذاری (هدایت) و تسهیل‌گری (حمایت)، عمدتاً بر تسهیل‌گری تمرکز دارد و باید با رفع موانع و مسائل پیش روی پروژه‌ها و اقدامات ذیل این طرح، که هر کدام سهامدار و متولی خاص خود را دارد، زمینه را برای اجرای آن فراهم آورد. از جمله موانع و مسائل این اقدامات و پروژه‌ها می‌توان به تامین منابع مالی، تامین لایسنس، ارائه مجوزهای لازم و... اشاره کرد که ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، ظرفیت و دسترسی لازم برای فراهم سازی آن را دارد. البته ذکر این نکته ضروریست که در بحث تامین مالی که به عنوان مسئله اصلی بعضی از این پروژه‌ها مطرح است، قرار نیست از منابع بودجه‌ای استفاده شود و دولت بنا دارد با منابع غیر بودجه اعم از سرمایه‌گذاری بانگ‌ها، منابع مردمی و عمومی یا سرمایه‌گذاری و منابع خارجی، این اقدامات را به نتیجه برساند و در این زمینه در حال نهایی سازی الگوی تامین مالی با راهبری وزارت اقتصاد و همکاری نهادهای متولی است.

◀ طرح‌های ارتقاء کمیت و کیفیت پالایشگاه‌های نفت خام

طرح‌های ارتقاء کمیت و کیفیت پالایشگاه‌های نفت خام کشور اهدافی از جمله پاسخگویی به تغییر الگوی مصرف از فرآورده‌های میان تقطیر به فرآورده‌های سبک‌تر مانند بنزین، ارتقای کیفیت فرآورده‌های تولیدی بر اساس استانداردهای بین‌المللی، کاهش تولید نفت کوره، کاهش آلاینده‌های محیط زیستی، تولید بیشتر بنزین و ارتقای کیفیت فرآورده‌های بنزین و گازوئیل به یورو ۴ و یورو ۵ را دنبال می‌کنند. بنابراین با توجه به افزایش مصرف بنزین و گازوئیل در کشور، حرکت به سمت اجرای طرح‌های ارتقا و کیفی سازی پالایشگاه‌های نفت خام به منظور تامین امنیت سوخت کشور، افزایش ارزش افزوده پالایشگاه‌ها، افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و کاهش آلاینده‌های محیط زیستی ضروری است. در میان طرح‌های ارتقا و کیفی سازی، تولید کک سوزنی در پالایشگاه شازند و کک اسفنجی در پالایشگاه بندرعباس که به ترتیب در صنعت فولاد و آلومینیوم کاربرد دارند در سبد تولید محصولات این دو پالایشگاه قرار گرفته است.

مقدار نیاز فعلی صنعت آلومینیوم و فولاد کشور به کک به ترتیب ۲۰۰ و ۴۵ هزار تن در سال است که بخش زیادی از آن به ارزش حدود ۱۰۰ میلیون دلار از طریق واردات تامین می‌شود. با توجه به ظرفیت ۵۵ میلیون تنی پیش‌بینی شده تولید فولاد تا افق ۱۴۰۴، نیاز صنعت فولاد به کک به حدود ۱۳۵ هزار تن در سال خواهد رسید. پروژه تولید کک سوزنی در پالایشگاه امام خمینی (ره) شازند با هزینه سرمایه‌گذاری ۳۰۰ میلیون یورو اجرایی می‌شود، لیسانس این طرح متعلق به پژوهشگاه صنعت نفت است و برای نخستین بار در کشور سالانه ۷۰ هزار تن کک سوزنی، ۸۲ هزار تن نفت گاز سبک در

◀ ۴ محور اصلی این طرح

طرح «توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز» با توجه به اهمیت توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز به عنوان یکی از محورهای راهبردی در ایجاد امنیت انرژی و مقاوم سازی اقتصاد دی ماه ۱۴۰۱ تصویب شد و ذیل سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به مفهوم «کاهش خام‌فروشی و افزایش و پایداری درآمدی درآمدهای زنجیره نفت و گاز» در دستور دولت قرار گرفت. ارتقاء و بهینه سازی ۷ پالایشگاه، احداث ۳ پتروپالایشگاه، اجرای ۲ طرح تامین خوراک پتروشیمی و احداث ۴ واحد بزرگ پتروشیمی در تکمیل زنجیره ارزش بالادستی، ۴ محور اصلی این طرح است. ۱۶ اقدام و پروژه مصوب ذیل طرح توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز است که بر اساس شاخص‌های متعدد، از میان دهها صدها اقدام و پروژه در دسترس انتخاب شده و وزارت نفت مکلف به اجرای آن است.

طرح «توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز» با توجه به اهمیت توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز به عنوان یکی از محورهای راهبردی در ایجاد امنیت انرژی و مقاوم سازی اقتصاد دی ماه ۱۴۰۱ تصویب شد و ذیل سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به مفهوم «کاهش خام‌فروشی و افزایش و پایداری درآمدهای زنجیره نفت و گاز» در دستور دولت قرار گرفت

میلیون دلار در سال و حاصل از تولید روغن‌های گرید ۲ و ۳ سالانه ۷۵۰ میلیون دلار است. با تولید کک اسفنجی مورد نیاز صنایع آلومینیوم‌سازی در واحدهای جدید این پالایشگاه، ایران جزو هفت کشور برتر جهان در تولید کک اسفنجی قرار می‌گیرد.

◀ احداث ۳ پتروپالایشگاه در اولویت

یکی از برنامه‌های اصلی وزارت نفت در توسعه صنایع پالایشگاهی، احداث واحدهای پتروپالایشگاهی است، احداث صنایع پتروپالایشگاهی با هدف تأمین و ایجاد تنوع در خوراک محصولات پتروشیمی و درآمدزایی بیشتر از منابع هیدروکربوری ایران است، ضمن اینکه سرمایه‌گذاران این بخش نیز از منافع حاصل از ارزش افزوده تبدیل نفت خام و میعانات گازی به فرآورده‌های با ارزش بالا، بهره‌مند خواهند شد. این‌که عنوان شود چند درصد محصولات یک پتروپالایشگاه محصولات پتروشیمی است به مدل پالایشگاه، خوراک پالایشگاه و شرایط بازار بستگی دارد. از سوی دیگر ایران با در اختیار داشتن ۳۳۹۸ تریلیون متر مکعب ذخایر گاز درجا، سومین کشور تولید کننده گاز در جهان به شمار می‌آید. به گفته حسینعلی محمدحسینی مدیر برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی گاز ایران، گاز طبیعی با استفاده از ظرفیت ایجاد شده در بخش پالایش گاز به میزان حدود یک هزار و ۷۴ میلیون متر مکعب در روز در ۲۰ پالایشگاه (علاوه بر سایر مبادی دریافت گاز) تولید و تحویل شبکه انتقال گاز کشور می‌شود. بر این اساس بهره‌گیری از چنین ظرفیتی در راه اندازی واحدهای پترو پالایشی می‌تواند به عنوان یک پیشران اقتصادی مورد توجه جدی قرار گیرد. تجربه کشورهای مختلف از جمله چین، ژاپن، آمریکا و هند نشان می‌دهد که این کشورها با توسعه صنعت پترو پالایش بازاری سودآور از تولید محصولات با ارزش افزوده را برای خود به وجود آورده‌اند برای این اساس با توجه به در دسترس بودن تأمین خوراک واحدهای پتروپالایشی با توجه به منابعی که ایران در اختیار دارد، بازارهای رو به گسترش مواد پتروشیمیایی و

سال، ۸۳ هزار تن در سال نفت گاز سنگین، ۲۸ هزار تن در سال نفتا و ۲۳ هزار تن گاز مایع تولید خواهد شد. در حال حاضر پروژه تولید کک سوزنی پالایشگاه امام خمینی (ره) شازند که با دانش فنی و مهندسی پژوهشگاه صنعت نفت در حال اجراست، اکنون به پیشرفت ۹۸ درصدی در بخش طراحی پایه رسیده و قرار است برای اجرای بخشی از این واحد، توانمندی یک شرکت دانش بنیان داخلی برای تولید این محصول مورد استفاده قرار گیرد. با اجرای این طرح در مجموع نزدیک به ۷۰۰ هزار تن کک در کشور تولید خواهد شد که با تکمیل آن، افزون بر تأمین نیاز داخلی، امکان صادرات این محصول نیز در کشور فراهم می‌شود. عملیات اجرایی این پروژه با انتخاب پیمانکار، از مردادماه سال جاری آغاز می‌شود. طرح ارتقای کیفیت محصولات سنگین شرکت پالایش نفت بندرعباس نیز از طرح‌های مهم، استراتژیک و اولویت دار کشور است که با هدف کاهش تولید نفت کوره و تولید فرآورده‌های با ارزش افزوده بیشتر و سازگار با محیط زیست و با محوریت تولید کک اسفنجی مورد نیاز صنایع آلومینیوم سازی کشور در دست اجراست. در این طرح که با دانش فنی پژوهشگاه صنعت نفت و توانمندی پیمانکاران و تولیدکنندگان و سازندگان ایرانی اجرایی می‌شود، به علت پیچیدگی‌های فنی و همچنین به دلیل نیاز سرمایه‌گذاری اولیه به نسبت بالا، به سه پروژه تقسیم شده است که در این طرح دو پروژه واحدهای بوتیلیتی و کک‌سازی آغاز به کار خواهد کرد. این طرح با ۲۰۲ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری به عنوان نخستین واحد کک‌اسفنجی در کشور با دانش فنی پژوهشگاه صنعت نفت اجرا می‌شود، که با اجرای آن نفت کوره که ارزش پایینی دارد به محصول با ارزش افزوده بالاتر تبدیل و یکی از نیازهای وارداتی کشور تأمین می‌شود. در حال حاضر نیاز کشور به این محصول ۳۰۰ هزارتن است که در طرح ارتقای کیفیت محصولات سنگین پالایشگاه بندرعباس ۴۰۰ هزارتن کک اسفنجی تولید می‌شود که با این اقدام ایران در تولید این محصول کلیدی خودکفا می‌شود. درآمد حاصل از تولید سالانه ۴۰۰ هزارتن کک اسفنجی ۴۰۰

یکی از برنامه‌های اصلی وزارت نفت در توسعه صنایع پالایشگاهی، احداث واحدهای پتروپالایشگاهی است، احداث صنایع پتروپالایشگاهی با هدف تأمین و ایجاد تنوع در خوراک محصولات پتروشیمی و درآمدزایی بیشتر از منابع هیدروکربوری ایران، است، ضمن اینکه سرمایه‌گذاران این بخش نیز از منافع حاصل از ارزش افزوده تبدیل نفت خام و میعانات گازی به فرآورده‌های با ارزش بالا، بهره‌مند خواهند شد

خلیج فارس، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی و سهام‌داران مردمی مشارکت خواهند داشت. به همت وزارت نفت، هم‌اکنون برای تسریع در کار ساخت این پتروپالایشگاه جدید، مجوز تنفس خوراک از سوی دولت صادر شده است. این موضوع از سویی کمک بسیار خوبی برای سهام‌داران و سرمایه‌گذاران این پتروپالایشگاه خواهد بود، از سوی دیگر فازبندی این طرح برای راه‌اندازی، می‌تواند مشوق خوبی برای سرمایه‌گذاران و بازگشت سرمایه آن‌ها باشد.

پتروپالایشگاه مروارید مکران

این طرح عظیم با حجم سرمایه‌گذاری مالی بیش از ۸ میلیارد دلار و ضریب پیچیدگی در حدود ۱۳.۵ در رده یکی از ابر پروژه‌های دنیا قرار دارد و ساخت آن در دو فاز و مدت ۶۰ ماه برنامه‌ریزی شده است. طرح احداث پالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای مروارید مکران را می‌توان طرح ماندگار دولت سیزدهم برای افزایش ظرفیت پالایشی و کاهش خام‌فروشی کشور قلمداد کرد. با راه‌اندازی و بهره‌برداری از این پتروپالایشگاه علاوه بر توسعه و رونق اقتصادی و اجتماعی در سواحل مکران از خام‌فروشی و خروج از کشور سالانه بیش از ۱۱۰ میلیون بشکه نفت خام سنگین تولید شده میادین نفتی غرب کارون و نفت خام سنگین و فوق سنگین صادراتی جلوگیری شده و پس از فرآوری، سالانه بالغ بر ۱۴ میلیون تن محصولات استراتژیک و با ارزشی همچون گازوئیل یورو ۵، گاز مایع، بنزین و مواد اولیه خوراک پتروشیمی همانند بنزن و پارازایلن، پروپیلن و ... جهت مصرف داخلی و بویژه صادرات تولید کرده و بدین ترتیب سالانه بالغ بر ۸ میلیارد دلار آورده این پروژه خواهد بود.

محل احداث این طرح در بندر جاسک در کرانه دریای عمان خواهد بود و استفاده حداکثری از تجهیزات ساخت داخل و بهره‌مندی از قانون تنفس خوراک از جمله ویژگی‌های این طرح است که با هدف ایجاد ارزش افزوده و جلوگیری از خام‌فروشی در جهت هم‌سویی با نگاه دولت و پیش‌بینی سند تحول، جلوگیری از

افزایش تقاضای داخلی برای سوخت بویژه بنزین، راه‌اندازی این واحدها کاملاً ضروری به شمار می‌آید. ۱۳ طرح پتروپالایشگاهی دارای مجوز اولیه با خوراک نفت خام و میعانات گازی در کشور وجود دارد که ۳ طرح پتروپالایشگاهی شهید سلیمانی، مروارید مکران و مهر خلیج فارس به عنوان پروژه‌های منتخب در طرح ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تعیین شده است. مسئله اصلی در اجرای طرح‌های پتروپالایشگاهی، گویا تامین مالی آن است که از طریق منابع داخلی و خارجی، در حال تدقیق و نهایی سازی است.

پتروپالایشگاه شهید سلیمانی

به گفته جلیل سالاری مدیر عامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، عملیات اجرایی پتروپالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای شهید سلیمانی در ۴ فاز تعریف شده که یک فاز شامل احداث یوتیلیتی، دو فاز شامل احداث واحدهای فرآیندی و یک فاز نیز برای احداث واحد پتروشیمی است. ۷۰ درصد از محصولات این واحد سوخت و ۳۰ درصد آن محصولات شیمیایی است. در حال حاضر فرایند راه‌اندازی تاسیس شرکت پتروپالایش شهید سلیمانی از سوی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران صورت گرفته است. طرح پتروپالایشگاه شهید سلیمانی را می‌توان نخستین پروژه در حوزه تلفیق پالایش و پتروشیمی در کشور قلمداد کرد که هدف از احداث آن افزون بر عبور کشور از پالایشگاه‌سازی و حرکت به سمت پتروپالایشگاه‌ها، ایجاد ارزش افزوده و جلوگیری از خام‌فروشی در جهت هم‌سویی با نگاه دولت و پیش‌بینی سند تحول برشمرد. ساخت پتروپالایشگاه شهید سردار قاسم سلیمانی با بودجه ۱۰ میلیارد دلاری در بودجه سال ۱۴۰۲ تصویب شد. در این پتروپالایشگاه، کنسرسیومی از پنج شرکت و هلدینگ کشور همچون ستاد اجرایی فرمان امام (ره)، صندوق توسعه ملی، صندوق سرمایه‌گذاری صنعت نفت، هلدینگ پتروشیمی

طرح احداث پالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه‌ای مروارید مکران را می‌توان طرح ماندگار دولت سیزدهم برای افزایش ظرفیت پالایشی و کاهش خام‌فروشی کشور قلمداد کرد

واردات بنزین به کشور، افزایش ظرفیت پالایشی و تولید فرآورده در کشور، اشتغال زایی و به کارگیری توانایی شرکت های داخلی و ظرفیت دانش بنیان ها، مقابله فعالانه با تحریم ها و جلوگیری از تحریم پذیری و هدایت نقدینگی به سمت سرمایه گذاری مولد طراحی و اجرایی خواهد شد. مجری این پروژه شرکت توسعه مکران انرژی مفید است و پیش بینی می شود تا ابتدای سال ۱۴۰۵ به بهره برداری کامل برسد. ۷۱۶ هکتار مساحت زمین محل احداث پالایشگاه در منطقه کوه مبارک جاسک است و هم اکنون لایسنس پروژه و مجوز محیط زیستی آن تأیید شده است. خوراک پالایشگاه مروارید مکران نفت خام سنگین و فوق سنگین و حدود ۷۰ درصد از محصولات تولیدی آن فرآورده هایی نظیر بنزین، گازوئیل و گازمایع و بقیه، محصولات شیمیایی خواهد بود. هم اکنون حدود ۴۰۰۰ نفر بصورت مستقیم و غیرمستقیم در این طرح مشغول به کار می باشند که این عدد با پیشرفت پروژه در طول مدت ساخت به ۴۵۰۰۰ نفر نیروی مستقیم و غیر مستقیم افزایش می یابد، در دوران بهره برداری نیز ۲۰۰۰ نفر به صورت مستقیم در این پروژه مشغول به کار خواهند شد که سهم بسزایی در اشتغالزایی در منطقه محروم جاسک خواهد داشت.

◀ پترو پالایشگاه مهر خلیج فارس

مهرماه سال ۹۹ مراسم آغاز ساخت اولین پتروپالایشگاه کاملاً ایرانی به نام طرح «مهر خلیج فارس» در مجاورت پالایشگاه نفت ستاره خلیج فارس، برگزار شد. این پتروپالایشگاه با بهره گیری کامل از دانش داخلی در ۱۸ کیلومتری شمال غرب بندرعباس در کنار پالایشگاه ستاره خلیج فارس ساخته می شود. ظرفیت این واحد ۱۲۰ هزار بشکه میعانات گازی است و سرمایه احداث آن ۴۷۰ میلیون یورو است. این پالایشگاه در زمینی به مساحت ۶۵ هکتار و در دو فاز تعریف شده است که در بخش اول این پالایشگاه بیش از ۵۳ درصد پیشرفت فیزیکی حاصل شده است.

◀ تامین خوراک واحدهای پتروشیمی

مجموع تولید واقعی صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۲، از مرز ۷۵ میلیون تن عبور کرد که نشان دهنده رشد ۷ درصدی نسبت به وضعیت مشابه سال قبل بوده است. گاز اصلی ترین خوراک مجتمع های پتروشیمی ایران به شمار می آید. یکی از راه حل های پیشنهادی در راستای تامین پایدار خوراک صنعت پتروشیمی کشور، جمع آوری گازهای همراه میادین نفت و گاز و افزایش استحصال اتان پالایشگاه های گازی کشور و تخصیص آن به مجتمع های پتروشیمی است. در این راستا طرح جمع آوری

۱۳۵

هزار تن

مقدار نیاز فعلی صنعت آلومینیوم و فولاد کشور به کک به ترتیب ۲۰۰ و ۴۵ هزار تن در سال است که بخش زیادی از آن به ارزش حدود ۱۰۰ میلیون دلار از طریق واردات تأمین می شود. با توجه به ظرفیت ۵۵ میلیون تنی پیش بینی شده تولید فولاد تا افاق ۱۴۰۴، نیاز صنعت فولاد به کک به حدود ۱۳۵ هزار تن در سال خواهد رسید

صنایع به پروپیلن و مشتقات آن نیست. از طرف دیگر میزان واردات زنجیره ارزش پروپیلن در سال ۱۴۰۱ حدود ۱ میلیارد دلار بوده که معادل با هزینه سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از «دو واحد PDH» با ظرفیت ۵۰۰ هزار تن به منظور تولید پروپیلن و زنجیره پایین دست آن است.

◀ جزئیات طرح‌های پتروشیمی

در طرح پتروشیمی آلاهی مهستان یک واحد تبدیل پروپان به پروپیلن PDH احداث می‌شود و سپس از پروپیلن، پلی‌پروپیلن تولید خواهد شد. ظرفیت این طرح ۴۵۰ هزار تن است. پروژه پتروشیمی آلاهی مهستان در زنجیره ارزش طرح‌های سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی صنعت نفت در پارس جنوبی برنامه‌ریزی شده که بیش از ۴۴ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است. محصول نهایی این پروژه پلی‌پروپیلن است. این محصول در کشور تولید می‌شود اما برای اولین بار، در پتروشیمی آلاهی مهستان پلی‌پروپیلن به روش نوین PDH تولید خواهد شد.

طرح تبدیل پروپان به پروپیلن PDH پتروشیمی تدبیر از دیگر طرح‌های اولویت‌دار در ستاد اقتصاد مقاومتی است. با حمایت از این طرح، با اعتبار یک میلیارد دلار، پیشرفت پروژه سرعت خواهد گرفت. طرح PDH پتروشیمی پارس نیز طرح دیگری است که ۶۰۰ هزار تن پروپیلن و سپس ۵۰۰ هزار تن پلی‌پروپیلن تولید می‌کند. طرح پتروشیمی کیان دیگر طرح توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز است. این پتروشیمی از جمله طرح‌های توسعه‌ای جهش دوم و سوم صنعت پتروشیمی کشور است. فاز ۱ پتروشیمی کیان شامل واحدهای الفین (اتیلن، پروپیلن، بنزن، بوتادین) و پلی‌الفین (انواع پلی‌اتیلن سنگین) و همچنین فاز ۲ آن شامل واحدهای پروپیلن اکساید، اتیل بنزن، استایرن مونومر و اکسو الکل‌ها است. پتروشیمی کیان در مجموعه صنعت پتروشیمی دارای بالاترین ارزش افزوده و درآمد و واجد مزیت‌های ممتاز و خاصی همچون طراحی واحد الفین توسط چهار لایسنسور شناخته شده (Linde, BASF, Mitsubishi و Uhde)، بالاترین استانداردهای محیط زیستی و فاقد پساب تولیدی، بالاترین ظرفیت تولید محصولات الفینی و پلی‌الفینی و آروماتیکی در یک سایت (بالغ بر ۳.۲ میلیون تن در سال) و اجرای زنجیره ارزش بنزن و پروپیلن بصورت همزمان و در یک واحد است. پتروشیمی کیان خوراک واحدهای پایین دستی مانند پلی‌الفین‌ها، پلی‌استایرن‌ها، پلی‌ال‌ها، استون، فنول، پلی‌استر، صنایع رنگ سازی، تولید PTA و نرم‌کننده‌ها را تأمین می‌کند. عملیات اجرایی ساخت این مجتمع پتروشیمی اسفند ماه سال ۱۳۹۹ آغاز شده است.

گازهای فلر بیدبلند خلیج فارس و افزایش استحصال اتان ۱۸ فاز پارس جنوبی به عنوان طرح‌های ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی انتخاب شده است. پالایشگاه بیدبلند خلیج فارس، ظرفیت فرآورش روزانه بیش از ۵۶ میلیون مترمکعب گازهای همراه نفت (فلر) را دارد و در صورتی که این مجتمع با ظرفیت کامل فعالیت کند، سالانه یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار برای کشور درآمدزایی خواهد داشت. ضمن اینکه جمع‌آوری گازهای فلر منطقه شرق کارون، از فلرینگ بیش از ۶ میلیارد مترمکعب گاز در سال جلوگیری می‌کند.

پروژه افزایش استحصال اتان ۱۸ فاز پارس جنوبی از میزان ۶۷ درصد فعلی به ۷۸ درصد از طریق اعمال تغییرات در شرایط عملیاتی برخی از تجهیزات واحدهای پالایشگاه و به طور متناسب اصلاح تجهیزات حسب مورد است. افزایش میزان اتان قابل استحصال از هر پالایشگاه دو فازی که در جمع کل ۱۸ فاز می‌شود، بالغ بر یک میلیون و سیصد هزار تن در سال است. ارزش تقریبی سالانه آن برای هر پالایشگاه دو فازی بالغ بر ۳۵ میلیون دلار و در جمع کل ۱۸ فاز بالغ بر ۳۱۵ میلیون دلار برآورد می‌شود که نقش موثری در محیط زیست و تکمیل زنجیره تولید در صنایع پایین دستی دارد. در این زمینه تیرماه سال ۱۴۰۲، تفاهم نامه طرح افزایش استحصال گاز اتان ۱۹ پالایشگاه مجتمع گازی پارس جنوبی میان وزارت نفت و یک شرکت ایرانی به امضا رسید. به گفته جواد اوجی وزیر نفت، روزانه بیش از ۷۰۰ میلیون مترمکعب گاز از میدان پارس جنوبی برداشت می‌شود که با تولیدی شدن فاز ۱۱ این میدان مشترک تولید از این میدان افزایش یافته است. هم‌اکنون ۶۶ درصد اتان تولیدی در پالایشگاه‌های پارس جنوبی استحصال و بقیه به خط لوله سراسری تزریق و سوزانده می‌شود. نخستین پروژه استحصال اتان کشور در پالایشگاه گاز پارسیان (واحد استحصال اتان پارسیان سپهر) از سوی یک شرکت ایرانی (ستاد اجرایی فرمان امام) به بهره‌برداری رسیده است و شرکت‌های زیرمجموعه این نهاد تجربه خوبی در این زمینه دارند. این پروژه قرار است استحصال اتان از ۱۸ فاز پارس جنوبی (۹ پالایشگاه) را انجام دهد و سالانه ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون دلار سودآوری برای کشور دارد. گفتنی است، سالانه ۱.۱ میلیون تن اتان از محل اجرای طرح استحصال اتان در ۹ پالایشگاه پارس جنوبی تولید می‌شود.

◀ راه اندازی ۴ واحد بزرگ پتروشیمی

در راستای توسعه زنجیره ارزش گاز مایع در کشور و تولید پروپیلن، مجوز ۱۳ طرح پتروشیمی هیدروژن‌زدایی پروپان (PDH) توسط وزارت نفت صادر شده که ۳ طرح پتروشیمی PDH آلاهی مهستان، تدبیر و پارس به عنوان منتخب در طرح مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تعیین شده است. مسئله اصلی در اجرای طرح‌های پتروشیمی PDH در کشور، مسئله لایسنس و مجوزهای مرتبط بوده که وزارت نفت در همکاری با دستگاه‌های مسئول، در حال بررسی و مرتفع کردن آن در راستای بومی سازی پتروشیمی‌های PDH است.

◀ اهمیت طرح‌های پتروشیمی

در چند سال اخیر به علت رشد بیش‌تر تقاضای پروپیلن نسبت به اتیلن، خوراک ارزان قیمت، میزان سرمایه‌گذاری پایین، نرخ بازده داخلی و نرخ تبدیل بالا، استفاده از فرآیندهای مستقیم نظیر هیدروژن‌زدایی پروپان (PDH) و متانول به الفین و پروپیلن (MTO/MTP) نسبت به روش‌های غیرمستقیم تولید پروپیلن افزایش یافته است. هم‌اکنون ظرفیت اسمی تولید پروپیلن در کشور حدود ۱.۲ میلیون تن است که این میزان پاسخگوی نیاز ۴ میلیون تنی

در راستای توسعه زنجیره ارزش گاز مایع در کشور و تولید پروپیلن، مجوز ۱۳ طرح پتروشیمی هیدروژن‌زدایی پروپان (PDH) توسط وزارت نفت صادر شده که ۳ طرح پتروشیمی PDH آلاهی مهستان، تدبیر و پارس به عنوان منتخب در طرح مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تعیین شده است

وزارت نفت

پیشرو در اجرای قوانین دولت هوشمند

در مرحله گذار از دولت الکترونیک به دولت هوشمند، کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور مکلفند خدمات در حال ارائه خود را (به شهروندان، کسب و کار و دولت-به ترتیب خدمات با ماهیت G2B، G2C و G2G) به صورت الکترونیکی ارائه کرده و بخشی از آنها را نیز هوشمند کنند. جهت تسهیل دسترسی کاربران، مفهوم احراز هویت یکباره و یکپارچه متقاضیان دریافت خدمات از دستگاه‌های اجرایی در دستور کار دولت قرار گرفته است. به این مفهوم که می‌بایست علاوه بر اینکه کلیه خدمات هر دستگاه در پنجره واحد خدمات آن دستگاه ارائه شود، به پنجره ملی خدمات دولت هوشمند (my.gov.ir) نیز متصل باشند. به عنوان مثال پنجره واحد خدمات وزارت نفت به آدرس egov.mop.ir بوده که لینک آن در صفحه اصلی درگاه اصلی این وزارتخانه (www.mop.ir) قرار دارد. به گفته مدیرکل توسعه فناوری اطلاعات، امنیت و دولت هوشمند وزارت نفت با توجه به اقدام‌های صورت گرفته در زمینه پنجره واحد وزارت نفت و اتصال آن به پنجره ملی خدمات دولت هوشمند، این وزارتخانه پیشرو در اجرای قوانین دولت هوشمند در میان دستگاه‌های اجرایی کشور به شمار می‌آید و از وزارتخانه‌های پیش‌تاز در این زمینه است. در ادامه در گفت‌وگو با **حامد هاشمی** **ملایری** مدیرکل توسعه فناوری اطلاعات، امنیت و دولت هوشمند وزارت نفت به بررسی این موضوع در این وزارتخانه پرداخته‌ایم که آن را می‌خوانید.

تنها خدمت باقیمانده ستاد وزارت نفت (با عنوان رتبه‌بندی منابع تأمین کالای صنعت نفت)، به دلیل ارتقاء و بازبینی سامانه نرم‌افزاری مربوطه تاکنون به پنجره ملی متصل نشده و در دو ماه آینده این اقدام صورت خواهد پذیرفت.

◀ **در بخش هوشمندسازی خدمات چه اقدام‌هایی صورت گرفته است؟**
طبق آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره (۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۲ که به تصویب هیأت وزیران رسیده، دستگاه‌های اجرایی مکلفند ۲۰ درصد از خدمات مشمول ارائه در پنجره واحد را به صورت هوشمند ارائه کنند. براین اساس و طبق ماده (۸) این آیین‌نامه، خدماتی که به صورت کامل قابلیت الکترونیکی شدن دارند خدمات هوشمند را شامل می‌شوند. از سوی دیگر، خدماتی که بخشی از فرآیند خدمت، غیرقابل الکترونیکی شدن است، برای هوشمندسازی لازم است حداقل یک یا چند ویژگی را داشته باشند. این ویژگی‌ها شامل مواردی است که از آن جمله می‌توان این اقدام‌ها را برشمرد: درخواست یا تقاضا پس از احراز هویت مبتنی بر پنجره ملی یا بر اساس تحلیل داده‌های اشخاص و در اجرای تکالیف قانونی به صورت خودکار توسط دستگاه اجرایی اقدام می‌شود. تمامی داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز برای ارزیابی قواعد و شرایط اخذ خدمات، کاملاً الکترونیکی، آنی و برخط از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات فراهم می‌شود. ارزیابی یا تطبیق داده و اطلاعات کاربر با شرایط و قواعد اخذ خدمت حداکثر به صورت الکترونیکی و آنی و برخط انجام شود. تبادل داده و اطلاعات به منظور هوشمندسازی و حذف اخذ هرگونه اسناد و مدارک از متقاضی خدمات باید به صورت آنی و برخط از طریق

◀ **مجموعه قوانین و مقررات حوزه دولت هوشمند شامل چه مواردی می‌شود؟**

بند (و) تبصره (۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱، قانون داده‌ها و اطلاعات ملی (دوام) مصوب سال ۱۴۰۱، بند (ج) تبصره (۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۲، آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره (۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۲ (مصوبه هیأت وزیران) و قانون اصلاح مواد ۱ و ۷ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی تکالیف کلیه دستگاه‌های اجرایی طی ۲ سال گذشته در این زمینه به شمار می‌آید. راه‌اندازی پنجره واحد دستگاه مطابق الزامات و ارائه ۱۰۰ درصد خدمات در پنجره ملی خدمات دولت هوشمند، ارائه الکترونیکی کلیه مجوزها، استعلام‌ها و تأییدیه‌ها و هوشمندسازی ۲۰ درصد خدمات مشمول مهمترین تکالیف دستگاه‌های اجرایی و اهم اقدامات لازم‌الاجرا را شامل می‌شود.

◀ **وضعیت موجود وزارت نفت به تفکیک ستاد و شرکت‌های تابعه به چه صورت است؟**

بر اساس ماهیت خدمات شناسه‌دار در حال ارائه (صرفاً خدمات به شهروندان G2C و خدمات به کسب و کار G2B)، جمعاً شش سازمان/شرکت وزارت نفت شامل ستاد وزارتخانه، چهار شرکت ملی گاز، ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، ملی صنایع پتروشیمی و ملی پخش و همچنین پژوهشگاه صنعت نفت مشمول اجرای تکالیف پنجره واحد هستند که طبق آخرین گزارش رسمی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات بیش از ۹۷ درصد خدمات مشمول آن به پنجره ملی متصل شده است. (جدول ۱)

خدماتی که بخشی از فرآیند خدمت، غیرقابل الکترونیکی شدن است، برای هوشمندسازی لازم است حداقل یک یا چند ویژگی را داشته باشند. این ویژگی‌ها شامل مواردی است که از آن جمله می‌توان این اقدام‌ها را برشمرد: درخواست یا تقاضا پس از احراز هویت مبتنی بر پنجره ملی یا بر اساس تحلیل داده‌های اشخاص و در اجرای تکالیف قانونی به صورت خودکار توسط دستگاه اجرایی اقدام می‌شود

جدول ۱

ردیف	نام شرکت	وضعیت اتصال	تعداد خدمات مشمول اتصال به پنجره ملی	تعداد خدمات متصل	درصد اتصال
۱	شرکت ملی پالایش و پخش	متصل	۱	۱	۱۰۰
۲	شرکت ملی پخش	متصل	۴	۴	۱۰۰
۳	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	متصل	۴	۴	۱۰۰
۴	پژوهشگاه صنعت نفت	متصل	۴	۴	۱۰۰
۵	شرکت ملی گاز	متصل	۲۳	۲۳	۱۰۰
۶	ستاد وزارت	متصل	۴	۳	۷۵
	مجموع	متصل	۴۰	۳۹	۹۷.۵

شرکت ملی نفت و راهبری و سیاستگذاری آن در اداره کل توسعه فناوری اطلاعات ستاد وزارت انجام می‌شود، می‌توان به حذف کلیه استعلام‌ها و تأییدیه‌های غیرالکترونیکی که به صورت سنتی و از طریق مکاتبه انجام می‌شوند، مقابله با جعل، ارتقاء استانداردپذیری، افزایش سرعت و کاهش هزینه‌ها در کنار ایجاد تسهیل در اجرای فرآیندها و همچنین افزایش رضایت‌مندی مراجعین اشاره کرد. ضمن اینکه رصد و پایش کلیه تراکنش‌های اطلاعاتی ورودی و خروجی وزارتخانه برای متولیان نیز مهیا می‌شود.

در بخش اتصال به درگاه ملی مجوزهای کشور وزارت نفت در چه جایگاهی قرار دارد؟

یکی از پنجره‌های واحد ارائه خدمات الکترونیکی در سطح ملی، درگاه ملی مجوزهای کشور (www.mojavez.ir) است که متولی آن طبق قانون، وزارت امور اقتصادی و دارایی است و کلیه دستگاه‌های اجرایی صادرکننده مجوز مکلف شده‌اند که صد درصد مجوزهای خود را به صورت الکترونیکی و صرفاً از طریق این درگاه ارائه کنند. وزارت نفت از اسفند ماه سال ۱۴۰۰ با دارا بودن ۵ مجوز تأیید محور شامل ۴ موافقت اصولی ستاد و یک مجوز شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، به درگاه ملی مجوزهای کشور متصل شده که تعداد این مجوزها به ۱۱ مورد با عناوین ذیل افزایش یافته و جهت دسترسی متقاضیان صدور مجوز، به درگاه ملی مجوزهای کشور متصل هستند. در واقع کلیه مجوزهای مجموعه وزارت نفت به صورت الکترونیکی و طبق قانون، صرفاً از طریق این درگاه صادر می‌شوند.

۱. موافقت اصولی اجرای طرح‌های پالایشی و پتروپالایشی
۲. موافقت اصولی اجرای طرح‌های پتروشیمی و GTL
۳. موافقت اصولی اجرای طرح‌های LNG
۴. موافقت اصولی اجرای طرح‌های NGL
۵. موافقت اصولی اجرای طرح‌های SNG
۶. موافقت اصولی اجرای طرح‌های CNG
۷. موافقت اصولی اجرای طرح‌های Mini LNG
۸. موافقت اصولی اجرای طرح‌های LNG وارداتی
۹. احداث جایگاه‌های سوخت مایع و CNG
۱۰. فعالیت خودروهای سوخت‌رسان سیار
۱۱. احداث و فعالیت عامل توزیع فرآورده‌های نفتی مایع

دارندگان مجوزهای قدیمی چه اقدام‌هایی باید انجام دهند؟

فرآیند صدور مجوز الکترونیکی در قالب کد دوعبدي برای دارندگان مجوزهای قدیمی در وزارت نفت پیاده‌سازی شده که بر اساس درخواست متقاضی و از طریق درگاه مربوطه انجام می‌شود.

فرآیندهای تمدید، اصلاح، لغو و ابطال مجوزها چگونه است؟

این فرآیندها به ویژه بخش تمدید مجوزهای صادره در دست اقدام بوده و در صورت آمادگی فنی درگاه ملی مجوزها، به مرحله بهره‌برداری می‌رسند.

نحوه دسترسی به مجوزها چگونه است؟

دسترسی به مجوزهای وزارت نفت علاوه بر درگاه ملی مجوزهای کشور، از طریق پنجره ملی خدمات دولت هوشمند و پنجره واحد خدمات این وزارت نیز فراهم است.

مرکز ملی تبادل اطلاعات انجام گرفته و حتی‌المقدور زمان ارزیابی و تحلیل داده‌ها و داده‌کاوی باید کاهش یابد و در نهایت در همان جلسه الکترونیکی، درخواست خدمت، نهایی شود.

خدمات وزارت نفت در این بخش شامل چه شرایطی می‌شود؟

عمده خدمات وزارت نفت به لحاظ ماهوی مشمول شرایط بند (۲) فوق می‌شوند، یعنی به دلیل تخصصی بودن خدمات در حال ارائه، برخی مراحل انجام خدمت قابلیت الکترونیکی شدن ندارند (نظیر بازدید میدانی، برگزاری جلسات و ...). در حال حاضر وزارت نفت در زمینه هوشمندسازی خدمات طبق تصویب کمیته نظارتی، ۱۷ خدمت هوشمند را به پنجره ملی متصل نموده و در مجموع ۴۲/۵ درصد از تکلیف ۲۰ درصدی مربوط به دستگاه‌های اجرایی، به صورت هوشمند ارائه می‌شود. (جدول ۲)

به تازگی مرکز تبادل اطلاعات وزارت نفت (ESB) در این وزارتخانه راه‌اندازی شده است لطفاً در خصوص فعالیت‌های این مرکز توضیح دهید.

مطابق با مفاد نقشه راه توسعه دولت الکترونیک کشور، وزارت نفت به منظور ساماندهی و مدیریت سرویس‌های الکترونیکی استعلامها و تأییدیه‌ها (تبادلات بین دستگاهی) در سال ۱۴۰۲ نسبت به راه‌اندازی مرکز تبادل اطلاعات (IX) وزارت نفت اقدام کرده است. این مرکز که در واقع گذرگاه مشترک تبادل سرویس در صنعت نفت محسوب می‌شود برای پوشش کلیه نیازمندی‌های ارائه سرویس‌های الکترونیکی به خارج از وزارت نفت و همچنین دریافت متمرکز سرویس‌های الکترونیکی سایر دستگاه‌های اجرایی و توزیع آن در شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه کاربرد دارد. مراحل تصویب این مرکز در کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیک (طبق تبصره ذیل ماده ۷ قانون مدیریت داده و اطلاعات ملی) در دست اقدام است.

تاکنون تعداد زیادی سرویس الکترونیکی ارائه شده و دریافت شده احصا شده که در دست اقدام جهت اتصال به مرکز تبادل اطلاعات وزارت نفت است. همچنین وب‌سرویس‌های یک سال آینده نیز احصا شده که در دست اقدام قرار خواهد گرفت.

مزایای راه‌اندازی این مرکز چیست؟

از مزایای راه‌اندازی این مرکز، که اجرای آن توسط مدیریت فاوی

نام شرکت	تعداد خدمات هوشمند متصل به پنجره ملی	درصد هوشمندسازی (تکلیف: ۲۰ درصد)
شرکت ملی پالایش و پخش	۱ از ۱	۱۰۰
شرکت ملی پخش	۱ از ۴	۲۵
شرکت ملی صنایع پتروشیمی	۴ از ۴	۱۰۰
پژوهشگاه صنعت نفت	۱ از ۴	۲۵
شرکت ملی گاز	۹ از ۲۳	۴۰
ستاد وزارت	۱ از ۴	۲۵
مجموع	۱۷ از ۴۰	۴۲.۵

جدول ۲

یکی از پنجره‌های واحد ارائه خدمات الکترونیکی در سطح ملی، درگاه ملی مجوزهای کشور (www.mojavez.ir) است که متولی آن طبق قانون، وزارت امور اقتصادی و دارایی است و کلیه دستگاه‌های اجرایی صادرکننده مجوز مکلف شده‌اند که صد درصد مجوزهای خود را به صورت الکترونیکی و صرفاً از طریق این درگاه ارائه کنند

در وزارت نفت دولت سیزدهم محقق شد تلاش مضاعف برای حل مسائل و مشکلات کارکنان

منابع انسانی در وزارت نفت دولت سیزدهم نمودی روشن تر داشته است و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت که متولی این حوزه است، تلاش کرده وضعیت معیشتی و کاری کارکنان صنعت نفت را در دو سال اخیر بهبود ببخشد. این موضوع در صحبت‌های مدیران ارشد صنعت نفت و در عمل در ابلاغیه‌ها و دستورعمل‌های صادر شده، کاملاً مشهود است. معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت در دولت سیزدهم اقدامات متعددی برای کارکنان صنعت نفت انجام داده است، به منظور بررسی این اقدامات به سراغ **مهدی علی مددی** معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت رفته ایم تا بیشتر با رویکرد دولت سیزدهم در مقوله نیروی انسانی آشنا شویم.

اداری و استخدامی کشور ارسال کرد تا نیروهای قراردادی را بر اساس مسائل شغلی و کاری ساماندهی کند و مدارک تحصیلی این افراد را با مشاغل آن‌ها تطبیق دهد و بر این اساس نظام جبران خدمات متناسب برای هر رده شغلی تعریف شود. البته معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی تأکید کرد که جبران خدمات هوشمند، متفاوت از نظام جبران خدمات سایر کارکنان نخواهد بود و از بستر همین نظام برای جبران خدمات نیروهای قراردادی استفاده می‌شود.

افزون بر این، موضوع جذب نیروهای قراردادی مشمول بند «و» موضوع دیگری بود که مهر ماه ۱۴۰۰ از سوی معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت دنبال شد و به نتیجه رسید. بر این اساس کارکنان قراردادی فرزندان شاهد، فرزندان جانبازان، خود جانباز، آزاده، رزمنده و اسرا، فرزندان رزمنده با سابقه بیشتر از شش ماه حضور داوطلبانه در جبهه حق علیه باطل و خواهر و برادر شهدا، بر اساس ضوابط و شرایط تعیین شده می‌توانند به صورت رسمی به استخدام وزارت نفت در آیند.

اجرای طرح طبقه‌بندی مشاغل برای کارکنان پیمانکاری بعد از سال‌ها در وزارت نفت دولت سیزدهم به عنوان یک اقدام راهبردی در حوزه منابع انسانی انجام شد، این اقدام تا چه حد توانست در کاهش فرسودگی شغلی موثر باشد؟

اجرای بند «د» تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در مورد نیروهای پیمانکاری را شاید بتوان مهم‌ترین موضوعی دانست که معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت در دوره جدید دنبال کرده است؛ این موضوع ۲۵ آذر ماه ۱۴۰۰ از سوی وزیر نفت به شرکت‌های تابعه ابلاغ شد و بر همین اساس سامانه‌ای برای جمع‌آوری اطلاعات نیروهای پیمانکاری اینترگر وزارت نفت طراحی

طی سال‌های اخیر نیروهای قراردادی دغدغه‌های زیادی داشتند که در دولت سیزدهم این مشکلات تا حدود زیادی کاهش یافت، مجموعه اقدامات صورت گرفته این زمینه چه بوده است؟ نیروهای قراردادی وزارت در طول سال‌های متمادی همواره دغدغه تبدیل وضعیت و معیشت داشتند. این دغدغه بارها و بارها با وعده‌های تحقق یافته و نیافته، اسباب تنش و نارضایتی را در بین کارکنان قراردادی به همراه داشت. اواخر سال ۱۳۹۹ بود که آزمونی برای افزایش طول مدت قرارداد و یا تبدیل آن برگزار شد، آزمونی که خود اعتراضات زیادی را از نحوه برگزاری و ارزشیابی به دنبال داشت. با روی کار آمدن وزارت نفت دولت سیزدهم، جلسات متعددی برای بررسی این موضوع برگزار شد و شورای مدیران احیا شده در دوره جدید به بررسی ابعاد مختلف و تبعات آن پرداختند. بر اساس تصمیم دولت قبل بنا بود پذیرفته‌شدگان این آزمون به صورت قرارداد مدت معین نوین تبدیل وضعیت شوند، اما این نوع قرارداد می‌توانست به موضوع تکثیر قراردادهای وزارت نفت و چالش‌های آن دامن بزند؛ بر همین اساس این مدل قراردادی مورد پذیرش قرار نگرفت. در نهایت با تصمیم معاونت توسعه منابع انسانی و موافقت وزیر نفت مقرر شد بر اساس تعهدی که وزارت نفت در دوره پیشین ایجاد کرده بود، مصاحبه با ۱۶۷۵ نفر پذیرفته شده این آزمون‌ها (منهای ۲۷۹ نفر که مشمول بند «و» می‌شدند) انجام شود و در صورت کسب حدنصاب لازم، به صورت قرارداد مدت معین تبدیل وضعیت شوند.

موضوع دیگری که در مورد نیروهای قراردادی در دولت سیزدهم با جدیت دنبال شد، نظام هوشمند جبران خدمات بود؛ شورای مدیران معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت در بیش از ۲۰ ساعت جلسه‌ای که با مدیران حقوقی، قراردادی، مالی و... داشت پس از تنظیم لایحه‌ای آن را برای اخذ مجوز به سازمان

طبقه‌بندی مشاغل برای کارکنان پیمانکاری با توجه به جامعه این کارکنان در صنعت نفت، یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های منابع انسانی به شمار می‌رود، بر همین اساس معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وزارت نفت با دقت و حساسیت این پروژه را دنبال می‌کند

شد و بنا است تا پایان بهمن ماه اطلاعات همه این افراد جمع‌آوری شود تا پس از بررسی اطلاعات ۱۸ هزار مشمول این بند از قانون، افراد متناظر با آن پس از طی مراحل مرتبط استخدام شوند. طبقه‌بندی مشاغل برای کارکنان پیمانکاری با توجه به جامعه این کارکنان در صنعت نفت، یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های منابع انسانی به‌شمار می‌رود، بر همین اساس معاونت توسعه مدیریت و سرمایه‌انسانی وزارت نفت با دقت و حساسیت این پروژه را دنبال می‌کند؛ هم‌اکنون بخش عمده‌ای از اطلاعات کارکنان پیمانکاری در سامانه ساپنا تغذیه شده است و با تکمیل این اطلاعات انتظار می‌رود در آینده نزدیک شاهد اجرا کامل طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان پیمانکاری باشیم که بهبود معیشت این نیروها را به دنبال دارد.

با این حال، با توجه به تأکید وزیر نفت برای بهبود وضعیت نیروهای انسانی، به‌ویژه در مناطق عملیاتی، وضعیت غذا، اسکان و برنامه‌کاری نیروهای پیمانکاری از سوی معاونت توسعه مدیریت و سرمایه‌انسانی پیش می‌شود و به مدیران عامل چهار شرکت اصلی دستور داده شده است که هر جا چالشی وجود دارد، برای استانداردسازی اقدام شود.

طی سال‌های اخیر به فارغ‌التحصیلان گروه الف دانشگاه صنعت نفت به دلیل عدم استفاده از این دسته از نیروها فشار زیادی وارد و سبب مهاجرت برخی از آنها به خارج از صنعت نفت و حتی کشور شد، وزارت نفت در دولت سیزدهم چه روندی را در مورد این دسته از نیروهای ارزشی طی کرد؟

موضوع فارغ‌التحصیلان گروه الف دانشگاه صنعت نفت یکی از دغدغه‌های وزارت نفت و دولت در پنج سال گذشته بوده است. وزارت نفت که تا پایان سال ۹۴ مکلف به استخدام تمامی فارغ‌التحصیلان دانشگاه صنعت نفت پس از انجام مصاحبه فنی - تخصصی بود، با دستور وزیر وقت از استخدام گروهی شامل ۱۹۸۲ نفر جلوگیری به عمل آمد. در نهایت سال ۹۸ بر اساس ارزیابی استخدامی که در مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت برگزار شد، ۴۸۸ نفر استخدام شدند. اما سایر افراد این گروه نیز معتقد بودند که در سنوات قبل تمامی افراد جذب می‌شدند.

با شروع دوره جدید در وزارت نفت، حل این موضوع در اولویت قرار گرفت. بعد از جلسات متعدد شورای مدیران معاونت توسعه مدیریت و سرمایه‌انسانی، همچنین نشست‌هایی با نمایندگان این فارغ‌التحصیلان برگزار شد که این افراد ارزیابی‌های صورت گرفته را قبول نداشتند و خواستار ارزیابی بر اساس دستورعمل‌های صادره بودند. بر این اساس مصاحبه این افراد در دوره جدید طبق دستورعمل و شیوه‌نامه استاندارد صورت گرفت و با توجه به نیاز صنعت نفت به نیروهای متخصص آموزش دیده، انتظار می‌رود حداقل ۶۰ درصد از افراد باقی‌مانده به استخدام وزارت نفت در آیند. کارکنان اینارگر صنعت نفت در سال‌های گذشته مطالباتی داشتند که در برخی موارد از پیگیری مغفول مانده بود، مجموعه اقدامات صورت گرفته در مورد این دسته از کارکنان در دو سال اخیر چه بوده است؟

وزارت نفت در دولت سیزدهم با برنامه‌ریزی‌ها و جلساتی که انجام داد، مطابق با قانون جامع خدمات به اینارگران، برای حل دغدغه این کارکنان قدم پیش گذاشت و ابتدای دهه فجر ۱۴۰۲ بود که خبرهای خوبی برای این عزیزان از سوی حمید حسین‌نژاد، مدیرکل تدوین و هماهنگی مقررات اداری و استخدامی وزارت نفت، اعلام شد. پرداخت کسر ساعت کار، پاداش بهره‌وری و ایاب و ذهاب مشمولان حالت اشتغال به صورت علی‌الحساب، پرداخت ۱۰۰ درصدی هزینه‌های درمانی اینارگران، بازخرید مرخصی، معافیت از پرداخت کسورات (با توجه به شرایط ذکر شده)، مشمولیت رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه از یک مقطع تحصیلی بالاتر، فوق‌العاده اینارگری برای شهدا و جانبازان ۲۵ درصد به بالا، آزادگان، فرزندان و همسران شهدای شاغل و جانبازان حالت اشتغال معادل ۲۵ درصد حداقل حقوق کارکنان دولت، بهره‌مندی عائله تحت تکفل جانبازان حالت اشتغال فوت شده از حقوق

اقدام معاونت توسعه مدیریت و سرمایه‌انسانی وزارت نفت در دولت سیزدهم را شاید بتوان احیای شورای مدیران دانست. شورایی که عمده تصمیمات ذکر شده را با هم‌فکری مدیران بخش‌های مختلف اتخاذ کردند و رویه نسبت به سرمایه انسانی نسبت به قبل متحول شد

حالت اشتغال، افزایش سنوات و بیمه دوران اینارگری با حداقل حضور ۱۲ ماه داوطلبانه در جبهه با ضریب ۱/۵ و تعیین مستمری مشمولان حالت اشتغال بر اساس آخرین حقوق و مزایای مشمول کسور، اقداماتی بوده است که به‌ویژه در دولت سیزدهم برای اینارگران صنعت نفت ابلاغ و اجرایی شده است.

از دیگر اقدامات وزارت نفت در دولت سیزدهم در حوزه منابع انسانی می‌توان به برقراری دوباره به‌کارگیری نیروهای طرح نظام اشاره کرد؛ بر این اساس مطابق با قوانین و مقررات ستاد کل نیروهای مسلح، سربازان وظیفه می‌توانند از سال ۱۴۰۱ در مناطق محروم، کمتر توسعه یافته و عملیاتی در قالب طرح نظام به‌کار گرفته شوند و از خدمات آن‌ها استفاده شود. برگزاری آزمون سراسری برای جذب نیروهای مورد نیاز وزارت نفت از دیگر اقدامات در دولت سیزدهم بوده است. وزارت نفت در این دوره تصمیم گرفته است برای نیازهای سازمانی و همسو با تعهدات اشتغال‌زایی، نسبت به برگزاری آزمون اقدام کند؛ البته این افراد جانشین نیروهایی می‌شوند که قرار است تا سال ۱۴۰۴ در صنعت نفت بازنشسته شوند. اما مهم‌ترین اقدام معاونت توسعه مدیریت و سرمایه‌انسانی وزارت نفت در دولت سیزدهم را شاید بتوان احیای شورای مدیران دانست. شورایی که عمده تصمیمات ذکر شده را با هم‌فکری مدیران بخش‌های مختلف اتخاذ کردند و رویه نسبت به سرمایه انسانی نسبت به قبل متحول شد.

تعدد اقدامات و اجرایی شدن تعهدات حاکی از آن است که رویکرد وزارت نفت در دولت سیزدهم حل مسائل نیروهای انسانی و تعامل بیشتر با آن‌ها است. امید می‌رود با تداوم حرکت کنونی در آینده نزدیک شاهد حل مسائل کارکنان رسمی، قراردادی، پیمانکاری و سایر انواع مدل‌های شاغل در صنعت نفت باشیم.

افتتاح فاز ۱۱ پارس جنوبی نمادی از خودباوری ملی

بیست و هشتمین نمایشگاه بین المللی
نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی

کارنامه وزارت نفت و اجرای بیش از ۶ هزار و ۴۰۰ پروژه در حوزه مسئولیت اجتماعی

آبادانی مناطق محروم

مدیریت نظارت بر طرح‌های عمرانی در مناطق نفت‌خیز به نمایندگی شرکت ملی نفت ایران، ۶ هزار و ۴۱۸ پروژه مسئولیت اجتماعی را با اعتبار ۲۰ همت در سطح کشور در دست اجرا دارد که سه هزار و ۱۳۲ پروژه با اعتبار ۴۴ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال (۴ هزار و ۴۵۰ میلیارد تومان) در کشور تکمیل شده و به بهره‌برداری رسیده است. مسئولیت اجتماعی را می‌توان متر و معیار و چارچوبی دانست که سازمان‌ها، نهادها و افراد به موازات فعالیت خود، در رابطه با مسائل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، محیط زیستی و همه جنبه‌های زیست انسانی واکنش نشان می‌دهند، یا آغازکننده فعالیت‌هایی هستند که به سود جامعه است. از آنجا که شرکت‌های نفتی به‌ویژه در کشور ما، نقشی کلیدی در رونق اقتصادی و حفظ جایگاه بین‌المللی دارند، مطابق قانون مقرر شد صنعت نفت، بخشی از مبلغ سرمایه‌گذاری هر پروژه را به طرح‌های توسعه‌ای عام‌المنفعه و برای کمک به توسعه عمران و آبادانی جوامع محلی به‌ویژه مناطق نفت‌خیز و گازخیز اختصاص دهد که این موضوع در وزارت نفت دولت سیزدهم بیش از همیشه مورد توجه قرار گرفت.

◀ ابلاغ نظام‌نامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت دولت سیزدهم در سال ۱۴۰۲

درجه اهمیت و حساسیت وزارت نفت دولت سیزدهم در اجرای کارهای عام‌المنفعه را آنجا می‌توان درک کرد که نظام‌نامه مسئولیت اجتماعی در فرایندی چندماهه با همفکری و مشارکت خبرگان دانشگاهی، صنعت نفت، مشاوران اجتماعی چهار شرکت اصلی، همچنین بازخورد دریافتی از شرکت‌های عملیاتی تدوین و فروردین‌ماه سال ۱۴۰۲ ابلاغ شد. این نظام‌نامه با تأکید بر مسائل اساسی اولویت‌دار صنعت نفت در زمینه مسئولیت اجتماعی نظیر زنجیره تأمین تدارکات محلی به‌منظور اشتغال‌زایی و معیشت پایدار محلی، توانمندسازی ساکنان جوامع محلی پیرامون، بهره‌گیری از ظرفیت سمن‌ها (سازمان‌های مردم‌نهاد)، مشارکت در حفاظت از محیط زیست، ترویج مصرف بهینه منابع و انرژی و بهبود شرایط کار و زندگی کارکنان به‌عنوان نقشه راه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت از سوی وزیر ابلاغ شد.

جاده‌هاست که بیشتر جاده‌هایی با نقاط حادثه‌خیز هستند، به همین منظور مدیریت نظارت بر طرح‌های عمرانی مناطق نفت‌خیز به نمایندگی از شرکت ملی نفت ایران در همراهی با وزارت راه و شهرسازی، کمر به رفع این معضل بسته که این همکاری و مشارکت باعث ایمن‌سازی نقاط حادثه‌خیز و کاهش آمار تصادف‌ها در این مناطق شده است.

بر همین اساس، مدیریت نظارت بر طرح‌های عمرانی مناطق نفت‌خیز به نمایندگی شرکت ملی نفت ایران، تعداد ۳۴۲ پروژه راهسازی با اعتباری بالغ بر ۴۰ هزار میلیارد ریال را در استان‌های خوزستان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، کردستان، کرمانشاه، فارس و خراسان رضوی تعریف و مصوب کرده است. از این مقدار تاکنون ۲۲۸ کیلومتر راه اصلی و ۱۰۷ کیلومتر راه روستایی در مرحله تکمیل و در حال بهره‌برداری است، ضمن اینکه ۲۲۴ کیلومتر راه اصلی و ۶۵ کیلومتر راه روستایی نیز در حال اجراست.

با اجرای پروژه‌های مذکور، در مجموع بالغ بر ۱۱۴ نقطه حادثه‌خیز از راه‌های مناطق نفت‌خیز کشور ایمن‌سازی شده که به‌طور میانگین کاهش ۳۰ درصدی آمار تصادف‌ها و تلفات انسانی را در محورهای مورد اشاره به همراه داشته است.

ورود صنعت نفت به درختکاری با مشارکت در کاشت یک میلیارد اصله نهال

توسعه و نگهداشت فضای سبز به‌عنوان یکی از رویکردهای صنعت نفت همواره مورد توجه مدیران شرکت‌ها بوده است تا آنجا که تاکنون اعتبار مورد نیاز برای ایجاد فضای سبز بالغ بر ۲۰ هزار هکتار را تأمین کرده که توسط دستگاه‌های متولی اجرا شده است، همچنین هم‌اکنون مساحت فضای سبز در مجموعه صنعت نفت بیش از ۷ هزار هکتار است که حدود ۳۰ درصد مساحت تأسیسات صنعتی مجموعه صنعت نفت را شامل می‌شود. این نسبت حدوداً سه برابر حد ۱۰ درصدی تعیین شده در قانون است.

افزون بر این، مدیریت نظارت بر طرح‌های عمرانی شرکت ملی نفت ایران نگاه‌ها را فراتر برده و با توجه به منویات مقام معظم رهبری که ۱۵ اسفندماه ۱۴۰۱ و روز درختکاری بر اهمیت درخت و درختکاری در حفظ محیط زیست فرمودند «بنا به توصیه متخصصان افزون بر کاشت درختان میوه‌دار باید درختانی که چوب آنها دارای اهمیت است نیز کاشته شود»، همچنین مشارکت در طرح هر ایرانی سه نهال و تحقق برنامه دولت برای کاشت یک میلیارد درخت طی چهار سال، براساس توان و ظرفیت‌های موجود اقدام به مشارکت در تولید و کاشت نهال از گونه‌های مختلف کرده است.

از اعتبار ۶ هزار و ۴۱۸ تکلیف اجتماعی تعریف شده تا ۳ هزار و ۱۳۲ پروژه تکمیل شده

اختصاص اعتبار به کارهای عام‌المنفعه مسئولیتی است که وزارت نفت دولت سیزدهم از زمان آغاز به‌کار آن را در رأس قرار داده و با نگاه عمل‌گرایانه به منصف ظهور رسانده است تا آنجا که از ابتدای سکانداری یعنی از شهریور ۱۴۰۰ تاکنون در مسیر توسعه پایدار و زدودن غبار فقر و محرومیت در مناطق نفت‌خیز و کمتر توسعه‌یافته، ۱۸۷ هزار و ۸۳۲ میلیارد ریال به پروژه‌های عام‌المنفعه اختصاص داده است تا یک‌تازانه، عطر امید بپفشانند.

با اعتبار اختصاص‌یافته به پروژه‌های عمرانی، آموزشی، بهداشت و درمان، محیط زیست، مسکن و اشتغال‌زایی و در بخش‌های عمرانی و خدماتی در مناطق نفت و گازخیز کشور به‌ویژه استان‌های بوشهر و خوزستان، ۶ هزار و ۴۱۸ تکلیف اجتماعی در اولویت قرار داده که از این تعداد، ۳ هزار و ۱۳۲ پروژه با اعتبار ۴۴ هزار و ۵۴۴ میلیارد ریال تکمیل شده و ۳ هزار و ۲۸۶ پروژه با اعتبار ۱۴۳ هزار و ۲۸۸ میلیارد ریال در حال اجرا است.

صنعت نفت دولت سیزدهم سال ۱۴۰۲ را هم با ترفیکی از کارهای عام‌المنفعه آغاز کرد و موفق شد یک هزار و ۸۸۴ پروژه با اعتباری بالغ بر ۲۹ هزار و ۳۷۳ میلیارد ریال را تعیین تکلیف کند و به مرحله اجرا برساند.

مشارکت در ۳۴۲ پروژه راهسازی با اعتباری بالغ بر ۴۰ هزار میلیارد ریال در استان‌های خوزستان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، کردستان، کرمانشاه، فارس و خراسان رضوی، مشارکت در ۳۲۹ طرح عام‌المنفعه بهداشتی در استان بوشهر و اختصاص اعتباری معادل ۱۵۳ میلیارد تومان به طرح‌های بهداشتی در استان خوزستان، پیشبرد اهداف توسعه‌ای آموزشی با یک هزار و ۱۵۵ تکلیف آموزشی تکمیل شده یا در حال اجرا، نمونه‌های بارز عملکرد بهینه وزارت نفت در اجرای کارهای عام‌المنفعه در ۱۴۰۲ است که نمره قبولی را در کارنامه این وزارتخانه گنجانده است.

جان بخشی وزارت نفت با ایمن‌سازی ۱۱۴ نقطه حادثه‌خیز در مناطق نفتی

صنعت نفت همواره تلاش کرده است همسو با ایفای مسئولیت اجتماعی خود در استان‌های نفت‌خیز، مشارکت در طرح‌های عام‌المنفعه را دوچندان کند تا افزون بر توسعه و تثبیت صنعت نفت در این مناطق، شرایط زندگی جوامع محلی و بومی را بهبود بخشد.

یکی از راهکارهای بهبود این شرایط، تسهیل حمل‌ونقل در

صنعت نفت همواره تلاش کرده است همسو با ایفای مسئولیت اجتماعی خود در استان‌های نفت‌خیز، مشارکت در طرح‌های عام‌المنفعه را دوچندان کند تا افزون بر توسعه و تثبیت صنعت نفت در این مناطق، شرایط زندگی جوامع محلی و بومی را بهبود بخشد

صنعت نفت به عنوان پیشران توسعه اقتصادی کشور، مسئولیت سنگینی در به حرکت درآوردن چرخ‌های صنعت و اقتصاد کشورمان دارد و در این میان سهم شرکت ملی نفت ایران به عنوان محور اصلی تولید و صادرات نفت و گاز، بیش از هر بخش دیگری است. نگاهی به عملکرد یک ساله شرکت ملی نفت ایران، گویای این واقعیت است که این شرکت توانسته است با اتخاذ تصمیم‌های موثر و راهبردی در فرصت‌های ایجاد شده، به نحو موثری وظایف و مسئولیت‌های خود را به سرانجام برساند و گام بلندی در رونق و شکوفایی کشور عزیزمان بردارد؛ به طوری که به گواه آمار رسمی اعلام شده از سوی بانک مرکزی، می‌توان گفت که سهم نفت و گاز از سید رشد اقتصادی کشور در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۱۹٫۷ درصد بوده و این رقم در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۲ به ۲۵ درصد رسیده است که از جهش قابل توجهی در میان دستگاه‌ها و بنگاه‌های اجرایی کشور برخوردار بوده است.

رونمایی از یک سال افتخارآفرینی در شرکت ملی نفت ایران

نفت پرچمدار اقتدار و بالندگی ایران اسلامی

میزان تولید نفت و گاز و تعریف بازارهای جدید صادراتی، شروع شده و تا جمع‌آوری گازهای همراه و ارائه طرح‌های پیشران توسعه اقتصادی جهت تحقق اهداف توسعه‌ای کشور ادامه می‌یافت. در طی دو سال گذشته، شرکت ملی نفت ایران موفق شد تا ضمن افزایش رقم تولید نفت از ۲ میلیون و ۱۰۷ هزار بشکه در ابتدای دولت سیزدهم به رقم فعلی (حدود ۳٫۴ میلیون بشکه در روز) و تحقق رقم افزایش حدود ۱٫۳ میلیون بشکه ای تولید نفت، گام بلندی در مسیر صادرات نفتی و تعریف بازارهای جدید صادراتی بردارد؛ به طوری که کل افزایش ۱٫۳ میلیون بشکه ای تولید نفت، به صادرات اختصاص یافته و درآمدهای آن به اقتصاد کشورمان تزریق شده است.

در زمینه افزایش تولید در دولت سیزدهم می‌توان به آمار افزایش ۳۵ درصدی تولید شرکت نفت فلات قاره در ۹ ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۲ و یا افزایش حدود ۳۰۰ هزار بشکه ای تولید نفت کشورمان از تابستان سال ۱۴۰۲ اشاره کرد که درآمدی در حدود ۶ میلیارد دلار را برای کشورمان به ارمغان خواهد آورد. این اقدامات در حالی صورت می‌گیرد که مجموعه وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران، پیشتر نیز موفق شده بود تا با مذاکرات پیچیده، حدود ۹۰ میلیون بشکه نفت ذخیره شده بر روی آب در دولت قبل را به فروش برساند و تمامی منابع ارزی حاصل از فروش نفت و میعانات گازی را نیز به اقتصاد کشور تزریق کند. همچنین در زمینه توسعه فعالیت‌های اکتشافی به عنوان حلقه نخست فعالیت‌های بالادستی صنعت نفت، شرکت ملی

این رشد اقتصادی، تنها منحصر به سال ۱۴۰۲ نیست؛ بلکه شرکت ملی نفت ایران در سال آغاز به کار دولت سیزدهم نیز توانست با افزایش قابل توجه تولید نفت و میعانات گازی و فتح بازارهای جدید صادراتی، کسری ۴۵۰ هزار میلیارد تومانی بودجه را جبران کند و اقتصاد و صنعت کشور را رونقی دوباره بخشد.

از همین دیدگاه، بخش مهمی از الزامات تحقق رشد ۸ درصدی در برنامه هفتم توسعه بر دوش شرکت ملی نفت ایران قرار گرفته است که در این رابطه طرح خرید تضمینی خدمات دکل‌های حفاری، به عنوان طرح پیشران شرکت ملی نفت ایران در تحقق این هدف اقتصادی پیشنهاد و مطرح شده است. جذابیت اقتصادی این طرح به عنوان طرح پیشران شرکت ملی نفت ایران از آن جهت است که در حال حاضر مجموع ذخایر متعارف نفت و گاز کشور رقمی بالغ بر ۳۴۰ میلیارد بشکه معادل نفت خام است؛ این حجم از ذخایر، بدین معناست که امکان استحصال نفت و گاز تا ۱۰۰ سال آینده وجود دارد و بر همین اساس فرآیند سرمایه‌گذاری در بخش حفاری؛ به عنوان حلقه اصلی تولید نفت و گاز، همواره فرآیندی سودمند خواهد بود.

مطالبات دولت سیزدهم و دستاوردهای دو ساله

صنعت نفت

از زمان روی کار آمدن دولت سیزدهم و با افزایش فشار تحریم‌ها، مطالبات از وزارت نفت و در راس هرم عملکردی آن؛ شرکت ملی نفت ایران سمت و سوی تازه ای یافت. این مطالبات از افزایش

شیرکت ملی نفت
ایران، در مسیر بهره
مندی حداکثری
از منابع گازی
کشور، رسیدن به
تولید روزانه ۱.۵
میلیارد مترمکعب
گاز را در قالب یک
برنامه هشت ساله،
هدف گذاری کرده
است؛ این در حالی
است که اکنون
روزانه یک میلیارد
مترمکعب گاز غنی
تولید می شود

◀ به ثمر رساندن طرح پالایشگاه فاز ۱۴

یکی از اقدامات شاخص شرکت ملی نفت ایران طی یک سال گذشته، به ثمر رساندن طرح پالایشگاه فاز ۱۴ به ارزش ۲/۵ میلیارد دلار است که به عنوان یکی از طرح‌های مهم دولت سیزدهم در حوزه پدافند غیرعامل مطرح است. با تکمیل این طرح ضمن اینکه حدود ۵۶ میلیون مترمکعب به ظرفیت تولید گاز افزوده شده است، درآمد ارزی کشورمان نیز از محل فروش سالانه یک میلیون تن اتان، یک میلیون تن LPG، حدود ۵۰ میلیون مترمکعب گاز سبک شیرین و ۷۵ هزار بشکه میعانات گازی، در حدود ۳/۵ میلیارد دلار بیشتر شده است.

◀ توسعه فاز ۱۱؛ نقطه عطفی در کارنامه دولت سیزدهم

بدون شک در واکاو کارنامه یک ساله شرکت ملی نفت ایران، توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی جایگاه منحصر به فردی دارد. این طرح به عنوان یکی از راهبردی‌ترین و مهم‌ترین طرح‌ها و پروژه‌های شرکت ملی نفت ایران است که پس از ۲۰ سال تأخیر در دولت سیزدهم به ثمر نشست و پیش بینی می شود تا با توسعه کامل این فاز، سالانه ۵ میلیارد دلار درآمد نصیب کشورمان شود. یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد این فاز مرزی که بهره‌برداری از آن را به نقطه عطفی در کارنامه دولت سیزدهم بدل کرده است، مربوط به جابه‌جایی سکوی آن از موقعیت دریاست؛ چراکه جابه‌جایی این سکو که یکی از سنگین وزن‌ترین سازه‌های دریایی است، برای نخستین بار و با دانش مهندسان ایرانی انجام شده و نصب آن با موفقیت در موقعیت جدید انجام شده است. اهمیت این طرح راهبردی به حدی است که آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی؛ رئیس جمهوری دولت سیزدهم از تحسین این اقدام فناورانه شرکت ملی نفت ایران توسط روس‌ها سخن گفته و آن را اقدامی معرفی کرده که به مدد ریسک پذیری و توان و دانش متخصصان ایرانی رقم خورده است.

◀ تحقق ۵ میلیارد دلار طرح جمع‌آوری گازهای همراه تا دو سال دیگر

طرح‌های مربوط به جمع‌آوری گازهای همراه به عنوان یکی از راهبردی‌ترین طرح‌های صنعت نفت، همواره مورد توجه شرکت

نفت ایران موفق شد تا با انجام اکتشافات فناورانه جدید در سال ۱۴۰۲، حدود ۲ میلیارد و ۵۰۰ هزار بشکه معادل نفت به ذخایر نفت خام و گاز طبیعی ایران اضافه کند و چند میدان تازه نفتی هم کشف شده است.

◀ برنامه ریزی برای تولید روزانه ۱.۵ میلیارد مترمکعب گاز

شرکت ملی نفت ایران، در مسیر بهره‌مندی حداکثری از منابع گازی کشور، رسیدن به تولید روزانه ۱.۵ میلیارد مترمکعب گاز را در قالب یک برنامه هشت ساله، هدف گذاری کرده است؛ این در حالی است که اکنون روزانه یک میلیارد مترمکعب گاز غنی تولید می شود.

دستیابی به این هدف نیازمند ۱۲۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری است و با انجام اقداماتی در حوزه نگهداشت تولید امکان پذیر است. شاخص‌ترین طرح‌ها در این زمینه اجرای ۱۵ طرح به ارزش ۳.۶ میلیارد دلار است. در همین راستا، توسعه میدان‌های گازی کیش و پارس شمالی نیز در دستور کار قرار گرفته است؛ با این حال مهم‌ترین و راهبردی‌ترین طرح افزایش و نگهداشت تولید گاز در کشور، طرح فشارافزایی در میدان مشترک پارس جنوبی است که قراردادهای اجرایی این طرح بزرگ، به عنوان مهم‌ترین و راهبردی‌ترین طرح وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران در اسفند ماه سال گذشته امضا شد.

بر اساس این قراردادها، طرح فشارافزایی میدان مشترک پارس جنوبی با سرمایه‌گذاری ۲۰ میلیارد دلاری و با هدف افزایش برداشت ۹۰ تریلیون فوت‌مکعب گاز و ۲ میلیارد بشکه میعانات گازی اجرا خواهد شد و درآمدزایی ۹۰۰ میلیارد دلاری برای کشور به دنبال دارد.

پیمانکاران اصلی در اجرای طرح ملی فشارافزایی میدان مشترک پارس جنوبی، شامل شرکت‌های پتروپارس، اویک، قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا (ص) و مپنا هستند. مهندسی مفهومی، پایه‌مقدماتی و پیشرفته طرح نیز توسط یک شرکت مشاور ایرانی انجام می شود و مقرر شده است تا در این قرارداد، پیمانکاران بررسی و صحنه‌گذاری مدارک مهندسی پایه‌مقدماتی و پیشرفته و ارائه دیدگاه‌های اصلاحی را انجام دهند.

به همت شرکت ملی نفت ایران مجال تحقق یافته است. از دیگر اقدامات اساسی در راستای تامین گاز می توان به اقدام شرکت ملی نفت ایران در افزایش تولید روزانه بیش از ۱۲ میلیون متر مکعب گاز اشاره کرده که همزمان با آغاز موج جدید سرما و در بهمن ماه ۱۴۰۲ محقق شد. ۶ میلیون مترمکعب از این افزایش تولید مربوط به منطقه زاگرس جنوبی شامل ۴ میلیون مترمکعب با آغاز بهره برداری از میدان آغار ۲ و مابقی مربوط به افزایش تولید از میدان دانان به میزان ۲ میلیون مترمکعب است. همچنین ۶ میلیون مترمکعب دیگر مربوط به افزایش تولید ۳ میلیون مترمکعبی از میدان گازی خانگیران با حفاری و تولید از چاه های ۷۶ و ۷۸ و ۳ میلیون مترمکعب دیگر نیز شامل افزایش برداشت از میدان ذخیره سازی شوربجه D بوده است.

ملی نفت ایران بوده است. اهمیت این طرح ها از آن جهت است که ضمن حفاظت از محیط زیست و کاهش آلودگی هوا، با تزریق گاز جمع آوری شده به صنایع میان دستی و پایین دستی، ارزآوری قابل توجهی برای کشورمان به همراه دارد. از سوی دیگر با احصای گاز شیرین مشعل ها یا گازهای همراه نفت، بخشی از گاز مورد نیاز کشورمان در بخش خانگی نیز تامین می شود. با توجه به اهمیت این طرح راهبردی، اقدامات موثری از سوی شرکت ملی نفت ایران در دولت سیزدهم انجام شده است؛ به طوری که در مجموع ۵ میلیارد دلار پروژه برای جمع آوری گازهای همراه تعریف شده و بنابر برنامه ریزی صورت گرفته، مقرر شده است تا پایان سال ۱۴۰۴ و همزمان با اتمام کار دولت سیزدهم، طرح جمع آوری گازهای همراه به انجام برسد.

◀ طرح های مشترک توسعه ای با همسایگان

سیاست انجام همکاری های مشترک در زمینه های مورد توافق با کشورهای دوست، از دیگر راهبردهایی است که از سوی صنعت نفت کشورمان دنبال می شود.

شرکت ملی نفت ایران در همین زمینه، همکاری مشترکی را با کشور عراق در دست اقدام قرار داده است که در راستای جمع آوری گازهای مشعل تعریف شده است. توسعه ۷ میدان نفتی ایران توسط شرکت های روسی نیز از دیگر موارد مورد توافق شرکت ملی نفت ایران با کشورهای همسایه است که مقرر شده است تا در آن از حداکثر توان شرکت های داخلی ایران استفاده شود.

◀ از سپهر و جفیر تا اجرای طرح های ضربتی LNG

شرکت ملی نفت ایران، در یک سال گذشته طرح های مهم دیگری را نیز به انجام رسانده است و نقش تاریخی خود را به عنوان سکندار کشتی اقتصاد ایران به بهترین شکل ممکن ایفا کرده است. شکستن رکورد ۱۰ ساله ذخیره سازی گاز در ۸ ماهه ابتدایی ۱۴۰۲ و تزریق حدود ۳ میلیارد مترمکعب گاز ذخیره شده در مخازن گازی برای عبور از کمبود گاز زمستانی، یکی از مهمترین مواردی است که

سیاست انجام همکاری های مشترک در زمینه های مورد توافق با کشورهای دوست، از دیگر راهبردهایی است که از سوی صنعت نفت کشورمان دنبال می شود. شرکت ملی نفت ایران در همین زمینه، همکاری مشترکی را با کشور عراق در دست اقدام قرار داده که در راستای جمع آوری گازهای مشعل تعریف شده است

این هفت پروژه شامل پروژه نوسازی خط لوله قلعه‌نار، خط لوله شادگان، واحد نمک‌زدایی اهواز متمرکز، افزایش تولید در میدان‌های چشمه‌خوش، دالبری و پایدار شرق، آغاز تولید از میدان مشترک سهراب، حفاری ۶۰ حلقه چاه میدان آزادگان جنوبی و خط لوله دریایی فاز ۱۶ پارس جنوبی، می‌شود. این در حالی است که در مجموع حدود ۸۰۰ میلیون دلار در میدان مشترک سهراب سرمایه‌گذاری می‌شود که تولید آن را به ۳۰ هزار بشکه می‌رساند.

◀ **آغاز تولید طلای سیاه از جوان‌ترین میدان نفتی ایران**
از دیگر اقدامات توسعه این شرکت ملی نفت ایران در سال گذشته می‌توان از بهره‌برداری رسمی از میدان‌های سپهر و جفیر

دیگر طرح‌ها و راهبردهای این شرکت را می‌توان در قالب بهره‌برداری از فاز نخست طرح پالایشگاه گاز هویزه خلیج فارس (کارخانه گاز و گاز مایع ۳۲۰۰)، بهره‌برداری از واحد پیش تراکم NGL و ۹۰۰ NGL، بهره‌برداری از بلوک بخار نیروگاه غرب کارون و همچنین بهره‌برداری از طرح ۴۰۰ میلیون دلاری افزایش تولید روزانه ۴۵ هزار بشکه ای نفت از میدان مشترک آزادگان عنوان کرد. بهره‌برداری از بلوک بخار نیروگاه غرب کارون و آغاز رسمی عملیات اجرایی طرح توسعه میدان مشترک نفتی سهراب (با هدف تولید جمعی ۱۶۰ میلیون بشکه نفت خام از این میدان)، از دیگر طرح‌هایی است که با احتساب میلیاردها دلار در سال گذشته به بهره‌برداری رسیده است. شرکت ملی نفت ایران، در مسیر استفاده حداکثری از توان

نام برد که طی سفر یک روزه رئیس جمهوری به خوزستان و از طریق ویدیوکنفرانس انجام شد.

ارزش کلی قرارداد توسعه میدان سپهر و جفیر ۲.۸ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که از این مقدار تاکنون ۳۳۰ میلیون دلار آن هزینه شده است و با اجرای کامل این قرارداد تولید نفت به روزانه ۱۱۰ هزار بشکه در روز می‌رسد.

با آغاز فرآیند تولید از این میدان جدید (Green) و ادامه سرمایه‌گذاری شبکه بانکی و شرکت‌های اکتشاف و تولید (E&P) در فعالیتهای توسعه میدان‌ها، گام مهمی در مسیر افزایش تولید نفت خام در کشور برداشته می‌شود.

◀ **امضای ۴ میلیارد دلار قرارداد نفتی**

شتاب بخشی در امر سرمایه‌گذاری و توسعه میادین نفتی و گازی به ویژه در حوزه میادین مشترک، یکی دیگر از انتظارات دولت سیزدهم از وزارت نفت بوده که در این رابطه در مجموع در شرکت ملی نفت ایران حدود چهار میلیارد دلار قرارداد امضا شده یا در فرآیند عقد قرارداد قرار گرفته‌اند. این در حالی است که از این حجم قرارداد، سه قرارداد مربوط به میادین مشترک است.

◀ **توسعه صنعت نفت، به دست توانمند ایرانی**

فرآیند توسعه میدان‌های نفتی و گازی در حالی انجام می‌گیرد که شرکت ملی نفت ایران عزمی راسخ در استفاده حداکثری از توان

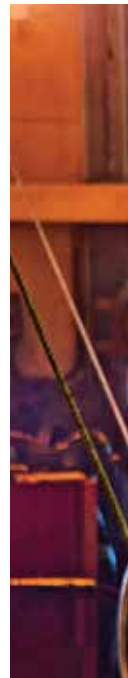
متخصصان خود در بزنگاه‌های حساس تاریخی، بهره‌برداری از فاز ۲ میدان تنگ بيجار و توسعه میدان خارتنگ را نیز در برنامه یک ساله خود گنجانده است. همچنین بهره‌برداری از ۱۱۰ کیلومتر خط لوله جدید دریایی در فاز ۱۶ پارس جنوبی که با هدف افزایش تولید گاز از فاز ۱۶ با ظرفیت انتقال سیال سه فازی به میزان ۲۸ میلیون متر مکعب انجام می‌شود، از دیگر اقدامات راهبردی است که پیش بینی می‌شود تا پایان امسال به بهره‌برداری برسد.

احداث ایستگاه جدید تزریق گاز گچساران، جمع‌آوری گازهای مازاد گچساران یک و دو و بهسازی مشعل‌ها در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون نیز از دیگر اقدامات راهبردی است که در استان‌های خوزستان و کهگیلویه و در حیطه وظایف شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب به انجام خواهد رسید.

◀ **ثروت‌آفرینی ۶ میلیارد دلاری با بهره‌برداری از ۷ طرح نفتی و گازی**

در کنار دیگر طرح‌های توسعه ای شرکت ملی نفت ایران می‌توان از بهره‌برداری از ۷ طرح نفتی و گازی در دهه فجر پارسال یاد کرد که با انجام آن‌ها سالانه در حدود ۶ میلیارد دلار در کشور ثروت‌آفرینی می‌شود.

با بهره‌برداری از این هفت طرح در مجموع روزانه ۱۵۰ هزار بشکه نفت خام به‌ظرفیت تولید نفت و روزانه ۲۸ میلیون مترمکعب گاز طبیعی افزوده می‌شود.

شتاب بخشی در امر سرمایه‌گذاری و توسعه میادین نفتی و گازی به ویژه در حوزه میادین مشترک، یکی دیگر از انتظارات دولت سیزدهم از وزارت نفت بوده که در این رابطه در مجموع در شرکت ملی نفت ایران حدود چهار میلیارد دلار قرارداد امضا شده یا در فرآیند عقد قرارداد قرار گرفته‌اند. این در حالی است که از این حجم قرارداد، سه قرارداد مربوط به میادین مشترک است

بار اول صنعت نفت در شرکت ملی نفت ایران و برنامه ریزی برای امضای ۴۰ میلیون دلار قرارداد جدید، از مهمترین مسائلی است که این شرکت را در زمره پیشتازان تولید علم در کشور درآورده است.

در عین حال برنامه ریزی برای برداشت نخستین بشکه نفت از چاه‌های کم‌بازده احیاشده؛ به عنوان بزرگ‌ترین طرح دانش بنیان کشور، از مفاخر ایجاد علم در صنعت نفت کشورمان به شمار می‌رود.

در ادامه تحقق راهبردهای علمی و با توجه به اهمیت تعیین نقشه راه و تعیین موضع در حوزه تحولات جهانی، شرکت ملی نفت ایران برنامه ریزی متوسطی جهت تولید، ذخیره سازی و صادرات هیدروژن را برنامه ریزی کرده است و قصد دارد این محصول ارزشمند را نیز به سبد صادراتی خود اضافه کند.

تحقق افزایش تولید نفت و گاز با فناوری

دیجیتال و هوش مصنوعی

استفاده از هوش مصنوعی و فناوری‌های دیجیتال به عنوان یکی از حوزه‌های مهم فناوریانه در صنعت نفت کشورمان مطرح است و در این میان، شرکت ملی نفت ایران با امضای تفاهم نامه ای با دانشگاه صنعتی شریف، مقدمات اداره پانزده میدان نفتی و گازی با فناوری هوش مصنوعی را در میدان مشترک پارس جنوبی فراهم کرده است.

از دیگر مواردی که از اهمیت راهبردی علم آوری در سطح شرکت ملی نفت ایران حکایت دارد، رصد لحظه ای فعالیت‌های بالادستی نفت و گاز در مرکز مانیتورینگ شرکت ملی نفت ایران است که شامل نظارت بر خط کلیه فعالیت‌های مربوط به اکتشاف، توسعه، تولید، انتقال، توزیع و صادرات نفت و گاز می‌شود.

شرکت ملی نفت ایران؛ ایستاده در کنار مردم

فعالیت‌های شرکت ملی نفت ایران، تنها منحصر به اقدامات توسعه ای و تولیدی نیست؛ بلکه این شرکت تلاش دارد تا در کنار ایفای نقش کلیدی خود در رونق اقتصادی و حفظ جایگاه بین‌المللی، در حوزه مسئولیت‌های اجتماعی نیز به تکالیف و تعهدات خود عمل کند.

بر همین اساس، ۸۱۴ طرح و پروژه در ۲۸ استان کشور و با اعتباری بالغ بر بیش از ۱۲ هزار میلیارد ریال در قالب پروژه‌های عام المنفعه در این شرکت اجرایی شده است. این پروژه‌ها بیشتر در مناطق محروم کشور بوده و طیف گسترده ای از خدمات آموزشی، ورزشی، بهداشتی، راهسازی، خدماتی و ... را شامل می‌شود.

بخش خصوصی و ایرانی دارد؛ به طوری که به گواه آمار، اجرای طرح‌های بالادستی صنعت نفت در شرایط فعلی بیش از ۸۰ درصد ایرانی بوده و در بخش مهندسی، اجرا، تولید، بهره‌برداری و حفاری نیز ۱۰۰ درصد کار ازسوی متخصصان و مهندسان ایرانی انجام می‌شود.

به عنوان نمونه ای کوچک می‌توان از اقدام شرکت ملی نفت ایران در امضای قراردادهای حفاری ۳۵ حلقه چاه درون میدانی پارس جنوبی با چهار شرکت حفاری و اکتشاف و تولید ایرانی نام برد که ارزشی در حدود یک میلیارد و ۱۷۰ میلیون دلار داشته و با هدف افزایش بهره‌وری و نگهداشت تولید گاز در این میدان بزرگ گازی انجام گرفته است.

شرکت نفت، شاگرد اول تولید علم در کشور

اقدامات شاخص شرکت ملی نفت ایران در راستای حمایت از تولید علم و تولید بار اول، از مواردی است که در دولت سیزدهم شتاب گرفته و از جهش قابل ملاحظه ای برخوردار بوده است؛ به طوری که به گفته معاون توسعه شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی و فناوری رئیس جمهوری، رتبه نخست مربوط به تولید بار اول همانند همیشه به وزارت نفت تعلق داشته و در این میان شرکت ملی نفت ایران از شهریورماه ۱۴۰۱ تا پایان شهریورماه ۱۴۰۲ به عنوان فعال‌ترین زیرمجموعه وزارت نفت در استفاده از ظرفیت تولید بار اول و حمایت تمام قد از علم مطرح بوده است.

در همین زمینه، شرکت ملی نفت ایران در اقدامی ابتکاری، برای نخستین بار بحث بورسیه پژوهشی شهید تندگویان را در هماهنگی کامل با وزارت علوم مطرح کرده است که در قالب این بورسیه‌ها قراردادی ۳۶ ماهه با دانشجویان مقطع دکترا و در مراحل بعدی با دانشجویان دوره کارشناسی ارشد منعقد خواهد کرد تا نسبت به ارائه راهکارهای موثر در حوزه رفع چالش‌های فناوریانه در صنایع بالادستی نفت اقدام کند.

امضای ۲۲ قرارداد به ارزش ۲۹ میلیون دلار از ۵۴ قرارداد تولید

شرکت ملی نفت ایران در اقدامی ابتکاری، برای نخستین بار بحث بورسیه پژوهشی شهید تندگویان را در هماهنگی کامل با وزارت علوم مطرح کرده است که در قالب این بورسیه‌ها قراردادی ۳۶ ماهه با دانشجویان مقطع دکترا و در مراحل بعدی با دانشجویان دوره کارشناسی ارشد منعقد خواهد کرد تا نسبت به ارائه راهکارهای موثر در حوزه رفع چالش‌های فناوریانه در صنایع بالادستی نفت اقدام کند

ذخایر قابل استحصال نفت و گاز ایران ۲,۶ میلیارد بشکه افزایش یافت

طبق آمار و اطلاعات منتشر شده سازمان زمین شناسی آمریکا در آینده سه کشور ایران، روسیه و عراق از نعمت اکتشاف منابع هیدروکربوری برخوردار خواهند بود و فعالیت‌های اکتشافی در روند شناسایی منابع جدید نفت و گاز در این کشورها از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در حال حاضر ۲۶ بلوک اکتشافی در ایران فعال است که به تازگی و طبق گفته جواد اوجی، وزیر نفت ایران ۴ میدان جدید نفت و گاز در ایران کشف و شناسایی شده است که افزایش ۲.۶ میلیارد بشکه‌ای نفت و گاز قابل استحصال از این کشور را در پی دارد.

در سراسر جهان ۲۰۰ حوضه رسوبی وجود دارد، برخی کشورهای منطقه از جمله عربستان، امارات و قطر تنها یک حوضه رسوبی دارند اما ایران یکی از بهترین کشورهای است که ۹ حوضه رسوبی دارد و از این تعداد ۳ حوضه از بارزترین حوضه‌های رسوبی کل دنیا است

وجود ۹ حوضه رسوبی در ایران

در ایران بیش از ۷۰ درصد از ذخایر گاز و بیش از ۵۰ درصد از ذخایر نفت طی ۴۳ سال اخیر کشف شده، حال آنکه ذخایر شناخته نشده اکتشافی در این کشور بسیار قابل توجه، زیاد و ارزنده است. در سراسر جهان ۲۰۰ حوضه رسوبی وجود دارد، برخی کشورهای منطقه از جمله عربستان، امارات و قطر تنها یک حوضه رسوبی دارند اما ایران یکی از بهترین کشورهای است که ۹ حوضه رسوبی دارد و از این تعداد ۳ حوضه از بارزترین حوضه‌های رسوبی کل دنیا است. حوضه زاگرس جنوبی بالاترین ذخایر هیدروکربوری را در خود گنجانده است. شناسایی ذخایر موجود در خلیج فارس و دامنه کوه‌های زاگرس فرصت‌های ویژه‌ای را در این زمینه برای ایران به وجود آورده است. در حال حاضر ۱۶ بلوک اکتشافی جدید در کشور شناسایی شده است که با شناسایی این بلوک‌ها مجموع بلوک‌های اکتشافی در ایران به ۲۶ بلوک رسیده است. روند فعالیت‌های اکتشافی در ایران منجر به اکتشاف‌های جدید میدان‌های نفتی و گازی در این کشور شده است آنگونه که چندی پیش وزیر نفت ایران با اعلام خبر کشف ۴ میدان جدید نفت و گاز یادآور شد: با کشف این میدان‌ها، ۲.۶ میلیارد بشکه به نفت و گاز قابل استحصال ایران افزوده شده است. به گفته اوجی این میدان‌ها شامل میدان گازی «چشمه‌شور» در شمال شرق کشور، میدان نفتی «هیرکان» در استان گلستان و میدان‌های نفتی «تنگو» و «گناوه» در استان بوشهر است.

جزئیات اکتشافها

اکتشافات نفتی در میدان هیرکان، با انجام حفاری چاه اکتشافی هیرکان-۱ و از فروردین ۱۴۰۰ آغاز شد و در نهایت با انجام حفاری به عمق ۲۹۷۱ متر در فروردین سال ۱۴۰۱، وجود نفت قابل تولید در این میدان اثبات شد. این میدان در ۳۰ کیلومتری شمال شهر گرگان واقع شده و مقادیر قابل توجهی نیز نفت سنگین دارد. میدان گناوه نیز در بخش ساحلی استان بوشهر قرار گرفته و حفاری چاه اکتشافی آن نیز از سال ۱۳۹۹ آغاز شده بود؛ با این وجود با رسیدن به عمق نهایی ۴۵۷۲ متری، چاه مذکور در مخزن سروک به مقادیر قابل توجهی از هیدروکربور مایع دست یافت. در ادامه فعالیت‌های اکتشافی صورت گرفته در مورد میدان تنگو نیز، پس از اطمینان از وجود مخازن هیدروکربوری در منطقه اکتشافی، حفاری چاه اکتشافی تنگو-۲ در دستور کار قرار گرفت که البته هدف اصلی از حفاری صورت گرفته، ارزیابی کامل پتانسیل هیدروکربوری سازندهای آسماری، سروک، کژدمی (بخش ماسه سنگ بورگان)، داریان، گدوان و فهلیان این میدان بوده است. عملیات حفاری این چاه از اردیبهشت ۱۴۰۰ آغاز شده و در شهریور ۱۴۰۲ با کشف نفت در افق یاد شده و در عمق ۴۱۵۰ متری به پایان رسید، میدان تنگو در جنوب میدان نفتی-گازی رگ سفید و در نزدیکی شهر هندیجان در استان خوزستان قرار گرفته و تمامی مخازن مورد استناد آن دارای نفت اقتصادی تشخیص داده شده‌اند.

سه بعدی، برداشت ۱۰۰۰۰ کیلومتر مربع لرزه نگاری سه بعدی دریایی انجام شود. همچنین، با به کارگیری شش دستگاه حفاری خشکی، عملیات حفاری ۶ حلقه چاه و آزمایش چهار حلقه چاه اکتشافی پایان یافته و در مجموع ۲۱ هزار و ۵۱۴ متر حفاری در چاه‌های اکتشافی خشکی انجام شده است.

◀ برنامه‌های ۵، ۱۰ و ۲۰ ساله اکتشافی

در حال حاضر فعالیت‌های اکتشافی در ایران با شتاب بیشتری نسبت به گذشته جریان یافته است به گونه‌ای که نقشه راه اکتشاف کشور ترسیم شده و اکتشاف نفت و گاز در برنامه‌های کلان توسعه ای صنعت نفت قرار گرفته است. بر اساس اعلام مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران، در حال حاضر شناسایی ساختارهای مشترک و مرزی در اولویت نخست و ساختارهای گازی در اولویت دوم قرار گرفته و ساختارهای موجود در خلیج فارس در اولویت سوم هستند. از سوی دیگر برنامه پنج ساله اکتشاف برای برنامه هفتم توسعه نیز منظور شده است، همچنین تدوین برنامه ۱۰ ساله مبتنی بر گام دوم انقلاب حدود ۷۰ درصد پیشرفت داشته و برنامه ۲۰ ساله نیز مراحل پایان تدوین قرار دارد. به گفته مهدی فکور، مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران همه چاه‌های اکتشافی در سال ۱۴۰۱ نمربخش بوده به گونه‌ای که ۶ چاه

درباره اکتشافات صورت گرفته در میدان گازی چشمه شور باید یاد آور شد که، حفاری چاه چشمه شور-۱ از اردیبهشت سال ۱۴۰۱ آغاز شده و این چاه در عمق ۴۵۰۵ متری به مقادیر قابل توجهی از گاز رسید. این میدان گازی، در شمال شرق استان خراسان رضوی و در مجاورت میدان خانگیران واقع شده است.

◀ تمرکز اکتشاف بر شناسایی منابع جدید گازی

اما موضوعی که در اکتشاف‌های اخیر مشهود است، تمرکز اکتشاف‌های صورت گرفته بر روی منابع گازی است، موضوعی که به نظر می‌رسد در هماهنگی کامل با استراتژی‌های تعیین شده بخش انرژی وزارت نفت بر روی افزایش ذخایر گازی و تولید این هیدروکربور با ارزش است.

در زمینه اکتشاف‌های جدید باید یادآور شد که تحقق ضریب جایگزینی با توجه به اکتشاف‌های جدید، ۸۷ درصد در بخش هیدرو کربور مایع بوده، این موضوع به آن معناست که اگر ۱۰۰ بشکه نفت خام و میعانات گازی در کشور تولید و به مصرف داخلی و یا صادرات رسیده باشد، ۸۷ بشکه آن با اکتشاف‌های جدید جایگزین شده است در هر حال آنچه که فعالیت اکتشافی ایران را در ۲ سال اخیر افزایش داده است انجام عملیات‌های لرزه نگاری سه بعدی در کل پهنه جغرافیایی ایران است، همچنین عملیات

حفاری شده نتیجه بخش بودند و یک چاه نیز که تکمیل شده است دارای شواهد گازی است.

در حال حاضر در ۱۹ استان کشور عملیات اکتشاف صورت می‌گیرد که در برخی استان‌ها برای اولین بار عملیات اکتشاف انجام می‌شود. در استان گیلان، آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، زنجان، میانه و اردبیل عملیات لرزه‌نگاری و اکتشاف برای اولین بار انجام می‌شود. از سوی دیگر، ظرفیت‌های بسیاری در حوزه اکتشافات جدید وجود دارد به گونه‌ای که تنها در حوزه زاگرس جنوبی برآورد می‌شود این ظرفیت‌های جدید بالغ بر ۱۶ میلیارد بشکه باشد.

◀ شناسایی بلوک‌های جدید اکتشافی

اما شناسایی پهنه‌های مختلف اکتشافی در سراسر ایران برنامه مدونی است که از سوی شرکت ملی نفت ایران دنبال می‌شود بر این اساس به گفته مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت، یک بلوک اکتشافی دریایی در آب‌های خلیج فارس توسط متخصصان ایرانی طراحی شده که حجم ذخایر گازی این بلوک اکتشافی، بالغ بر ۳۰ تریلیون فوت مکعب است. از سوی دیگر، فعالیت‌های اکتشافی

لرزه‌نگاری سه بعدی نیز در مقایسه با گذشته ۳۰۰ درصد افزایش را نشان می‌دهد که پشتوانه‌ای برای حفاری‌های موفق اکتشافی در آینده خواهد بود. با توجه به افزایش لرزه‌نگاری‌ها در ۲ سال اخیر، همچنین تعداد دکل‌های حفاری اکتشافی نیز در مدت زمان مذکور رشدی ۱۰۰ درصدی را نشان می‌دهد.

◀ جایگاه نخست ایران در اکتشاف

ایران در مقایسه با کشورهای منطقه مانند عربستان، عراق، کویت، امارات و قطر جایگاه نخست اکتشاف را به خود اختصاص داده است با توجه به ذخایر کنونی و تولیدی که در ایران وجود دارد تا یکصد سال آینده نفت و گاز از این کشور تولید می‌شود. طبق اعلام خجسته مهر، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، از زمان آغاز به کار دولت سیزدهم حدود ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون بشکه معادل نفت به ذخایر هیدروکربور کشور اضافه شده است.

در برنامه هفتم توسعه قرار شده با سرمایه گذاری حدود ۱.۵ میلیارد یورویی اقداماتی همچون حفاری ۳۸ حلقه چاه اکتشافی خشکی، حفاری ۷ حلقه چاه اکتشافی دریایی، برداشت ۶۷۵۰ کیلومتر لرزه نگاری دوبعدی، برداشت ۶۰۰۰ کیلومتر مربع لرزه نگاری

فعالیت‌های اکتشافی در

ایران با شتاب بیشتری

نسبت به گذشته جریان

یافته است به گونه‌ای که

نقشه راه اکتشاف کشور

ترسیم شده و اکتشاف نفت

و گاز در برنامه‌های کلان

توسعه ای صنعت نفت

قرار گرفته است

شناسایی شیل های نفتی و گازی در مناطق مشخص شده از جمله قالی کوه در استان لرستان، از دیگر برنامه های اکتشافی ایران برای دستیابی به منابع هیدروکربوری در این کشور است. در این میان، موضوعی که در این بخش از فعالیت های اکتشافی مدنظر است دستیابی به دانش فنی است که می تواند روند شناسایی این منابع را تسهیل کند

پژوهشی و دانشگاه تالین از کشور استونی به عنوان شبکه همکار از ۲۰ شهریورماه ۱۳۹۸ با پیش بینی مدت زمان اولیه ۴۸ ماه، آغاز به کار کرد که هم اکنون، در مراحل پایانی خود قرار گرفته است. این سامانه به منظور اطمینان از جنبه های فنی و اقتصادی فرآیند تولید اکتشافی نفت غیرمتعارف و نمایش قابلیت بهره برداری از مخازن غیرمتعارف در مقیاس آزمایشگاهی و نیمه صنعتی طراحی شده است. از مهم ترین دستاوردها و محصولات فناوریانه این پروژه می توان دستیابی به دانش فنی و بومی سازی فناوری مورد نیاز برای تعیین حداکثری نفت دهی، دستیابی به فناوری تولید کیفی نفت های غیرمتعارف و سوخت های راهبردی، توسعه دانش فنی و طرح های فناوریانه سامانه پالوت به منظور ارائه برنامه بهسازی مقدار نفت دهی با استفاده از روش های مختلف و بررسی نانو دما، زمان و اندازه ذرات اشاره کرد.

برآورد می شود که در معدن شیل نفتی در قالی کوه لرستان، ۲ میلیارد بشکه نفت درجا وجود داشته باشد که این نفت از نوع سبک است و مطالعات و بررسی ها نشان می دهد در این منطقه می توان از شیل های نفتی، نفت استخراج کرد.

امضای قرارداد برداشت داده های لرزه نگاری دشت مغان

اواخر فروردین ماه سال جاری قرارداد «برداشت داده های لرزه نگاری دو بعدی و سه بعدی مغان» بین مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران و یک شرکت داخلی امضا شد. این قرارداد با وسعت ۹۰۰ کیلومتر مربع عملیات برداشت لرزه نگاری سه بعدی و ۱۵۵۰ کیلومتر برداشت لرزه نگاری دوبعدی، در طول زمان دو سال انجام خواهد شد که پس از انجام عملیات های لرزه نگاری ژئوفیزیکی و پردازش و تفسیر اطلاعات به دست آمده، سرانجام منتج به روشن شدن موقعیت های اکتشافی هیدروکربوری نفت و گاز در ناحیه دشت مغان خواهد شد.

موقعیت جغرافیایی و محیط زیستی پروژه مغان که در گستره شمال و شمال غربی کشور قرار دارد، هم به لحاظ شرایط کشاورزی منطقه حائز اهمیت و هم به دلیل نزدیکی به مرزهای شمال غربی ایران نیازمند تدوین و تنظیم ملاحظاتی است که افزون بر صرفه جویی در زمان و هزینه انجام پروژه، زمینه اشتغال زایی و استفاده از ظرفیت های بومی را نیز فراهم کند.

خارج از بلوک های اکتشافی نیز در حال انجام است به طور مثال به گفته مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، خارج از بلوک های کنونی میدان مشترک پارس جنوبی عملیات اکتشافی صورت گرفته و به تازگی در یکی از جاه های اکتشافی در این میدان به نتایج خوبی رسیده است و با حفاری چند حلقه چاه دیگر مقدار دقیق ذخایر احتمالی کشف شده اعلام خواهد شد.

کشف بلوک بامداد در استان هرمزگان نیز یکی دیگر از دستاوردهای اکتشافی در ایران است که با روش های پراسپکت و خطوط لرزه ای دوبعدی ساختار هیدروکربوری آن که از نوع گاز است مشخص شده. گستره این میدان شامل چهار میدان گازی است که برآورد می شود این ساختار حدود ۲۳ هزار میلیارد مترمکعب گاز در خود جای داده است.

اکتشاف هیدرات های گازی در دریای عمان نیز موضوع دیگری است که در بخش اکتشاف دنبال می شود به گونه ای که بر اساس اعلام مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران، کار مطالعات اولیه این منابع در دریای عمان در حال تکمیل شدن است.

دستیابی به دانش فنی اکتشاف و تولید شیل های نفتی

اما شناسایی شیل های نفتی و گازی در مناطق مشخص شده از جمله قالی کوه در استان لرستان، از دیگر برنامه های اکتشافی ایران برای دستیابی به منابع هیدروکربوری در این کشور است. در این میان، موضوعی که در این بخش از فعالیت های اکتشافی مدنظر است دستیابی به دانش فنی است که می تواند روند شناسایی این منابع را تسهیل کند. بر این اساس مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران دانش فنی و فناوری اکتشاف نفت های نامتعارف (شیل های نفتی) را با اجرای پالوت آزمایشگاهی و نیمه صنعتی تولید نفت شیل برای نخستین بار در ایران به دست آورده است. به گونه ای که در یک پالوت آزمایشگاهی و نیمه صنعتی ضرورت دستیابی و شناخت رفتار و عملکرد فرآیند مربوط به شیل های نفتی و گازی که طی آن تولید حداکثری نفت با کیفیت بالا از ذخایر شیل نفتی قالی کوه به دست می آید طراحی و ساخته شد. سامانه پالوت آزمایشگاهی و نیمه صنعتی تولید اکتشافی نفت غیرمتعارف در ایران به کارفرمایی مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران و همکاری پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران به عنوان مجری

در گفت و گو با مدیرعامل شرکت ملی گاز اعلام شد

ایران شریک اقتصادی مطمئن در صادرات گاز به کشورهای همسایه

مسیر کوتاه از محل پالایش گاز تا دروازه بازارهای جهانی، دارا بودن زیرساختهای عظیم پالایش، تولید و انتقال گاز، امکان ترانزیت گاز به ترکیه و کشورهای اروپایی و کشورهای حوزه خلیج فارس، امکان سوپ گاز به کشورهای مجاور، وجود مصرف کنندگان عمده بالقوه، قرار داشتن در رتبه دوم جهان از نظر ذخایر اثبات شده و برخورداری از ویژگیهای جغرافیایی لازم به منظور حضور فعال تجارت گاز طبیعی و محصولات جانبی و وجود مخازن ذخیره سازی گاز طبیعی و امکان توسعه مخازن دارای قابلیت ذخیره سازی گاز تنها بخشی از امتیازات و مزایای صنعت گاز ایران جهت حضور در بازارهای جهانی است که **مجید چگنی** معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران به آن اشاره می کند به گفته وی صنعت گاز ایران شریک اقتصادی مطمئن در حوزه صادرات گاز به کشورهای همسایه محسوب می شود که با توسعه دیپلماسی انرژی همزمان با فعالیت دولت سیزدهم بیش از پیش مورد تاکید قرار گرفته است. در ادامه در گفت و گوی اختصاصی با مجید چگنی، معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران به اقدامها و فعالیتهای در دست انجام این شرکت پرداخته ایم که می خوانید.

ذخیره سازی بیش از ۲۷۳ میلیارد مترمکعب، میزان گازتحویلی به شبکه انتقال گاز (با واردات) بیش از ۲۷۵ میلیارد مترمکعب و میزان تقریبی توزیع گاز جهت مصارف گازرسانی (نیروگاه/صنایع عمده و ایستگاههای گاز شهری CGS) ۲۴۸ میلیارد مترمکعب بوده است.

◀ در دولت سیزدهم در مجموع چند شهر، روستا و واحد صنعتی به شبکه گاز کشور پیوسته است؟

در دولت سیزدهم اقدامات خوبی در راستای بهره مندی مردم از نعمت گاز طبیعی انجام گرفت بر این اساس در بخش گازرسانی به شهرها تعداد کل شهرهای گازرسانی شده تا کنون یک هزار و ۲۶۲، تعداد کل شهرهای گازرسانی شده در دولت سیزدهم ۵۰ شهر و درصد بهره مندی خانوار گاز طبیعی شهری تا کنون ۹۸،۹۷ درصد بوده است. در بخش گازرسانی به روستاها تعداد کل روستاهای گازرسانی شده تا کنون ۴۰ هزار و ۷۵۶، تعداد کل روستاهای گازرسانی شده در دولت سیزدهم ۶ هزار و ۳۵۴ و درصد بهره مندی خانوار گاز طبیعی روستایی تا کنون ۸۶،۱ درصد

◀ دولت سیزدهم چه میزان به ظرفیت پالایش، انتقال و توزیع گاز افزوده است؟ در دولت سیزدهم در مجموع چند کیلومتر خط لوله انتقال گاز و تاسیسات تقویت فشار به بهره برداری رسیده است؟

در دولت سیزدهم ۵۶/۶ میلیون مترمکعب در روز به ظرفیت پالایش گاز افزوده شده است. بیشترین میزان گاز انتقالی ۹۰۰ میلیون مترمکعب در روز ثبت شده و ظرفیت انتقال در حدود ۷۰ میلیون مترمکعب افزایش یافته است. در طی دولت سیزدهم ۵۰ هزار و ۳۷۶ کیلومتر شبکه گاز شهری و روستایی و ۹۳۲ هزار و ۸۶۷ عدد انشعاب شهری و روستایی به سیستم توزیع گاز افزوده شده است. در مجموع ۵ ایستگاه تقویت فشار و یک هزار و ۷۹۵ کیلومتر خط انتقال به بهره برداری رسیده است.

◀ در سال گذشته میزان فراورش، انتقال و توزیع گاز چه آماری را به خود اختصاص داده است؟

در سال گذشته میزان فراورش گاز توسط پالایشگاهها و تاسیسات

در دولت سیزدهم
۵۶/۶ میلیون
مترمکعب در روز به
ظرفیت پالایش گاز
افزوده شده است.
بیشترین میزان گاز
انتقالی ۹۰۰ میلیون
مترمکعب درروز ثبت
شده و ظرفیت انتقال
در حدود ۷۰ میلیون
مترمکعب افزایش
یافته است

راهبردهای عملیاتی شرکت ملی گاز در دولت سیزدهم برای جبران ناترازی گاز چیست؟ و چه اقدام‌هایی صورت گرفته است؟

برای رفع مشکل ذکر شده برنامه‌های منظمی تدوین و اقدامات خوبی انجام گرفت که می‌توان به توسعه و تقویت شبکه گازرسانی کشور با هدف پایداری شبکه انتقال گاز، اجرای طرح‌های ذخیره سازی، جمع آوری گازهای مشعل، کاهش تلفات شبکه و گازهای محاسبه نشده، برنامه زمانبندی اجرای طرح‌های بهینه سازی مصرف گاز و بهینه سازی زمان تعمیرات مورد نیاز تاسیسات تولید و انتقال گاز اشاره کرد.

اقدامات برجسته و طرح‌های اولویت دار شرکت ملی گاز ایران در دولت سیزدهم شامل چه مواردی می‌شود؟ تعیین تکلیف تامین مالی و اجرایی طرح افزایش راندمان استحصال اتان در ۱۸ فاز پالایشگاه پارس جنوبی در قالب قرارداد EPCF با انعقاد توافق‌نامه با شرکت گروه توسعه

است. در مجموع شبکه گاز شهری و روستایی اجرا شده تا کنون بیش از ۴۵۱ هزار و ۱۴۱ کیلومتری مجموع شبکه گاز شهری و روستایی اجرا شده در دولت سیزدهم بیش از ۵۰ هزار و ۳۷۶ کیلومتر است. تعداد انشعابات گاز شهری و روستایی اجرا شده تا کنون ۱۳ میلیون و ۳۷۱ هزار و ۸۹۰ و تعداد انشعابات گاز شهری و روستایی اجرا شده در دولت سیزدهم ۹۳۲ هزار و ۸۶۷. تعداد کل مصرف کنندگان گاز شهری و روستایی تا کنون ۲۸ میلیون و ۶۳ هزار و ۴۳۱ و تعداد کل مصرف کنندگان گاز شهری و روستایی در دولت سیزدهم ۲ میلیون و ۴۷۴ هزار و ۷۶ مشترک. تعداد کل نیروگاه‌های گازرسانی شده تا کنون ۱۰۶ نیروگاه و تعداد کل نیروگاه‌های گازرسانی شده در دولت سیزدهم ۲۰ نیروگاه بوده است. تعداد مصرف کننده عمده صنعتی گازرسانی شده تا کنون ۳۲ هزار و ۵۹۴ واحد و تعداد مصرف کننده عمده صنعتی گازرسانی شده در دولت سیزدهم ۳ هزار و ۴۴۷ واحد بوده است.

دیجیتال در صنعت گاز و روزآمدسازی استراتژی‌های شرکت ملی گاز ایران متناسب با ملزومات تحول دیجیتال و احداث خط انتقال گاز صالح آباد به تربت جام جهت مدیریت شبکه در مناطق جنوبی خراسان رضوی

◀ اقدامات شرکت ملی گاز در سال رشد تولید با مشارکت مردم شامل چه مواردی می‌شود؟

در سال جاری نیز برنامه‌های متعددی را پیش بینی کرده ایم و حسب نام گذاری سال توسط مقام معظم رهبری (حفظ...) (تعالی) اقدامات موثر را انجام خواهیم داد از آن جمله می‌توان به گازرسانی و تخصیص گاز به واحدهای تولیدی و صنعتی متناسب با ظرفیت شبکه انتقال گاز و تراز گاز کشور، کاهش فلرینگ در مجتمع گاز پارس جنوبی، کاهش انتشار متان در مجموعه تاسیسات و تجهیزات زنجیره عرضه گاز، بهینه سازی مصرف سوخت در سطح شرکت‌های تابعه، هماهنگی با حوزه‌های بالا دستی به منظور تامین خوراک پایدار پالایشگاه‌های گازی کشور، اجرای طرح افزایش راندمان بازیافت اتان در ۹ پالایشگاه پارس جنوبی از حد طراحی (۶۶ درصد) تا ۷۸ درصد، اجرای طرح‌های ذخیره سازی تحت الارضی و سطح الارضی گاز طبیعی و پروژه هوشمندسازی شبکه توزیع گاز طبیعی اشاره کرد.

انرژی تدبیر فرمان اجرایی امام (ره) با مبلغ ۸۷۵ میلیون دلار (با احتساب هزینه تامین مالی برای بازپرداخت سرمایه گذاری به میزان ۶۶۳ میلیون دلار)، تشکیل سبد پورتفوی پروژه‌های سرمایه ای شرکت ملی گاز ایران در برنامه هفتم توسعه کشور به میزان ۴۲ میلیارد دلار ارائه شد که ۲۰ میلیارد دلار آن قابل ارائه به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی می‌باشد. تعیین تکلیف نحوه تامین منابع مالی و اجرای رفع نقص‌های پالایشگاه‌های ششم تا دوازدهم پارس جنوبی، برنامه‌ریزی و اقدام برای کاهش گازهای محاسبه نشده، کاهش مصارف برق و گاز و همچنین کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، توسعه تعاملات با شرکت ملی نفت ایران به منظور اطمینان از تامین پایدار خوراک پالایشگاه‌های گاز به منظور جلوگیری از تداوم روند افت فشار در برخی از مخازن و میادین گازی کشور، تهیه بسته کاهش صد میلیون مترمکعبی مصرف گاز در فصل زمستان، توسعه و بومی سازی فناوری‌های اولویت دار، برنامه‌ریزی برای ایجاد هاب گازی در کشور از طریق تنوع بخشی به سبد گازی کشور، عقد قرارداد با صندوق پژوهش و فناوری صنعت نفت برای تخصیص و پرداخت تسهیلات به شرکت‌های دانش بنیان، طرح‌های ساخت بار اول و... در حوزه گاز با توجه به بند "ه" تبصره ۱۸ بودجه سال ۱۴۰۱ و عقد قرارداد و تخصیص ۴۰۰ میلیارد تومان به شرکت‌های دانش بنیان و فناور در سال ۱۴۰۱ و هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۲، برنامه‌ریزی و اقدام لازم برای ایجاد طرح کالبراسیون کنتورهای گاز و داخلی سازی کنتورهای هوشمند گاز، توجه ویژه به طرح‌های تکنولوژی محور از قبیل طرح‌های استحصال هلیوم و...، برنامه‌ریزی به منظور اخذ مشاور برای اجرای طرح تحول

با توجه به سوابق و تحارب ارزنده ای که شرکت ملی گاز ایران در طراحی و اجرای پروژه‌های متعدد به دست آورده است، امکان صدور خدمات و دانش فنی در بخش‌های طراحی، مدیریت پروژه، اجرا و احداث تاسیسات پالایش، انتقال و توزیع میسر است. در این راستا پیمانکارانی که با حمایت شرکت ملی گاز ایران به این توانمندی‌ها دست یافته‌اند در کنار متخصصان ما برنامه ریزی منسجمی را انجام داده و حضور در کشورهای مبدا را برنامه‌ریزی کرده‌اند

را با شرکت ملی نفت ایران منعقد نموده‌اند) که متقاضی انتقال گاز سبک استحصالی از طریق شبکه خطوط انتقال گاز کشور می‌باشند، به شرکت انتقال گاز جهت انعقاد قرارداد سوآپ داخلی، برگزاری مزایده‌های واگذاری گازهای مشعل پالایشگاه‌های گاز پارس جنوبی و ایلام به بخش خصوصی و انعقاد قرارداد با برندگان مزایده در شهریورماه ۱۴۰۲، فروش سالانه ۲۶/۱ میلیارد مترمکعب گازهای مشعل پالایشگاه‌های اول تا دهم مجتمع پارس جنوبی و هم‌چنین ۵۰ میلیون مترمکعب در سال گاز مشعل مربوط به پالایشگاه گاز ایلام به بخش خصوصی، اجرای پروژه‌های کاهش فلرینگ گاز در پالایشگاه‌های پارس جنوبی با سرمایه‌گذاری مورد نیاز به میزان ۲۰۰ میلیون یورو+۱۸ میلیارد ریال و کاهش فلرینگ گاز به میزان ۶۲۱ میلیون مترمکعب در سال در سایت ۱ و ۲۶۲ میلیون مترمکعب در سال در سایت ۲ با اجرای طرح‌های مذکور و مزایده فروش گازهای CO₂ پالایشگاه‌های خانگیران و بیدبلند اشاره کرد. در بخش وضعیت مزایده فروش گازهای مشعل در پالایشگاه‌های ایلام و پارسین و بیدبلند می‌توان به برنده مزایده برای گازهای فلر پالایشگاه ایلام مشخص و انعقاد قرارداد فروش در آبان ۱۴۰۲ با برنده مزایده با دوره ساخت دو ساله و جمع‌آوری به میزان ۵۰ میلیون متر مکعب گاز فلر در سال، انتخاب برنده مزایده برای گازهای فلر پالایشگاه پارسین و شروع به کار جهت انجام پروژه در زمان دو سال و پس از آن جمع‌آوری سالانه ۲۰ میلیون متر مکعب گاز فلر و اقدامات جهت فروش دی‌اکسید کربن پالایشگاه بیدبلند اشاره کرد.

اقدامات لازم برای مقاوم سازی تاسیسات و تجهیزات در حوزه‌های تامین، انتقال و توزیع گاز کشور چیست؟
تشکیل شورای راهبری مقاوم سازی با هدف ایجاد بستر امن گازسانی در برابر زلزله، سیل، فرونشست، لغزش و... از طریق ایجاد هماهنگی در برنامه ریزی، اجرا، نظارت و ارزیابی طرح‌های مقاوم سازی به ریاست معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی گاز

◀ در سال جاری چه میزان به خطوط انتقال و چه تعداد ایستگاه تقویت فشار به تاسیسات صنعت گاز کشور افزوده می‌شود؟ در صورت تامین اعتبار لازم حدود ۱۱۵۰ کیلومتر خط انتقال قابل افتتاح و بهره‌برداری است. در صورت تامین اعتبار لازم ۵ ایستگاه تقویت فشار شامل (۲۰ توربوکمپرسور) قابل افتتاح و بهره‌برداری است.

◀ در زمینه صادرات خدمات فنی مهندسی به کشورهای مختلف از سوی شرکت ملی گاز ایران در دولت سیزدهم تا کنون چه اقدام‌هایی انجام شده است؟

با توجه به سوابق و تحارب ارزنده ای که شرکت ملی گاز ایران در طراحی و اجرای پروژه‌های متعدد به دست آورده است، امکان صدور خدمات و دانش فنی در بخش‌های طراحی، مدیریت پروژه، اجرا و احداث تاسیسات پالایش، انتقال و توزیع میسر است. در این راستا پیمانکارانی که با حمایت شرکت ملی گاز ایران به این توانمندی‌ها دست یافته‌اند در کنار متخصصان ما برنامه ریزی منسجمی را انجام داده و حضور در کشورهای مبدا را برنامه ریزی کرده‌اند.

◀ نقش شرکت ملی گاز در کاهش مشعل سوزی و فروش گازهای مشعل در دولت سیزدهم چیست؟مزایده فروش گازهای همراه نفت در کدام پالایشگاه‌ها صورت می‌گیرد برنامه آینده آن چیست؟

این موضوع از ابتدای دولت سیزدهم در دستور کار قرار گرفت و برنامه‌های منسجمی در جهت نیل به این هدف ترسیم شد که از آن جمله در بخش افزایش تولید گاز طبیعی از محل جمع‌آوری گازهای مشعل می‌توان به تدوین و تصویب شیوهنامه "نحوه داد و ستد شرکت ملی گاز ایران با خریداران گازهای مشعل"، تصویب روش اجرایی آن برای تعیین مسولیت بخش‌های مختلف شرکت ملی گاز ایران در اجرایی نمودن شیوهنامه فوق در تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۰ توسط هیات مدیره شرکت ملی گاز ایران، معرفی شرکت‌های بخش خصوصی خریداران گازهای مشعل همراه نفت (قرارداد خرید گاز مشعل

و گردشگری تاکنون، در حال اجرا می باشد و تعداد ۹۳،۹۷۴ واحد موتورخانه بهسازی گردیده که از این تعداد ۴۴،۳۵۶ واحد موتورخانه مربوط به واحدهای مسکونی، تجاری و گردشگری بوده و تعداد ۴۹،۶۱۸ واحد موتورخانه مربوط به واحدهای اداری می باشد همچنین تا کنون مبلغی بالغ بر ۳۰۸ میلیارد تومان برای این پروژه پرداخت شده است. شایان ذکر است بهسازی در این موتورخانه از طریق عایق کردن لوله ها و تجهیزات، تنظیم مشعل، نصب دستگاه ضد رسوب، تعمیرات شیرآلات و پمپ،... صورت پذیرفته است. همچنین طبق مصوبه شورای اقتصاد حدود ۵۵۲ میلیون مترمکعب برای این تعداد موتورخانه بهسازی شده صرفه جویی گاز پیش بینی می شود. بهره برداری از طرحهای استفاده از انرژی تجدید پذیر برای تامین بخشی از برق ساختمان های اداری با مجموع توان ۵۰۰ کیلووات، تعیین تکلیف چالش نحوه اندازه گیری میزان مصرف سوخت هیتر ایستگاه تقلیل فشار گاز شرکت های گاز استانی، بکارگیری نانوسیال در هیتر ایستگاه های تقلیل فشار گاز شرکت های گاز استانی، همچنین این شرکت تدوین ضرایب ملی انتشار گازهای گلخانه ای (national emission coefficient) در سطح شرکت های تابعه نموده تا برآورد میزان انتشار دقیق تری برای انتشار فرار (fugitive emission) در شرکت های انتقال و توزیع را در دست اقدام دارد که تا انتهای سال ۱۴۰۳ ادامه خواهد داشت.

◀ در خصوص صادرات و سوآپ گاز و مذاکرات سازنده با کشورهای

منطقه در دولت سیزدهم چه اقداماتی صورت گرفته است؟

توسعه دیپلماسی انرژی از زمان آغاز به کار دولت سیزدهم مورد تأکید وزیر نفت و در اولویت های این وزارت خانه قرار گرفت. همه شرکت ها و مجموعه های تابع صنعت نفت از جمله شرکت ملی گاز ایران همسو با این هدف راهبردی که همراه با تکیه بر توان داخلی پیش رفته و می رود، رایزنی با دیگر کشورها به ویژه کشورهای همسایه به منظور ارزآوری برای ایران را در دستور کار قرار دادند، در این زمینه تماس ها و مذاکرات متعددی انجام شد و موضوع با جدیت پیگیری و در دست اقدام قرار گرفت. عقد قرارداد سوآپ با شرکت سوکار آذربایجان. امضاء الحاقیه قرارداد ارمنستان و الحاقیه قرارداد صادرات گاز به عراق. مذاکره

ایران، برگزاری ۳ جلسه شورای راهبردی مقاوم سازی، تشکیل کمیته فنی-تخصصی مقاوم سازی ذیل شورای راهبردی به منظور اولویت بندی برنامه های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت مقاوم سازی/ ایجاد یکپارچگی و هماهنگی در تدوین روش ها و دستورالعمل های مقاوم سازی/ بررسی منابع و امکانات مورد نیاز جهت اجرای طرح ها و پروژه های مقاوم سازی به ریاست مدیر محترم هماهنگی امور گازرسانی، برگزاری ۱۶ جلسه کمیته فنی-تخصصی و انتقال مسولیت کمیته از مدیریت هماهنگی امور گازرسانی به مدیریت دارایی های فیزیکی، تشکیل کمیته های مقاوم سازی در سطح استان ها ذیل کمیته فنی-تخصصی به منظور پیاده سازی روش ها و دستورالعمل ها و اجرای طرح ها و پروژه های مقاوم سازی و ارایه گزارش های عملکرد، برگزاری جلسات کمیته ها از سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۲، تهیه RFP

انتخاب مشاور MC با محوریت مدیریت دارایی های فیزیکی جهت راهبری، طراحی- مهندسی و نظارت بر پروژه های مقاوم سازی شرکت های تابعه، برگزاری نخستین همایش مقاوم سازی جهت توجیه مدیران عامل شرکت های گاز استانی و پالایشی، به روزرسانی ساختار سازمانی شرکت های گاز استانی و پیشنهاد ایجاد دپارتمان تخصصی مقاوم سازی جهت اجرای اقدامات مقاوم سازی و پیگیری های مربوطه، تهیه ۸ دستورالعمل در حوزه مقاوم سازی و ابلاغ آن ها به کلیه شرکت های تابعه جهت ایجاد یکپارچگی، استمرار برگزاری جلسات شورای راهبردی مقاوم سازی به منظور تحقق اهداف شورا و بهبود مستمر، استمرار برگزاری جلسات کمیته فنی-تخصصی به منظور تحقق اهداف کمیته و بهبود مستمر، استمرار برگزاری جلسات کمیته های مقاوم سازی در سطح استان ها و ارایه گزارش مستمر از عملکرد پروژه های مقاوم سازی، برگزاری مناقصه جهت انتخاب مشاور MC اصلاح، نهایی سازی ساختار سازمانی شرکت های گاز استانی و پالایشی در بخش مقاوم سازی و تهیه سایر دستورالعمل های مورد نیاز در حوزه مقاوم سازی بر اساس نقشه راه مقاوم سازی

◀ در زمینه بهینه سازی و کاهش هدر رفت گاز در مراکز، تاسیسات و ساختمان ها در شرکت ملی گاز در دولت سیزدهم چه اقدام هایی صورت گرفته است؟

در راستای بهینه سازی و کاهش هدر رفت گاز در مراکز، تاسیسات و ساختمان های این شرکت می توان به موارد زیر اشاره کرد به این صورت که با عنایت به استقرار سیستم های مدیریت انرژی در سطح شرکت ملی گاز ایران، پروژه های بهبود منتج از ممیزی شرکت های تابعه مشخص و پس از اولویت بندی با توجه به میزان صرفه جویی اجرا شده اند. در این راستا برخی از پروژه های شرکت های تابعه که پتانسیل تسری به سایر شرکت ها را داشتند پس از تأیید صرفه اقتصادی به صورت طرح های ملی تبدیل شده و به مرحله اجرا رسیده اند. یکی از این طرح ها استفاده از اتصالات منعطف در تجهیزات مشترکین می باشد. اجرای پروژه استفاده از اتصالات منعطف (Flexible joints) در تجهیزات مشترکین (customer equipment) برای کاهش انتشار فرار (fugitive emission) گاز طبیعی که شامل جایگزینی ۶،۵۰۰،۰۰۰ عدد اتصالات (joints) در طی ۱۰ سال می باشد و پیش بینی می شود حدود ۲۰۰ میلیون مترمکعب و ۳/۸ میلیون تن معادل دی اکسید کربن کاهش انتشار داشته باشد. همچنین سایر اقدامات مهم شرکت در زمینه بهینه سازی در بخش صنعت و مشترکین به صورت زیر است.

بهسازی موتورخانه از اواخر سال ۱۳۹۹ توسط شرکت ملی گاز ایران بصورت رایگان برای مشترکین مسکونی، تجاری، عمومی

توسعه دیپلماسی انرژی از زمان آغاز به کار دولت سیزدهم مورد تأکید وزیر نفت و در اولویت های این وزارتخانه قرار گرفت. همه شرکت ها و مجموعه های تابع صنعت نفت از جمله شرکت ملی گاز ایران همسو با این هدف راهبردی که همراه با تکیه بر توان داخلی پیش رفته و می رود، رایزنی با دیگر کشورها به ویژه کشورهای همسایه به منظور ارزآوری برای ایران را در دستور کار قرار دادند، در این زمینه تماس ها و مذاکرات متعددی انجام شد و موضوع با جدیت پیگیری و در دست اقدام قرار گرفت

با ترکیه جهت تمدید قرارداد صادرات گاز از جمله این اقدامات است. در واقع صنعت گاز ایران با اجرا و امضای قراردادهایی مهم در حوزه صادرات گاز به کشورهای همسایه، شریک اقتصادی مطمئن معرفی شد.

◀ وضعیت صادرات گاز به ترکیه چه پیشرفتی داشته است؟

در خصوص قرارداد با ترکیه دو دور مذاکرات جهت تمدید قرارداد در تهران و آنکارا برگزار شده و طرفین با تشکیل کارگروهی برای مذاکره در خصوص جزئیات قرارداد توافق کرده است.

◀ امتیازات و مزایای صنعت گاز ایران جهت حضور در بازارهای جهانی چیست؟

مسیر کوتاه از محل پالایش گاز تا دروازه بازارهای جهانی، دارا بودن زیرساختهای عظیم پالایش، تولید و انتقال گاز، حداقل سرمایه‌گذاری مورد نیاز، امکان ترانزیت گاز به ترکیه و کشورهای اروپایی و کشورهای حوزه خلیج فارس، امکان سوپ گاز به کشورهای مجاور، وجود مصرف کنندگان عمده بالقوه، داشتن حدود ۳۲٫۱ تریلیون متر مکعب ذخایر تثبیت شده و قرار داشتن در رتبه دوم جهان از نظر ذخایر اثبات شده، برخورداری از نیروی انسانی کارآزموده متخصص و دارای تجربه عملیاتی در بخش‌های مختلف زنجیره ارزش گاز، داشتن زیر ساخت‌های لازم برای صادرات سوپ گاز و ترانزیت به اروپا، آسیای شرقی و کشورهای حاشیه خلیج فارس، برخورداری از ویژگی‌های جغرافیایی لازم به منظور حضور فعال تجارت گاز طبیعی و محصولات جانبی و وجود مخازن ذخیره سازی گاز طبیعی و امکان توسعه مخازن دارای قابلیت ذخیره سازی گاز.

◀ اهم دستاوردهای شرکت ملی گاز ایران تا پایان سال ۱۴۰۲ چیست؟

پوشش ۹۸/۹۷ درصد گازرسانی در کشور و بهره‌مندی ۸۶/۱ درصد خانوارهای روستایی از گاز طبیعی، گازرسانی به ۱۲۶۲ شهر و ۴۰۷۵۶ روستا تا پایان سال ۱۴۰۲، افزایش چشمگیر گازرسانی به روستاها در بازه زمانی سال‌های ۹۲ الی ۱۴۰۲ به نحوی که حدود ۱۴۷ درصد روستاهایی که از زمان تاسیس شرکت ملی گاز ایران تا ابتدای بازه زمانی مذکور گازدار شده بودند، به مجموعه روستاهای بهره‌مند از گاز طبیعی اضافه

شد، افزایش حدود ۳۵/۲ درصد ظرفیت پالایش و نم زدایی گاز طبیعی از سال ۱۳۹۷ تا کنون، افزایش ۴٫۲۴ درصدی صادرات گاز طبیعی به عراق در سال ۱۴۰۲، کسب جایزه بین‌المللی خوارزمی برای طرح پژوهشی بومی سازی و توسعه دانش فنی، طراحی و ساخت توربین گاز ۲۵ مگاوات با قابلیت افزایش تا ۳۰ مگاوات و کسب نشان ملی در سال ۱۳۹۴، کسب میزبانی کنفرانس بین‌المللی علمی پژوهشی گاز IGRC در سال ۲۰۲۰، کسب جایگاه معاونت کارگروه کاربری‌های گاز برای اولین بار در تاریخ عضویت کشورمان در اتحادیه بین‌المللی گاز در دوره ۲۰۱۵-۲۰۱۲، کسب جایزه بین‌المللی خوارزمی برای طرح پژوهشی تدوین دانش فنی طراحی و ساخت توپک هوشمند MFL، اجرای طرح‌های کاهش فلرینگ و مزایده فروش گازهای مشعل، اجرای طرح‌های مرتبط با افزایش شبکه پایداری گاز (شبکه گاز شمال-شمال غرب و شمال-شمال شرق)، آغاز اجرای پروژه هوشمندسازی مصرف‌کنندگان عمده، خانگی، تجاری و صنایع غیر عمده، اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف گاز طبیعی شامل بهسازی سیستم گرمایشی/ موتورخانه‌های موجود، تعویض اتصالات دارای نشتی قبل و بعد از رگلاتور مشترکین و تأمین و جایگزینی بخاری‌های گازسوز راندمان بالا (با رده انرژی A و B) با بخاری‌های مرسوم گازی، آغاز اجرای پروژه‌های ذخیره‌سازی روزمینی گاز و گازمیع از طریق miniLNG و SNG، ادامه اجرای طرح‌های مقاوم‌سازی در شرکت‌های تابعه و اجرای طرح‌های مصوبات سفرهای استانی ریاست جمهوری و طرح‌های مسئولیت اجتماعی در سطح استان‌های کشور.

◀ در بخش مسئولیت اجتماعی (CRS) چه اقدام‌هایی صورت گرفته است؟

اقدامات شرکت ملی گاز ایران به عنوان یک شرکت دولتی در ارتباط مستقیم با جوامع محلی است. این شرکت از ابتدای فعالیت با مسئولیت‌تأمین انرژی در چند بخش زنجیره ارزش خود شامل، پالایش، انتقال، توزیع و ذخیره سازی گاز در نقاط مختلف کشور ابعاد مسئولیت پذیری اجتماعی را توسعه داده است. اقدامات انجام شده در این حوزه بیانگر اهمیت و اولویت این بخش در برنامه‌ها و تعهدات شرکت ملی گاز ایران است. این در شرایطی است که توسعه گازرسانی به عنوان یک سوخت سبز و سازگار با محیط زیست با کنترل و کاهش آلاینده‌ها به خودی خود نقش مهمی در تحقق مسئولیت اجتماعی شرکت ملی گاز ایران دارد و در عین حال دستاورد اقتصادی آن ایجاد رونق اقتصادی در افزایش رفاه و آسایش هموطنان است که این به نوبه خود ایفای یکی از بزرگترین مسئولیت‌های اجتماعی شرکت ملی گاز ایران محسوب می‌شود. علاوه بر موارد فوق اهم فعالیت‌های اجتماعی شرکت ملی گاز ایران در جوامع محلی مشتمل بر مواردی از جمله تلاش در جهت حفظ محیط زیست و کاهش آلودگیهای زیست محیطی به ویژه کاستن از گاز فلر، ایجاد و توسعه فضاهای آموزشی درمانی و ورزشی در مناطق کمتر توسعه یافته، مشارکت در طرح مطالعاتی توسعه و بهره‌برداری بهینه از منابع آب در مناطق کمتر توسعه یافته، توسعه راه‌ها و بازسازی جاده‌ها، ساخت ورزشگاه و... نظارت بر امر آموزش فارغ التحصیلان و نیروهای مشتاق کار در مناطق کمتر توسعه یافته، ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی خانواده، کمک به بهبود و افزایش اشتغال از طریق آموزش فارغ التحصیلان دانشگاهی، برون سپاری فرآیندهای کسب و کار شرکت در راستای توانمند سازی پیمانکاران و اجرای طرح لوله‌کشی منازل محرومین تحت پوشش کمیته امداد امام و سازمان بهزیستی استان‌های کشور در سقف مبالغ مصوب است.

اقدامات شرکت ملی گاز ایران به عنوان یک شرکت دولتی در ارتباط مستقیم با جوامع محلی است. این شرکت از ابتدای فعالیت با مسئولیت‌تأمین انرژی در چند بخش زنجیره ارزش خود شامل پالایش، انتقال، توزیع و ذخیره سازی گاز در نقاط مختلف کشور ابعاد مسئولیت پذیری اجتماعی را توسعه داده است. اقدامات انجام شده در این حوزه بیانگر اهمیت و اولویت این بخش در برنامه‌ها و تعهدات شرکت ملی گاز ایران است

- حداقل ۳۵۰ ریال کاهش قیمت بهای تمام شده تولید گاز سبک به ازای هر مترمکعب
- ④ ۳- شرکت ملی گاز ایران دارای ۴ انستیتوی مورد حمایت با عناوین توربین های گازی، هوشمندسازی گاز طبیعی، فرآورش و مایع سازی گاز طبیعی می باشد.
- ④ ۴- توسعه دانش فنی بومی زنجیره ارزش گوگرد در پارک گوگردی شهید سلیمانی از طریق دانشگاه فردوسی مشهد
- ④ ۵- در این راستا حتی سیاست شرکت ملی گاز ایران در پروژه ملی هوشمندسازی نظام توزیع گاز طبیعی، استفاده حداکثری از ظرفیت دانشی کشور اعم از طراحی، مهندسی، ساخت کنتورها، توسعه پلتفرم های هوشمند و در نهایت هوشمندسازی نظام توزیع گاز طبیعی می باشد.

- ④ ۶- اهم دستاوردها، توسعه دانش فنی و تولید تمام بومی کلدباکس های کرایونیک پیشرفته، نشت یاب های لیزری مکشی گاز طبیعی، انواع توربو کمپرسورهای پیشرفته در پالایشگاه ها و حوزه انتقال گاز، بوسنچ های گاز طبیعی، توربو اکسپنדרهای با نیرو محرکه مغناطیسی، فلوکامپیوترهای کاستودی، انواع سامانه های کنترلی، در حوزه های پالایش و انتقال گاز، کنتورهای ترانسونیک اندازه گیری گاز مشعل، کاتالیستها، مواد شیمیایی و جاذب های مورد نیاز در صنعت پالایش گاز طبیعی اشاره کرد.

- ④ ۷- ورود به کسب و کارهای نوین مانند توسعه فناوری می نی ال ان جی، هیدروژن و تحول دیجیتال

- ④ ۸- ورود به فناوری های بهینه سازی انرژی مانند توربوواکسپندر و ORC

- ④ ۹- رونمایی از ۴ تجهیز لبه فناوری؛ در نمایشگاه ۱۲۸م

- IGT۳۰ توربوکمپرسور ملی با توان ۳۰ مگاوات

- شیرهای دارای علمگر الکتریکی اکچویتور و موتور و ایزولاتور حساس در برابر ارتعاشات و لرزش (مقاوم در برابر زلزله)

- نشت یاب لیزری مکشی

- کاستودی فلوکامپیوتر

- ④ ۱۰- بهینه سازی فناوریانه؛

- امضاء قرارداد "طراحی و ساخت گیربکس های دور متغیر ویت" شرکت پالایش گاز پارس جنوبی و یک شرکت دانش بنیان با مبلغ معادل ارزی ۱۷ میلیون دلار

- امضاء قرارداد "تولید ماده شیمیایی متیل دی اتانول آمین (MDEA)"، شرکت ملی گاز ایران با یک شرکت دانش بنیان با مبلغ معادل ارزی ۱۲ میلیون دلار

- امضاء تفاهم نامه "توسعه فناوری بومی سازی و ساخت بار اول پابلوت مقیاس فناوریانه تولید هیدروژن فیروزه ای از گاز طبیعی" و درخواست مجوز تولید فناوریانه بار اول

- رونمایی از توربین IGT۳۰ با هدف تغییر آرایش تاسیسات تقویت فشار

- ④ ۱۱- نقش مدیریت پژوهش و فناوری حمایت از تولید دانش بنیان اقلام راهبردی مورد نظر شرکت ملی گاز ایران، توسعه فناوری بومی، مشارکت زیست بوم دانش بنیان کشور در جهش تولید و رفع تحریم و وابستگی در اقلام فناوریانه راهبردی صنعت گاز است.

- به طور خلاصه رویکرد شرکت ملی گاز ایران، توسعه بومی و تکمیل زنجیره فناوری تمام بومی در تمام بخشهای مرتبط با اقلام و فرایندهای مورد استفاده به ویژه در صنعت پالایش گاز تا انتهای دولت سیزدهم مردمی می باشد.

همکاری شرکت ملی گاز ایران با زیست بوم علم و فناوری

- ④ ۱- مجموع قراردادهای جاری فی مابین با دانشگاه ها و مراکز علم و فناوری کشور در حال حاضر بالغ بر ۷۰۰ میلیارد تومان است. (دربزرگیزنده تمامی دانشگاه های کشور، دانشگاه های صنعتی تهران تا دانشگاه های پیام نور در اقصی نقاط کشور.)

- ④ ۲- بیش از ۱۰۰ مجموعه دانش بنیان دارای قراردادهای توسعه بومی فناوریانه و راهبردی مورد تقاضا؛

- مجموع قراردادهای و مجوزهای اخذ شده جهت انعقاد قرارداد با زیست بوم نوآوری کشور: ۶۰۰۰ میلیارد تومان

- مجموع معادل ارزی مجوزها و قراردادهای ساخت بار اول و قراردادهای توسعه فناوری: ۷۷ میلیون یورو

- مجموع معادل ارزی مجوزهای در دست اقدام ساخت بار اول: ۶۰ میلیون یورو

- تکمیل زنجیره توسعه فناوری ۴۱ قلم راهبردی در صنعت گاز تا پایان دولت مردمی سیزدهم

- صرفه جویی ارزی ناشی از بومی سازی و ساخت داخل ۴۱ قلم راهبردی: ۲۶۰ میلیون دلار سالانه

- ایجاد حداقل ۲۳۰۰ نفر شغل مستقیم و پایدار در روز طی ۲۵ سال

سرمایه‌گذاری مورد نیاز طرح‌های شرکت ملی گاز ایران در برنامه هفتم توسعه

عنوان طرح	اقدامات قابل تصور	مشخصات و هدف از انجام اقدامات فوق	محل	اعتبار مورد نیاز (میلیون دلار)
مجموع طرح‌های صادرات گاز				
طرح ذخیره سازی	توسعه مخازن ذخیره سازی شوریجه و سراج و نصرآباد و بخش پایین دست قزل تپه، بانکول و مختار	توسعه مخازن ذخیره سازی به منظور افزایش برداشت در فصل سرد جهت دستیابی به افزایش ظرفیت برداشت به میزان ۸۲ میلیون م.م.ر جهت ذخیره سازی	استان های قم و خراسان و تهران	۱,۴۸۰
طرح های توزیع	توسعه و تقویت شبکه توزیع گاز طبیعی	افزایش کارایی سیستم های گرمایشی / موتورخانه ها	افزایش کارایی سیستم های گرمایشی / موتورخانه ها	۲,۴۰۰
		کاهش ناترازی گاز طبیعی از طریق مدیریت، کاهش مصرف و جلوگیری از هدر رفت گاز در ساختمانها	کاهش ناترازی گاز طبیعی از طریق مدیریت، کاهش مصرف و جلوگیری از هدر رفت گاز در ساختمانها	۲۱۹
		تعمیر حدود ۶.۵ میلیون اتصالات دارای نشی قیل و بعد از رگولاتور	تعمیر حدود ۶.۵ میلیون اتصالات دارای نشی قیل و بعد از رگولاتور	۱۰۰
		تولید و توزیع حدود ۴.۱ میلیون دستگاه بخاری با راندمان بالا	تولید و توزیع حدود ۴.۱ میلیون دستگاه بخاری با راندمان بالا	۶۷
		مقاوم سازی سیستم	مقاوم سازی سیستم	۱,۴۲۰
مجموع طرح های بهینه سازی				
مجموع طرح های توزیع				
طرح هوشمند سازی	هوشمند سازی شبکه و مدیریت مصرف گاز	هوشمند سازی شبکه و مدیریت مصرف گاز با بهره برداری از شیوه های نوین پایش و کنترل مصرف و نقد و "۵" تبصره ۱۵ قانون بودجه سال جاری و تکلیف سند تحول دولت مردمی	کل کشور	۴,۰۰۰
مجموع اعتبار مورد نیاز برای رفع مخاطرات بخش پالایش، انتقال و توزیع				
۴۲,۴۳۱				

عنوان طرح	اقدامات قابل تصور	مشخصات و هدف از انجام اقدامات فوق	محل	اعتبار مورد نیاز (میلیون دلار)	
طرح های پالایشی	احداث پالایشگاه های جدید/تأمین کمبود خوراک پالایشگاه های موجود	اصلاح سیستم پالایشی و احداث پالایشگاه برای جذب گاز مبادین جدید	کل کشور	۱۵,۰۰۰	
	احداث فاز دوم پالایشگاه ایلام	تأمین خوراک پتروشیمی ایلام با ظرفیت حجم گاز ورودی به پالایشگاه به میزان ۳.۴ میلیون م.م.ر با حدود ۴۰ میلیون م.م.ر در سال متان، حدود ۶۷ هزار تن اتان، ۱۱۰ هزار تن -CS، تولید ۷۷ هزار تن مبعانات، ۳۶ هزار تن گوگرد در سال	استان ایلام	۱۳۷	
	شیرین سازی پالایشگاه پارسیان	افزایش کیفیت محصولات	استان فارس	۵۰۰	
	نصب کمپرسورهای فشار افزایی گاز کشور	پایداری تولید و تقویت شبکه انتقال گاز	پالایشگاه های کل کشور	۳۵۵	
	افزایش راندمان استحصال اتان پالایشگاه های پارس جنوبی تا ۷۸٪	تأمین خوراک واحدهای پتروشیمی	عسویه	۶۶۲	
	اصلاحات و رفع ناتجهای پالایشگاه های پارس جنوبی	پایداری تولید و افزایش کیفی و کمی محصولات	عسویه	۴۸۰	
	اصلاحات مورد نیاز پالایشگاه های پارس جنوبی	خط رابط بوتان و پروپان بین سایت او ۲	تأمین خوراک واحدهای پتروشیمی مستقر در عسویه و همچنین ایجاد انعطاف عملیاتی	عسویه	۱۸۰
		دیسپچینگ برق عسویه	تأمین مناسب برق در جهت پایداری تولید	عسویه	۹۰
		ایجاد تاسیسات دانه بندی پالایشگاه سوم و پنجم	کاهش آلاینده های زیست محیطی و افزایش کیفی و کمی محصولات	عسویه	۳۰
		اصلاحات ایمنی	افزایش ایمنی و جلوگیری از حوادث و پایداری تولید	عسویه	۹۰
		افزایش ظرفیت مخازن ذخیره سازی	پایداری تولید و پدافند غیر عامل	عسویه	۱۷۰
		کاهش گازهای ارسالی به مشعل	کاهش انتشار آلاینده های زیست محیطی	عسویه	۲۴۰
		افزایش راندمان واحدهای گوگرد سازی پالایشگاه ها	ارتقا کیفیت و کمی واحدهای گوگرد سازی و کاهش آلاینده های زیست محیطی	عسویه	۱۶۰
	مجموع اصلاحات مورد نیاز پارس جنوبی				
	۹۶۰				
سایر پالایشگاه ها (سرخون و قشم، هاشمی نژاد، فجر جم، بیدبلند، ایلام و پارسیان)	پایداری تولید و افزایش کیفی و کمی محصولات	کل کشور	۵۰۲		
مجموع طرح های پالایشی					
۱۸,۵۹۷					
طرح های انتقال	احداث ایستگاه های خط هفتم سراسری	احداث ۴ ایستگاه تقویت فشار ۱۰۰ مگاوات و یک ایستگاه ۷۵ مگاوات جهت تأمین گاز محور جنوب و جنوب شرق	استان هرمزگان	۴۳۷	
	خط اول سراسری	احداث ۱۹۸ کیلومتر خط انتقال گاز با قطر ۴۲ اینچ		۱۳۰	
	خط یازدهم سراسری	احداث حدود ۱۴۶۰ کیلومتر خط انتقال با قطر ۵۶ اینچ و احداث ۳ ایستگاه تقویت فشار ۱۰۰ مگاوات و یک ایستگاه ۷۵ مگاوات جهت تقویت زیرساخت های انتقال گاز	استان های بوشهر، هرمزگان و کرمان	۱,۸۲۵	
	خط نهم سراسری	احداث حدود ۱۳۴۰ کیلومتر خط انتقال با قطر ۵۶ اینچ و احداث ۳ ایستگاه تقویت فشار ۱۰۰ مگاوات جهت تقویت زیرساخت های انتقال گاز در محور غرب	استانهای خوزستان و لرستان	۱,۶۸۲	
	خط دهم سراسری	متدا حد حدود ۲۳۰ کیلومتر خط دهم انتقال گاز با قطر ۵۶ اینچ و احداث یک ایستگاه تقویت فشار ۷۵ مگاوات جهت تقویت زیرساخت های انتقال گاز در مرکز	استان های اصفهان، قم و مرکزی	۳۴۴	
	ایستگاه خط ششم	احداث ۲ ایستگاه تقویت فشار ۷۵ مگاوات		۱۴۵	
	خط دوازدهم	احداث حدود ۱۷۵۰ کیلومتر خط انتقال با قطر ۵۶ اینچ و احداث ۶ ایستگاه تقویت فشار ۱۰۰ مگاوات و یک ایستگاه ۷۵ مگاوات		۲,۶۳۸	
	خطوط اوله تقویتی استانی نظیر رشت / روسر، نور، کلاز آباد، خط اوله تقویتی گرمی / پارس آباد، خط اوله تقویتی دشتک انهدان سریش، خطوط اوله انتقال سیستان و بلوچستان، خط اوله میناب اسپرک اجاسک، خط اوله جایگزین ۲۲ اینچ هفت تپه و ...	احداث حدود ۲۰۰۰ کیلومتر خط انتقال به قطر ۳۰ اینچ	همه استان ها	۸۶۳	
	ایستگاه های تقویت فشار گاز	احداث ۵ ایستگاه تقویت فشار ۱۰۰ مگاواتی جهت تقویت زیرساخت های انتقال گاز در مرکز	استان های مرکزی	۵۰۶	
	کلید طرح های خطوط سراسری و اصلی و ایستگاه ها				
۸,۵۶۹					
بهینه سازی تاسیسات خطوط و ایستگاه های در حال بهره برداری و هزینه های جنبی ستادی	افزایش پایداری شبکه انتقال گاز	کل کشور	۲,۲۲۵		
مجموع طرح های انتقال					
۱۰,۷۹۴					

نگاهی به عملکرد شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران

دستیابی به دانش فنی و اجرای طرح‌های ارتقای کیفی نفت کوره در پالایشگاه‌های کشور

دولت سیزدهم بنا به اهمیت توسعه زنجیره ارزش نفت و گاز کشور در کاهش خام‌فروشی، مقاوم‌سازی اقتصاد و بی‌اثرسازی تحریم‌ها و با توجه به شرایط و محدودیت‌های کشور، توجه به صنعت پالایش را به‌عنوان یک صنعت مهم در زنجیره ایجاد ارزش افزوده در صنایع نفت در اولویت قرار داد و صنعت پالایش نیز هم‌زمان با این رویکرد جدید وزارت نفت مبنی بر کاهش خام‌فروشی و حرکت به سمت تولید محصولات با ارزش افزوده بیشتر، صنعت پالایش رونق دوباره یافت و در طول ۲۹ ماه گذشته با صدور خدمات فنی - مهندسی برای نخستین بار در کشور و اجرای پروژه فراسرزیمینی، امضای تفاهم‌نامه و قراردادهای مختلف در زمینه توسعه ظرفیت پالایشی کشور، تکمیل طرح‌های توسعه پالایشگاهی و اجرای واحدهای ارتقای کیفی نفت کوره، توسعه صنعت انتقال نفت و فرآورده کشور، نوسازی ناوگان حمل‌ونقل فرآورده و تعامل با شرکت‌های دانش‌بنیان، گام‌های مؤثری در زمینه توسعه و نوسازی زیرساخت‌های این صنعت برداشته شده است. در گفت‌وگو با **جلیل سالاری**، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران هم‌زمان با برگزاری بیست و هشتمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی از آخرین دستاوردها و برنامه‌های پیش روی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفت ایران و توسعه صنایع پائین دستی صنعت نفت مطلع شدیم که می‌خوانید.

اجرای نخستین پروژه فراسرزیمینی صنعت نفت کشورمان در پالایشگاه ال‌پالیتوی ونزوئلا به دست توانمند متخصصان صنایع پالایشی کشور و صدور تجهیزات مهم بومی شده صنایع پالایشی و بیش از ۲ هزار و ۶۰۰ قلم کالا به این پروژه، دستیابی به دانش فنی ارتقای کیفی نفت کوره و کلید خوردن این طرح کهنه زیست‌محیطی پس از سال‌ها در پالایشگاه‌های کشور یکی پس از دیگری، انعقاد تفاهم‌نامه‌های مهم طرح‌های توسعه صنایع پالایشی از جمله احداث تپروپالایشگاه شهید سلیمانی و طرح‌های توسعه و نوسازی خطوط لوله کشور جهت توسعه زیرساخت‌های صنعت انتقال و پیگیری و به نتیجه رساندن طرح‌های توسعه کمی و کیفی پالایشگاه‌های ده‌گانه کشور را می‌توان از مهمترین دستاوردهای شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران در طول دوره بیش از دوساله استقرار دولت سیزدهم و برگ برنده صنایع پائین دستی صنعت نفت ایران در سخت‌ترین شرایط سیاسی و اقتصادی کشور خواند.

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با بهره‌گیری از ۳۰ هزار نیروی انسانی متخصص و کارآزموده، بهره‌مندی از ۱۰ پالایشگاه نفتی و میعانات گازی، ۳۷ منطقه تأمین و توزیع فرآورده‌های نفتی، بیش از ۱۴ هزار کیلومتر خطوط لوله انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی و انبارهای نفت، متولی اصلی تولید، انتقال و توزیع سوخت و فرآورده‌های نفتی کشور به‌صورت ایمن و پایدار در کشور، با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها، توان علمی و فنی شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی، اجرای طرح‌های ملی راهبردی و تغییر مسیر از سوخت‌محوری به سوئدمحوری و برنامه‌ریزی‌های مدون برای توسعه صنعت پالایش نفت کشور گام برداشته است. پالایش روزانه ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت خام و میعانات گازی، تولید روزانه بیش از ۱۰۰ میلیون لیتر بنزین و تولید روزانه ۱۱۲ میلیون لیتر گازوئیل از جمله اقدام‌های این صنعت برای تأمین امنیت و پایداری عرضه سوخت برای بازار مصرف داخلی است.

آستانه تسطیح زمین قرار گرفته است. همچنین امیدواریم با بهره‌برداری از پروژه‌های مهم توسعه‌ای ظرفیت صنایع پالایشی کشور در سال جاری حداقل ۵۰ هزار بشکه افزایش یابد.

◀ دستیابی به دانش فنی و اجرای طرح‌های ارتقای کیفی نفت کوره برای نخستین بار در دولت سیزدهم

سالاری همچنین از دستیابی به دانش فنی طرح‌های ارتقای کیفی نفت کوره خبر داد و گفت: شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در دولت سیزدهم در جهت ایفای مسؤلیت‌های اجتماعی خود در حوزه محیط زیست، با رویکرد توسعه صنایع پالایشی و افزایش کیفی فرآورده‌های نفتی و ایجاد ارزش افزوده در محصولات تولیدی، اجرای طرح‌های ارتقای کیفی نفت کوره را که نیاز به فناوری پیچیده‌ای دارد و به دلیل تحریم، سال‌ها مغفول مانده بود، با استفاده از توان فنی شرکت‌های دانش بنیان داخلی برای نخستین بار در کشور کلید زد.

وی بیان کرد: قرارداد ارتقای کیفی نفت کوره تولیدی پالایشگاه‌های نفت لاوان و کرمانشاه در آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ با بهره‌گیری از ظرفیت دانش فنی داخلی به امضا رسید و در ۶ پالایشگاه دیگر نیز به سرعت اجرایی خواهد شد. همچنین با پیگیری دقیق اجرای قانون بودجه سال ۱۴۰۲ مبنی بر اختصاص تأمین منابع مالی با لحاظ ۴۰ درصد از سود عملیاتی سالانه پالایشگاه‌ها به منظور تسریع در توسعه طرح‌های کیفی‌سازی نظارت خواهیم کرد.

مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی فراخوان مدیریت طرح سی‌ان‌جی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی برای تعویض مخازن فرسوده تاکسی‌های دوگانه‌سوز در آبان‌ماه ۱۴۰۲، توزیع بنزین و گازوئیل یورو ۵ و ۴ در همه کلانشهرها، شهرهای بزرگ و محورهای مواصلاتی پرتردد، توزیع گازوئیل یورو ۵ در بخش صنعتی شهرهای آلوده، اجرای طرح‌های توسعه‌ای صنعت سی‌ان‌جی، اجرای طرح رایگان گازسوز کردن خودروهای عمومی، سی‌ان‌جی‌سوز شدن ۲۹۰ هزار دستگاه خودروی عمومی برای اساس مصوبه

جلیل سالاری مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران گفت: اجرای عملیات پالایش و تعمیرات اساسی پالایشگاه فراسرزیمینی ال پالیتوی ونزوئلا به ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه در روز با کشور گام مثبتی در جهت توسعه همکاری با کشورهای همسوس و صدور خدمات فنی و مهندسی در حوزه صنعت پالایش به دیگر کشورها بود که برای نخستین بار در حوزه پروژه‌های فراسرزیمینی صنعت نفت از سوی شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در دولت سیزدهم برداشته شد.

وی افزود: در قالب این پروژه همچنین برای نخستین بار در کشور کمپرسور ایرانی ساخت شرکت‌های داخلی و کاتالیست ایرانی تولید داخل به کشور ونزوئلا صادر شد. در حوزه فراسرزیمینی همچنین ارسال محموله کاتالیست ایرانی به روسیه از دیگر اقدامات صنعت پالایش در مسیر توسعه همکاری با کشورهای همسایه بود.

◀ افزایش ۶ درصدی ظرفیت پالایشی کشور

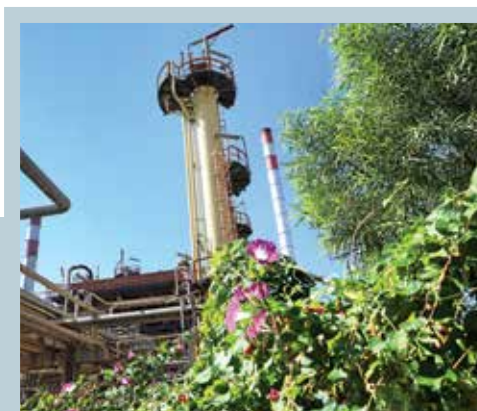
وی همچنین از برنامه‌ریزی برای افزایش ظرفیت پالایشی کشور در دولت سیزدهم خبر داد و گفت: با افزایش خوراک نفت خام و میعانات گازی پالایشگاه‌ها، ظرفیت پالایشی کشور با افزایش ۶ درصدی از ۲ میلیون و ۵۰ هزار بشکه در روز به ۲ میلیون و ۲۸۶ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. با تکمیل برخی طرح‌های بهینه‌سازی در پالایشگاه‌های کشور، تولید متوسط بنزین موتور کشور، ۱۰ درصد رشد یافته و از ۹۳.۷۶ میلیون لیتر در روز به ۱۰۳ میلیون و ۶۷ هزار میلیون لیتر در روز رسیده است. همچنین تولید نفت‌گاز (گازوئیل) کشور پس از استقرار دولت سیزدهم، ۱۱ درصد رشد یافته و از عدد ۱۰۲ میلیون و ۸۱ هزار بشکه در روز به ۱۱۴ میلیون و ۱۴ هزار لیتر در روز رسیده است.

◀ پیگیری طرح‌های جدید برای توسعه ظرفیت پالایشی

وی همچنین تأکید کرد: افزایش ظرفیت پالایشی در کشور با توجه به ناترازی مصرف، تحریم‌پذیری صادرات نفت خام، بازارهای رو به گسترش مواد پتروشیمی و افزایش تقاضای داخلی برای سوخت به‌ویژه بنزین، ایده‌ای کاملاً ضروری است که از ابتدای شروع به کار دولت سیزدهم به جد دنبال شد و در این باره ۳ طرح پتروپالایشگاهی شهید سلیمانی، مروارید مکران و مهر خلیج فارس به‌عنوان پروژه‌های منتخب در طرح ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تعیین شده و بر آن‌ها تمرکز شده است و طرح پتروپالایش شهید سلیمانی هم‌اکنون در

◀ اجرا و پیگیری تکالیف هوای پاک در وزارت نفت

معاون وزیر نفت در امور پالایش و پخش تأکید کرد: دولت سیزدهم همچنین به‌منظور اجرای تکالیف قانون هوای پاک، ۲۰ میلیارد دلار را به اجرای طرح‌های توسعه‌ای پالایشگاهی شامل توسعه کمی و کیفی فرآورده‌های تولیدی اختصاص داده است. افزایش مقدار سوخت پاک تحویلی به نیروگاه‌های کشور از

سالانه ۷ میلیارد لیتر به سالانه ۱۸ میلیارد لیتر، افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی در ۵ پالایشگاه بزرگ کشور، بهره‌برداری از فاز دوم طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه آبادان، اجرای پنج پروژه افزایش ظرفیت و کیفی‌سازی فرآورده‌ها در پالایشگاه‌های اصفهان، شیراز، لاوان، آبادان و تبریز، بهره‌برداری از واحد تصفیه نفت‌گاز پالایشگاه نفت اصفهان با تولید روزانه نزدیک به ۲۰ میلیون لیتر نفت‌گاز با کیفیت یورو ۵، راه‌اندازی واحد تولید هیدروژن و PSA پالایشگاه تبریز برای افزایش ظرفیت واحد تصفیه نفت‌گاز و تولید نفت‌گاز و راه‌اندازی واحد ایزومریزاسیون پالایشگاه شیراز با هدف ارتقای کیفیت بیش از ۵ میلیون لیتر بنزین تولیدی این پالایشگاه به استاندارد یورو ۵ از دیگر اقدام‌های مهم در جهت توسعه صنایع پالایشی و اجرای قوانین هوای پاک در کشور بوده است.

اجرای عملیات پالایش و تعمیرات اساسی پالایشگاه فراسرزیمینی ال پالیتوی ونزوئلا به ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه در روز گام مثبتی در جهت توسعه همکاری با کشورهای همسوس و صدور خدمات فنی و مهندسی در حوزه صنعت پالایش به دیگر کشورها بود که برای نخستین بار در حوزه پروژه‌های فراسرزیمینی صنعت نفت از سوی شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در دولت سیزدهم برداشته شد

۲۲۸۶

هزار بشکه در روز

با افزایش خوراک نفت خام و میعانات گازی پالایشگاه‌ها، ظرفیت پالایشی کشور با افزایش ۶ درصدی از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز به ۲ میلیون و ۲۸۶ هزار بشکه در روز افزایش یافته است.

بحران‌های متعدد در سوخت‌رسانی روبرو بودیم که با تلاش و کوشش شبانه‌روزی کارکنان شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، همه این بحران‌ها به‌خوبی مدیریت شد و جریان سوخت در کشور لحظه‌ای دچار وقفه نشد.

در طول دوره دو سال و نیم استقرار دولت سیزدهم همچنین با دو دسیسه حمله سایبری به سامانه هوشمند سوخت کشور روبرو شدیم که به لطف خداوند در کمترین زمان ممکن با این حملات مقابله کرده و پمپ‌بنزین‌ها به مدار بازگشتند.

◀ نوسازی ناوگان حمل و نقل فرآورده در دولت سیزدهم

مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی همچنین به نوسازی ناوگان حمل و نقل فرآورده، روزآمد کردن ناوگان انتقال فرآورده در زنجیره تأمین و توزیع فرآورده کشور به‌عنوان یکی از مهم‌ترین برنامه‌های صنعت پالایش کشور در ابتدای دولت سیزدهم اشاره کرد و گفت: با گذشت کمتر از ۶ ماه از شروع به کار دولت سیزدهم تفاهم‌نامه نوسازی ناوگان انتقال سوخت امضا و پس از یک سال، این تفاهم‌نامه عملیاتی شد و ۵۰۰ دستگاه نفتکش سوخت‌رسان تازه نفس و با استانداردهای روزآمد جهان به این ناوگان پیوست. سالاری با اشاره به این که هم‌اکنون حدود ۶۵ درصد فرآورده موردنیاز بخش نیروگاهی با نفتکش ارسال و حمل می‌شود و حدود ۱۲ هزار نفتکش در زنجیره توزیع فرآورده فعالیت می‌کنند، گفت: نوسازی این ناوگان، نقش مهمی در تسهیل و به‌روزرسانی فرآیندهای این عملیات، افزایش ضریب ایمنی و استانداردهای محیط زیستی ایفا خواهد کرد.

وی تأکید کرد: همچنین ۵۰۰ دستگاه کامیون کشنده سوخت‌رسان جدید از طریق یک شرکت داخلی و با اتکای ۱۰۰ درصدی به توان داخلی به ناوگان شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی تزریق شد که این کامیون‌های کشنده سوخت‌رسانی مجهز به تانکر تریلر استاندارد بوده و همچنین تجهیزات طرح کهاب روی آن‌ها نصب شده است.

◀ تأمین پایدار سوخت کشور و توزیع عادلانه انرژی

معاون وزیر نفت در امور پالایش و پخش با اشاره به این که شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی با تأمین سوخت مایع موردنیاز بخش‌های مختلف کشور از جمله نیروگاه‌ها، صنایع و بخش خانگی تأمین انرژی موردنیاز داخلی در بخش‌های مختلف را برعهده گرفته و افزون بر آن برنامه‌های کوتاه و بلندمدتی را برای مدیریت و بهینه‌سازی مصرف انرژی طرح‌ریزی کرده است، بیان کرد: راه‌اندازی ۳۰ جایگاه جدید عرضه سی‌ان‌جی در کشور با محوریت بخش خصوصی، بهره‌برداری از پروژه ریل مخزن دار انبار نفت شهید

شورای اقتصاد، برنامه‌ریزی و به‌کارگیری مشوق‌ها برای توسعه استفاده از سی‌ان‌جی در ناوگان عمومی از جمله تاکسی‌ها، ون، وانت و مسافری‌های شخصی و حتی خودروهای شخصی، احداث جایگاه‌های جدید سی‌ان‌جی و توزیع روزانه ۲۰ میلیون مترمکعب سوخت پاک سی‌ان‌جی در سطح کشور را از دیگر اقدام‌های وزارت نفت در جهت اجرای تکالیف قانون هوای پاک به‌ویژه در دولت سیزدهم عنوان کرد.

◀ تولید سالانه بیش از ۶۲۰ هزار تن کک اسفنجی و ۷۰ هزار تن کک سوزنی

سالاری همچنین به طرح‌های تولید کک سوزنی در پالایشگاه سازند و کک اسفنجی در پالایشگاه بندرعباس به‌عنوان دیگر طرح‌های کیفی‌سازی این صنعت اشاره کرد و گفت: کک سوزنی و کک اسفنجی به‌ترتیب در صنعت فولاد و آلومینیوم کاربرد دارند که هم‌اکنون از خارج کشور وارد می‌شود.

وی مقدار نیاز فعلی صنعت آلومینیوم و فولاد کشور به کک را به‌ترتیب ۲۰۰ و ۴۵ هزار تن در سال اعلام کرد و افزود: بخش زیادی از این نیاز به ارزش حدود ۱۰۰ میلیون دلار از طریق واردات تأمین می‌شود که پیش‌بینی می‌کنیم با توجه به ظرفیت ۵۵ میلیون تنی پیش‌بینی‌شده تولید فولاد تا افق ۱۴۰۴، نیاز صنعت فولاد به کک به حدود ۱۳۵ هزار تن در سال خواهد رسید.

معاون وزیر نفت در امور پالایش ابراز امیدواری کرد: با ساخت واحدهای صنعتی تولید کک در این دو پالایشگاه سالانه بیش از ۶۲۰ هزار تن کک اسفنجی و ۷۰ هزار تن کک سوزنی تولید خواهد شد که علاوه بر تولید این محصولات با ارزش، بخشی از کیفیت خروجی پالایشگاه‌ها در تولید نفت کوره نیز افزایش می‌یابد.

◀ ایده‌های نو برای افزایش ظرفیت انتقال نفت و فرآورده

سالاری همچنین گفت: با آغاز به‌کار دولت سیزدهم با شناخت دقیق نقاط ضعف صنعت نفت کشور در حوزه پالایش و انتقال فرآورده نفتی، ایده‌های جدیدی در زمینه انتقال و توزیع نفت و فرآورده در کشور را مطرح کردیم و در این باره تفاهم‌نامه‌هایی راهبردی به‌منظور احداث واحدهای جدید پالایشی و پتروپالایشی، همچنین افزایش شبکه خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده به امضا رسید که تفاهم‌نامه تأمین منابع مالی احداث خط لوله تابش در دی‌ماه ۱۴۰۰ با ظرفیت انتقال ۱۵۰ هزار بشکه فرآورده نفتی در روز و با هدف انتقال ایمن و پایدار فرآورده‌های نفتی و سوخت مصرفی از جنوب کشور به نیمه شمالی کشور به طول ۹۷۸ کیلومتر در مسیر رفسنجان - مشهد از آن جمله بود. همچنین تفاهم‌نامه تأمین منابع مالی احداث خط لوله پارس نیز با ظرفیت ۷۵ هزار بشکه فرآورده نفتی در روز در اسفندماه همان سال (۱۴۰۰) امضا شد که هدف از احداث این خط لوله انتقال ایمن و پایدار فرآورده نفتی و سوخت مصرفی از جنوب کشور به نقاط مرکزی، شرق و شمال شرق کشور است که به طول ۴۰۰ کیلومتر در مسیر مهرآران - شیراز احداث خواهد شد.

◀ مدیریت بحران‌های پرشمار سوخت‌رسانی

وی همچنین با اشاره به مدیریت بحران‌های پرشمار سوخت‌رسانی در دو سال گذشته در شرایط ناترازی تولید و مصرف افزود: شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در دولت سیزدهم همزمان با شیوع ویروس کرونا مستقر شد که پس از کنترل این ویروس در جهان، با رشد یکباره مصرف سوخت در کشور روبرو شدیم؛ از طرفی به دلیل حوادث طبیعی متعدد و سرمای بی‌سابقه هوا در طول دوره دوساله گذشته با

با گذشت کمتر از ۶ ماه از شروع به کار دولت سیزدهم تفاهم‌نامه نوسازی ناوگان انتقال سوخت امضا و پس از یک سال، این تفاهم‌نامه عملیاتی شد و ۵۰۰ دستگاه نفتکش سوخت‌رسان تازه نفس و با استانداردهای روزآمد جهان به این ناوگان پیوست

توسعه حمل ریلی فرآورده

وی همچنین با اشاره به توسعه خطوط ریلی حمل فرآورده در کشور گفت: در جهت وعده‌های داده شده در جهت نوسازی و توسعه زیرساخت‌های توزیع نفت و فرآورده در کشور، فعال‌سازی و جابه‌جایی بخش ریلی با ۲ هزار ناوگان در شرایط خاص با انتقال روزانه ۳۰ تا ۳۵ میلیون لیتر فرآورده نفتی در کشور، ارسال نخستین محموله مخزن دار ریلی نفت سفید از بندرعباس به زاهدان و استمرار در توزیع آن، راه‌اندازی پروژه تأسیسات تخلیه مخزن دار ریلی نفت‌گاز در یزد با هدف افزایش سرعت سوخت‌رسانی به نیروگاه‌های شمال و شمال شرق کشور و جلوگیری از تردد روزانه ۲۰۰ نفتکش، صرفه‌جویی یک هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان در هزینه‌های انتقال فرآورده از طریق زمینی با مسافت روزانه بیش از ۷۰۰ کیلومتر در مدت دو سال گذشته اجرایی شده است.

بهره‌برداری از هزار کیلومتر خط انتقال جدید

معاون وزیر نفت بیان کرد: هم‌اکنون بیش از ۱۴ هزار کیلومتر خط لوله انتقال نفت و فرآورده در کشور وجود دارد که با راه‌اندازی سه خط لوله جدید، حدود هزار کیلومتر خط جدید نیز به این عدد افزوده خواهد شد و طول خطوط لوله نفت کشور به بیش از ۱۵ هزار کیلومتر خواهد رسید.

وی با اشاره به این که خط لوله ارزان‌ترین و ایمن‌ترین روش انتقال مواد نفتی است که مخاطرات حمل جاده‌ای و تلفات نیروی انسانی و هزینه حمل و استهلاك را نیز در پی ندارد، تأکید کرد: با روی کار آمدن دولت سیزدهم و تمرکز صنعت نفت دولت سیزدهم بر توسعه صنایع پالایشی، تسریع در تکمیل پروژه‌های موجود خط لوله در دستور کار قرار گرفت و تفاهم‌نامه تأمین منابع مالی احداث خطوط لوله جدیدی به‌منظور افزایش ظرفیت انتقال در صنعت نفت کشور با بانک‌ها نیز امضا شد. مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی بیان کرد: خط لوله بندرعباس - سیرجان - رفسنجان به‌عنوان یک خط لوله جدید نقش مهمی در نوسازی خطوط لوله کشور ایفا خواهد کرد و این طرح راهبردی و ملی هم‌اکنون به‌عنوان مهم‌ترین اولویت صنعت پالایش کشور توسط شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران در مراحل نهایی اجرا قرار دارد.

صدوقی یزد با هدف افزایش مقدار انتقال نفت‌گاز و ایجاد مرکز جدید ارسال نفت‌گاز به شمال شرق و شرق کشور از مهمترین اقدام‌های صنعت پالایش نفت کشور در حوزه تأمین و توزیع پایدار سوخت کشور بوده است.

رشد صادرات گاز مایع در دولت سیزدهم

سالاری با اشاره به این که صادرات گاز مایع در دولت سیزدهم آغاز شد، گفت: این شرکت با فراهم کردن زیرساخت‌ها و صادرات دریایی گاز مایع در پایانه شهید باهنر بندرعباس و جلوگیری از انباشت و سوزاندن روزانه ۲ هزار تن ال‌پی‌جی به ارزش صادراتی ۳۶۵ میلیون دلار در سال و همچنین اجرای طرح الکترونیکی شدن توزیع گاز مایع در کشور به منظور مصرف بهینه این فرآورده، توانست امکان درآمدزایی سالانه بیش از ۳۶۰ میلیون دلار را با صادرات ال‌پی‌جی در کشور فراهم کند.

استفاده حداکثری از توان تولید داخلی و تکیه

بر دانش بنیان‌ها

وی گفت: که صنعت پالایش نفت کشور در طول ۲۹ ماه گذشته به‌منظور ارتقای فناوری و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان، توسعه و حمایت از پیمانکاران و سازندگان صاحب صلاحیت داخلی را در دستور کار قرار داد که در این باره تولید کاتالیست موردنیاز پالایشگاه‌های آبادان و امام خمینی (ره) شازند با هدف صرفه‌جویی حداقل ۲۰ میلیون دلار در سال با شرکت‌های داخلی و دانش بنیان محقق شد.

مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی بیان کرد: برای ساخت کاتالیست پرمصرف صنعت پالایش نفت کشور توسط شرکت‌های دانش بنیان ایرانی، ۲ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری و بومی‌سازی شده است که تولید آن، از خروج سالانه ۷۰ میلیون دلار ارز از کشور جلوگیری کرده است.

رشد ۱۸ درصدی انتقال نفت خام و فرآورده

نفتی کشور

سالاری همچنین با اشاره به رشد ۱۸ درصدی انتقال نفت خام و فرآورده کشور در دو ساله استقرار دولت سیزدهم گفت: ثبت رکورد انتقال فرآورده و نفت خام در سال ۱۴۰۰، منجر به ثبت رکورد انتقال ۱۲۸ میلیارد لیتر نفت خام و فرآورده نفتی در سال ۱۴۰۰ شد که حاکی از رشد ۱۸ درصدی انتقال نفت خام و فرآورده نفتی در سال ۱۴۰۰ در مقایسه با سال پیش از آن بود.

هم‌اکنون بیش از ۱۴ هزار کیلومتر خط لوله انتقال نفت و فرآورده در کشور وجود دارد که با راه‌اندازی سه خط لوله جدید، حدود هزار کیلومتر خط جدید نیز به این عدد افزوده خواهد شد و طول خطوط لوله نفت کشور به بیش از ۱۵ هزار کیلومتر خواهد رسید

نگاهی به اقدام‌ها، دستاوردها و برنامه‌های شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی در دولت سیزدهم

از نوسازی ناوگان توزیع تا مدیریت بحران‌های متعدد سوخت‌رسانی

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران در سال ۱۳۰۷ تشکیل شده و بیش از ۹۰ سال است که در امر تامین و توزیع فرآورده‌های نفتی کشور فعالیت دارد؛ این شرکت با دارا بودن بیش از ۵ هزار و ۵۶ نفر پرسنل دائم و حدود ۱۰ هزار نفر نیروی انسانی غیررسمی و بهره‌گیری از تاسیسات خود در ۳۷ منطقه و ۲۳۰ ناحیه کشور، ۴ هزار و ۴۵۰ جایگاه عرضه فرآورده‌های نفتی، ۲۵۵۴ جایگاه عرضه سی‌ان‌جی، ۵۸ مرکز سوخت‌گیری هواپیمایی، ۱۶ هزار نفت‌کش و گازکش برای حمل فرآورده‌های نفتی ۸ فروند کشتی و شناور نفتکش دریایی و تاسیسات ذخیره‌سازی چهار فرآورده اصلی با ظرفیت بیش از ۱۳ میلیارد لیتر، وظیفه مدیریت تامین و توزیع و نظارت بر توزیع روزانه بیش از ۲۵۰ میلیون لیتر انواع فرآورده نفتی در سراسر کشور را برعهده دارد. در گزارش پیش رو نگاهی داشته‌ایم به اقدامات و دستاوردهای شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی پس از استقرار دولت سیزدهم که تلاش کرده است علاوه بر مدیریت بحران‌های متعدد سوخت‌رسانی از جمله مقابله با دو حمله سایبری و عملیات پر حجم، شبانه‌روزی و طاقت‌فرسای تامین سوخت مصرفی کشور، برنامه‌های نوسازی ناوگان تا همکاری با شرکت‌های دانش بنیان برای نوسازی، افزایش ایمنی و بروزرسانی تجهیزات توزیع سوخت کشور را اجرایی کند.

تامین و توزیع پایدار سوخت زمینی، دریایی و هوایی سراسر کشور

در حوزه تامین و توزیع پایدار سوخت، توزیع بی‌وقفه نزدیک به ۸۰ میلیارد لیتر بنزین و نفت‌گاز در سال ۱۴۰۲، توزیع بیش از ۷ میلیارد لیتر نفت‌گاز نیروگاهی در سال ۱۴۰۲، توزیع بیش از ۸۵۰ میلیون لیتر نفت سفید در سال ۱۴۰۲، تامین پایدار و ذخیره‌سازی سوخت موردنیاز ۱۱۰ نیروگاه کشور با ظرفیت حدود ۳ میلیارد و ۶۰۰ میلیون لیتر نفت‌گاز و ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون لیتر نفت‌کوره در ۲۹ ماه ابتدایی شروع به کار دولت سیزدهم، تامین و تحویل ۱۸ میلیارد لیتر سوخت مایع به نیروگاه‌های کشور در سال ۱۴۰۲، توزیع میانگین روزانه بیش از ۹۰۰ هزار لیتر سوخت هوایی در ۵۶ مرکز سوختگیری هواپیمایی در سال ۱۴۰۲، تامین و توزیع سوخت ایام‌های ویژه سال از جمله اربعین، ایام تعطیلات نوروز و تابستان و توزیع سوخت ویژه حوادثی نظیر سیل و زلزله در مناطق مختلف کشور از مهمترین اقدامات این شرکت بوده است.

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی همچنین با استقرار ۲۳ جایگاه سوخت‌رسان سیار در هفت منطقه عملیاتی همجوار و استقرار ۱۳ دستگاه خودروی سوخت‌رسان سیار در مناطق مرزی، سوخت‌رسانی به زائران اربعین ۱۴۰۲ را به بهترین شکل ممکن انجام داده و توسط دستگاه‌های مختلف استانی موردتقدیر قرار گرفت.

توزیع میانگین روزانه ۲۲ میلیون مترمکعب سی‌ان‌جی در بیش از ۲ هزار و ۵۵۰ جایگاه فعال سی‌ان‌جی، خنثی‌سازی حمله سایبری جایگاه‌های سراسر کشور در چهارم آبان ماه ۱۴۰۰ و آذرماه ۱۴۰۲ با اعزام بیش از ۴ هزار و ۲۰۰ نیرو و تیم‌های عملیاتی متعدد به جایگاه‌های سراسر کشور در کوتاه‌ترین زمان ممکن از دیگر اقدامات این شرکت در جهت تامین پایدار سوخت کشور بوده است.

تامین و ذخیره‌سازی پایدار سوخت دوم (نفت‌گاز) موردنیاز نیروگاه‌ها، صنایع، کارخانجات سیمان و ... به منظور مدیریت بحران افزایش احتمالی مصرف گاز در فصول سرما و تامین

◀ توزیع الکترونیکی سوخت

توزیع نزدیک به صددرصدی الکترونیکی سوخت کشور از طریق سامانه سدف (سامانه درخواست فرآورده‌های نفتی)، توزیع صددرصدی نفت سفید در سامانه سدف، توزیع بیش از ۸۰ درصدی گاز مایع از طریق سامانه سدف، گسترش زیرساخت‌های سامانه‌های مختلف الکترونیکی فروش فرآورده‌های نفتی در سامانه سدف، توزیع ۱۰۰ درصدی نفت سفید در بستر سامانه سدف، اتصال خدمات شرکت ملی پخش به پنجره ملی خدمات دولت هوشمند از مهم‌ترین گام‌های شرکت پخش فرآورده‌های نفتی به عنوان متولی توزیع سوخت در کشور بوده است.

این شرکت همچنین با حذف فرآیندهای زاید برای خدمت‌رسانی در ۵۲ سامانه الکترونیکی تأمین و توزیع هوشمند سوخت، رونمایی از پنج طرح زیرساختی صدور مجوز احداث جایگاه‌ها از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور، راه‌اندازی سامانه تبدیل خودروهای بنزینی به دوگانه‌سوز، اتصال درگاه‌های کسب‌وکار شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی به پنجره واحد دولت الکترونیک تمرکز حساب‌های شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی نزد بانک مرکزی و هوشمندسازی جایگاه‌های توزیع سی‌ان‌جی در قالب یک طرح پایلوت و همچنین راه‌اندازی سامانه ردیابی کارت‌های سوخت گم‌شده در جهت الکترونیک شدن خدمات خود گام برداشته است.

◀ اجرای سیاست‌های غیرقیمتی با هدف شفاف‌سازی زنجیره، مدیریت بهینه و جلوگیری از عرضه خارج از شبکه سوخت

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی با افزایش جهشی مصرف سوخت کشور پس از کنترل ویروس کرونا و ناترازی مصرف سوخت، اجرای سیاست‌های غیرقیمتی به منظور مدیریت بهینه مصرف سوخت را در دستور کار خود قرار داد که افزایش سامانه‌های کنترل و عملیاتی و ارائه طرح استفاده از پلمپ‌های الکترونیکی در انبارها و مناطق مرزی به منظور کاهش قاچاق فرآورده‌های نفتی، اجرای طرح منطقه‌ای و کدینگ برداشت و توزیع بنزین و نفت‌گاز در مناطق مرزی، حذف امضاهای طلائی از طریق اتصال سامانه صدور مجوز احداث مجاری عرضه سوخت به درگاه ملی مجوزهای دولت، برنامه‌ریزی و تجهیز سامانه‌های کنترلی و عملیاتی در جهت

سوخت موردنیاز واحدهای صنعتی، کشاورزی و... فاقد گاز یا دچار قطعی و افت فشار گاز از دیگر مسئولیت‌های این شرکت در حوزه توزیع سوخت بوده است که بدون وقفه و مطلوب انجام شده است.

◀ توسعه و نوسازی امکانات و زیرساخت‌های توزیع سوخت

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی با بهره‌برداری از بیش از ۲۵۰ جایگاه عرضه سوخت مایع در دو سال گذشته از شروع به کار دولت سیزدهم، نوسازی ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای با ورود ۵۰۰ دستگاه کشنده به همراه تانک تریلر استاندارد، اجرای پروژه ملی صادرات دریائی گاز مایع با سالانه ۳۰۰ میلیون دلار درآمد ارزی، تجهیز، تکمیل و راه‌اندازی مخزن‌دار ریلی از انبار نفت شهیدرجائی بندرعباس به یزد با هدف صرفه‌جویی سالانه ۳ میلیون لیتر نفت گاز، صرفه‌جویی در هزینه‌ها با حذف کرایه حمل، کاهش خطرات جاده‌ای و جلوگیری از تردد نفتکش‌ها اقدامات موثری را به ثمر رسانده است.

تجهیز، راه‌اندازی و پیش‌بینی گسترش خطوط ریلی در انبارهای استراتژیک و انبارهای تدارکاتی، واگذاری ۵۰۰ دستگاه کامیون کشنده فوتون به مناطق، راه‌اندازی فعالیت بیش از ۵۲ دستگاه خودروی سوخت‌رسان سیار و توسعه طرح زیست‌محیطی کهاب (کاهش، هدایت، انتقال و بازیافت بخارات بنزین)، اجرا و نصب تجهیزات بازیافت بخار بنزین در ۴۰۰ جایگاه سراسر کشور، تجهیز ۸ هزار تانکر حمل زمینی بنزین به سیستم بازیافت بخارات بنزین و بومی‌سازی تجهیزات طرح کهاب توسط شرکت‌های دانش‌بنیان با یک سوم قیمت نمونه خارجی از دیگر اقدامات این شرکت در حوزه توسعه و به‌روزرسانی زیرساخت‌های زنجیره شبکه توزیع سوخت در کشور بوده است.

این شرکت همچنین با تدوین و انتشار استاندارد سامانه طرح کهاب برای نخستین بار در کشور، جلوگیری از ورود روزانه ۳۰ هزار مترمکعب بخار بنزین به هوا با نصب و راه‌اندازی طرح کهاب در انبار نفت اصفهان و شمالغرب و بازگشت روزانه ۴۵۰ هزار مترمکعب بخار بنزین به چرخه توزیع با نصب و راه‌اندازی طرح کهاب در انبار نفت اصفهان و شمالغرب، در زمینه توسعه طرح زیست‌محیطی کهاب گام‌های موثری برداشته است.

توزیع میانگین روزانه
۲۲ میلیون مترمکعب
سی‌ان‌جی در بیش از
۲ هزار و ۵۵۰ جایگاه
فعال سی‌ان‌جی،
خنثی‌سازی حمله
سایبری جایگاه‌های
سراسر کشور در
چهارم‌آبان ماه ۱۴۰۰
و آذرماه ۱۴۰۲ با اعزام
بیش از ۴ هزار و
۲۰۰ نیرو و تیم‌های
عملیاتی متعدد به
جایگاه‌های سراسر
کشور در کوتاه‌ترین
زمان ممکن از دیگر
اقدامات این شرکت
در جهت تأمین پایدار
سوخت کشور بوده
است

◀ به روزرسانی سامانه هوشمند سوخت

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی در دو سال گذشته و به ویژه پس از حمله سایبری آبان ماه سال ۱۴۰۰، نوسازی و به روزرسانی و ارتقای سامانه هوشمند سوخت را در دستور کار قرار داد. این شرکت با دفع حمله سایبری آبان ۱۴۰۰ به جایگاه‌های سوخت کشور با کمترین هزینه و تبعات اجتماعی و با اعزام ۴ هزار و ۲۰۰ نفر نیرو در مدت یک هفته، راه اندازی مرکز داده پشتیبان سامانه ملی هوشمند سوخت، اتصال ۱۰۹ جایگاه جدیداً احداث شده به سامانه هوشمند سوخت، اجرای پروژه بازگشت و احیای بالغ بر ۱.۵ میلیون قطعه کارت هوشمند سوخت و استفاده مجدد آن در چرخه تولید کارت هوشمند سوخت و صرفه جویی بیش از ۲.۱ میلیون دلار، اجرای پروژه استفاده از کارت‌های هوشمند سوخت نسل جدید و ایجاد امکان پیاده‌سازی سامانه جدید خوانش کارت سوخت با دانش داخلی، دور زدن تحریم‌ها و قطع وابستگی تولید در خارج از کشور و تداوم کسب و کار شبکه توزیع سوخت و صرفه جویی ۶۰ هزار دلاری با مهندسی معکوس SAM PT، IPC (ماژول امنیتی و تولید داخل آن)، دور زدن تحریم‌ها با اجرای طرح بومی‌سازی کارت‌خوان سوخت در جایگاه‌های عرضه سوخت و اجرای پروژه ثبت مشکلات جایگاه‌های عرضه سوخت به صورت مستقیم توسط جایگاه‌داران بر روی بستر اینترنت با طراحی نرم‌افزار GTS اقدامات موثری در زمینه بهینه‌سازی و به روزرسانی این سامانه برداشته است.

این شرکت همچنین با اجرای موفق طرح جمع‌آوری کارت سوخت آزاد جایگاه داران و استفاده از کارت شخصی براساس تکالیف وزارت نفت و بند ح تبصره ۱۴ قانون بودجه ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به تعهدات خود در زمینه مدیریت بهینه مصرف سوخت و شفاف‌سازی روند عرضه عمل کرده است.

◀ دیگر اقدامات

پیگیری و وصول مطالبات معوقه بخش قابل‌توجهی از بدهی‌های شرکت‌های هواپیمایی، تعیین نرخ حق‌العمل پلکانی فروش بنزین و نفت‌گاز برای نخستین بار در سطح کشور، وصول مبالغ حاصل از صادرات با روش‌های مختلف دور زدن تحریم‌ها، امضای ۱۳ قرارداد با شرکت‌های دانش‌بنیان، امضای ۱۰۳ تفاهم‌نامه فعال علمی و پژوهشی با دانشگاه‌ها و مراکز علمی و آموزشی سراسر کشور، امضای چهار تفاهم‌نامه همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان، تجهیز ۸۰۰۰ دستگاه تانکر حمل زمینی بنزین به تجهیزات هدایت و نگهداری بخار بنزین، دستیابی به دانش فنی ساخت در داخل کشور و ساخت داخل قطعات موردنیاز تجهیز جایگاه‌ها به سیستم Stage I و دستگاه بازیافت بخار بنزین جایگاهی، شروع به کار پروژه تجهیز انبار نفت ری به سیستم بازیافت بخار بنزین، احداث و راه‌اندازی ۱۰ نیروگاه خورشیدی ۲۰ کیلوواتی در مناطق مختلف کشور به منظور استفاده از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر، اجرای ۱۷۰ اقدام و پروژه بهبود، بهینه‌سازی و مدیریت مصرف انرژی، اجرای سیستم آبیاری قطره‌ای و بارانی برای آبیاری فضای سبز در ۱۲ منطقه عملیاتی و توسعه و نگهداشت حدود ۳ میلیون مترمربع فضای سبز در ستاد و مناطق عملیاتی سراسر کشور و رسیدگی و پاسخگویی به ۱۵۰۱ مورد شکایت مردمی توسط بازرسی و پاسخگویی به بیش از ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تماس مردمی در سامانه ۰۹۶۲۷ از دیگر اقدامات این شرکت در جهت پیگیری مطالبات، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، توجه به شاخص‌های زیست محیطی و پاسخگویی بوده است.

استفاده از پلمب‌های الکترونیکی در انبارها و مناطق مرزی، اصلاح مجاری عرضه سوخت با قطع کامل سوخت شناورهای فاقد هویت، پیگیری اجرای طرح پروژه پلاک‌گذاری ادوات کشاورزی به منظور مدیریت مصرف نفت‌گاز در بخش کشاورزی و ساماندهی شیوه‌نامه صدور مجوز فعالیت خودروهای سوخت‌رسان سیار از جمله این اقدامات بوده است.

◀ توسعه زیرساخت‌های صنعت سی‌ان‌جی و افزایش

سهم سی‌ان‌جی در سبد سوخت خودروها

توزیع میانگین روزانه ۲۲ میلیون مترمکعب سی‌ان‌جی در بیش از ۲ هزار و ۵۵۰ جایگاه فعال سی‌ان‌جی، دوگانه‌سوز کردن بیش از ۲۹۰ هزار خودروی عمومی با فعالیت ۳۳۰ کارگاه مجاز تبدیل، ساخت و تحویل ۳۹ تجهیز سی‌ان‌جی و برنامه‌ریزی برای ساخت ۱۱۱ تجهیز صنعت سی‌ان‌جی از جمله کمپرسور، درایور، دیسپنسر، مخازن و سایر متعلقات جانبی از مهمترین اقدامات این شرکت به عنوان تنها متولی توزیع سوخت در کشور پس از آغاز به کار دولت سیزدهم بوده است.

مدیر عامل شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران

در اجرای مگا پروژه‌های پالایشی ۱۰۰ درصد توانمند هستیم

شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران به‌عنوان بازوی اجرای پروژه‌های پالایشی، با تجربه سال‌ها اجرای پروژه‌های مهم پالایشی برای نخستین بار در کشور با توان و دانش فنی ایرانی، توان صدور خدمات فنی و مهندسی در حوزه صنایع پالایشی را دارد. این شرکت به‌عنوان تنها شرکت در صنایع نفتی که دارای فاینانس بین‌المللی است، با دارا بودن گواهینامه‌های تخصصی و تجاری که در اجرای بزرگترین مگا پروژه‌های پالایشی دارد، موفق شده است که نزدیک به ۱۰۰ درصد توانمندی مهندسی اجرای پروژه‌های پالایشی را در کشور بومی‌سازی کند. شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران با بیش از ۵۰ سال تجربه در احداث پروژه‌های پایین دستی شامل احداث مخازن و خطوط لوله انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی و طراحی و ساخت پالایشگاه‌های کشور دارد. این شرکت همچنین برای اجرای پروژه‌های نفتی بخش پایین دستی ویژگی‌های فنی مخصوص به خود براساس استانداردهای روزآمد جهانی دارد. در گفت‌وگو با **فرهاد احمدی**، مدیرعامل این شرکت دستاوردها و اقدامات این شرکت در دوره بیش از دو ساله از شروع به کار دولت سیزدهم و برنامه‌های تازه این شرکت را جویا شدیم که می‌خوانید.

قرارداد پروژه تعمیرات اساسی پالایشگاه فراسرزیمینی «ال پالیتو» به‌عنوان نخستین پروژه فراسرزیمینی صنعت نفت، پس از دهه‌ها به همت وزارت نفت دولت سیزدهم امضا و اجرایی شد. با نهای شدن این پروژه، روزانه ۱۰۰ هزار بشکه نفت خام کشور در این پالایشگاه، پالایش خواهد شد

از احداث آن، ایجاد ارزش افزوده و جلوگیری از خام‌فروشی برای هم‌سویی با نگاه دولت و پیش‌بینی سند تحول است. شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران به‌عنوان یک شرکت پیش‌تاز در اجرای پروژه‌های پالایشی، طراحی کامل واحدهای تحت لیسانس و غیرلیسانس پروژه احداث پتروپالایشگاه جدید ۳۰۰ هزار بشکه‌ای شهید سلیمانی را برعهده دارد. غایت دانش و تخصص ایرانی تجارب اندوخته کشورمان در اجرای پروژه‌های پالایشی با اتکا به توان داخلی، در طراحی مهندسی پتروپالایشگاه شهید سلیمانی به ثمر خواهد رسید. طراحی واحدهای این پروژه که لایسنس‌های موردنیاز آن از داخل تأمین خواهد شد، از سه ماه گذشته آغاز شده است و هم‌اکنون در مرحله تحویل زمین و تولید مدارک در شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت است تا به‌زودی نقشه‌های جانمایی واحدها و الگوی پالایشی نهایی شده و عملیات تسطیح آغاز شود؛ شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران به‌عنوان مشاور طراحی بنیادی این پروژه فعالیت خواهد کرد و این پتروپالایشگاه جنب پالایشگاه ستاره خلیج فارس احداث خواهد شد.

بزرگ‌ترین واحد تقطیر خاورمیانه در طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه آبادان در دولت سیزدهم به بهره‌برداری رسید، این پروژه از ابتدای استقرار دولت سیزدهم چه فرآیندی را طی کرد؟ بله همین‌طور است، گام نخست فاز دوم طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه آبادان به‌عنوان یکی از مهمترین پروژه‌های شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت در دولت سیزدهم با حضور رئیس‌جمهور بهره‌برداری رسید. واحد تقطیر در جو این پروژه با

مهمترین اقدام شما در دولت سیزدهم اجرای پروژه فراسرزیمینی پالایشگاه ال پالیتوی ونزوئلا به‌عنوان یک تجربه تازه در صنعت نفت ایران بود، درباره جزئیات و ابعاد و آخرین وضعیت این پروژه بگوئید؟

قرارداد پروژه تعمیرات اساسی پالایشگاه فراسرزیمینی «ال پالیتو» به‌عنوان نخستین پروژه فراسرزیمینی صنعت نفت، پس از دهه‌ها به همت وزارت نفت دولت سیزدهم امضا و اجرایی شد. با نهای شدن این پروژه، روزانه ۱۰۰ هزار بشکه نفت خام کشور در این پالایشگاه، پالایش خواهد شد. مجری پروژه تعمیرات اساسی پالایشگاه ال پالیتو، شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران است و در این پروژه وزارت نفت برای نخستین بار موفق شد علاوه بر رونق روابط سیاسی و اقتصادی و تضمین بازارهای صادراتی نفت، با صدور خدمات فنی و مهندسی، درآمدهای ارزی کشور در شرایط تحریم را افزایش دهد. هم‌اکنون تمامی تجهیزات اصلی پروژه ارسال شده و این پروژه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین پروژه‌های دولت سیزدهم در مراحل نهایی قرار دارد. در قالب این پروژه وزارت نفت توانسته است از رشد و توسعه ۱۶۰۰ سازنده فعال در تولید تجهیزات پالایشی نظیر کنترل ولو، پمپ، ابزارهای مکانیکال، ورق، کابل، مواد شیمیایی، کاتالیست و... حمایت کند.

طرح احداث پتروپالایشگاه شهید سلیمانی در چه مرحله‌ای قرار دارد؟

طرح ۳۰۰ هزار بشکه‌ای پتروپالایشگاه شهید سلیمانی نخستین پروژه صنعت نفت در حوزه تلفیق پالایش و پتروشیمی است که هدف

شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران است که در قالب این واحدهای فرآیندی، بزرگترین واحد هیدروکراکس خاورمیانه با ظرفیت ۴۲ هزار بشکه در روز به بهره‌برداری می‌رسد و کیفیت گازوئیل تولیدی در این پالایشگاه مطابق استاندارد یورو ۵ خواهد شد.

◀ پروژه‌های احداث خطوط لوله این شرکت چه میزان پیشرفت فیزیکی دارد؟

حدود یک هزار کیلومتر خط انتقال جدید که توسط شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران در طول مدت دو سال گذشته تکمیل و اجرایی شده است، آماده بهره‌برداری است. بیش از ۹۰ درصد از ۱۴ هزار کیلومتر خط لوله در کشور در شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران اجرا شده است که با احتساب سه خط جدید آماده بهره‌برداری این شرکت، حدود هزار کیلومتر خط جدید به ظرفیت انتقال کشور افزوده خواهد شد. خط لوله ۴۵۰ کیلومتری بندرعباس - سیرجان - رفسنجان، خط لوله انشعابی ۳۷ کیلومتری گوره - جاسک و خط لوله ۴۰۰ کیلومتری سبزآب ۴ پروژه خط لوله آماده بهره‌برداری در کشور است که به زودی به بهره‌برداری رسمی خواهد رسید و طول خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده کشور را به بیش از ۱۵ هزار کیلومتر افزایش خواهد داد.

در طرح احداث خط لوله بندرعباس - سیرجان - رفسنجان، برای نخستین بار در کشور از الکتروپمپ‌هایی با ظرفیت ۴ مگاوات ساخته شده است که با راه‌اندازی آن، روزانه نزدیک به ۵۰ میلیون لیتر به ظرفیت انتقال فرآورده در کشور افزوده می‌شود. علاوه بر سه پروژه قبلی شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران در طول بیش از دو سال گذشته از استقرار دولت سیزدهم، خط لوله تبریز - خوی - ارومیه را نیز آماده بهره‌برداری کرده است که به زودی به بهره‌برداری رسمی خواهد رسید.

◀ پس از شروع به کار دولت سیزدهم، پروژه‌های جاری شرکت ملی مهندسی و ساختمان به عنوان بازوی اجرایی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی چه میزان پیشرفت داشته است؟ شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت با تمرکز وزارت نفت دولت سیزدهم بر صنایع پائین دستی و تأکید وزیر نفت برای توسعه زیرساخت‌های صنایع پالایشی، اجرای حدود ۱۲ پروژه جاری را در دستور کار قرار داد و به ثمر رساند. مهمترین این پروژه‌ها، طرح توسعه پالایشگاه آبادان بود. پیشرفت این پروژه در پایان دولت دوازدهم در بخش ساختمان حدود ۵۸ درصد بود که شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران پس از شروع به کار دولت سیزدهم با اولویت قراردادن این پروژه به عنوان یکی از مهمترین پروژه‌های توسعه‌ای پالایشی و به کارگیری ۴ هزار نیروی جدید در این پروژه ظرف مدت سه ماه و افزایش آمار شاغلان در اجرای این پروژه عظیم ملی به هفت هزار نفر، موفق شد ظرف یک سال پیشرفت ۳۳ درصدی در این پروژه را به ثبت رسانده و پروژه را به اتمام برساند که بیشترین پیشرفت کاری بین مگا پروژه‌های پالایشگاهی در منطقه آن هم در شرایط سخت کاری (محدودیت‌های کرونا، گردوغبار شدید خوزستان و گرم‌ترین تابستان ۷۰ سال گذشته شهرآبادان) محسوب می‌شود.

◀ این شرکت در مسیر تامین تجهیزات و کالای موردنیاز پروژه‌های پالایشی به ویژه در شرایط تحریم با چه چالش‌ها و موانعی روبرو بوده است؟

تامین تجهیزات و کالاها در شرایط تحریم بسیار مشکل است و شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران در نخستین ماه‌های شروع به کار دولت سیزدهم برای رفع این مانع بزرگ، تمامی تختال موردنیاز پروژه‌های جاری خطوط لوله کشور را تامین کرد؛ این شرکت به عنوان یکی از قدیمی‌ترین مجریان پروژه‌های خطوط لوله نفتی موفق شد در طول دو سال گذشته با باز کردن حدود ۲ هزار و ۵۵۰ میلیارد تومان ال سی از بخش خصوصی، ۱۰۷ هزار

ظرفیت ۲۱۰ هزار بشکه در روز، بزرگترین واحد تقطیر پالایشی در کشور و خاورمیانه به‌شمار می‌رود. اجرای این پروژه شهریورماه سال ۹۶ آغاز شد و در طول اجرا با چالش‌های مختلفی از جمله تحریم‌های سنگین، بحث تأمین منابع مالی، همه‌گیری ویروس کرونا، ریزگردها و گرمای بی‌سابقه روبه‌رو بود، میزان سرمایه‌گذاری این پروژه حدود ۲.۶ میلیارد یورو است که به‌دلیل تحریم‌ها، به دو بخش تقسیم و در بخش نخست آن، بیش از یک میلیارد یورو سرمایه‌گذاری شد. این طرح عظیم‌ترین پروژه پالایشی کشور به‌شمار می‌رود که در قالب آن ساخت بزرگترین واحد تقطیر در جو پالایشی در خاورمیانه، ساخت بزرگترین برج وکیوم خاورمیانه به قطر ۱۱ متر و ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه و ساخت بزرگترین مشعل پالایشگاهی به ارتفاع ۱۲۵ متر اجرایی شده است.

◀ تأمین منابع مالی تکمیل این طرح در چه شرایطی قرار دارد؟

تکمیل بخش دوم طرح توسعه و تثبیت ظرفیت آبادان شامل بنزین‌سازی‌ها، واحدهای کیفی‌سازی نفتا، نفت‌گاز و نفت‌سفید

و پروژه کاهش نفت‌کوره تولیدی، برعهده شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران است که در قالب این بخش، واحدهای هیدروکراکس، آمین و هیدروژن عملیاتی خواهند شد که در صورت تأمین منابع مالی موردنیاز تأمین کاتالیست، این واحدها نیز به زودی تکمیل می‌شوند. شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران به عنوان مجری پروژه طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه آبادان، مذاکره با یک کنسرسیوم داخلی و یک شرکت خارجی برای تأمین منابع مالی بخش دوم فاز دوم آبادان را در دستور کار قرار داده است که در صورت تأمین منابع مالی و اجرایی شدن این بخش، کیفی‌سازی محصولات تولیدی این پالایشگاه محقق خواهد شد.

◀ واحدهای فرآیندی این طرح چه زمانی به بهره‌برداری می‌رسد؟

هفت واحد فرآیندی پالایشگاه آبادان که واحدهای کیفی‌سازی فاز دوم طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه نفت آبادان است تا تیرماه سال جاری آماده راه‌اندازی خواهد شد. مجری این پروژه

شرکت‌های صنعت نفت در حوزه صنعت پالایش نقش مهم راهبری خود را ایفا خواهد کرد؛ این شرکت تاکنون موفق شده است بیش از ۷۰ درصد تجهیزات صنایع پالایشی در بخش کالا را داخلی سازی کند. ساخت الکتروپمپ‌های ایرانی ۴ مگاواتی برای نخستین بار در کشور و تأمین صددرصدی تجهیزات پروژه احداث خط لوله بندرعباس - سیرجان - رفسنجان از داخل از دیگر گام‌های اخیر این شرکت در جهت اتکا به توان داخلی و مشارکت با شرکت‌های دانش بنیان ایرانی بوده است؛ همه تجهیزات اصلی طرح خط لوله بندرعباس - سیرجان - رفسنجان شامل پمپ‌ها، تجهیزات ارسال و دریافت، توپک، صافی، مخازن زیرزمینی، پمپ‌های جانبی و شیرهای دستی و برقی، لوله‌ها، فلنج و اتصالات و ترانس از طریق سازندگان داخلی تأمین شده است و در حقیقت می‌توان گفت این پروژه نخستین پروژه خطوط لوله تماماً ایرانی محسوب می‌شود که نزدیک به صددرصد تجهیزات آن بیشتر توسط شرکت‌های دانش بنیان کشور ساخته و تأمین شده است.

تن تختال موردنیاز پروژه‌های خط لوله خود را به صورت یک جا از شرکت‌های تولیدکننده مواد اولیه لوله تامین کند و علاوه بر آن چرخ اقتصادی کارخانه‌های بزرگ تولیدکننده مواد اولیه لوله، رنگ و عایق و شرکت‌های حمل و نقل و ... را به حرکت درآورد و بالاترین رکورد سود این شرکت‌ها را رقم بزند.

◀ شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت اخیراً به عنوان نماینده وزارت نفت در اجرای طرح‌های کیفی سازی پالایشی معرفی شده است؛ میزان پیشرفت این پروژه‌های در پالایشگاه‌های ده گانه کشور به چه میزان بوده است؟

شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران با تجربه گرانقدر خود در به ثمررساندن طرح‌های توسعه پالایشی اخیراً به عنوان مشاور منتخب دولت در کنترل و نظارت بر اجرای پروژه‌های «طرح جامع ارتقای کیفی نفت کوره پالایشگاه‌های کشور» انتخاب شده و در این زمینه از ابتدای امسال، علاوه بر نظارت بر اجرا و پیگیری روند پیشرفت این طرح‌ها در پالایشگاه‌های

شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران با تجربه گرانقدر خود در به ثمررساندن طرح‌های توسعه پالایشی اخیراً به عنوان مشاور منتخب دولت در کنترل و نظارت بر اجرای پروژه‌های «طرح جامع ارتقای کیفی نفت کوره پالایشگاه‌های کشور» انتخاب شده و در این زمینه از ابتدای امسال، علاوه بر نظارت بر اجرا و پیگیری روند پیشرفت این طرح‌ها در پالایشگاه‌های ۹ گانه نفتی، سه گزارش سه ماهه آماده و به وزارت نفت، وزارت اقتصاد و سازمان برنامه و بودجه ارسال شده است

◀ پروژه‌های آتی؟

با روی کار آمدن دولت سیزدهم و تمرکز صنعت نفت دولت سیزدهم بر توسعه صنایع پالایشی، تسریع در تکمیل پروژه‌های موجود خط لوله در دستور کار قرار گرفت و تفاهم‌نامه تأمین منابع مالی احداث خطوط لوله جدیدی به منظور افزایش ظرفیت انتقال در صنعت نفت کشور با بانک‌ها امضا شد. تعریف و پیگیری پروژه‌های جدید برای توسعه خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده کشور در قطب‌های مختلف سرزمینی از دیگر اقدامات شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران بود که در این حوزه پروژه خط لوله تابش به طول ۹۴۸ کیلومتر، پارس به طول ۴۲۰ کیلومتر، خط لوله کرمان - زاهدان به طول ۵۵۰ کیلومتر، خط لوله رفسنجان - یزد به طول ۲۲۸ کیلومتر، مخزن‌گاه مهدوی به ظرفیت ۶۰۰ میلیون لیتر و طراحی پایه واحد حلال‌های پالایشگاه لاوان است که در صورت تأمین منابع موردنیاز، عملیات اجرایی این پروژه‌ها در جهت نوسازی و افزایش ظرفیت خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده کشور آغاز خواهد شد.

نهگانه نفتی، سه گزارش سه ماهه آماده و به وزارت نفت، وزارت اقتصاد و سازمان برنامه و بودجه ارسال شده است. پروژه‌های کیفی سازی فرآورده‌های نفتی در پالایشگاه‌هایی مانند اراک، کرمانشاه و تهران دارای پیشرفت قابل توجهی است که یا در حال تمام شدن است یا تا ۶ ماه آینده به اتمام می‌رسد و در دیگر پالایشگاه‌ها نیز با اعطای مجوزهای زیست محیطی، به زودی کلید خواهد خورد.

◀ برنامه‌های شما برای حمایت حداکثری از سازندگان داخلی

در پروژه‌های پالایشی چیست؟

با استقرار دولت سیزدهم، سازندگان داخلی در طرح‌های در حال اجرای این شرکت در حوزه‌های مختلف توسعه زیرساخت‌های صنعت پالایش از جمله توسعه خطوط انتقال فعال شده‌اند و تجهیزات موردنیاز را تأمین می‌کنند. شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران با در اختیار داشتن ۹۵ درصدی دانش فنی پیچیده اجرایی واحدهای پالایشی به عنوان یکی از قدرتمندترین

مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران عنوان کرد:

انتقال ۱۳۷ میلیارد لیتر نفت و فرآورده در سال ۱۴۰۲

مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران از انتقال ۱۳۷ میلیارد لیتر نفت و فرآورده در سال ۱۴۰۲ خبر داد و گفت: از این حجم ۷۱ میلیارد لیتر نفت خام و ۶۶ میلیارد لیتر مربوط به فرآورده‌های نفتی بوده است. **ارسالان رحیمی** اعلام کرد: در سال ۱۴۰۱، ۱۳۲ میلیارد لیتر نفت و فرآورده در کشور منتقل شده است که این مقدار با رشد ۳۰۷ درصدی در سال ۱۴۰۲ به ۱۳۷ میلیارد لیتر رسید. وی همچنین از انتقال بیش از ۳ میلیارد و ۸۵۰ میلیون لیتر فرآورده به نیروگاه‌های کشور در سال ۱۴۰۲ خبر داد و افزود: پارسال به ۱۹ نیروگاه کشور سوخت مایع تحویل شده است که امیدواریم با اتصال نیروگاه‌های جدید از جمله علی‌آباد، این تعداد افزایش یابد. مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران تأکید کرد: با تزریق روان‌کننده در خط لوله انتقال نفت و فرآورده‌های نفتی طی سال ۱۴۰۲، حجم انتقال افزایش یافته است که در نتیجه نیاز به استفاده از روان‌کننده با بهره‌برداری از خطوط لوله جدید کاهش خواهد یافت.

◀ صرفه‌جویی یک میلیارد دلاری با انتقال مواد نفتی با خطوط لوله

وی با مقایسه هزینه انتقال نفت خام و فرآورده با خط لوله نسبت به جابه‌جایی با نفتکش‌های جاده‌پیمای گفت: برای انتقال ۱۳۷ میلیارد لیتر مواد نفتی در سال ۱۴۰۲ به ۵۰۵ میلیون سفر نفتکش با میانگین طی مسافت هزار و ۲۰۰ کیلومتر رفت و برگشت نیاز داشتیم. مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران ادامه داد: برای این حجم از تردد نفتکش‌های جاده‌پیمای در مجموع به ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون لیتر گازوئیل نیاز است که در صورت انتقال با خطوط لوله، با احتساب مصرف حدود ۸۰۰ میلیون لیتر از رقم یادشده به‌منظور انجام عملیات انتقال، بیش از یک میلیارد و ۷۰۰

◀ افزایش نزدیک به ۱۰۰۰ کیلومتری طول خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده

رحیمی تصریح کرد: با بهره‌برداری از چهار خط لوله جدید انتقال شامل خط انتقال ۴۴۹ کیلومتری بندرعباس - سیرجان - رفسنجان، ۱۲۵ کیلومتری نظامیه به اهواز، ۹۹ کیلومتری یزد - نائین و ۲۲۰ کیلومتری تبریز - خوی - ارومیه در سال ۱۴۰۳ نزدیک به یک هزار کیلومتر به طول خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده کشور افزوده خواهد شد. هم‌اکنون حدود ۱۴ هزار کیلومتر خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده‌های نفتی در کشور وجود دارد که این مترها با اضافه‌شدن خطوط جدید به ۱۵ هزار کیلومتر خواهد رسید.

میلیون لیتر سوخت (معادل بیش از یک میلیارد دلار) صرفه جویی می شود. جلوگیری از مخاطره های زیست محیطی و آسیب های جانی از دیگر مزایای استفاده از خطوط لوله انتقال به جای نفتکش هاست.

روند کاهشی حجم برداشت غیرمجاز از خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده های نفتی

رحیمی درباره سرقت از خطوط لوله در سال ۱۴۰۲ گفت: آسیب های وارده ناشی از برداشت غیرمجاز از خطوط لوله انتقال، به جان افراد و محیط زیست بسیار زیاد است که تلاش می کنیم این موارد را با استفاده از فناوری و ماشین مهار کنیم.

وی افزود: موارد برداشت گزارش شده در سال ۱۴۰۲ از ۴۷ به ۴۱ رسید که در ۳۵ مورد از این سرقت ها برداشت رخ داده است؛ حجم برداشت نفت و فرآورده های نفتی از خطوط بسیار جزئی بوده و رو به کاهش است. در این حال تلاش می کنیم با استفاده از تجهیزات روزآمد این موارد را به صفر برسانیم.

مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران همچنین از واگذاری عملیات بهره برداری خط لوله گوره - جاسک به شرکت ملی نفت ایران خبر داد و گفت: هدف اولیه این خط لوله صادرات است که در حوزه کاری ما نیست و همکاران ما به عنوان پایشگر در این پروژه حضور داشتند؛ همچنین این پروژه یک خط لوله انشعابی برای تأمین خوراک نفت خام پالایشگاه بندرعباس خواهد داشت. رحیمی همچنین درباره وضع پایش خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده کشور بیان کرد: پایش انواع مختلفی دارد که ما از ساده ترین آن یعنی پایش به همت نیروهای خط بان استفاده و تلاش می کنیم برای به روز شدن این عملیات از پهپاد (هواپیماهای بدون سرنشین) و فیبرنوری به ویژه در مناطق شهری استفاده کنیم. وی همچنین درباره شمار حوادث انتقال نفت و فرآورده های نفتی با خط لوله و زمینی گفت: هزینه انتقال با نفتکش های جاده پیمای در مقایسه با خط لوله ۹.۵ تا ۱۰ برابر است و افزون بر آن کاهش حوادث می تواند از صدمه به منابع مالی و تجهیزات نیز جلوگیری کند، چنانچه خودمان را ملزم بدانیم که اصول ایمنی را در همه سطوح رعایت کنیم، حوادث به مقدار قابل ملاحظه ای کاهش خواهد یافت.

مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران درباره حوادث خطوط لوله انتقال نفت تصریح کرد: تجهیزات ما به روز است و خوشبختانه شمار حوادث اندک است، اما بلایای طبیعی نیز وجود دارد که در برخی موارد منجر به آسیب به خطوط می شود.

اجرای صفر تا صد پروژه های خطوط لوله با توان متخصصان داخلی

رحیمی درباره توانمندی داخلی در اجرای پروژه های خطوط لوله انتقال بیان کرد: با وجود همه مسائل و فشارهای ناشی از تحریم،

همکاران ما با روحیه جهادی کار می کنند و اجرای پروژه ها از طراحی تا تجهیزات بین راهی به گونه ای است که از ابتدا تا مقصد هیچ گونه وابستگی نداریم و مطابق استانداردهای روزآمد جهان است.

وی درباره انتقال خوراک پتروشیمی ها با استفاده از تأسیسات شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت گفت: اولویت ما انتقال نفت خام و فرآورده های نفتی است، اما با بعضی پتروشیمی ها از جمله شرکت پتروشیمی تبریز قراردادهایی داریم که ما را ملزم به تأمین خوراک آن ها می کند. مدیرعامل شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران با اشاره به اینکه تأمین سوخت هوایی بعضی فرودگاه ها هم با سه خط لوله انجام می شود، افزود: برنامه احداث خطوط لوله جدید «پارس» و «تابش» هم به همت شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت در مرحله طراحی است. پروژه های مهمی از جمله استفاده از تأسیسات میترینگ را در دستور کار داریم که در صورت تأمین منابع مالی مورد نیاز اجرایی خواهد شد. رحیمی افزود: خطوط لوله انتقال در حال استفاده قدیمی هستند و میانگین سن خطوط انتقال نفت به ۳۳ سال و فرآورده های نفتی به ۲۷ سال می رسد، اما با توجه به نگهداری مؤثر، شرایطی پذیرفتنی برای بهره برداری بهینه از آن ها وجود دارد.

به کارگیری هوش مصنوعی برای پایش خطوط لوله انتقال نفت

علیرضا رضایی برمی، رئیس پژوهش و فناوری شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت هم با اشاره به، به کارگیری هوش مصنوعی در پایش خطوط لوله از یک سال گذشته گفت: پروژه پایش فیزیکی خطوط لوله با استفاده از هوش مصنوعی در حال پیگیری است و کارگروه هوش مصنوعی در این شرکت تشکیل شده است؛ در این حوزه در مرز دانش قرار داریم و اولویت اصلی ما پایداری خطوط است که باید با دقت و حساسیت دنبال شود.

تأمین ۹۸ درصدی کالاهای خطوط لوله از سازندگان ایرانی

ابوالقاسم زمانی، مدیر کالای شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران، درباره همکاری با شرکت های دانش بنیان بیان کرد: استفاده از توان داخلی به گونه ای است که در داخل شرکت تعمیرات انجام می شود؛ برای استفاده از توانمندی دانش بنیان ها نیز براساس اولویت، سه تفاهم نامه همکاری با آن ها امضا شده است.

وی افزود: به همکاری با سازندگان بخش خصوصی اعتقاد داریم و امکانات و توان داخلی در اولویت قرار دارد؛ فقط در شماری از تجهیزات به دلیل صرفه اقتصادی از تجهیزات خارجی استفاده می شود.

مدیر کالای شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت تأکید کرد: در خطوط لوله هیچ کالایی وجود ندارد که قابلیت ساخت داخل نداشته باشد و بیش از ۹۸ درصد کالاهای مورد نیاز این شرکت پارسال از طریق سازندگان ایرانی تأمین شده است.

رحیمی:

با بهره برداری از چهار خط لوله جدید انتقال شامل خط انتقال ۴۴۹ کیلومتری بندرعباس - سیرجان - رفسنجان، ۱۲۵ کیلومتری نظامیه به اهواز، ۹۹ کیلومتری یزد - نائین و ۲۲۰ کیلومتری تبریز - خوی - ارومیه در سال ۱۴۰۳ نزدیک به یک هزار کیلومتر به طول خطوط لوله انتقال نفت و فرآورده کشور افزوده خواهد شد

صنعت پتروشیمی و تقویت اقتصاد ملی

کمک کرده و بهبود قابلیت رقابتی شرکت‌ها در بازارهای محلی و بین‌المللی را تضمین کنند.

افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌ها و بهبود توانایی رقابتی، می‌توانند به تحقق اهداف مالی و عملکردی شرکت‌ها کمک کنند و راهی برای رشد پایدار و پیشرفت صنعت پتروشیمی باشند.

به نظر اینجانب و بر اساس چالش‌ها و فرصت‌هایی که

در دوره مدیریت خود در این صنعت مشاهده کرده‌ام، برخی از اولویت‌های اصلی صنعت پتروشیمی ایران که باید در برنامه ریزی‌های آینده مدنظر قرار گیرند عبارتند از:

۱. افزایش بهره‌وری و کارایی در تولید: افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها از طریق بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته و بهینه‌سازی فرآیندهای تولید.

۲. توسعه صادرات: توسعه بازارهای خارجی و افزایش صادرات محصولات پتروشیمی به کشورهای مختلف.

۳. توسعه زنجیره تامین: توسعه و تقویت زنجیره تامین مواد اولیه و

تجهیزات مورد نیاز صنعت پتروشیمی.

۴. حفظ محیط زیست: اتخاذ رویکردهای پایدار در تولید و مدیریت زیست محیطی به منظور حفظ محیط زیست.

۵. گسترش بخش تحقیق و توسعه: افزایش سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه جهت نوآوری و بهبود فرآیندهای تولید.

۶. ارتقاء کیفیت محصولات: توجه به استانداردهای بین‌المللی کیفیت و ارتقاء کیفیت محصولات تولیدی.

۷. توسعه منابع انسانی: ارتقاء سطح دانش و تخصص کارکنان و ایجاد برنامه‌های آموزشی مناسب برای توسعه منابع انسانی.

این اولویت‌ها می‌توانند به پیشرفت و رشد صنعت پتروشیمی در ایران کمک کنند.

علاوه بر این، تدابیر و برنامه‌های آتی باید به گونه‌ای طراحی شوند که نه تنها به رشد صنعت پتروشیمی کمک کنند بلکه در کاهش وابستگی به واردات و افزایش صادرات، به عنوان اهداف استراتژیک این صنعت نیز نقش موثری داشته باشند. این اقدامات می‌توانند منجر به توسعه پایدار صنعت پتروشیمی شده و به افزایش درآمدهای کشور و ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای جامعه کمک کنند. در پایان، از تمامی همکاران عزیز، که با تلاش و توانمندی خود به رشد و پیشرفت این صنعت کمک می‌کنند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

امیدوارم که با همت و همدلی، بتوانیم به دستاوردهای بیشتری در صنعت پتروشیمی دست یابیم و از این رهگذر مسیری پایدار برای توسعه و آبادانی ایران عزیزمان بگشاییم و در راستای اجرایی نمودن منویات مقام معظم رهبری یعنی تکمیل زنجیره ارزش، عبور از خام فروشی از هیچ‌گونه تلاشی دریغ نخواهیم کرد.

مرتضی شاهمیرزایی < معاون وزیر نفت و مدیر عامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی

باور دارم که صنعت پتروشیمی در سال جهش تولید با مشارکت مردم، به عنوان یکی از عوامل اصلی توسعه

اقتصادی کشور، نقش بسیار مهمی را در پیشبرد اهداف صنعتی و توسعه کشور ایفا می‌کند. این صنعت از طریق ایجاد ارزش افزوده، ایجاد فرصت‌های شغلی، توسعه فناوری‌های پیشرفته و تحقق اهداف صادراتی، به رشد و جهش تولید و تقویت اقتصاد کشور کمک می‌کند.

همچنین، باعث کاهش وابستگی به واردات محصولات پتروشیمی و افزایش تولید داخلی می‌شود که از جمله اهداف اصلی توسعه صنعت پتروشیمی است. از این رو، حمایت از این صنعت و توسعه آن، بهبود شرایط اقتصادی و ایجاد پایداری در کشورها را تضمین می‌کند.

دستاوردهای چشمگیری که در

این صنعت بی‌ظن دیده‌ایم، نتیجه تلاش، پشتوانه تخصصی و استفاده از فناوری‌های روز دنیا بوده است. بومی‌سازی فناوری‌های پیشرفته و استفاده از دانش و تخصص‌های موجود، از عوامل اصلی موفقیت در صنعت پتروشیمی است.

این صنعت با بهره‌گیری از فناوری‌های روز دنیا و تلاش‌های پیوسته توانسته استانداردهای بین‌المللی را رعایت کرده و به دستاوردهای چشمگیری دست یابد. این انگیزه و تمرکز بر توسعه فناوری و تخصص‌های مرتبط، بهبود عملکرد و بهره‌وری صنعت پتروشیمی را تضمین کرده و این صنعت را به یکی از پیشروهای جهانی در این زمینه تبدیل کرده است.

ادامه این روند و تمرکز بر بهره‌وری و نوآوری، می‌تواند به توسعه پایدار و رشد صنعت پتروشیمی کمک کند.

از آنجایی که صنعت پتروشیمی به عنوان یکی از پایه‌های صنعتی کشور، نقش بسیار حیاتی در تولید محصولات پایه شیمیایی و پتروشیمیایی دارد، برنامه ریزی دقیق و استراتژیک برای آینده این صنعت امری ضروری به شمار می‌رود. از این رو، تعیین اولویت‌ها، بهره‌وری بالا، کاهش هزینه‌ها و افزایش توانایی رقابتی، از مهمترین برنامه‌هایی است که باید در پیش روی صنعت پتروشیمی مدنظر قرار گیرد.

این اقدامات می‌توانند به بهبود عملکرد و عملیات صنعتی

از آنجایی که صنعت پتروشیمی به عنوان یکی از پایه‌های صنعتی کشور، نقش بسیار حیاتی در تولید محصولات پایه شیمیایی و پتروشیمیایی دارد، برنامه ریزی دقیق و استراتژیک برای آینده این صنعت امری ضروری به شمار می‌رود. از این رو، تعیین اولویت‌ها، بهره‌وری بالا، کاهش هزینه‌ها و افزایش توانایی رقابتی، از مهمترین برنامه‌هایی است که باید در پیش روی صنعت پتروشیمی مدنظر قرار گیرد

عملکرد پتروشیمی ایران در سال ۱۴۰۲ و چشم انداز سال ۱۴۰۳

جهاد صنعت پتروشیمی در دولت سیزدهم

ظرفیت و میزان تولید در زنجیره ارزش پتروشیمی کشور ظرف سال ۱۴۰۲ ارتقا یافت؛ با این وجود چالش تامین خوراک مانع از آن شد که در این سال نیز امکان بهره‌گیری از کل ظرفیت این صنعت محقق شود. در شرایطی که صنعت پتروشیمی کشور مطابق برنامه‌های توسعه‌ای در مسیر ارتقای ظرفیت قدم برمی‌دارد؛ چالش تامین خوراک گاز و مایع سرعتگیر رشد این بخش شده است. افزایش فروش داخلی محصولات پتروشیمی از دیگر نکات بارز صنعت پتروشیمی ایران در سال جاری بود.

دارد. داده‌های اعلامی از سوی مدیران صنعت پتروشیمی کشور تولید ۳۵ میلیون تن محصول ظرف بازه ۶ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۲ را تایید می‌کند که این رقم نسبت به میزان تولید در این بخش ظرف سال قبل رشدی ۷ درصدی داشته است. در شرایطی که بسیاری از واحدهای پتروشیمی از افزایش تولید در نیمه دوم سال ۱۴۰۲ خبر می‌دهند، تحقق تولید ۷۶ میلیون تنی محصول برای سال ۱۴۰۲ دور از ذهن نیست. در حالی آمارهای منتشر شده تولید ۷۶ میلیون تن محصول پتروشیمی برای سال ۱۴۰۲ را تایید می‌کند که میزان ظرفیت نصب شده در این صنعت از تولید سالانه ۹۲ میلیون تن محصول عبور کرده است؛ بنابراین در شرایط کنونی ۸۲٫۵ درصد از ظرفیت تولید در این صنعت فعال است. به گفته فعالان این صنعت، عدم به کارگیری مابقی ظرفیت احداث شده در صنعت پتروشیمی کشور به چالش تامین خوراک بازمی‌گردد؛ این در حالی است که صنایع تکمیلی فعال در این بخش تشنه افزایش عرضه هستند و بازار داخلی و صادراتی کشتش جذب محصول بیشتری در این حوزه را دارند. اگرچه فعالیت ۱۰۰ درصد ظرفیت ایجاد شده در صنعت

◀ سرعت گیرهای توسعه پتروشیمی‌ها

ظرفیت و میزان تولید در زنجیره ارزش پتروشیمی کشور ظرف سال ۱۴۰۲ ارتقا یافت؛ با این وجود چالش تامین خوراک مانع از آن شد که در این سال نیز امکان بهره‌گیری از کل ظرفیت این صنعت محقق شود. در شرایطی که صنعت پتروشیمی کشور مطابق برنامه‌های توسعه‌ای در مسیر ارتقای ظرفیت قدم برمی‌دارد؛ چالش تامین خوراک گاز و مایع سرعت گیر رشد این بخش شده است. افزایش فروش داخلی محصولات پتروشیمی از دیگر نکات بارز صنعت پتروشیمی ایران در سال ۱۴۰۲ بود؛ در شرایطی که میزان تولید محصولات پتروشیمی در کشور رشدی ۷ درصدی را به ثبت رسانده، فروش این محصولات در بازار داخل رشدی ۱۴ درصدی داشت؛ این اعداد به خوبی مؤید افزایش فعالیت در صنایع تکمیلی این حوزه است.

◀ تحقق رشد ۷ درصدی تولید در ۱۴۰۲

پیش‌بینی‌ها از تولید ۷۵ تا ۷۶ میلیون تن محصول پتروشیمی در کشور ظرف سال ۱۴۰۲ حکایت دارد؛ این رقم نسبت به میزان تولید محصولات این صنعت در سال قبل رشدی ۷ تا ۸ درصدی

پتروشیمی کشور باعث چالش بخشی از صنایع تکمیلی در تامین مواد اولیه شده و مورد انتقاد است؛ اما ضریب فعالیت ۸۲/۵ درصدی در یک صنعت در هر نقطه ای از دنیا قابل قبول و رقمی قابل توجه به شمار می رود.

در حال حاضر ۴۰ درصد خوراک صنعت پتروشیمی کشور گاز طبیعی و مابقی آن خوراک مایع (نفتا) است؛ گفته می شود که صنایع پتروشیمی کشور در تامین هر دو خوراک با چالش مواجه هستند.

ظرف سالهای گذشته سرعت توسعه صنعتی در کشور از سرعت توسعه زیرساخت در بخش انرژی پیشی گرفت، به تعبیری دیگر توسعه زیرساخت در حوزه انرژی نتوانست همپا با اهداف توسعه صنعتی کشور رشد یابد و این موضوع باعث شد تا امروز کشور با چالش عدم توازن در زنجیره تامین انرژی مواجه باشد.

عدم توازن در زنجیره تامین گاز طبیعی در زمان رشد تقاضای فصلی نظیر آغاز فصل سرما در کشور نمود بیشتری پیدا می کند؛ در چنین برهه هایی سیاست گذاران کشور، به سراغ محدودیت در تامین انرژی واحدهای تولیدی رفته تا نیاز عموم مردم به انرژی را برطرف کنند. به این ترتیب عدم تامین کافی خوراک گاز صنایع پتروشیمی به کاهش اجباری تولید در این بخش می انجامد.

البته چالش تامین خوراک تنها مربوط به صنایع پتروشیمی گاز محور نمی شود؛ ظرف سالهای اخیر؛ تمرکز بر تولید نفت باعث شده تا صنایع پتروشیمی که از خوراک مایع استفاده می کنند نیز با چالش تامین خوراک (نفتا) مواجه شوند و این موضوع نیز بر تولید کلی صنعت پتروشیمی کشور آسیب زده است.

◀ بازار داخل اولویت صنایع بالادست

آمارها از افزایش ۸ درصدی تولید محصولات پتروشیمی در کشور ظرف سال ۱۴۰۲ حکایت دارد؛ با توجه به تقاضای صنایع تکمیلی داخلی، عمده این رشد تولید به فروش در رینگ داخل اختصاص داده شده و صنایع بالادست پتروشیمی از بهبود درآمد ارزی محروم مانده اند.

اگرچه عرضه محصولات این صنعت در بازار داخل و تامین نیاز صنایع تکمیلی، خواست صنایع بالادست نیز هست، اما استمرار صادرات و کسب درآمد ارزی نیز لازمه بقا در صنایع مادر است. بنابراین انتظار می رود که هر واحد تولیدی در کنار عرضه محصولات در بازار داخل، اجازه صادرات بخشی از تولیدات خود را داشته باشد.

عمده فروش محصولات پتروشیمی در بازار داخل از طریق بورس کالا انجام می شود و بنابراین بررسی معاملات این بخش، به شکل مناسبی وضعیت این بازار را نمایان می کند.

براساس داده های بورس کالای ایران ظرف ۱۰ ماه سال ۱۴۰۲ منتهی به پایان دی ماه بالغ بر ۵ میلیون و ۸۲۳ هزار تن محصول پتروشیمی از رینگ فیزیکی بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت؛ میزان فروش محصولات پتروشیمی از این بازار در این بازه زمانی نسبت به ۱۰ ماه سال ۱۴۰۱ رشدی ۱۲/۸ درصدی داشت. افزایش ۱۲/۸ درصدی حجم فروش در رینگ داخل در شرایطی که میزان تولید در بازار داخلی رشدی حداکثر ۸ درصدی داشته است؛ بیانگر کاهش صادرات به نفع تامین نیاز بازار داخل است.

در واقع صنایع پتروشیمی کشور در سال جاری برای تامین نیاز صنایع تکمیلی داخلی، نسبت به افزایش عرضه در رینگ داخل اقدام کرده اند و این موضوع خود را در رشد حجم فروش در بازار فیزیکی بورس کالای ایران نمایان کرده است.

اگرچه تامین نیاز بازار داخل و حرکت زنجیره ارزش، اولویت صنایع پتروشیمی ایران است، اما استمرار صادرات و کسب درآمد ارزی نیز موضوعی مهم برای کشور و صنایع پتروشیمی در جهت استمرار فعالیت و صادرات است. مجموع محصولات پتروشیمی معامله شده در رینگ فیزیکی به ۳ بخش محصولات پلیمری، شیمیایی و گازها و خوراک ها طبقه بندی می شود.

ظرف ۱۰ ماه سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۴ میلیون و ۲۴۳ هزار تن محصول پلیمری از رینگ صنعتی بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفت؛ میزان محصول معامله شده از این رینگ نسبت به دوره مشابه قبل رشدی ۱۴/۶ درصدی و میزان ارزش معاملات افزایشی ۳۴ درصدی داشت.

همچنین ظرف ۱۰ ماه سال ۱۴۰۲ بالغ بر یک میلیون و ۵۶۶ هزار تن محصول شیمیایی از رینگ فیزیکی بورس کالا مورد معامله قرار گرفت، این رقم نسبت به حجم فروش این محصولات از این بازار رشدی ۷/۳ درصدی داشت. همچنین ارزش معاملات این بخش افزایشی ۲۴ درصدی داشت.

ارزش فروش تمامی محصولات زیرگروه پتروشیمی در رینگ داخل ظرف ۱۰ ماه سال ۱۴۰۲ به ۱.۹۳۸ هزار میلیارد ریال رسید. رشد ۳۲ درصدی ارزش معاملات در شرایطی که حجم فروش ها رشدی ۱۲/۸ درصدی داشت؛ متاثر از افزایش قیمت محصولات بود. اگرچه سیاستگذاران صنعتی تلاش کردند تا با تثبیت نرخ ارز در تعیین قیمت پایه محصولات پتروشیمی ظرف نیمه ابتدایی سال ۱۴۰۲ از جهش قیمت ها در این بخش جلوگیری کنند، اما انتظارات تورمی و رقابتهای قیمتی میان متقاضیان باعث شد تا در نهایت رشد ارزش معاملات بیش از رشد حجم فروشها باشد. در عین حال در نیمه دوم سال ۱۴۰۲ نرخ مورد استفاده در تعیین بهای پایه محصولات پتروشیمی از دلار تثبیتی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان به نرخ حواله ارز در بازار مبادله تغییر کرد و این موضوع

آمارها از افزایش ۸ درصدی تولید محصولات پتروشیمی در کشور ظرف سال ۱۴۰۲ حکایت دارد؛ با توجه به تقاضای صنایع تکمیلی داخلی، عمده این رشد تولید به فروش در رینگ داخل اختصاص داده شده و صنایع بالادست پتروشیمی از بهبود درآمد ارزی محروم مانده اند

بیانگر افزایش فعالیت و لاجرم افزایش اشتغالزایی در زنجیره ارزش پتروشیمی کشور است.

به این ترتیب بهبود وضعیت این صنعت علاوه بر افزایش تولید ناخالص ملی، از طریق رشد اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم نیز بر بهبود رفاه عمومی کشور اثرگذار است.

چشم انداز صنعت پتروشیمی ایران در سال ۱۴۰۳

مطابق برنامه‌های توسعه ای کشور، ظرفیت صنعت پتروشیمی تا پایان برنامه هفتم باید به ۱۳۰ میلیون تن برسد؛ مطابق هدفگذاری‌ها تا پایان برنامه هشتم توسعه نیز ظرفیت این صنعت به ۱۸۰ میلیون تن خواهد رسید. این در حالی است که ظرفیت کنونی ایجاد شده در این صنعت برابر ۹۲ میلیون تن است.

بنابراین ظرف ۴ سال پیشرو باید ۳۸ میلیون تن ظرفیت جدید در بخش پتروشیمی کشور احداث شود تا برنامه تعیین شده در برنامه هفتم توسعه محقق شود. این هدف به مفهوم افزایش سالانه ۹/۵ میلیون تن ظرفیت جدید به این صنعت است.

احداث ۳۸ میلیون تن ظرفیت جدید در بخش بالادست زنجیره پتروشیمی کشور ظرف ۴ سال از چند منظر قابل بررسی است؛ قابلیت تحقق این هدف، میزان نیاز کشور به رشد ظرفیت در بخشهای مختلف زنجیره، تامین خوراک و...

در حالی در برنامه هفتم توسعه بر افزایش سالانه ۹/۵ میلیون تن ظرفیت جدید در بخش پتروشیمی کشور تاکید شده است که ظرفیت این صنعت از سال ۵۷ تا ۱۴۰۲ از حدود ۱/۵ میلیون تن به ۹۲ میلیون تن رسیده است. یعنی در بازه ۴۵ سال گذشته ظرفیت این صنعت رشدی ۹۰ میلیون تنی معادل سالانه رشدی ۲ میلیون تنی داشته است. حتی با حذف سالهای ابتدایی انقلاب و جنگ تحمیلی یعنی از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۷ نیز، این صنعت سالانه رشدی ۲/۵۷ میلیون تنی داشته است. البته سرعت رشد این صنعت در سالهای گذشته متفاوت و با افت و خیزهایی همراه بوده است.

اما در شرایط کنونی نیز که کشور با چالش شدت گرفتن تحریم و افزایش دشواری در تامین منابع ارزی مواجه است، این هدفگذاری به سادگی محقق نمی شود و انتظار می رود سیاستگذاران با برنامه‌های حمایتی زمینه‌های لازم برای حمایت از این صنعت در سال ۱۴۰۳ را فراهم آورند.

ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی در آغاز به کار دولت سیزدهم ۸۴/۵ میلیون تن بود، ظرفیت فعلی این صنعت در سال ۱۴۰۲ به ۹۲ میلیون تن رسیده است؛ بنابراین ظرف بازه حدوداً ۲/۵ ساله برابر ۷/۵ میلیون تن بر ظرفیت این صنعت در کشور اضافه شده است.

در حال حاضر بالغ بر ۷۲ مجتمع پتروشیمی در ایران وجود دارد؛ این در حالی است که ۱۱۰ طرح پتروشیمی نیز در نقاط مختلف کشور در مرحله طرح و پروژه قرار دارد. بنابراین در صورت اجرایی شدن این طرح و پروژه‌ها قطعاً ظرفیت صنعت پتروشیمی به اهداف تعیین شده در برنامه هفتم و هشتم توسعه خواهد رسید.

زنجیره پتروشیمی در ایران ظرف سالهای گذشته توسعه‌ای نامتوازن داشته است؛ در شرایطی که برخی مجتمع‌های پتروشیمی با مازاد محصول مواجه هستند؛ در برخی محصولات کسری عرضه قابل توجهی وجود دارد به نحوی که این کسری عرضه صنایع تکمیلی را به رقابت‌های سنگین قیمتی برای کسب سهم از عرضه مواد اولیه مصرفی خود وامی دارد. در این شرایط توسعه ظرفیت بخش پتروشیمی باید مطابق نیاز زنجیره

نیز در رشد قیمت‌ها در میان مدت موثر واقع شد. در حال حاضر آمار دقیق صادرات زنجیره پتروشیمی در سال ۱۴۰۲ منتشر نشده است؛ اما افزایش فروش‌های داخلی با سرعتی بیش از رشد تولید بیانگر آن است که احتمالاً رشد تقاضای داخلی به بازارهای صادراتی شرکت‌های بالا دست پتروشیمی کشور آسیب زده است. البته در صورت رشد صادرات در بخش صنایع تکمیلی می توان به افزایش درآمدهای صادراتی این زنجیره امیدوار بود.

ظرف سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۲۷ میلیون و ۶۰۰ هزار تن محصول از زنجیره پتروشیمی کشور به بازارهای بین‌المللی صادر شد؛ برآوردها از درآمد ۱۶ میلیارد دلاری این بخش در این بازه سالانه حکایت دارد.

تکمیل زنجیره به رفاه عمومی می انجامد

رشد ۷ درصدی تولید محصولات پتروشیمی در کشور و افزایش ۱۴/۶ درصدی فروش محصولات این بخش در رینگ فیزیکی بورس کالای ایران به مفهوم افزایش فعالیت صنایع تکمیلی این حوزه در سال ۱۴۰۲ است.

درواقع این آمار بیانگر آن است که علاوه بر افزایش تولید در بخش بالادست، صنایع تکمیلی نیز در صنعت پتروشیمی با رشد روبرو هستند. به این ترتیب می توان گفت که زنجیره پتروشیمی در سال ۱۴۰۲ با موفقیت به سمت ارزش آفرینی و تبدیل محصولات خام و نیمه خام به محصولات نهایی حرکت کرده است.

تکمیل زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی در کشور مزایای متعددی از جمله افزایش تولید ناخالص ملی را به همراه دارد؛ در عین حال تکمیل زنجیره ارزش به مفهوم رشد اشتغالزایی است؛ بنابراین بهبود داده‌های تولید و فروش در این صنعت،

ارزش فروش تمامی محصولات زیرگروه پتروشیمی در رینگ داخل ظرف ۱۰ ماه سال ۱۴۰۲ به ۱۰۹۳۸ هزار میلیارد ریال رسید

از بومی سازی در بخش تجهیزات، قطعات و مواد اولیه می‌توان به عنوان بزرگترین دستاورد صنعتی پتروشیمی کشور در سالهای اخیر یاد کرد. ظرف سالهای گذشته بر جریان داخلی سازی تأکید ویژه‌ای شده است؛ به نحوی که در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد وزنی و بیش از ۸۰ درصد ریالی-ارزی طرح‌های پتروشیمی از ساخت داخل استفاده می‌شود. کاهش نیاز به سرمایه‌گذاری ارزی دیگر مزیت مهم بومی سازی موفق در کشور است

ارزش در کشور در شرایط کنونی و همچنین پیش‌بینی این صنعت در دنیا در سالهای آینده باشد.

در شرایطی برنامه هفتم توسعه بر افزایش ظرفیت در صنعت پتروشیمی کشور تأکید دارد که در شرایط کنونی نیز این صنعت با چالش جدی کسری عرضه خوراک مواجه است و همین موضوع باعث شده تا بخش قابل توجهی از ظرفیت فعلی این صنعت بدون استفاده باشد. در چنین شرایطی در صورتی افزایش ظرفیت می‌تواند به توسعه صنعت پتروشیمی در کشور منجر شود که چالش تأمین خوراک شامل خوراک مایع و گاز نیز حل شود؛ در غیر این صورت سرمایه گذاری جدید و توسعه ظرفیت‌ها، هدر رفت منابع ملی است. واقعیت آن است که چالش تأمین خوراک امروز به بحرانی بزرگ برای صنعت کشور تبدیل شده است. بحرانی که راه حلی کوتاه مدت برای عبور از آن وجود ندارد. در این شرایط شاید مهمترین وظیفه مدیران و سیاستگذاران صنعتی و اقتصادی کشور، برنامه ریزی برای رفع چالش در تأمین خوراک با افزایش تولید در این بخش است.

◀ مهمترین دستاوردهای صنعت پتروشیمی

از بومی سازی در بخش تجهیزات، قطعات و مواد اولیه می‌توان به عنوان بزرگترین دستاورد صنعتی پتروشیمی کشور در سالهای اخیر یاد کرد. ظرف سالهای گذشته بر جریان داخلی سازی تأکید ویژه‌ای شده است؛ به نحوی که در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد وزنی و بیش از ۸۰ درصد ریالی-ارزی طرح‌های پتروشیمی از ساخت داخل استفاده می‌شود. کاهش نیاز به سرمایه گذاری ارزی دیگر مزیت مهم بومی سازی موفق در کشور است.

بومی سازی و تعمیق ساخت داخل، اجرایی شدن اهداف توسعه‌ای در صنعت پتروشیمی را امکانپذیر می‌کند. ظرف ۲٫۵ سال سپری شده از آغاز به کار دولت سیزدهم بالغ بر ۷/۵ میلیون تن بر ظرفیت صنعت پتروشیمی کشور افزوده شد؛ بخش قابل توجهی از این ظرفیت سازی جدید بر مبنای بومی سازی تجهیزات رقم خورد. بنابراین بومی سازی لازمه توسعه این صنعت است.

در عین حال خودکفایی در بیشتر تجهیزات پتروشیمی کشور سبب شده تا هم اکنون شرکت‌های پتروشیمی کشور به دلیل نبود قطعه، دچار توقف طولانی مدت در تولید نشوند. در عین حال امروزه بسیاری از کاتالیست‌های مصرفی در این صنعت داخلی سازی شده و به این ترتیب در شرایط کنونی بیشتر کاتالیست‌های مورد استفاده در مجتمع‌های پتروشیمی داخلی سازی شده است و این موضوع نیز از هزینه‌های ارزی

صنایع کاسته است.

حمایت سیاستگذاران از برنامه‌های ساخت داخل لازمه استمرار این رویه و توسعه صنعت پتروشیمی کشور در بلندمدت است. استفاده حداکثری از توان تولیدکنندگان و سازندگان داخلی برای انتقال دانش فنی، بومی سازی و توسعه فناوری‌های نوین می‌تواند منجر به تحقق برنامه ریزیهای انجام شده برای توسعه صنعت پتروشیمی شود.

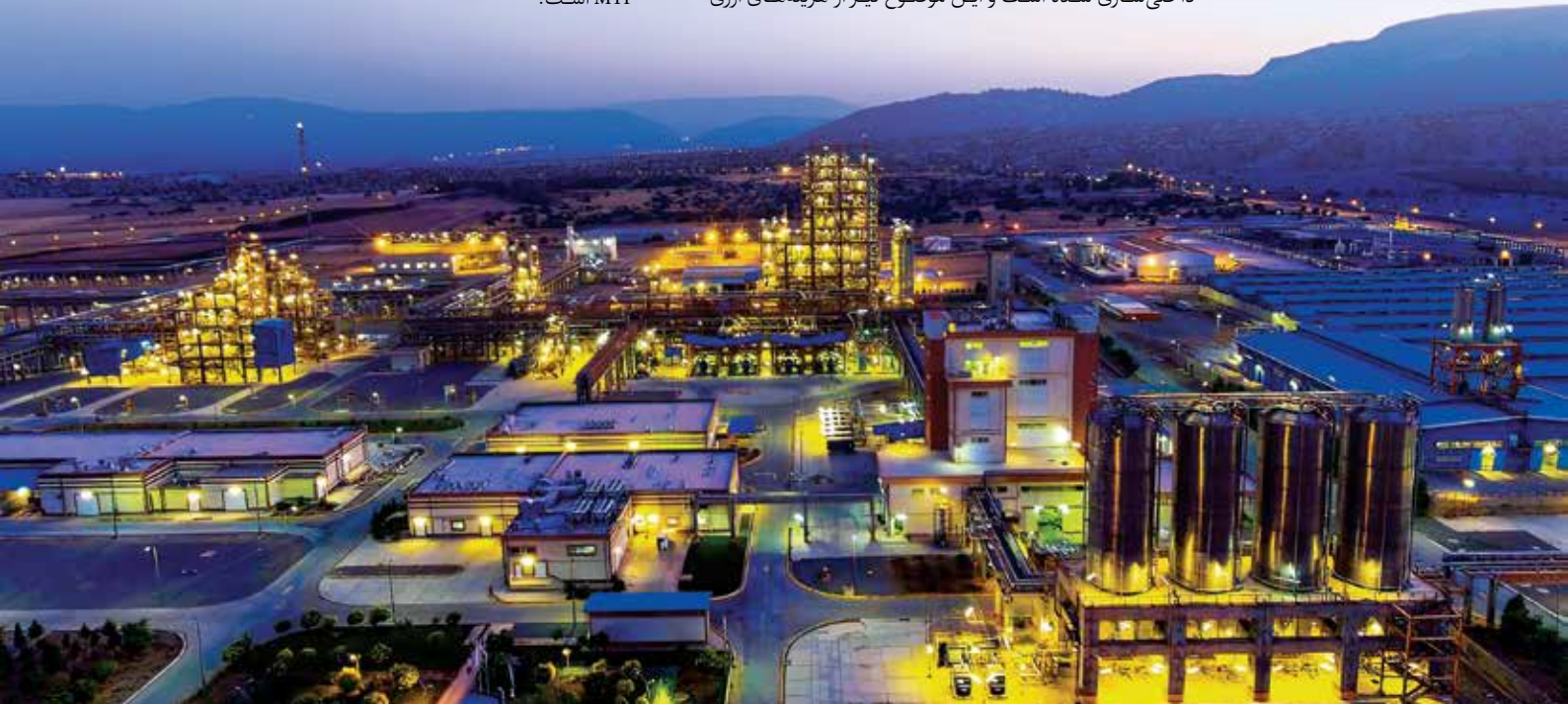
◀ توازن زنجیره در راستای اجرای طرح‌های

پیشران

طرح‌های پیشران صنعت پتروشیمی با راهبرد تکمیل و توسعه زنجیره ارزش و با هدف جبران کمبود خوراک‌های مورد نیاز صنایع تکمیلی، تنوع بخشی سبد محصولات، ایجاد ارزش افزوده و اشتغالزایی با محور مدیریت و برنامه ریزی و توسعه تعریف شده است. طرح‌های پیشران در قالب ۳۳ طرح تعریف شده است؛ با توسعه طرح‌های پیشران در زنجیره‌های اصلی پروپیلن، متانول، اتیلن، بنزن، اوره و بوتادین، ۲۰ نوع محصول جدید پتروشیمی تولید می‌شود که ضمن ارزآوری از طریق صادرات، حدود ۷۰ درصد از واردات محصولات پتروشیمی نیز کاهش می‌یابد.

یکی از راهبردهای توسعه صنعت پتروشیمی تکمیل زنجیره متانول است؛ اکنون ظرفیت متانول کشور بالغ بر ۱۲ میلیون تن است و با راه اندازی طرح‌های فعال متانول کشور تا سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵)، این ظرفیت سالانه به ۲۳ میلیون تن خواهد رسید. از دیگر بخش‌های مورد تأکید در طرح‌های پیشران زنجیره پتروشیمی توسعه زنجیره الفین‌ها است. با در نظر گرفتن مقدار کمبود پروپیلن در کشور و نیاز صنایع پایین دستی به این نوع محصول، توسعه زنجیره الفین‌ها به ویژه پروپیلن و مشتقات آن نسبت به تعریف و اجرای طرح‌های MTO/MTP اقدام شده است؛ به نحوی که با اجرای طرح‌های پیشران در زنجیره‌های مختلف از پروپیلن که هم اکنون از سوی هلدینگ پارسیان، هلدینگ پتروفهرنگ و فاتح صنعت کیمیا در حال اجراست، سالانه حدود ۵ میلیون تن از ظرفیت متانول کشور به تولید پروپیلن اختصاص می‌یابد.

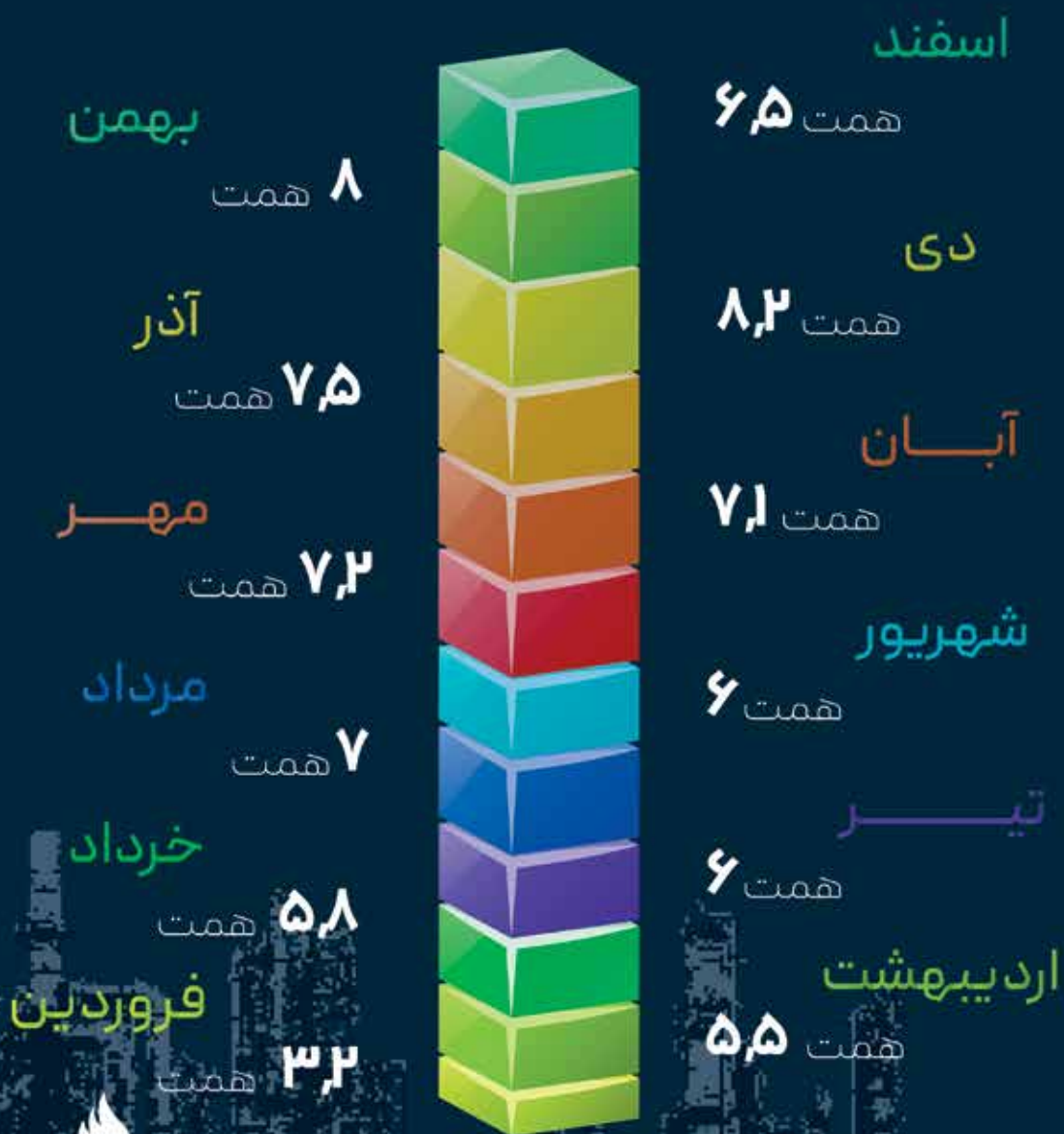
ایجاد تعادل در بازارهای جهانی متانول و نیز همگام سازی با الگوهای جهانی مصرف متانول به ویژه در چین و تأمین تقاضای داخلی از دیگر اهداف تعریف و اجرای طرح‌های MTO/MTP است.

عرضه
محصولات پتروشیمی
به روش معاملات اعتباری

۷۸

هزار میلیارد تومان

سال ۱۴۰۲

شرکت ملی صنایع پتروشیمی

توزیع جغرافیایی صنعت پتروشیمی

مجتمع‌های تولیدی و یوتیلیتی - ۷۳+۳ مجتمع

طرح‌های تاپایان برنامه هفتم - ۵۵ طرح

طرح‌های برنامه هشتم - ۵۴ طرح

۱۰ طرح های برنامه هشتم

۱	هیرسا پلیمر سهند
۲	صدرا شیمی خوزستان
۳	کوروش
۴	یوغلی سینا
۵	غدیر
۶	الماس ماهشهر
۷	اروند
۸	تخت جمشید
۹	فنی مهندسی کوثر صنعت پارسیان
۱۰	نخل آسماری (پلی استال)

۵ طرح های تاپایان برنامه هفتم

۱	پتروناد آسیا فاز (۳، ۴، ۵)
۲	سلمان فارسی
۳	اهدالیمر پاک
۴	سراج گستران رجال
۵	دامون پالایش گیتی

۲۲ مجتمع های تولیدی و یوتیلیتی

۱	اروند	۱۲	شیمی بافت
۲	آریا فسفریک	۱۳	غدیر
۳	امیرکبیر	۱۴	فارابی
۴	بندرامام	۱۵	فن آوران
۵	یوغلی سینا	۱۶	کارون
۶	پتروکیما این سینا	۱۷	لاله
۷	تخت جمشید	۱۸	مارون
۸	خوزستان	۱۹	نخل آسماری
۹	رزای	۲۰	نوید زر شیمی
۱۰	رجال	۲۱	فجر یوتیلیتی
۱۱	شهید تندگویان	۲۲	پتروناد آسیا

۱۴ طرح های برنامه هشتم

۱	پتروشیمی همت
۲	توسعه پلیمر کنگان (جم)
۳	فرشاشیمی
۴	مهر پتروکیما
۵	الفین کیان
۶	انتخاب کنگان
۷	هژیر سازه ایرانیان
۸	پتروپردیس سینا
۹	پتروشیمی هرمز خلیج فارس
۱۰	توسعه نفت و گاز رضوی
۱۱	ویستا انرژی ارغوان
۱۲	پارک پروپیلن ستاره پارسیان
۱۳	پارک پروپیلن پتروفهنگ
۱۴	کیما صنایع پترو انتخاب اصفهان

۲۲ طرح های تاپایان برنامه هفتم

۱	توسعه پتروشیمی کنگان	۱۲	نگین مهستان
۲	پادجم	۱۳	پلی استارین دالهو
۳	شیمیایی صدف عسلویه	۱۴	طرح های زیربنایی عسلویه
۴	الفین و MEG یوشهر - فاز ۲	۱۵	پلی اتیلن یوشهر (فاز ۳)
۵	متانول آپادانا خلیج فارس	۱۶	متانول و آمونیاک توسعه صنعت لوان
۶	اوره هنگام	۱۷	آلی مهستان
۷	آریاساسول - فاز ۲	۱۸	پتروشیمی دماوند
۸	متانول دنا	۱۹	مخازن سبز عسلویه
۹	رایان پلیمر پویا	۲۰	PDH/PP پارس
۱۰	پلی اتیلن کنگان	۲۱	پتروشیمی زاگرس
۱۱	سروش مهستان	۲۲	PDH/PP تدبیر

۲۵ مجتمع های تولیدی و یوتیلیتی

۱	اکسیر حلال	۱۴	اهتمام جم
۲	سیلان	۱۵	تخت جمشید پارس
۳	مبین (یوتیلیتی)	۱۶	کاویان
۴	پارس	۱۷	انتخاب
۵	زاگرس	۱۸	مرجان
۶	پلیمر آریا ساسول	۱۹	دماوند - فازهای ۱ و ۲ (یوتیلیتی)
۷	جم	۲۰	پتروشیمی یوشهر (فاز ۱)
۸	نوری	۲۱	کیما پارس خاورمیانه
۹	فرشاشیمی	۲۲	پالایش پارسیان سپهر
۱۰	جم بین	۲۳	پارس گلایکول
۱۱	مروارید	۲۴	هنگام
۱۲	مهر	۲۵	آرین متانول
۱۳	پردیس		

طلوع دوباره آزادگان

بزرگترین قرارداد یک دهه اخیر صنعت نفت در دولت سیزدهم امضا شد

اواخر اسفند ماه سال ۱۴۰۲ بزرگترین قراردادهای یک دهه اخیر صنعت نفت کشور به ارزش بیش از ۱۳ میلیارد دلار در آستانه سالروز ملی شدن صنعت نفت به منظور افزایش روزانه ۳۵۰ هزار بشکه‌ای ظرفیت تولید نفت خام ایران با شرکت‌های ایرانی به امضا رسید. یکی از قراردادهایی که به امضا رسید قرارداد توسعه یکپارچه میدان مشترک نفتی آزادگان بود که به ارزش ۱۱ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار با حضور محمد مخبر، معاون اول رئیس جمهوری و جواد اوجی، وزیر نفت بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت دشت آزادگان ارونند متشکل از ۹ شرکت حقیقی امضا شد.

میدان نفتی آزادگان در منطقه دشت آبادان، حدود ۸۰ کیلومتری غرب و جنوب غرب اهواز و در امتداد مرز ایران و عراق در مساحتی حدود ۱۵۰۰ کیلومتر مربع قرار دارد. این میدان بزرگترین میدان نفتی مشترک ایران به‌شمار می‌رود. از طرفی این میدان را دهمین میدان بزرگ نفتی جهان برمی‌شمارند. این میدان مهم‌ترین مخزن جوان (گرین‌فیلد) و کمتر توسعه‌یافته کشور است که ظرفیت بالایی برای افزایش تولید نفت کشور دارد. ایران و عراق به‌طور مشترک از این میدان بهره‌برداری می‌کنند. عراق این میدان را با نام مجنون می‌شناسد.

آن‌طور که ارزیابی شرکت‌های مختلف نشان می‌دهد، این میدان حدود ۳۲ میلیارد بشکه نفت درجا دارد که در چهار مخزن سروک، کژدمی، گدوان و فهلیان جای گرفته است. پیش‌تر توسعه بخش ایران این میدان در قالب دو میدان مجزای آزادگان شمالی و جنوبی دنبال می‌شد.

با توجه به حجم قابل توجه نفت خام درجا به‌ویژه نفت خام فوق‌سنگین، وجود مخازن متعدد، قرارگیری در منطقه تالاب هورالعظیم و شرایط خاص اقلیمی و زیست محیطی این تالاب، منطقه مرزی ایران و عراق، وجود مهمات و تجهیزات باقی‌مانده از هشت سال دفاع مقدس در منطقه و از طرفی فعالیت‌های توسعه‌ای کشور همسایه در میدان مشترک مجنون، توسعه آن ضمن اهمیت ویژه، با پیچیدگی‌های فنی، اجرایی و مدیریتی خاصی همراه است.

در حال حاضر با توجه به امضای قرارداد توسعه یکپارچه میدان آزادگان شرکت‌های ایرانی در توسعه میدان‌های نفت و گاز غرب کارون حضور جدی و اثر گذاری دارند. اگرچه در گذشته بیشتر فعالیت‌های توسعه‌ای به‌دست شرکت‌های خارجی انجام و نیمه‌کاره رها می‌شد، در دولت سیزدهم توسعه همه میدان‌های مشترک غرب کارون از سوی شرکت‌های داخلی در حال انجام بوده و این یک افتخار است.

دولت سیزدهم با هدف اجرای برنامه و سیاست‌های کلان کشور، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و اقتصاد مقاومتی مبنی بر توسعه و تولید حداکثری از میدان‌های مشترک، قرارداد طرح بهبود بازیافت، افزایش تولید و انجام عملیات بهره‌برداری یکپارچه میدان مشترک نفتی آزادگان را با شرکت توسعه نفت و گاز دشت آزادگان ارونند پس از مذاکرات فنی، قراردادی و مالی فشرده، به‌مدت ۲۰ سال و به میزان تولید برآوردی تجمعی نفت خام حدود ۲ میلیارد و ۵۵۸ هزار بشکه امضا کرد.

لازم به یادآوری است، تفاهم‌نامه اولیه مطالعه توسعه میدان میان شرکت ملی نفت ایران و مشارکت بانک‌ها، صندوق توسعه ملی و شرکت‌های اکتشاف و تولید (E&P) در حضور رئیس جمهوری ۱۴ تیرماه سال ۱۴۰۱ امضا شد که طی آن پس از مطالعات و مذاکرات متعدد سرانجام با تشکیل شرکت توسعه نفت و گاز دشت آزادگان ارونند متشکل از دو شرکت اکتشاف و تولید (E&P)، بانک‌های منتخب کشور و صندوق توسعه ملی با هدف توسعه یکپارچه میدان و افزایش تولید نفت خام از روزانه ۲۰۵ هزار بشکه به ۵۵۰ هزار بشکه در روز در قالب قراردادهای جدید بالادستی صنعت نفت (IPC) اجرایی می‌شود.

این طرح به‌منظور برداشت حداکثری از میدان مشترک آزادگان، تسریع در تکمیل فازهای توسعه میدان، هدایت نقدینگی کشور به طرح‌های منتخب نفت و گاز با حداکثر سوددهی، استفاده حداکثری از ظرفیت شرکت‌های ایرانی اکتشاف و تولید (E&P)، بانک‌های منتخب کشور و صندوق توسعه ملی، توسعه زیرساخت‌های اجتماعی و اقتصادی استان خوزستان و همسویا منویات دولت سیزدهم و مجلس شورای اسلامی برای برداشت حداکثری از میدان‌های مشترک و خدمت به مردم محروم منطقه در دستور کار شرکت ملی نفت ایران قرار گرفت.

میدان نفتی آزادگان حدود ۳۲ میلیارد بشکه نفت درجا دارد که در چهار مخزن سروک، کژدمی، گدوان و فهلیان جای گرفته است. پیش‌تر توسعه بخش ایران این میدان در قالب دو میدان مجزای آزادگان شمالی و جنوبی دنبال می‌شد

